Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.llyw.cymru

Rhaglen Weithredol ERDF

Gorllewin Cymru a'r Cymoedd

UNDEB EWROPEAIDD
EUROPEAN UNION

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cronfeydd yr UE: Buddsoddi yng Nghymru

EU Funds: Investing in Wales

Fersiwn 3.3

RHAGLEN WEITHREDOL O DAN Y NOD 'BUDDSODDI AR GYFER TWF A SWYDDI'

CCI	2014UK16RFOP005
Teitl	Y Deyrnas Unedig - ERDF Gorllewin Cymru a'r Cymoedd
Fersiwn	3.3
Blwyddyn gyntaf	2014
Blwyddyn olaf	2020
Yn gymwys o	01-Ion-2014
Yn gymwys tan	31-Rhag-2023
Gan ddefnyddio Erthygl 96(8) o'r Rheolau Trefniadaeth Sifil	
Newid mawr (sy'n gofyn am gymeradwyaeth y CE - cf. Erthygl 96 o'r Rheolau Trefniadaeth Sifil)	✓
Cymeradwywyd gan y pwyllgor monitro	✓
Cyfiawnhad dros y newid	Cais i ddiwygio Rhaglen Weithredol ERDF Gorllewin Cymru a'r Cymoedd yn unol ag Erthygl 30 o Reoliad 1303/2013. Mae'r diwygiadau arfaethedig yn adlewyrchu sefyllfa economaidd-gymdeithasol sy'n newid, gan unioni tybiaethau anghywir a wnaed yn y ddogfen wreiddiol, yn enwedig ar gyfer rhai dangosyddion, a gwneud darnau o'r testun yn fwy eglur.
Rhif penderfyniad EC	
Dyddiad penderfynu EC	
Rhif diwygio penderfyniad MS	dim
Dyddiad diwygio penderfyniad MS	
Dyddiad dod i rym diwygio penderfyniad MS	
Rhanbarthau NUTS a gwmpesir gan y rhaglen weithredol	UKL1 - Gorllewin Cymru a'r Cymoedd UKZZ - Extra-Regio NUTS 2

1. STRATEGAETH AR GYFER CYFRANIAD Y RHAGLEN WEITHREDOL AT STRATEGAETH YR UNDEB AR GYFER TWF DEALLUS, CYNALIADWY A CHYNHWYSOL A CHYFLAWNI CYDLYNIANT ECONOMAIDD, CYMDEITHASOL A THIRIOGAETHOL 7

1.1 STRATEGAETH AR GYFER CYFRANIAD Y RHAGLEN WEITHREDOL AT STRATEGAETH YR UNDEB AR GYFER TWF DEALLUS, CYNALIADWY A CHYNHWYSOL A CHYFLAWNI CYDLYNIANT ECONOMAIDD, CYMDEITHASOL A THIRIOGAETHOL 7
1.2 CYFIAWNHAD DROS Y DYRANIAD ARIANNOL 35

2. ECHELAU BLAENORIAETH 41

2.A DISGRIFIAD O'R ECHELAU BLAENORIAETH HEBLAW AM GYMORTH TECHNEGOL 41

2.A.1 ECHEL BLAENORIAETH 41
2.A.2 CYFIAWNHAD DROS SEFYDLU ECHEL BLAENORIAETH SY'N CWMPASU MWY NAG UN CATEGORI O RANBARTH, AMCAN THEMATIG NEU GRONFA (LLE BO'N GYMWYS) 41
2.A.3 CRONFA, CATEGORI'R RHANBARTH A SAIL GYFRIFO AR GYFER CYMORTH YR UNDEB 41
2.A.4 BLAENORIAETH FUDDSODDI 42
2.A.5 AMCANION PENODOL SY'N CYFATEB I'R FLAENORIAETH FUDDSODDI A'R CANLYNIADAU DISGWYLIEDIG 42
2.A.6 CAMAU GWEITHREDU I'W CEFNOGI O DAN Y FLAENORIAETH FUDDSODDI (YN ÔL BLAENORIAETH FUDDSODDI) 45
***2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr** 45*
***2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau** 47*
***2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol** (lle bo'n briodol) 49*
***2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr** (lle bo'n briodol) 49*
***2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth** 49*
***Blaenoriaeth fuddsoddi** 49*
***1a - Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a'r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd** 49*
2.A.4 BLAENORIAETH FUDDSODDI 50
2.A.5 AMCANION PENODOL SY'N CYFATEB I'R FLAENORIAETH FUDDSODDI A'R CANLYNIADAU DISGWYLIEDIG 50
2.A.6 CAMAU GWEITHREDU I'W CEFNOGI O DAN Y FLAENORIAETH FUDDSODDI (YN ÔL BLAENORIAETH FUDDSODDI) 53
***2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr** 53*
***2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau** 56*
***2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol** (lle bo'n briodol) 58*
***2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr** (lle bo'n briodol) 58*
***2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth** 58*
***Blaenoriaeth fuddsoddi** 58*
***1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol** 58*
2.A.7 ARLOESI CYMDEITHASOL, CYDWEITHREDIAD TRAWSWLADOL A CHYFRANIAD AT AMCANION THEMATIG 1-7 59
2.A.8 FFRAMWAITH PERFFORMIAD 60
2.A.9 CATEGORÏAU O YMYRRAETH 60
2.A.10 CRYNODEB O'R DEFNYDD ARFAETHEDIG O GYMORTH TECHNEGOL GAN GYNNWYS, LLE BO ANGEN, GAMAU I ATGYFNERTHU ADNODDAU GWEINYDDOL AWDURDODAU SY'N RHAN O'R BROSES O REOLI'R RHAGLENNI A'R BUDDIOLWYR (LLE BO'N BRIODOL) (YN ÔL ECHEL BLAENORIAETH) 62
2.A.1 ECHEL BLAENORIAETH 63
2.A.2 CYFIAWNHAD DROS SEFYDLU ECHEL BLAENORIAETH SY'N CWMPASU MWY NAG UN CATEGORI O RANBARTH, AMCAN THEMATIG NEU GRONFA (LLE BO'N GYMWYS) 63
2.A.3 CRONFA, CATEGORI'R RHANBARTH A SAIL GYFRIFO AR GYFER CYMORTH YR UNDEB 64
2.A.4 BLAENORIAETH FUDDSODDI 64
2.A.5 AMCANION PENODOL SY'N CYFATEB I'R FLAENORIAETH FUDDSODDI A'R CANLYNIADAU DISGWYLIEDIG 64
2.A.6 CAMAU GWEITHREDU I'W CEFNOGI O DAN Y FLAENORIAETH FUDDSODDI (YN ÔL BLAENORIAETH FUDDSODDI) 67

2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr ... 67
2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau ... 68
2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol) ... 69
2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol) ... 69
2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth ... 70
Blaenoriaeth fuddsoddi ... 70
1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol ... 70
2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi ... 70
2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig ... 71
2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi) ... 75
2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr ... 75
2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau ... 75
2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol) ... 77
2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol) ... 77
2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth ... 78
Blaenoriaeth fuddsoddi ... 78
3a - Hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig drwy hwyluso ymelwa'n economaidd ar syniadau newydd a helpu i sefydlu cwmnïau newydd, gan gynnwys drwy ddeorfeydd busnes ... 78
2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi ... 78
2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig ... 78
2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi) ... 82
2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr ... 82
2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau ... 85
2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol) ... 87
2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol) ... 87
2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth ... 88
Blaenoriaeth fuddsoddi ... 88
3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi ... 88
2.A.7 Arloesi cymdeithasol, cydweithrediad trawswladol a chyfraniad at amcanion thematig 1-7 ... 88
2.A.8 Fframwaith perfformiad ... 89
2.A.9 Categorïau o ymyrraeth ... 89
2.A.10 Crynodeb o'r defnydd arfaethedig o gymorth technegol gan gynnwys, lle bo angen, gamau i atgyfnerthu adnoddau gweinyddol awdurdodau sy'n rhan o'r broses o reoli'r rhaglenni a'r buddiolwyr (lle bo'n briodol) (yn ôl echel blaenoriaeth) ... 90
2.A.1 Echel blaenoriaeth ... 91
2.A.2 Cyfiawnhad dros sefydlu echel blaenoriaeth sy'n cwmpasu mwy nag un categori o ranbarth, amcan thematig neu gronfa (lle bo'n gymwys) ... 91
2.A.3 Cronfa, categori'r rhanbarth a sail gyfrifo ar gyfer cymorth yr Undeb ... 92
2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi ... 92
2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig ... 92
2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi) ... 96
2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr ... 96
2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau ... 99
2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol) ... 100
2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol) ... 100

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth 101
Blaenoriaeth fuddsoddi 101
4a - Hyrwyddo'r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy 101
2.A.4 BLAENORIAETH FUDDSODDI 101
2.A.5 AMCANION PENODOL SY'N CYFATEB I'R FLAENORIAETH FUDDSODDI A'R CANLYNIADAU DISGWYLIEDIG 101
2.A.6 CAMAU GWEITHREDU I'W CEFNOGI O DAN Y FLAENORIAETH FUDDSODDI (YN ÔL BLAENORIAETH FUDDSODDI) 104
2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr 104
2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau 105
2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol) 106
2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol) 106
2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth 106
Blaenoriaeth fuddsoddi 106
4c - Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai 106
2.A.7 ARLOESI CYMDEITHASOL, CYDWEITHREDIAD TRAWSWLADOL A CHYFRANIAD AT AMCANION THEMATIG 1-7 107
2.A.8 FFRAMWAITH PERFFORMIAD 107
2.A.9 CATEGORÏAU O YMYRRAETH 107
2.A.10 CRYNODEB O'R DEFNYDD ARFAETHEDIG O GYMORTH TECHNEGOL GAN GYNNWYS, LLE BO ANGEN, GAMAU I ATGYFNERTHU ADNODDAU GWEINYDDOL AWDURDODAU SY'N RHAN O'R BROSES O REOLI'R RHAGLENNI A'R BUDDIOLWYR (LLE BO'N BRIODOL) (YN ÔL ECHEL BLAENORIAETH) 109
2.A.1 ECHEL BLAENORIAETH 110
2.A.2 CYFIAWNHAD DROS SEFYDLU ECHEL BLAENORIAETH SY'N CWMPASU MWY NAG UN CATEGORI O RANBARTH, AMCAN THEMATIG NEU GRONFA (LLE BO'N GYMWYS) 110
2.A.3 CRONFA, CATEGORI'R RHANBARTH A SAIL GYFRIFO AR GYFER CYMORTH YR UNDEB 111
2.A.4 BLAENORIAETH FUDDSODDI 111
2.A.5 AMCANION PENODOL SY'N CYFATEB I'R FLAENORIAETH FUDDSODDI A'R CANLYNIADAU DISGWYLIEDIG 111
2.A.6 CAMAU GWEITHREDU I'W CEFNOGI O DAN Y FLAENORIAETH FUDDSODDI (YN ÔL BLAENORIAETH FUDDSODDI) 114
2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr 114
2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau 115
2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol) 115
2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol) 116
2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth 116
Blaenoriaeth fuddsoddi 116
2a - Ehangu'r defnydd o fand eang a chyflwyno rhwydweithiau cyflym a chefnogi'r broses o fabwysiadu technolegau a rhwydweithiau datblygol ar gyfer yr economi ddigidol 116
2.A.4 BLAENORIAETH FUDDSODDI 116
2.A.5 AMCANION PENODOL SY'N CYFATEB I'R FLAENORIAETH FUDDSODDI A'R CANLYNIADAU DISGWYLIEDIG 116
2.A.6 CAMAU GWEITHREDU I'W CEFNOGI O DAN Y FLAENORIAETH FUDDSODDI (YN ÔL BLAENORIAETH FUDDSODDI) 119
2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr 119
2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau 120
2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol) 122
2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol) 123
2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth 123
Blaenoriaeth fuddsoddi 123
4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy'n berthnasol i liniaru 123
2.A.4 BLAENORIAETH FUDDSODDI 123
2.A.5 AMCANION PENODOL SY'N CYFATEB I'R FLAENORIAETH FUDDSODDI A'R CANLYNIADAU DISGWYLIEDIG 123
2.A.6 CAMAU GWEITHREDU I'W CEFNOGI O DAN Y FLAENORIAETH FUDDSODDI (YN ÔL BLAENORIAETH FUDDSODDI) 127
2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr 127
2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau 128
2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol) 128

***2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr** (lle bo'n briodol)* *129*
2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth *129*
Blaenoriaeth fuddsoddi *129*
7a - Cefnogi Ardal Drafnidiaeth Ewropeaidd Sengl amlfoddol drwy fuddsoddi yn rhwydwaith TEN-T *129*
2.A.4 BLAENORIAETH FUDDSODDI 129
2.A.5 AMCANION PENODOL SY'N CYFATEB I'R FLAENORIAETH FUDDSODDI A'R CANLYNIADAU DISGWYLIEDIG 129
2.A.6 CAMAU GWEITHREDU I'W CEFNOGI O DAN Y FLAENORIAETH FUDDSODDI (YN ÔL BLAENORIAETH FUDDSODDI) 132
2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr *132*
2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau *133*
***2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol** (lle bo'n briodol)* *135*
***2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr** (lle bo'n briodol)* *135*
2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth *135*
Blaenoriaeth fuddsoddi *135*
8b - Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol *135*
2.A.7 ARLOESI CYMDEITHASOL, CYDWEITHREDIAD TRAWSWLADOL A CHYFRANIAD AT AMCANION THEMATIG 1-7 136
2.A.8 FFRAMWAITH PERFFORMIAD 136
2.A.9 CATEGORÏAU O YMYRRAETH 136
2.A.10 CRYNODEB O'R DEFNYDD ARFAETHEDIG O GYMORTH TECHNEGOL GAN GYNNWYS, LLE BO ANGEN, GAMAU I ATGYFNERTHU ADNODDAU GWEINYDDOL AWDURDODAU SY'N RHAN O'R BROSES O REOLI'R RHAGLENNI A'R BUDDIOLWYR (LLE BO'N BRIODOL) (YN ÔL ECHEL BLAENORIAETH) 138

2.B DISGRIFIAD O'R ECHELAU BLAENORIAETH AR GYFER CYMORTH TECHNEGOL 139

2.B.1 ECHEL BLAENORIAETH 139
2.B.2 CYFIAWNHAD DROS SEFYDLU ECHEL BLAENORIAETH SY'N CWMPASU MWY NAG UN CATEGORI O RANBARTH (LLE BO'N GYMWYS) 139
2.B.3 CRONFA A CHATEGORI'R RHANBARTH 140
2.B.4 AMCANION PENODOL A CHANLYNIADAU DISGWYLIEDIG 140
2.B.5 DANGOSYDDION CANLYNIADAU 141
2.B.4 AMCANION PENODOL A CHANLYNIADAU DISGWYLIEDIG 141
2.B.5 DANGOSYDDION CANLYNIADAU 142
2.B.4 AMCANION PENODOL A CHANLYNIADAU DISGWYLIEDIG 142
2.B.5 DANGOSYDDION CANLYNIADAU 143
2.B.6 CAMAU GWEITHREDU I'W CEFNOGI A'U CYFRANIAD DISGWYLIEDIG AT YR AMCANION PENODOL (YN ÔL ECHEL BLAENORIAETH) 143
2.B.6.1 Disgrifiad o'r camau gweithredu i'w cefnogi a'u cyfraniad disgwyliedig at yr amcanion penodol *143*
2.B.6.2 Disgwylir i ddangosyddion allbwn gyfrannu at ganlyniadau *147*
2.B.7 CATEGORÏAU O YMYRRAETH(YN ÔL ECHEL BLAENORIAETH) 147

3. CYNLLUN ARIANNU 149

3.1 DYRANIADAU ARIANNOL O BOB CRONFA A SYMIAU AR GYFER CRONFA PERFFORMIAD WRTH GEFN 149
3.2 CYFANSWM Y DYRANIAD ARIANNOL YN ÔL CRONFA A CHYDARIANNU CENEDLAETHOL (€) 149
TABL 18A: CYNLLUN ARIANNU 149
(2) GELLIR TALGRYNNU'R GYFRADD HON I'R RHIF CYFAN AGOSAF YN Y TABL. YR UNION GYFRADD A DDEFNYDDIR I AD-DALU TALIADAU YW'R GYMHAREB (F). 149
TABL 18C: DADANSODDIAD O'R CYNLLUN ARIANNOL YN ÔL ECHEL BLAENORIAETH, CATEGORI'R RHANBARTH AC AMCAN THEMATIG 149
TABL 19: SWM DANGOSOL O GYMORTH I'W DDEFNYDDIO AR GYFER AMCANION NEWID YN YR HINSAWDD 150

4. DULL INTEGREDIG O GYFLAWNI GWAITH DATBLYGU TIRIOGAETHOL 151

4.1 DATBLYGIADAU LLEOL O DAN ARWEINIAD CYMUNEDAU (LLE BO'N BRIODOL) 152
4.2 CAMAU INTEGREDIG AR GYFER GWAITH DATBLYGU TREFOL CYNALIADWY (LLE BO'N BRIODOL) 153
4.3 BUDDSODDIAD TIRIOGAETHOL INTEGREDIG (ITI) (LLE BO'N BRIODOL) 155
4.4 Y TREFNIADAU AR GYFER CAMAU RHYNGRANBARTHOL A THRAWSWLADOL, O FEWN Y RHAGLEN WEITHREDOL, GYDA BUDDIOLWYR WEDI'U LLEOLI YN O LEIAF UN AELOD-WLADWRIAETH ARALL (LLE BO'N BRIODOL) 155
4.5 CYFRANIAD Y CAMAU ARFAETHEDIG O DAN Y RHAGLEN AT STRATEGAETHAU MACRO-RANBARTHOL A BASN MÔR, YN AMODOL AR ANGHENION ARDAL Y RHAGLEN FEL Y'U NODWYD GAN YR AELOD-WLADWRIAETH (LLE BO'N BRIODOL) 156

5. ANGHENION PENODOL ARDALOEDD DAEARYDDOL Y MAE TLODI YN EFFEITHIO ARNYNT FWYAF NEU LLE CEIR GRWPIAU TARGED SY'N WYNEBU'R RISG FWYAF O WAHANIAETHU NEU ALLGÁU CYMDEITHASOL 157

5.1 ARDALOEDD DAEARYDDOL Y MAE TLODI YN EFFEITHIO ARNYNT FWYAF/GRWPIAU TARGED SY'N WYNEBU'R RISG FWYAF O WAHANIAETHU NEU ALLGAU CYMDEITHASOL 157

5.2 STRATEGAETH I YMDRIN AG ANGHENION PENODOL ARDALOEDD DAEARYDDOL YR EFFEITHIR ARNYNT FWYAF GAN DLODI/GRWPIAU TARGED SY'N WYNEBU'R RISG FWYAF O WAHANIAETHU NEU ALLGAU CYMDEITHASOL, A LLE BO'N BERTHNASOL, Y CYFRANIAD AT Y DULL INTEGREDIG A NODIR YN Y CYTUNDEB PARTNERIAETH 159

6. ANGHENION PENODOL ARDALOEDD DAEARYDDOL SY'N DIODDEF DIFFYGION NATURIOL NEU DDEMOGRAFFIG DIFRIFOL A PHARHAOL (LLE BO'N BRIODOL) 162

7. AWDURDODAU A CHYRFF SY'N GYFRIFOL AM REOLI AC ARCHWILIO PARTNERIAID PERTHNASOL YNGHYD Â'U RÔL 163

7.1 AWDURDODAU A CHYRFF PERTHNASOL 163

7.2 CYNNWYS PARTNERIAID PERTHNASOL 163

7.2.1 Camau gweithredu a gymerwyd i gynnwys y partneriaid perthnasol yn y gwaith o baratoi'r rhaglen weithredol, a rôl y partneriaid hynny wrth weithredu, monitro a gwerthuso'r rhaglen *..... 163*

7.2.2 Grantiau cyffredinol *(ar gyfer ESF, lle bo'n briodol) 167*

7.2.3 Dyrannu swm i feithrin gallu *(ar gyfer yr ESF, lle bo'n briodol) 167*

8. CYDGYSYLLTU RHWNG Y CRONFEYDD, EAFRD, EMFF AC OFFERYNNAU ARIANNU ERAILL YR UNDEB AC OFFERYNNAU ARIANNU CENEDLAETHOL, AC Â BANC BUDDSODDI EWROP 168

9. AMODOLDEBAU EX-ANTE 173

9.1 AMODOLDEBAU EX-ANTE 173

TABL 24: AMODOLDEBAU EX-ANTE CYMWYS AC ASESU A YDYNT WEDI CAEL EU BODLONI 173

9.2 DISGRIFIAD O'R CAMAU I GYFLAWNI AMODOLDEBAU EX-ANTE, CYRFF CYFRIFOL AC AMSERLEN 228

10. LLEIHAU BAICH GWEINYDDOL BUDDIOLWYR 229

11. EGWYDDORION LLORWEDDOL 231

11.1 DATBLYGU CYNALIADWY 231

11.2 CYFLE CYFARTAL A DIM GWAHANIAETHU 232

11.3 CYDRADDOLDEB RHWNG DYNION A MENYWOD 234

12. ELFENNAU AR WAHÂN 236

12.1 PRIF BROSIECTAU I'W GWEITHREDU YN YSTOD CYFNOD Y RHAGLEN 236

12.2 FFRAMWAITH PERFFORMIAD Y RHAGLEN WEITHREDOL 237

12.3 PARTNERIAID PERTHNASOL SY'N RHAN O'R GWAITH O BARATOI'R RHAGLEN WEITHREDOL 237

DOGFENNAU 241

ATODIADAU A GYFLWYNWYD GAN Y COMISIWN SY'N GWEITHREDU'R RHEOLIAD SY'N GOSOD MODEL Y RHAGLEN 241

1. STRATEGAETH AR GYFER CYFRANIAD Y RHAGLEN WEITHREDOL AT STRATEGAETH YR UNDEB AR GYFER TWF DEALLUS, CYNALIADWY A CHYNHWYSOL A CHYFLAWNI CYDLYNIANT ECONOMAIDD, CYMDEITHASOL A THIRIOGAETHOL

1.1 Strategaeth ar gyfer cyfraniad y rhaglen weithredol at strategaeth yr Undeb ar gyfer twf deallus, cynaliadwy a chynhwysol a chyflawni cydlyniant economaidd, cymdeithasol a thiriogaethol

1.1.1 Disgrifiad o strategaeth y rhaglen ar gyfer cyfrannu at gyflawni strategaeth yr Undeb ar gyfer twf deallus, cynaliadwy a chynhwysol a chyflawni cydlyniant economaidd, cymdeithasol a thiriogaethol.

1. **Cyflwyniad**
    1. Mae'r adran hon yn rhoi'r cyfiawnhad dros gynnwys yr Echelau Blaenoriaeth a'r amcanion, y camau gweithredu a'r canlyniadau disgwyliedig penodol a ddisgrifir yn Adran 2. Mae'n adeiladu ar y dadansoddiad o wahaniaethau, anghenion a photensial am dwf a'r rhesymeg dros ddethol Amcanion Thematig a gynhwysir yng Nghytundeb Partneriaeth y DU; yn enwedig y dadansoddiad a'r rhesymeg sy'n benodol i Gymru a amlinellir yn y Bennod ar Gymru.
    2. Mae'r Cytundeb Partneriaeth eisoes wedi ystyried cysylltiadau â'r Argymhellion sy'n Benodol i Wledydd y DU a Phapur Sefyllfa'r Comisiwn ar y DU wrth bennu cyfiawnhad dros ddethol y prif Amcanion Thematig.
    3. Bydd pob Amcan Blaenoriaeth a Phenodol yn y rhaglen hon yn cyfrannu mewn rhyw ffordd at dwf deallus, cynaliadwy a chynhwysol, ynghyd â chydlyniant economaidd, cymdeithasol a thiriogaethol. Mae'r rhaglen yn anelu at helpu i fynd i'r afael â gwendidau hirsefydledig yn economi'r rhanbarth, tra'n adeiladu ar gryfderau tiriogaethol. Nid yw cydlyniant economaidd, cymdeithasol a thiriogaethol (a wneir mewn ffordd ddeallus, gynaliadwy a chynhwysol) yn annibynnol ar ei gilydd a dylent gael eu hategu gan yr holl Flaenoriaethau, Amcanion Penodol a gweithrediadau a gefnogir. Er enghraifft:
        - Cydlyniant economaidd: targedu gwahaniaethau mewn cynhyrchiant ac arloesi, gan feithrin gallu ymchwil mewn meysydd sy'n gryf yn diriogaethol a gwella cystadleurwydd ac atynioldeb tiriogaethau drwy well cysylltedd, a thrwy hynny gynnal busnesau twf a gweithwyr medrus
        - Cydlyniant cymdeithasol: gwella cysylltiadau rhwng marchnadoedd llafur lleol sydd â symudedd isel i gyflogaeth a chanolfannau trefol, gan gysylltu cymorth busnes wedi'i dargedu â buddsoddiad mewn sgiliau a gwella atynioldeb meysydd ar gyfer mewnfuddsoddi gan gefnogi swyddi lleol (e.e. Ymchwil, Datblygu ac Arloesi, Carbon Isel)
        - Cydlyniant tiriogaethol: targedu meysydd cryf neu lle gwelir gallu datblygol, gan gynnwys drwy wella hygyrchedd ardaloedd mwy ymylol a meithrin potensial gwirioneddol yn y meysydd hynny (e.e. ynni'r môr). Sicrhau bod cyflogaeth a symudedd lleol yn cael eu hystyried ym mhob gweithrediad.
    4. Caiff rhaglen ERDF ei llywio gan ffocws pendant ar fuddsoddiadau a all gyfrannu at greu swyddi cynaliadwy a thwf economaidd, gan grynodi adnoddau yn y meysydd hynny lle gellir cael yr effaith fwyaf. Nid yw

ffocws ar swyddi cynaliadwy a thwf yn golygu bod twf economaidd yn digwydd ar draul yr amgylchedd neu'r tlotaf a'r mwyaf agored i niwed; twf economaidd sy'n mynd ati'n briodol i ystyried ac ymgorffori cyfleoedd cymdeithasol ac amgylcheddol, gan adlewyrchu'n llawn brif egwyddor drefniadol Datblygu Cynaliadwy Llywodraeth Cymru[1].

5. Mae ein dull o fuddsoddi yn anelu at ystyried y cyd-destun buddsoddi ehangach, gan amlinellu'r rôl benodol y gall y rhaglen ei chwarae i ddatgelu cyfleoedd ar gyfer twf economaidd ochr yn ochr â buddsoddiadau (llawer mwy o bosibl) y sector preifat, y sector cyhoeddus a'r trydydd sector. Felly, nid yw'r rhaglen hon yn ceisio datrys y problemau a nodwyd ar eu pen eu hunain, ond mae'n ceisio gwella'r amodau i'r buddsoddiad ehangach hwnnw ddigwydd gan eraill, yn arbennig y sector preifat. Mae'n anelu at wneud hyn drwy fynd i'r afael â rhai o'r anawsterau a'r rhwystrau i dwf a helpu i ddileu'r risg sy'n gysylltiedig â chyfleoedd buddsoddi.
6. Mae'r rhaglen wedi'i chynllunio i sicrhau twf a chefnogi swyddi yng Ngorllewin Cymru a'r Cymoedd tra'n cefnogi amcanion allweddol polisi Cydlyniant yr UE drwy ychwanegu gwerth a pheidio â chael effaith andwyol ar economïau rhanbarthol eraill. Yn fwy penodol, lle mae deddfwriaeth Cronfa yn caniatáu i fusnesau mawr dderbyn cyfraniad o'r Cronfeydd, ni chaiff yr hyblygrwydd hwn ei ddefnyddio i gefnogi buddsoddiadau sy'n arwain at symud nifer sylweddol o swyddi i Orllewin Cymru a'r Cymoedd o leoliadau presennol yn yr Undeb
7. Lle caiff cronfeydd ESI eu gwario ar ffurf contractau / consesiynau cyhoeddus, bydd yr Awdurdod Rheoli - ac unrhyw Gorff Cyfryngol lle bo'n gymwys - yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiolwyr barchu'n llawn reolau caffael cyhoeddus yr UE ac yn arbennig: (i) Cyfarwyddebau 2004/18/EC a 2004/17/EC; (ii) Cyfarwyddebau 2014/23/EU, 2014/24/EU a 2014/25/EU unwaith y'u trosir yn ddeddfwriaeth y Deyrnas Unedig; (iii) Cyfarwyddebau 89/665/EEC a 92/13/EEC; a (iv) yr egwyddorion caffael cyhoeddus cyffredinol sy'n deillio o'r Cytundeb ar Weithrediad yr UE. Hysbysir ymgeiswyr a buddiolwyr am y gofyniad sylfaenol hwn drwy gytundebau dyfarnu grant a rheolau a dogfennau canllaw cymhwysedd cenedlaethol, a ategir gan hyfforddiant a chymorth lle bo angen.

2. **Echel Blaenoriaeth 1: Ymchwil ac Arloesi**
    1. Rhoddir dadansoddiad a chrynodeb lefel uchel o anghenion a chyfleoedd allweddol sy'n arwain at ddethol yr Echel Blaenoriaeth hon yn Adrannau 1.1 ac 1.3 o'r Bennod ar Gymru yng Nghytundeb Partneriaeth y DU.
    2. Mae *Gwyddoniaeth i Gymru*[2] ac *Arloesi Cymru*[3] (sydd,gyda'i gilydd, yn ffurfio **Strategaeth Arbenigo Craff Cymru**) yn rhoi ffocws polisi clir ar gyfer y flaenoriaeth hon. Pwysleisiant yr angen i hyrwyddo arloesedd ledled Cymru ac ym mhob sector o'r economi, meithrin gallu ac adnoddau a hyrwyddo rhagoriaeth ym meysydd ymchwil ac arloesi, a cheisio cyfleoedd rhyngwladol a digidol newydd. Mae'r strategaeth hefyd yn amlinellu meysydd arbenigedd a all ddarparu ffocws ar gyfer buddsoddiadau a datblygu rhagoriaeth a chlystyrau. Trefnir y rhain yn fras o dan benawdau meysydd yr 'Her Fawr', sy'n gyson â blaenoriaethau polisi'r DU a'r UE:
        - **Gwyddorau Bywyd ac Iechyd** (er enghraifft cofnodion data Cleifion, Gwella clwyfau, e-iechyd neu ymchwil bôn-gelloedd);
        - **Peirianneg a Deunyddiau Uwch** (e.e. Ffotoneg, neu Gynnal a Chadw ac Atgyweirio a Thrawsnewid yn y sector awyrofod);

- **Carbon Isel, Ynni a'r Amgylchedd** (e.e. Byw yn glyfar, eco-arloesi, neu ynni carbon isel).
- Mae pwysigrwydd **TGCh a'r Economi Ddigidol** hefyd yn cael ei gydnabod fel maes galluogi allweddol (e.e. ymddiriedaeth a diogelwch a thrwy ddatblygu seilwaith galluogi o'r radd flaenaf).

3. Mae'r meysydd hyn hefyd yn cynnwys nodi nifer o feysydd o arbenigedd presennol a datblygol mewn Technolegau Galluogi Allweddol megis nanotechnoleg, lled-ddargludyddion, deunyddiau uwch, a ffotoneg.Rhoddir rhagor o enghreifftiau o arbenigo craff yn y bennod ar Gymru yng Nghytundeb Partneriaeth y DU. Er mwyn cefnogi rhagoriaeth ymchwil yn y meysydd hyn mae timau 'Sêr Cymru' a Rhwydweithiau Ymchwil Cenedlaethol newydd yn anelu at wella perfformiad ymchwil Cymru drwy dargedu buddsoddiad, cefnogi seilwaith a denu doniau ymchwil o'r radd flaenaf. Mae *Arloesi Cymru* hefyd yn anelu at ganolbwyntio cryn fuddsoddiad mewn meysydd Arbenigo Craff.
4. Mae'r Heriau Mawr yn cydnabod pwysigrwydd **ateb heriau cymdeithasol er mwyn cyflawni twf economaidd cytbwys, cynaliadwy a chynhwysol**. Hefyd, ceisir cyflawni cydlyniant tiriogaethol drwy gefnogi meysydd arbenigedd presennol a datblygol, fel clystyrau. Dangosir y cyfraniad y gall buddsoddi mewn ymchwil ac arloesi ei wneud i ddatblygu cynaliadwy gwirioneddol yn y cyfleoedd ar gyfer **twf gwyrdd** a'r newid i economi carbon isel. Nodwyd bod twf gwyrdd yn cynnig cyfleoedd sylweddol i sicrhau twf a swyddi yn y dyfodol.
5. Mae **buddsoddiad mewn ymchwil a datblygu yng Ngorllewin Cymru a'r Cymoedd** yn llawer is na'r DU gyfan (0.96% o GYC yn 2011 o gymharu ag 1.79%)[4], a hyd yn oed yn fwy ar ei hôl hi o gymharu â'r rhanbarthau sy'n perfformio orau ledled yr UE. Mae'r lefelau is a geir ledled Cymru o gymharu â'r rhanbarthau hyn yn adlewyrchu'r ffaith bod llai o sefydliadau o'r radd flaenaf a chlystyrau arbenigedd a llai o fusnesau sy'n canolbwyntio ar ymchwil a datblygu, ond hefyd y potensial i gyflawni mwy o ymchwil a datblygu ac arloesi yng Nghymru gan y busnesau amlwladol hynny sy'n canolbwyntio ar ymchwil a datblygu ac sydd â phresenoldeb yng Nghymru.
6. Mae dangos rhagoriaeth ym maes ymchwil a chael gafael ar **arian ymchwil cystadleuol** yn denu busnesau, sydd yn ei dro yn gallu cefnogi'r gwaith o greu clystyrau arbenigol. Mae *Gwyddoniaeth i Gymru* yn amlygu'r angen i gynyddu ein cyfran o gyllid gan Gyngor Ymchwil y DU o 3.3 y cant yn 2009/10 i 5 y cant (gan adlewyrchu cyfran poblogaeth Cymru yn y DU). Denodd Cymru ychydig dros 2% o arian Fframwaith Rhaglen 7 i'r DU yn 2011[5], er y dylid nodi i gyfran sylweddol o hyn gael ei sicrhau gan sefydliadau yn Nwyrain Cymru, fel Prifysgol Caerdydd; cryfder y gellid manteisio arno'n fwy. Mae *Arloesi Cymru* hefyd yn cydnabod bod angen i Gymru chwarae mwy o ran yn system arloesi ehangach y DU ac Ewrop; Nodwydd mai Dilynwr Arloesedd yw Cymru[6] sy'n gryfder yng nghyd-destun yr UE, ond yn her mewn perthynas â'r perfformwyr gorau yn y DU ac Ewrop.
7. Mae **rhwystrau i gael gafael ar arian cystadleuol** yn ymwneud â gallu ac adnoddau sefydliadau presennol yng Nghymru o ran cyfleusterau, cyfarpar, rhagoriaeth ymchwil ac ymchwilwyr a diffyg llwyddiant blaenorol. Ymhlith y rhwystrau eraill mae diffyg: cyllid ac arbenigedd technegol i baratoi cynigion; sganio'r gorwel; a phartneriaid / rhwydweithiau rhyngwladol.

8. Wrth i arian cystadleuol gael ei sicrhau ac wrth i bartneriaethau ddatblygu dylai **creu clystyrau** fod yn nod allweddol, gan adeiladu ar gryfderau presennol, sy'n dwyn ynghyd sefydliadau ymchwil â busnesau bach a mawr[7]. Gall arddangos rhagoriaeth ymchwil ddenu buddsoddiadau gan fusnesau, sef y cyfrwng i drawsnewid yr ardal hon. Nid yw'r broses hon yn un gyflym, ond mae'n amlwg bod cynnydd yn cael ei wneud yng Nghymru gyda mwy o gydweithio diwydiannol a mwy o fuddsoddiad preifat mewn ymchwil a datblygu ac arloesi yng Nghymru.
9. Mae **buddsoddiad y sector preifat mewn ymchwil** yng Nghymru yn amrywio yn amodol ar raglenni buddsoddi nifer fach o fusnesau. Ar y cyfan, mae buddsoddiad y sector preifat mewn Ymchwil yng Nghymru wedi bod yn cynyddu (mewn gwerth arian parod ac fel canran o GYC Cymru). Nid oes gan Gymru lawer o gwmnïau sy'n canolbwyntio ar ymchwil sydd â chanolfannau ymchwil yng Nghymru ac yn aml mae gan glystyrau llwyddiannus ledled yr UE gwmnïau mawr sy'n canolbwyntio ar ymchwil, sy'n helpu i gefnogi cadwyni cyflenwi amrywiol[8]. Ceir arwyddion bod hyn yn newid wrth i glystyrau mewn sectorau allweddol gael eu datblygu a chânt eu hatgyfnerthu drwy'r Rhwydweithiau Ymchwil Cenedlaethol.
10. Gwnaed nifer fach o fuddsoddiadau sylweddol mewn **seilwaith ymchwil a datblygu** o dan raglen ERDF 2007-2013[9], gan gynyddu argaeledd cyfleusterau sy'n addas ar gyfer ymchwil hynod arbenigol yn ogystal â deori busnesau o 10,000 metr sgwâr. Bydd y Flaenoriaeth hon ond yn ceisio cynyddu'r seilwaith ymchwil arbenigol lle y gall ddangos yn glir y bydd yn cynyddu'r gallu a'r adnoddau i ymgymryd ag ymchwil o'r radd flaenaf, annog mewnfuddsoddi a datblygu gallu presennol a gallu sy'n dod i'r amlwg[10]. Cefnogir buddsoddiadau mewn seilwaith ymchwil a datblygu gan yr ERDF ar yr amod eu bod yn unol â'r strategaeth arbenigo craff a bod canlyniadau'r ymchwil yn cael eu cymhwyso at ddibenion datblygu economaidd y rhanbarth.
11. Mae busnesau yng Nghymru yn nodi cryn dipyn o ymwneud â **gweithgareddau arloesol** o'u cymharu â rhannau eraill o'r DU[11], ond cydnabyddir bod angen datblygu gwell dealltwriaeth o'n cryfderau mewn arloesi er mwyn sicrhau Arbenigo Craff gwirioneddol[12].
12. Nododd Arolwg Arloesedd y DU[13] mai dim ond 15% o fusnesau yn y DU sy'n **ymwneud ag arloesi sy'n cydweithredu â phrifysgolion** er bod data HEBCIS[14] yn dangos system trosglwyddo gwybodaeth effeithiol sydd wedi'i datblygu'n dda rhwng AU a byd busnes. Awgryma hyn fod lle i wella cydweithredu ymhellach, yn enwedig gyda'r nod o fasnacheiddio. Mae hyn yn hynod wir o ystyried bod *Arloesi Cymru* yn cydnabod bod pocedi o arbenigedd o'r radd flaenaf yn bodoli mewn academia mewn meysydd â photensial masnachol, ond nad ydynt ar raddfa fyd-eang a bod cyfle i adeiladu ar arfer gorau presennol wrth fasnacheiddio ymchwil a datblygu.
13. Erys **rhwystrau** sylweddol i **fasnacheiddio ym maes ymchwil a datblygu**. Mae *Gwyddoniaeth i Gymru* yn cydnabod y wyddoniaeth o'r radd flaenaf a gyflawnir yng Nghymru, yn enwedig ym meysydd yr Her Fawr, ond nododd hefyd
    - "*fod BBaChau (busnesau bach a chanolig) ac unigolion yn aml yn cael cryn drafferth wrth geisio dangos i gyllidwyr posibl y prawf o gysyniad ar gyfer syniad, techneg neu [gynnyrch] y maent am ei ddatblygu [ac] Yn aml mae angen dangos profiad a chymhwysedd*

drwy astudiaeth prawf o gysyniad ar gyfer...[g]alwadau cystadleuol."

14. Mae rheoliadau ERDF yn gofyn am ganolbwyntio ar y **newid i economi carbon isel** ac, fel un o dri maes yr Her Fawr a nodir yn strategaeth Arbenigo Craff Cymru, mae'n cynnig cyfle penodol yng Nghymru, yn enwedig o ystyried yr arbenigedd sy'n datblygu mewn meysydd arbenigol allweddol. Amcangyfrifwyd bod y sector Nwyddau a Gwasanaethau Carbon Isel ac Amgylcheddol yng Nghymru gwerth dros £5.5bn mewn gwerthiannau yn 2010/11, gan gyflogi ymhell dros 40,000 o bobl. Disgwylir i'r sector barhau i dyfu[15], a cheir peth arbenigedd yn barod mewn amrywiaeth o feysydd cysylltiedig a amlygir o dan Arbenigo Craff Cymru[16]. Mae Cymru yn cael budd o gryn arbenigedd academaidd ym maes datblygu ac integreiddio technolegau carbon isel, er enghraifft yn y Ganolfan Amlen Adeiladu Gynaliadwy yn Sir y Fflint (Dwyrain Cymru).

15. Mae **technolegau ynni adnewyddadwy** (e.e. gwynt ar y tir ac ar y môr, ffotofoltäig, biomas ac ati) eisoes yn fwy aeddfed ac yn sectorau twf allweddol (er enghraifft ceir bellach nifer o araeau gwynt ar y môr ar hyd arfordir Cymru). Er mwyn gwireddu buddiannau'r rhain a buddsoddiadau mawr eraill yn ardal y rhaglen mae angen ystyried p'un a ellir gwneud buddsoddiad er mwyn helpu i achub ar gyfleoedd gweithgynhyrchu, gweithredu a chynnal a chadw newydd yn ardal y rhaglen, er enghraifft drwy ymchwil ac arloesi er mwyn lleihau costau defnydd a chynnal a chadw a dangos technolegau mwy newydd ac arloesol.
16. Disgwylir i'r flaenoriaeth hon weithio mewn cydweithrediad agos â chyflawni *Gwyddoniaeth i Gymru* ac *Arloesi Cymru*, sy'n ceisio mynd i'r afael â **nifer o heriau ychwanegol yn economi Cymru**. Er enghraifft, ateb yr heriau sy'n gysylltiedig ag adnoddau ym maes ymchwil sylfaenol a denu timau ymchwil o'r radd flaenaf, ac mae rhaglen *Sêr Cymru* (rhan allweddol o *Gwyddoniaeth i Gymru*) yn datblygu'r rhagoriaeth ymchwil o'r radd flaenaf honno drwy ddod â thimau ymchwil o'r radd flaenaf i Gymru. Ymdrinnir ag arloesi yn y sector cyhoeddus, ac yn arbennig arloesi wrth ddefnyddio cyllidebau sector cyhoeddus sylweddol, drwy gyflawni *Arloesi Cymru* sydd â phwyslais penodol ar arloesi drwy gaffael yn y sector cyhoeddus. Cynllunnir mentrau hefyd i ddefnyddio'r sector cyhoeddus yng Nghymru fel man i brofi arloesed, yn enwedig arloesi cymdeithasol. Gwneir mwy o ymdrechion hefyd i ddenu ffynonellau cyllid ychwanegol i Gymru er mwyn cefnogi nodau ymchwil ac arloesi (e.e. Horizon 2020, Cynghorau Ymchwil y DU, Bwrdd Technoleg a Strategaeth), gan gynnwys drwy annog a helpu rhanddeiliaid yng Nghymru i gael gafael ar y ffynonellau cyllid hynny.

3. **Echel Blaenoriaeth 2: Cystadleurwydd BBaChau**
   1. Rhoddir dadansoddiad a chrynodeb lefel uchel o anghenion a chyfleoedd allweddol sy'n arwain at ddethol yr Echel Blaenoriaeth hon yn Adrannau 1.1 ac 1.3 o'r Bennod ar Gymru yng Nghytundeb Partneriaeth y DU.
   2. Bydd y Flaenoriaeth hon yn hyrwyddo entrepreneuriaeth a busnesau newydd ac yn helpu BBaChau i wella eu cystadleurwydd drwy **dyfu maint busnesau** a chefnogi **cynnydd mewn cynhyrchiant** drwy amrywiaeth o fesurau, gyda chamau penodol i gefnogi'r defnydd o Fand Eang y Genhedlaeth Nesaf yng Nghymru ac ymelwa arno. Mae twf mewn cyflogaeth a thwf mewn cynhyrchiant yn ategu ei gilydd ond weithiau ceir elfennau sy'n gwrth-ddweud ei gilydd o ran cystadleurwydd BBaChau.

Mae'n rhaid sicrhau twf mewn cynhyrchiant er mwyn sicrhau cystadleurwydd, ond gall arwain at leihau nifer y cyflogeion sydd gan fusnes wrth i brosesau wella. Mae tyfu maint busnes yn cefnogi cyflogaeth hirdymor, ond dim ond lle mae'r busnes sy'n tyfu yn gwneud hynny mewn ffordd gynaliadwy a'i fod yn wirioneddol gystadleuol.

3. Ymhlith y **rhwystrau a'r pwyntiau tyngedfennol** i dwf busnes mae pryderon ynghylch rheoliadau a deddfwriaeth a negodi trafodion fel mynd y tu hwnt i drothwy treth, sydd eu hangen er mwyn dod yn fusnes corfforedig, cyflogi staff, a dod yn rhan o farchnad newydd[17]. Mae hyn yn awgrymu bod angen cymorth wedi'i deilwra er mwyn ymdrin â'r rhwystrau hyn, er enghraifft cael gafael ar gyllid a chymorth busnes sydd wedi'i dargedu ar gamau allweddol o dwf busnes (e.e. creu, allforio ac ehangu), gyda phwyslais penodol ar rôl band eang a gweithgarwch cysylltiedig i ymelwa ar TGCh er mwyn helpu i hyrwyddo twf ym maes cynhyrchiant.
4. Cyflwynodd y Cytundeb Partneriaeth y materion a oedd yn ymwneud â **chael gafael ar gyllid ar gyfer busnesau newydd a busnesau sy'n ehangu**, ac mae data o Arolwg Busnesau Bach 2012[18] hefyd yn awgrymu bod BBaChau yng Nghymru yn fwy tebygol o wynebu anawsterau wrth gael gafael ar gyllid na BBaChau ledled y DU gyfan[19]. At hynny, mae'r microfentrau yn fwy tebygol o sôn am anawsterau wrth gael gafael ar gyllid na busnesau bach a chanolig[20]. Mae'r **Asesiad Ex Ante ar gyfer defnyddio Offerynnau Ariannol** wedi dod o hyd i dystiolaeth o fylchau yn y farchnad o ran darparu microfenthyciadau, cyllid dyledion i BBaCh, cyllid i fentrau cymdeithasol, a chyfalaf risg a chaiff Offeryn Ariannol ei ddatblygu i ymdrin â'r bylchau hyn[21]. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn adolygu'r cymorth ariannol sydd ar gael i BBaChau a bydd angen i'r asesiad ex-ante sy'n llywio cyllid ERDF ystyried unrhyw newidiadau sy'n deillio o'r broses honno a chael ei gydgysylltu â hwy, gan gynnwys y potensial am gysylltiadau agosach rhwng cyllid a chymorth busnes ehangach[22].
5. Mae *Arloesi Cymru* yn cydnabod bod **gweithgarwch arloesol** yng Nghymru yn cael ei gyfyngu gan ddiffyg cyllid datblygu preifat. Mae diwylliant o arloesi yn un o nodweddion cwmnïau twf uchel[23], sy'n awgrymu y gallai targedu cwmnïau arloesol a chefnogi arloesedd drwy gyfalaf risg fod yn ffordd ddefnyddiol o gefnogi'r BBaChau hynny'n benodol.
6. Roedd y **gyfradd geni busnes** yng Nghymru yn 2012 2.0 islaw gweddill y DU yn ei chyfanrwydd[24] ac un o'r prif rwystrau i greu BBaChau newydd yw mynediad at gyngor ac arweiniad i fusnesau[25]. Hefyd, mae lefelau entrepreneuriaeth yng Nghymru islaw rhai'r DU ar gyfartaledd[26]. Er i weithgarwch entrepreneuraidd cam cynnar yng Nghymru gynyddu yn ystod y dirwasgiad, gan olrhain cyfartaledd y DU, fel gyda gwledydd eraill y DU, yn 2013 gwelwyd dirywiad mewn lefelau gweithgarwch entrepreneuraidd a'r bwriad i sefydlu busnesau newydd yng Nghymru gyda dirywiad sylweddol mewn cyfraddau gweithgarwch ymhlith pobl ifanc 18-29 oed, o bosibl oherwydd gwell amodau economaidd yn cyfrannu at lai o ddibyniaeth ar hunangyflogaeth fel ffynhonnell waith[27]. Nid yw menywod wedi'u cynrychioli'n ddigonol o hyd o ran gweithgarwch entrepreneuraidd cam cynnar yng Nghymru na ledled y DU gyfan[28]. Mae cynlluniau cymorth i fusnesau newydd yng

Nghymru wedi cael rhywfaint o lwyddiant o ran dileu'r rhwystrau i entrepreneuriaeth[29].

7. Mae ymchwil yn cydnabod mai cynhyrchiant yw un o brif ysgogwyr twf economaidd[30], ond mai nifer gymharol fach o fusnesau sy'n sicrhau twf cyflym a sylweddol[31]. Er enghraifft, mae data Global Entrepreneurship Monitor yn awgrymu bod 10% o entrepreneuriaid datblygol yn disgwyl creu 70% o'r holl swyddi a ragamcenir gan eu carfan[32]. Mae'n anodd iawn nodi'r **busnesau twf** hynny, yn enwedig pan gânt eu sefydlu gyntaf; fodd bynnag, mae tystiolaeth[33] bod bwriadau busnesau o ran twf yn cael effaith fawr ar b'un a fyddant yn tyfu. Mae busnesau twf uchel, er eu bod yn fach mewn nifer ac yn hynod anodd eu nodi, yn dal i fod yn allweddol i lywio cynhyrchiant yn gyffredinol a chynyddu swyddi. Mae'r DU yn cymharu'n dda yn rhyngwladol o ran canran y busnesau twf uchel, 5.8% yn erbyn yr UD (tua 5%) a'r Eidal (3%) ac felly yn amlwg ceir buddiannau posibl sylweddol **o dargedu busnesau twf**. Mae Cymru wedi cael rhywfaint o lwyddiant yn y gorffennol gyda chwmnïau twf uchel, gyda'r gyfran uchaf o gwmnïau twf uchel o blith unrhyw ranbarth yn y DU rhwng 2002 a 2005 (er nad yw'n gwneud cystal mwyach)[34].
8. Cadarnha ymchwil[35] fod gan BBaChau nifer o bryderon yn ymwneud â cheisio **cyngor a gwybodaeth** sy'n cyfeirio at rai o fethiannau'r farchnad yn y maes hwn. Mae a wnelo'r pryderon yn benodol â'r gost a'r amser sydd ynghlwm wrth gael cymorth busnes ffurfiol, methu ag ymddiried mewn cynghorwyr allanol, neu bryderon ynghylch p'un a fyddent yn deall y busnes, a hyder mewn gallu cael gafael ar gymorth priodol.
9. Mae **dod yn rhan o farchnad newydd** yn un o'r prif bwyntiau a rhwystrau i dwf busnes[36]. Mae ffigurau allforio yng Nghymru islaw cyfartaledd y DU a chânt eu dominyddu gan nifer fach o gwmnïau mawr[37]. Mae Llywodraeth Cymru wedi cydnabod bod cyfleoedd sylweddol hefyd yn bodoli o fewn cadwyni cyflenwi, cyfleoedd caffael a chysylltiadau â chwmnïau angori[38]. Gall hyn, yn ei dro, helpu i feithrin y gallu i ddod yn rhan o gadwyni cyflenwi cenedlaethol a rhyngwladol a manteisio ar gyfleoedd caffael. Ers 1999 bu cynnydd o 105% mewn allforion o Gymru (cyfartaledd y DU 79%)[39]. Gwelir y rhan fwyaf o dwf mewn marchnadoedd y tu hwnt i'r UE sy'n adlewyrchu gwendid economi'r UE a'r potensial am dwf mewn marchnadoedd datblygol. Mae hyn yn awgrymu y gellir annog BBaChau yng Nghymru i weithredu'n rhyngwladol drwy ddatblygu cadwyni cyflenwi domestig a rhyngwladol, gan gynnwys ceisio marchnadoedd newydd.
10. Mae marchnadoedd domestig hefyd yn ffynonellau pwysig o gyfleoedd twf i BBaChau, yn enwedig drwy **gyfleoedd caffael**. Er enghraifft mae'r sector cyhoeddus ledled y DU yn gwario £150 biliwn y flwyddyn ac mae sector cyhoeddus Cymru yn gwario £4.3 biliwn y flwyddyn. Dylai busnesau sy'n llwyddiannus ym maes caffael domestig wynebu llai o rwystrau o ran capasiti i ddod yn rhan o farchnadoedd allforio a chyfleoedd caffael rhyngwladol (e.e. drwy Gyfnodolyn Swyddogol yr Undeb Ewropeaidd).
11. Mae angen i bwysigrwydd **TGCh a'r economi ddigidol** i dwf cynhyrchiant a nodwyd yn y Cytundeb Partneriaeth gael ei adlewyrchu yn y cymorth a gynigir i BBaChau. Mae angen sicrhau bod BBaChau yn manteisio ar fuddsoddiadau sylweddol mewn seilwaith ac adnoddau TGCh[40]. Ceir tystiolaeth o effaith economaidd gadarnhaol band eang ond gyda'r buddiannau yn ddibynnol ar ddiwylliant a sgiliau rheoli[41].

At hynny, awgryma ymchwil na welir effaith band eang ar ei phen ei hun a bod technolegau, cynhyrchion, gwasanaethau a sgiliau ategol hefyd yn bwysig[42]. Er bod y DU yn perfformio'n dda yn erbyn sawl dangosydd ar gyfer ymelwa ar TGCh, mae un astudiaeth wedi awgrymu bod BBaChau yn y DU ar ei hôl hi o'u cymharu â'u cymheiriaid rhyngwladol wrth ddigideiddio rhai swyddogaethau swyddfa gefn, gan awgrymu y gall fod angen cymorth yn y maes hwn[43].

12. Mae Cymru yn perfformio'n debyg i weddill y DU o ran dangosyddion ar gyfer busnesau'n ymelwa ar TGCh, gyda ffigurau o Arolwg Busnesau Bach 2012 yn dangos bod gan 69% o Gyflogwyr BBaCh yng Nghymru (h.y. pob BBaCh heblaw am y rhai heb unrhyw gyflogeion) wefan busnes, o gymharu â 71% ledled y DU gyfan[44]. O blith y Cyflogwyr BBaCh hynny yng Nghymru â mynediad i'r rhyngrwyd, mae 43% yn gwerthu nwyddau a gwasanaethau drwy wefan (o gymharu â 41% yn y DU gyfan) ac mae 67% yn hyrwyddo eu nwyddau a'u gwasanaethau drwy wefan (o gymharu â 70% yn y DU gyfan). Fodd bynnag, mewn arolwg o BBaChau gan Ofcom, nododd 36% o BBaChau yng Nghymru nad oedd ganddynt hyder yn eu gallu i nodi pa gynhyrchion neu wasanaethau cyfathrebu newydd a fyddai'n werthfawr i'w sefydliad, gan awgrymu bod angen ymyriadau wedi'u targedu at fusnesau ac unigolion[45].
13. O ran effaith economaidd band eang *cyflymach*, mae ymchwil wedi nodi mai 'cyfrifiadura cwmwl' yw un o'r prif lwybrau y disgwylir i fand eang cyflymach gael effaith economaidd drwyddo[46]. Yn arolwg Ofcom o BBaChau, nododd 23% o BBaChau yng Nghymru eu bod yn defnyddio gwasanaethau cwmwl[47]. Mewn arolwg o fusnesau ledled yr UE nododd 81% o fusnesau a oedd eisoes yn defnyddio gwasanaethau cwmwl fod eu costau TG yn is yn sgil mabwysiadu cyfrifiadura cwmwl[48]. Fodd bynnag, ymhlith y rhwystrau i fabwysiadu cyfrifiadura cwmwl yn ehangach mae pryderon ynghylch materion awdurdodaeth gyfreithiol a lleoliad data a rheoliadau sicrwydd data a diogelu data, ymddiriedaeth ansicr mewn cyflenwyr a diffyg mynediad sicr at ddata a chludadwyedd rhwng systemau cwmwl[49]. Mae rhai o'r pryderon hyn yn gysylltiedig â phryderon ehangach ynghylch e-droseddu felly dylai ymyriadau i hyrwyddo'r defnydd o TGCh gan BBaCh fod yn sensitif i'r ffaith bod e-droseddu ac ofn e-droseddu yn rhwystr sylweddol i fabwysiadu TGCh gan fusnesau. Yn arolwg Ofcom o BBaChau, nododd 35% o BBaChau yng Nghymru fod ganddynt bryderon ynghylch diogelwch o ran gwasanaethau cyfathrebu[50]. Awgryma amcangyfrifon o gost e-droseddu y gallai gostio tua £27 biliwn bob blwyddyn i economi'r DU[51].
14. Ceir tua 3,000 o sefydliadau sy'n cyflawni gweithgarwch **mentrau cymdeithasol** yng Nghymru gyda throsiant cyfunol o £2.2 biliwn (amcangyfrif 07/08)[52]. Mae mentrau cymdeithasol yng Nghymru yn gweithredu yn y rhan fwyaf o ddiwydiannau ledled Cymru, er bod y rhan fwyaf ynghlwm wrth hyfforddiant ac addysg, y celfyddydau a'r Gymraeg, cymorth busnes, iechyd a gofal cymdeithasol, a chwaraeon; nododd yr un ymchwil fod mentrau cymdeithasol yng Nghymru yn ceisio cyngor a chymorth arbenigol er mwyn dod yn fusnesau gwell[53].
15. Mae'r **defnydd o ynni** yng Nghymru bron 30% yn uwch na'r cyfartaledd ledled Prydain Fawr[54], yn bennaf oherwydd diwydiant ac mae'n adlewyrchu'r ffaith bod mwy o fusnesau sy'n defnyddio llawer o ynni fel gweithgynhyrchu i'w cael yng Nghymru. Fodd bynnag, mae'r heriau a'r cyfleoedd sy'n gysylltiedig â busnesau mwy ynni-effeithlon yn her i bob

sector, o ystyried yr angen i gyflawni targedau ar gyfer lleihau allyriadau a chostau cynyddol ynni. Yn ogystal â gallu cyfrannu at dargedau effeithlonrwydd ynni (gan ategu mentrau o dan Echel Blaenoriaeth 3) mae buddiannau sylweddol ynghlwm wrth well effeithlonrwydd ynni ar gyfer busnesau unigol. Mae costau cynyddol ynni yn y DU yn rhwystr i gystadleurwydd busnesau Cymreig ac, yn arbennig, y rhai sy'n defnyddio mwy o ynni. Er bod gan y busnesau hynny sy'n defnyddio llawer o ynni gymhellion cryf i gyflawni nodau effeithlonrwydd ynni, a ategir drwy fuddsoddiad cyfalaf, nid yw hyn yn wir am fusnesau sy'n defnyddio lefel ganolig ac is o ynni ac mae angen iddynt gael cymorth i wneud hynny.

16. Mae cryn gyfleoedd hefyd i wella cystadleurwydd BBaChau drwy **ddefnyddio adnoddau'n fwy effeithlon** y tu hwnt i'r defnydd o ynni yn unig, a all hefyd gael effeithiau amgylcheddol cadarnhaol. Mae'r Cynllun Gweithredu ar Wastraff ac Ailgylchu yn amcangyfrif y gallai busnesau'r DU arbed £23 biliwn y flwyddyn drwy wella'r ffordd y maent yn defnyddio adnoddau, ac mae'n awgrymu y gallai gwastraff ac effeithlonrwydd adnoddau gwael gostio cymaint â 4% o drosiant i fusnesau[55]. Felly, gall gwell effeithlonrwydd adnoddau roi hwb i gynhyrchiant, sydd yn ei dro yn helpu i gefnogi twf a swyddi
17. Mae amrywiaeth o rwystrau yn effeithio ar y defnydd o fesurau **effeithlonrwydd ynni ac adnoddau** o fewn busnesau, yn enwedig BBaChau, gan gynnwys ei fod yn flaenoriaeth isel, diffyg arbenigedd, diffyg cyfalaf a dim achos cymhellol o ystyried y cyfnodau hir cyn y gwelir unrhyw fudd[56]. O ystyried mai BBaChau sy'n cyfrif am 55% o'r defnydd o ynni a gyflenwir yn y sector cyhoeddus a masnachol[57] mae cyfle sylweddol posibl yn cael ei golli am nad oes cymhelliant i fusnesau sy'n defnyddio llai o ynni, nad ymdrinnir ag ef drwy gynlluniau benthyg â chyfnodau ad-dalu hir.

4. **Echel Blaenoriaeth 3: Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni**
   1. Rhoddir dadansoddiad a chrynodeb lefel uchel o anghenion a chyfleoedd allweddol sy'n arwain at ddethol yr Echel Blaenoriaeth hon yn Adrannau 1.1 ac 1.3 o'r Bennod ar Gymru yng Nghytundeb Partneriaeth y DU.
   2. Mae Twf Gwyrdd a'r newid i economi carbon isel yn gyfle allweddol i gefnogi swyddi a busnesau ledled Cymru; yn enwedig o ystyried y swm sylweddol o adnoddau ac asedau naturiol, sylfaen ymchwil dda, arbenigedd technegol mewndarddol cryf a'r seilwaith ynni allweddol (gan gynnwys capasiti trawsyrru sylweddol y Grid Cenedlaethol[58]) sydd ar waith. Mae *Ynni Cymru* yn nodi strategaeth Cymru ar gyfer cydgysylltu camau gweithredu, a chaiff adnoddau presennol eu hatgyfnerthu drwy glystyrau o fewn tair Ardal Fenter. Mae'r Echel Blaenoriaeth Ymchwil ac Arloesi yn nodi sut y bydd cymorth cysylltiedig ar gael ar gyfer ymchwil ac arloesi ym maes carbon isel.
   3. Mae adnoddau ac asedau naturiol sylweddol Cymru[59] yn awgrymu bod **twf mawr yn bosibl ym maes cynhyrchu ynni adnewyddadwy** yn yr hirdymor. Mae'r cyfleoedd sydd ar gael i'r sectorau mwy datblygedig yn ymwneud yn bennaf ag Ymchwil ac Arloesi er mwyn datblygu technolegau (e.e. ynni'r gwynt a'r haul) ymhellach, efallai gan geisio denu cyllid gan rai o arweinwyr sefydledig y farchnad y tu hwnt i ardal y rhaglen.
   4. Mae gan Gymru asedau allweddol sy'n bwysig i'r **sector ynni'r môr** datblygol lle ceir cyfle o hyd i sicrhau cyfran fwy o'r farchnad a gwireddu mwy o fuddiannau o fewn ardal y rhaglen, gan ddenu buddsoddiad i ardal

y rhaglen. Hefyd, mae gan Gymru asedau seilwaith allweddol sy'n cynnig manteision dros diriogaethau eraill sy'n buddsoddi yn yr ardal hon fel: porthladdoedd dwfn; gridiau trawsyrru a dosbarthu sydd wedi'u cysylltu'n dda; arbenigedd busnes mewn busnesau a phrifysgolion; a chyflogwyr â gweithluoedd medrus a all fanteisio ar gyfleoedd cadwyni cyflenwi.

5. Nododd Pwyllgor Dethol y DU ar Ynni a'r Newid yn yr Hinsawdd[60] y gallai'r **diwydiant ynni adnewyddadwy morol** (llanw a thonnau) fod yn werth £3.7 biliwn i'r DU erbyn 2020 ac mae RenewableUK yn awgrymu bod disgwyl i'r diwydiant ynni'r môr (llanw a thonnau) fod yn werth £6.1 biliwn i economi'r DU erbyn 2035, gan greu bron 20,000 o swyddi (heb gynnwys cyfleoedd allforio([61]. O ystyried manteision cymaradwy Cymru mae potensial iddi chwarae rhan bwysig yn y farchnad yn y maes hwn[62], ond mewn marchnad eginol. Mae rhywfaint o fuddsoddiad preifat yn **ynni'r môr** yng Nghymru yn dod i'r amlwg[63], ond mae angen gwneud llawer mwy o fuddsoddiad er mwyn dangos dichonoldeb masnachol atebion technoleg datblygol, yn enwedig drwy brofion mwy o faint er mwyn inni weld buddiannau yn cael eu gwireddu yn ardal y rhaglen (e.e. ymchwil a datblygu, gweithredu a chynnal a chadw).
6. Yn Strategaeth **Blue Growth** y Comisiwn Ewropeaidd, tynnwyd sylw at y ffaith bod sector ynni'r môr yn un o bum maes datblygol yn yr 'economi las' a allai helpu i greu swyddi mewn ardaloedd arfordirol. Mae mentrau eraill y Comisiwn, fel y ddogfen gyfathrebu ar Dechnolegau ac Arloesi Ynni a Chynllun Gweithredu'r Iwerydd[62a], wedi cydnabod pwysigrwydd ynni cefnfor ac yn anelu at annog ymchwil a datblygu ar y cyd a chydweithredu trawsffiniol er mwyn hybu ei ddatblygiad. At hynny, mae dogfen gyfathrebu'r Comisiwn ar Ynni Glas yn ystyried y potensial i'r sector ynni cefnfor gyfrannu at amcanion Strategaeth Ewrop 2020.
7. Megis cyrraedd y camau profi y mae technoleg **llanw a thonnau**, ond mae'n agosáu at fasnacheiddio, gan awgrymu bod mwy o angen i fuddsoddi o bosibl (e.e. seilwaith, ymchwil, datblygu ac arloesi, arddangos modelau gweithredol er mwyn gwneud cynlluniau'n fwy atyniadol i ddarpar fuddsoddwyr[64]). Mae clystyrau datblygol yn y gogledd a'r de-orllewin yn cynnig cyfleoedd penodol i ddatblygu sector ynni'r môr mewn ffordd sydd wedi'i thargedu. Er mwyn cadw a datblygu busnesau sy'n bodoli eisoes, yn ogystal â denu rhai newydd, mae angen inni sicrhau nad yw'r clystyrau hyn yn cael eu rhwystro oherwydd diffyg safleoedd profi ymarferol â chaniatâd, cysylltedd a'r gallu i ddangos technoleg.
8. Ar 31 Rhagfyr 2011 roedd gan safleoedd a oedd yn cynhyrchu trydan o ffynonellau adnewyddadwy yng Nghymru gapasiti gosodedig o 929.4 MW[65]. Gall **cynlluniau ynni ar raddfa fach** helpu i leihau allyriadau carbon ac ysgogi twf economaidd lleol (er enghraifft bydd model cymunedol cydweithredol yn fodd i ail-fuddsoddi arian mewn cynlluniau cymunedol eraill[66]). Mae mynediad at gyllid yn dda (er yn ddarniog) yn achos cynlluniau bach ymarferol, ond mae angen dileu'r risg sy'n gysylltiedig â datblygu cynigion ar gam cynnar cyn y gallant ddenu cyllid. Mae'r asesiad ex-ante i lywio Offerynnau Ariannol posibl yng Nghymru ar gyfer 2014-2020[67] a'r canfyddiadau hyd yn hyn o Ynni'r Fro (cynllun ynni cymunedol wedi'i ariannu drwy ERDF) yn awgrymu nad cyllid cyfalaf mawr yw'r prif rwystr i gynlluniau lleol a chymunedol; yn wir mae marchnad gymharol orlawn ar gyfer cyllid o ran y gweithgarwch hwn. Fodd bynnag, mae angen o hyd am gyngor ac arweiniad i grwpiau er

mwyn ymdrin â'r rhwystrau hynny cyn cael caniatâd (ac felly fod ganddynt gynnig sy'n ariannol ymarferol).

9. Mae nifer o dechnolegau aeddfed ar gael i gefnogi mentrau carbon isel ar raddfa fach a chymunedol (e.e. gwynt, solar ffotofoltäig, hydro) ond mae'n ddrud mabwysiadu'r fath dechnoleg ac nid yw mor eang ag y gallai fod oherwydd ansicrwydd a achosir gan weithgarwch cam cynnar a chynllunio sy'n codi cwestiynau am ymarferoldeb masnachol a buddiannau. Mae angen dangos ymarferoldeb ar raddfa fach / cymunedol a chefnogi mesurau i gyflymu'r broses er mwyn helpu i ddenu adnoddau preifat ychwanegol yn y modelau hyn.
10. Mae angen mynd i'r afael ag **effeithlonrwydd ynni gwael y rhan fwyaf o'r stoc dai** yng Nghymru. Mae effeithlonrwydd ynni stoc dai Cymru yn wael o gymharu â gweddill Ewrop[68], mae cartrefi yn cyfrif am 29% o ddefnydd ynni terfynol yn y DU[69], ac mae llawer o gartrefi yng Nghymru yn wynebu problemau tlodi tanwydd[70]. Gwresogi ystafelloedd yw'r ffynhonnell fwyaf o ddefnydd ynni yn y sector tai o bell ffordd[71]. Mae graddau'r her yn llawer mwy na'r arian sydd ar gael a bydd angen targedu adnoddau tra'n osgoi methu ag achub ar gyfleoedd i gyflawni arbedion maint neu gael cymorth hyblyg. Mae angen ymyrryd yn achos y cartrefi hynny ag incwm llai neu sy'n wynebu problemau amddifadedd, yn enwedig lle mae'r cymhelliant i fuddsoddi mewn mesurau effeithlonrwydd ynni (er enghraifft drwy'r Fargen Werdd) yn llai clir gan nad ydynt yn elwa o filiau ynni is yn uniongyrchol, bod ganddynt hanes credyd gwael, neu nad oes ganddynt yr arian i dalu costau cysylltiedig ymlaen llaw. Bydd buddsoddi mewn effeithlonrwydd ynni nid yn unig yn arwain at leihad cost-effeithiol mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr, ond bydd yn creu cyfleoedd busnes a gwaith i lafur lleol.
11. Ceisir arbedion effeithlonrwydd ar yr un pryd â thargedu sy'n seiliedig ar y rhai â'r angen mwyaf ac yn gyson â phrif egwyddor drefniadol datblygu cynaliadwy Llywodraeth Cymru (dull integredig sy'n ceisio canlyniadau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol). Dylai hyrwyddo a chefnogi newid ymddygiad fod yn rhan annatod o bob buddsoddiad, o ystyried y rôl allweddol y mae ymddygiad yn ei chwarae yn y defnydd cynaliadwy o ynni. Mae'r ardaloedd sy'n wynebu tlodi tanwydd fwyaf yng Nghymru yn dueddol o fod yn ardaloedd a nodir fel rhai sy'n dioddef o sawl math o amddifadedd, yn ogystal â'r ardaloedd mwy gwledig ac ymylol (lle ceir mwy o ddibyniaeth ar ffynonellau eraill o danwydd fel olew)[72]. Felly, mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru yn cynnig dull posibl o helpu i dargedu effeithlonrwydd ynni mewn mesurau tai at gymunedau penodol lle gellir cael yr effaith fwyaf.
12. Bydd angen talu sylw agos i unrhyw gymorth ERDF ar gyfer effeithlonrwydd ynni mewn tai sy'n anelu at fynd i'r afael â phroblemau tlodi tanwydd er mwyn osgoi dyblygu â chynlluniau a mentrau presennol, yn arbennig unrhyw newidiadau deddfwriaethol a gyflwynir yn ystod cyfnod y rhaglen. Dylai targedu sy'n seiliedig ar dlodi tanwydd ac ardaloedd o amddifadedd helpu i liniaru hyn gan eu bod yn cynnwys cartrefi na allant gymryd rhan yn y cynlluniau benthyg sydd ar gael neu nad ydynt yn barod i wneud hynny.
13. Mae Cymru wedi datblygu **cadwyn gyflenwi effeithlonrwydd ynni** gynhwysfawr er mwyn achub ar y cyfleoedd a gynigir yn sgil hyrwyddo effeithlonrwydd ynni mewn tai (er enghraifft roedd dros 80% o'r busnesau a gyflawnodd gam 1 o Arbed naill ai'n gweithredu yng Nghymru yn unig

neu'n bennaf). Dylai'r busnesau hyn fod mewn sefyllfa i helpu i gyflawni cynlluniau ehangach, fel y Fargen Werdd ar draws y DU a chyfleoedd sylweddol i gael gafael ar gyllid Rhwymedigaeth Cwmnïau Ynni (ECO). Felly, ceir cyfleoedd sylweddol i'r gadwyn gyflenwi yng Nghymru a allai gynyddu drwy fuddsoddiad cydategol (er enghraifft drwy fynd i'r afael â rhwystrau i gael mynediad at farchnadoedd newydd - fel achredu neu gydweithredu er mwyn creu consortia i achub ar gyfleoedd caffael - drwy flaenoriaeth Cystadleurwydd BBaChau) yn y gadwyn gyflenwi er mwyn achub ar gyfleoedd mewn perthynas â llunio, gweithgynhyrchu, dosbarthu, gosod a chynnal mesurau effeithlonrwydd ynni domestig a thechnolegau ynni adnewyddadwy.

5. **Echel Blaenoriaeth 4: Cysylltedd a Datblygu Trefol**
    1. Mae Cytundeb Partneriaeth y DU yn amlinellu pwysigrwydd buddsoddi mewn cysylltedd a datblygu trefol, yn enwedig ar gyfer y rhannau o'r DU sydd ar ei hôl hi ac yn fwy ymylol. Mae'r bennod ar Gymru yn tanlinellu sut mae effeithiau ymyloldeb a diffyg crynhoad o ganolfannau trefol mawr yn elfen allweddol o'r bwlch mewn cynhyrchiant yng Nghymru. Mae'r bennod ar y DU hefyd yn tanlinellu pwysigrwydd y math hwn o fuddsoddiad ledled y byd a sut mae'r DU ar ei hôl hi mewn nifer o feysydd. Mae Cytundeb Partneriaeth y DU hefyd yn tynnu sylw at yr **Argymhellion sy'n Benodol i Wledydd y DU**, gan ganolbwyntio ar fynd i'r afael ag anawsterau seilwaith allweddol sef un o'r prif argymhellion ar gyfer gweithredu, a chydnabyddir yn rheoliadau cronfa ESI fod cronfeydd ESI yn ffyrdd pwysig o helpu i gyflawni yn erbyn yr argymhellion hyn. Er bod y DU yn gweithredu, mae'r buddsoddiadau hynny â blaenoriaeth yn yr ardaloedd mwy canolog gyda'r rhan fwyaf o gyllid Llywodraeth y DU yn canolbwyntio ar Lundain a'r ardal gyfagos, lle y gellir sicrhau'r buddiannau economaidd mwyaf.
    2. Mewn adroddiad diweddar mae'r Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd wedi cydnabod pwysigrwydd buddsoddi mewn seilwaith[73], ac mae Fforwm Economaidd y Byd hefyd wedi nodi pwysigrwydd a buddiannau buddsoddi mewn seilwaith[74]. Mae'r dystiolaeth o blaid buddsoddi yn sylweddol a cheir arwyddion clir bod rhanbarthau fel Cymru, sydd â heriau strwythurol a daearyddol ond llawer o'r rhag-amodau ar gyfer twf, yn rhanbarth a all gael budd gwirioneddol o'r fath fuddsoddi mewn seilwaith.
    3. Yn ei Rhaglen Lywodraethu mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod mai dim ond yn y tymor hwy y gall ei hymyriadau gael effaith sylweddol ar economi Cymru. Dengys tystiolaeth mai **buddsoddi mewn cysylltedd a seilwaith galluogi** yw un o'r ddau 'ffactor sbarduno' pwysicaf (yn ogystal â buddsoddi mewn datblygu sgiliau) lle gall Llywodraeth Cymru helpu i drawsnewid yr economi[75]. Felly lluniwyd 'Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru' er mwyn blaenoriaethu, cwmpasu a chydgysylltu'r gwaith o gyflawni buddsoddiadau mawr mewn seilwaith dros gyfnod o 10 mlynedd a bydd yn helpu i nodi meysydd lle ceir cyfleoedd i fuddsoddi.
    4. Mae buddsoddi er mwyn gwella cysylltedd yn **rhagofyniad hanfodol ar gyfer llwyddiant hirdymor yr holl gronfeydd ESI eraill a'r holl Echelau Blaenoriaeth ERDF eraill.** Mae system drafnidiaeth dda yn helpu pobl i gael gwaith, yn cynyddu grymoedd cystadlu, yn hyrwyddo gwell effeithlonrwydd, ac yn cynyddu'r tebygolrwydd o gydleoli a chlystyru[76]. Heb wella cysylltedd, efallai y bydd yr holl fuddsoddiadau ESI eraill sy'n helpu busnesau i dyfu neu'n gwella sgiliau a

chyflogadwyedd y gweithlu yng Ngorllewin Cymru a'r Cymoedd ond yn arwain at weld y gwerth ychwanegol hwnnw yn gadael ardal y rhaglen ac yn symud yn agosach i ganolfannau trefol allweddol Caerdydd neu Loegr. Er enghraifft bydd buddsoddiadau yn ynni'r môr mewn ardaloedd ymylol; os na chaiff cysylltedd i'r ardaloedd hynny ei wella, efallai y collir cyfleoedd i gydleoli ymchwil a datblygu, prototeipio, adeiladu a gweithgynhyrchu i ardaloedd mwy hygyrch. Rydym am weld buddiannau buddsoddiadau ESI mewn pobl a busnesau yng Ngorllewin Cymru a'r Cymoedd yn aros yno - ond i gyflawni hyn mae angen gwella cysylltedd y rhanbarth ar frys. Mae Llywodraeth Cymru yn blaenoriaethu'r buddsoddiad hwn, ond mae angen darparu cymaint o gyllid â phosibl ar gyfer yr amcanion hyn a gall yr ERDF barhau i wneud cyfraniad gwerthfawr.

5. Gall gwella **seilwaith trafnidiaeth arwain at fwy o gystadleuaeth** i fusnesau lleol ac er y gall hyn gael effaith niweidiol ar fusnesau lleol nad ydynt yn gystadleuol yn y byrdymor, yn yr hirdymor bydd yn gwella cystadleurwydd, cynhyrchiant a chyflogau BBaChau yn y rhanbarth. Ni ddylai diogelu busnesau nad ydynt yn gystadleuol fod yn rheswm i osgoi gwella cysylltedd os ydym o ddifrif am gefnogi datblygiad economi gystadleuol a blaengar sy'n masnachu'n rhyngwladol. Dylai buddsoddiad effeithiol mewn cysylltedd helpu i gadw busnesau cystadleuol a sgiliau arbenigol presennol a denu busnesau a gweithwyr medrus newydd i'r rhanbarth. Mae angen i fesurau sy'n trechu tlodi drwy wella cyflogadwyedd o dan yr ESF gael eu cefnogi drwy dwf cynaliadwy cyflogaeth yn yr ardaloedd hynny, a dim ond os ceir yr amgylchedd ffisegol cywir i gynnal busnesau a chyflenwi llafur y gellir gwneud hynny.

6. Un o fanteision allweddol gwell cysylltedd yw galluogi mwy o bobl i gael mynediad at ystod ehangach o swyddi a chynnig marchnad lafur ehangach i fusnesau. Mae **ardaloedd teithio i'r gwaith yng Nghymru** wedi bod yn tyfu o ran maint (ac yn lleihau o ran niferoedd) wrth i bobl deithio ymhellach ac ymhellach i'r gwaith gyda llai o deithiau byr a mwy o rai hwy[77]. Mae **patrymau cymudo** yng Nghymru yn awgrymu bod llifau sylweddol ar draws ffiniau Awdurdodau Lleol a cheir sawl canolfan gyflogaeth ledled Cymru[78]. Er gwaethaf natur ymylol y gorllewin, yr Awdurdodau Lleol mwyaf gorllewinol hynny (e.e. Gwynedd, Ceredigion a Sir Benfro) yw'r unig diriogaethau heblaw am Abertawe a Chaerdydd i ddangos mewnlif net o gymudwyr[79]. Mae hyn yn awgrymu bod ffocws posibl ar gyfer buddsoddiad o fewn y ddau Ddinas-Ranbarth ac yn rhannau gorllewinol rhwydweithiau TEN-T Cymru.
7. Er gwaethaf y lluosganolrwydd a nodir yn y ddau Ddinas-Ranbarth yng Nghymru, gyda chymudo ar draws y rhanbarth cyfan, gwelir defnydd llawer uwch o drafnidiaeth carbon isel yn yr ardaloedd hynny (e.e. mae 22% o gymudwyr yn Ninas-Ranbarth Caerdydd yn defnyddio'r trên, y bws, yn cerdded, yn seiclo neu'n defnyddio math arall o drafnidiaeth) na rhannau eraill o Gymru. O gymharu â dinas-ranbarthau eraill sydd â thrafnidiaeth gyhoeddus dda, mae potensial i gynyddu hyn ar gyfer y dinas-ranbarthau hynny (o ystyried y twf disgwyliedig a'r capasiti cyfyngedig)[80].
8. Mae llifau cymudo yn amlwg iawn o amgylch y ddau **Ddinas-Ranbarth** yng Nghymru (Caerdydd / Casnewydd ac Abertawe) gyda llifau sylweddol rhwng Caerdydd, Casnewydd a'r Cymoedd[81]. Byddai

gwelliannau sylweddol mewn trafnidiaeth gynaliadwy a gwell cysylltedd yn galluogi'r rhanbarthau i fanteisio'n briodol ar yr effeithiau crynhoad posibl a nodwyd mewn dinas-ranbarthau eraill ledled y DU ac Ewrop. Gellir ond cyflawni'r cynnydd parhaus disgwyliedig mewn cymudo yn gynaliadwy drwy fuddsoddi yn effeithiolrwydd, ymarferoldeb a fforddiadwyedd dewisiadau amgen gwirioneddol i deithio preifat. Ceir hefyd gyfleoedd i gynyddu cyfraddau cludo nwyddau mewn ffyrdd mwy cynaliadwy (e.e. rheilffordd) a gwella symudedd y farchnad lafur ar yr un pryd.

9. Mae **rhwystrau trafnidiaeth** i gael gwaith yn broblem fawr o hyd ledled Cymru, gyda'r ymatebwyr i Arolwg yr ESF o'r Bobl a Adawodd yn 2011 yng Nghymru[82] a oedd yn ddi-waith cyn cymryd rhan yn nodi'r canfyddiad bod prinder swyddi priodol yn yr ardal lle roeddent yn byw (65%), ac anawsterau / rhwystrau trafnidiaeth yn gysylltiedig â chael gwaith priodol (23%) ymhlith y prif rwystrau i gael gwaith.
10. Yn benodol, mae gan weithwyr llai medrus lefelau is o fynediad at drafnidiaeth breifat[83], llai o symudedd gofodol, ac felly lai o gyfleoedd i gael swyddi mewn lleoliadau sy'n llai hygyrch ar drafnidiaeth gyhoeddus[84] (ac mae swyddi llai medrus yn mynd yn fwy prin mewn canolfannau trefol[85]). Felly mae angen i weithwyr llai medrus gael **trafnidiaeth gyhoeddus dda** er mwyn achub ar gyfleoedd gwaith.
11. Mae'r **defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus wedi cynyddu yng Nghymru**, yn enwedig mewn ardaloedd trefol mwy o faint lle mae'n cynnig dewis amgen ymarferol i deithio preifat. Mae'r defnydd o'r system reilffordd yn enwedig wedi cynyddu'n sylweddol, o ran nifer y gwasanaethau a gaiff eu rhedeg ac o ran nifer y teithwyr. Gwnaed tua 28 miliwn o deithiau ar y rheilffordd a ddechreuodd neu a orffennodd yng Nghymru yn 2011-12; cynnydd o 3% o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Caerdydd oedd cyrchfan bron dwy ran o bump (39 y cant) o'r teithiau rheilffordd yng Nghymru[86]. Mae rhwystrau penodol o hyd sy'n gysylltiedig â thrafnidiaeth gyhoeddus yn yr ardaloedd trefol hynny lle mae cyfyngiadau ar gapasiti yn datblygu [87]a diffyg gwasanaeth neu reoleidd-dra gwasanaeth yn atal newid moddol i'r rhai sy'n teithio i ardaloedd trefol â thagfeydd mewn cerbyd preifat. Er enghraifft, er bod 91% o bobl dros 16 oed o fewn 15 munud o amser gyrru i ganolfan allweddol, dim ond 26% sydd â'r un lefel o hygyrchedd ar drafnidiaeth gyhoeddus, gan gynyddu i ddim ond 68% mewn 30 munud - yr un peth â beicio[88].
12. Felly, gallai'r materion penodol a allai fod yn fuddsoddiadau â blaenoriaeth ym maes trafnidiaeth gyhoeddus drwy'r ERDF ymwneud â **mynd i'r afael â chyfyngiadau o ran capasiti i ganolfannau trefol allweddol, yn enwedig lle gellir cefnogi newid moddol.** Gellid rhoi pwyslais penodol ar gynyddu gwasanaethau (naill ai gwasanaethau newydd neu wasanaethau mwy rheolaidd a hygyrch) er mwyn gwneud trafnidiaeth gyhoeddus yn fwy deniadol ac ategu newid moddol, a thrwy hynny leihau'r tagfeydd sy'n gysylltiedig â thrafnidiaeth ffordd yn yr ardaloedd hynny. Byddai angen i hyn gael ei ategu gan weithgarwch er mwyn ysgogi galw, annog peidio â theithio ar y ffordd a dileu rhwystrau (e.e. tocynnau craff). Dylid hefyd ystyried atebion arloesol i fynd i'r afael â diffygion daearyddol penodol yn y rhanbarth (e.e. anhawster i deithio rhwng ardaloedd y Cymoedd yn y de) (e.e. atebion amlfoddol). Mae Cynlluniau Symudedd Trefol Cynaliadwy yr UE[89] yn nodi arfer da o ran mynd i'r afael â'r heriau hyn ac mae gan Systemau Trafnidiaeth

Deallus[90] rôl allweddol i'w chwarae hefyd, gan gymhwyso technolegau gwybodaeth a chyfathrebu at drafnidiaeth er mwyn ei gwneud yn fwy effeithlon, glân, diogel a di-dor.

13. **Fodd bynnag, cerbydau preifat yw'r prif ddull cymudo o hyd** yng Nghymru gydag wyth o bob 10 taith i'r gwaith yn cael ei gwneud mewn car (y gyfran fwyaf o bobl sy'n teithio i'r gwaith mewn car o blith unrhyw ranbarth neu wlad ym Mhrydain Fawr)[91]. Mae'r defnydd o geir yn hynod bwysig yn yr ardaloedd mwy ymylol a phrin eu poblogaeth o Gymru, lle mae llai o drafnidiaeth gyhoeddus ar gael, sy'n gosod mwy o ddibyniaeth ar lwybrau bysiau). Felly, mae teithio ar y ffordd yn hanfodol yn yr ardaloedd hyn lle mae cymudo yn aml yn digwydd dros bellteroedd hyd yn oed yn fwy na'r hyn a welir o amgylch canolfannau trefol mawr. O ran cael gwaith a theithio busnes, mae dibynadwyedd amseroedd teithio yn bryder penodol[92]. Mae ffyrdd o ansawdd gwael ynghyd â chynnydd mewn teithio preifat yn arwain at fannau cyfyng â thagfeydd ar rwydwaith TEN-T, yn enwedig rhannau gorllewinol yr A40 a'r A55 (sydd hefyd yn cynnig cysylltiadau â phorthladdoedd ar rwydwaith TEN-T a safleoedd cyflogaeth Ardaloedd Menter allweddol ar Ynys Môn ac yn Nyfrffordd y Ddau Gleddau) lle mae cyfyngiadau ar brif lwybrau TEN-T am mai ffyrdd unffrwd ydynt ac am fod diffyg mannau goddiweddyd, a chylchfannau niferus o hyd. Mae'r rhain i gyd yn arwain at dagfeydd mewn traffig oriau brig arferol ac maent yn arbennig o sensitif i unrhyw ddigwyddiadau a all greu problemau difrifol.
14. Ni ddylai unrhyw fuddsoddiad sy'n defnyddio ERDF i fynd i'r afael â mannau cyfyng ar lwybrau TEN-T, yn enwedig ffyrdd, ddigwydd ar ei ben ei hun. Er mwyn cynyddu effaith buddsoddiadau ERDF eraill a buddsoddiadau eraill sy'n defnyddio cronfeydd ESI i'r eithaf, **bydd angen i unrhyw fuddsoddiad trafnidiaeth ERDF fod yn rhan o becyn buddsoddi integredig**. Drwy wneud hyn gellir cyflawni màs critigol o fuddsoddiad a chael effaith gronnol fwy o faint. Er enghraifft, dylai buddsoddiad i wella'r rhan waethaf o'r A55 ategu buddsoddiadau arfaethedig yn Ardal Fenter Ynys Môn sydd gerllaw; neu dylai buddsoddiad yn Ardal Metro De Cymru ychwanegu gwerth i fuddsoddiadau ERDF ac ESF a wneir yn y Cymoedd yn ogystal â manteisio ar fuddsoddiadau mawr y DU yn y gwaith o drydaneiddio'r brif linell reilffordd i Abertawe.
15. Dengys adroddiadau blynyddol ar y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol fod trafnidiaeth yng Nghymru yn cyfrif am gyfran gynyddol o **allyriadau nwyon tŷ gwydr** (cynnydd o 12.2% i 16.3% rhwng 1990 a 2011). Roedd ceir yn cyfrif am 9 y cant o'r holl allyriadau nwyon tŷ gwydr yng Nghymru yn 2011. Trafnidiaeth ffordd sy'n cynhyrchu'r rhan fwyaf o allyriadau nwyon tŷ gwydr gan y sector trafnidiaeth. Yn 1990, cynhyrchwyd 91 y cant o allyriadau nwyon tŷ gwydr gan y sector trafnidiaeth gan drafnidiaeth ffordd; erbyn 2011 roedd wedi cynyddu ychydig i 92 y cant. Mae hyn oll yn awgrymu bod angen mwy o fuddsoddiad er mwyn hyrwyddo dewisiadau amgen gwyrddach i deithio mewn car, ond hefyd er mwyn gwella'r effeithlonrwydd a'r allyriadau sy'n gysylltiedig â theithio preifat, er enghraifft drwy ymdrin â mannau cyfyng yn y rhwydwaith, gwella dibynadwyedd teithio a lleihau tagfeydd.

16. Canfu ymchwil dystiolaeth o effaith economaidd gadarnhaol **band eang**, gan gynnwys yr hyn a gynhyrchir drwy'r broses adeiladu, ond hefyd drwy

dwf mewn cynhyrchiant drwy fwy o arloesi gan fusnesau, mwy o fasnach ryngwladol a mwy o gyfleoedd i deleweithio, gan olygu y gellir gwneud defnydd mwy cynhyrchiol o amser rhai gweithwyr[93]. Mae llai o astudiaethau ar gael ar hyn o bryd o fand eang *cyflymach* ond mae'r rhai sydd ar gael yn cyfeirio gan mwyaf at effaith gynyddrannol gadarnhaol, gyda chyfrifiadura cwmwl yn un o'r prif lwybrau y disgwylir i fand eang cyflymach gael effaith economaidd drwyddo[94]. Fodd bynnag, nododd astudiaeth ar ran y Comisiwn Ewropeaidd fod cysylltedd araf yn rhwystr i fabwysiadu cwmwl ymhlith BBaChau[95].

17. Ym mis Mehefin 2014, roedd 78% o safleoedd yn y DU yn gallu derbyn gwasanaethau band eang sefydlog dros rwydweithiau band eang y genhedlaeth nesaf (cyflymder o hyd at 30Mb yr eiliad neu'n uwch[96]. **Cymru oedd â'r lefel isaf o fynediad at wasanaethau band eang y genhedlaeth nesaf ymhlith gwledydd y DU**, gyda 58% o safleoedd yn gallu derbyn gwasanaethau o'r fath, er bod hyn yn gynnydd o fwy na 10 pwynt canrannol o gymharu â mis Mehefin 2013. Yng ngwledydd eraill y DU roedd y gyfran hon yn amrywio o 64% yn yr Alban i 95% yng Ngogledd Iwerddon, gydag 80% o safleoedd yn Lloegr o fewn olion troed rhwydwaith band eang y genhedlaeth nesaf[97]. Mae methiant y farchnad yng Nghymru, sy'n cynnwys ystod eang o ardaloedd trefol, yn gyfuniad o'r ddaearyddiaeth a nifer fwy o ardaloedd llai cefnog; ardaloedd sydd, yn draddodiadol, yn llai tebygol o ddewis cysylltiadau cyflymder uwch ac felly yn llai tebygol o gael eu nodi yng nghynlluniau buddsoddi seilwaith TGCh y sector preifat. Mae hyn yn golygu bod yr ardaloedd hynny yn colli'r buddiannau mawr sy'n deillio o'r buddsoddiad hwn (er enghraifft mae'r Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop yn awgrymu y gall cynnydd o 10% yng nghwmpas band eang gynyddu CDG 1%-1.5%[98]).
18. Mae pwysigrwydd sicrhau nad yw manteision seilwaith TGCh ond i'w gweld mewn ardaloedd sydd eisoes yn gryf yn economaidd yn amlygu rôl hanfodol cyswllt uniongyrchol â mesurau manteisio er mwyn sicrhau bod BBaChau cynhenid yn defnyddio seilwaith TGCh ac yn manteisio arno, fel y nodwyd yn gynt yn y strategaeth hon. Gellir gweld ledled Ewrop fod y **defnydd o wasanaethau band eang y genhedlaeth nesaf fel rheol yn dilyn argaeledd**; mae'r duedd hon hefyd yn glir yn y DU lle mae gan Ogledd Iwerddon fynediad ardderchog i rwydweithiau NGA yn ogystal â'r cyfraddau uchaf o ran y defnydd o'r dechnoleg honno (sy'n cynyddu'n gyflym). Mae angen sicrhau bod mesurau ymelwa yn cael eu hymgorffori mewn gwaith cynllunio digidol, ond erys anghenion buddsoddi sylweddol er mwyn mynd i'r afael â methiannau'r farchnad i gyflawni targedau'r Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop.
19. Arweiniodd y newidiadau i ôl troed masnachol a marchnad Cymru at gynnal **Adolygiad o'r Farchnad Agored ym mis Chwefror 2014**[99]. Ceisiodd nodi'r ardaloedd lle na fyddai band eang y genhedlaeth nesaf, yn ddarpariaeth bresennol ac arfaethedig, (30Mb yr eiliad ac yn uwch) ar gael naill ai drwy raglen Cyflymu Cymru (sy'n rhedeg tan 2016 ac sy'n cynnwys ERDF, buddsoddiad preifat a chyhoeddus) neu gynlluniau masnachol arfaethedig eraill. Disgwylir i hyn gynnwys tua 45,000 o safleoedd (tua 4% o safleoedd yng Nghymru i gyd); fodd bynnag, byddai hepgor yr eiddo mwyaf anodd ei gyrraedd a mwyaf gwledig yn arwain at bennu ffocws ar gyfer buddsoddiadau gan ymdrin â'r ardaloedd gwyn sy'n cwmpasu tua 39,000 o safleoedd. Gall rhan o'r gost fuddsoddi hon gael ei thalu drwy gyllid Llywodraeth y DU sydd wedi'i ddyrannu at y

diben hwn, ond bydd bwlch ariannu o hyd. Gelwir hyn yn Gam 1 Mewnlenwi Cyflymu Cymru.

20. Ar ôl cwblhau prosiect Band Eang NGA Cyflymu Cymru a phrosiect Cam 1 Mewnlenwi Cyflymu Cymru yn 2016 disgwylir y bydd rhwng 30,000 a 45,000 o safleoedd ychwanegol na chânt eu pasio (tua 3-4% o'r holl safleoedd). Ni ellir rhagdybio'r Adolygiad o'r Farchnad Agored y bydd angen ei gynnal er mwyn nodi unrhyw ardaloedd gwyn sy'n weddill yn ail hanner 2016, er y disgwylir y byddant yn cynnwys cymysgedd o diriogaethau gwahanol (trefol, amdrefol a gwledig). O ystyried ymrwymiadau blaenorol sylweddol, gobeithir y bydd mwy o arian yn cael ei ddarparu gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru er mwyn helpu i fynd i'r afael â'r methiannau hyn sy'n weddill yn y farchnad, ond - er mwyn ymestyn hyn cyhyd â phosibl er mwyn **helpu i gyflawni targed yr Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop o gwmpas llawn erbyn 2020**[100] - bydd angen defnyddio cyfuniad o ERDF ac EAFRD. Disgwylir i'r costau fod yn uwch fesul safle, er y rhoddir blaenoriaeth i'r ardaloedd trefol ac amdrefol sy'n weddill o ran cymorth ERDF. Dylai'r cyfuniad o fuddsoddiad, ynghyd â buddsoddiad preifat parhaus, helpu i sicrhau bod band eang y genhedlaeth nesaf ar gael ledled Cymru i gyd bron erbyn 2020.
21. Gallai buddsoddi mewn seilwaith TGCh wella cysylltedd ardal y rhaglen ac ategu arloesed, ynghyd â sicrhau bod busnesau Cymru, yn enwedig y sector TGCh a'r sector Diwydiannau Creadigol, yn defnyddio, yn masnacheiddio ac yn ymelwa ar dechnolegau digidol yn eang. Mae hyn yn arbennig o wir am **fand eang gwibgyswllt (100Mb yr eiliad ac yn uwch)** a rhagwelir y gall darpariaeth benodol sy'n targedu BBaChau (e.e. cynllun talebau) geisio ehangu'r defnydd tuag at y targed a geir yn yr Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop, sef bod 50% o'r UE wedi tanysgrifio i fand eang uwchlaw 100Mb yr eiliad erbyn 2020.
22. Yn ogystal â cheisio atal gwahaniaethau, ceir cryn gyfleoedd i arwain y blaen wrth geisio denu a chadw busnesau allweddol sydd angen atebion cysylltedd gwibgyswllt (100Mb yr eiliad ac yn uwch). Bydd angen i fusnesau mwy o faint, busnesau sydd angen cyflymder lanlwytho sy'n cyfateb i'w cyflymder lawrlwytho (gwasanaethau Cymesur), a busnesau sydd angen cysylltu'n ddiogel o un safle i'r llall gael cysylltedd TGCh sydd wedi'i deilwra'n fwy ac mae cyfle i ddenu a chadw'r busnesau hyn ar **safleoedd strategol**.
23. Caiff ystadegau'r farchnad lafur yng Nghymru eu harchwilio'n fanwl yn y dadansoddiad economaidd-gymdeithasol ac fel rhan o'r rhaglenni ESF yn fwy cyffredinol, gyda Chymru ar ei hôl hi o gymharu â'r DU, a Gorllewin Cymru a'r Cymoedd ar ei hôl hi o gymharu â Chymru. Ceir cryn amrywiad mewn cyfraddau cyflogaeth ac mae'r rhesymau dros hynny yn amrywio rhwng Awdurdodau Lleol yng Nghymru. Er mwyn cefnogi **twf sy'n ystyriol o gyflogaeth** ledled Cymru mae angen i nifer o wahanol ffactorau ddod ynghyd. Ymdrinnir â rhai o'r rhain mewn rhannau ategol o raglenni ESI Cymru (e.e. cysylltedd trafnidiaeth, sgiliau, cyflogadwyedd ac ati) ac ymdrinnir ag eraill yn fwy cyffredinol gan y Llywodraeth (e.e. addysg, gwasanaethau cyhoeddus ac ati.).
24. Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru[101] yn tynnu sylw at yr awdurdodau lleol hynny sy'n perfformio waethaf ym maes cyflogaeth sef Merthyr Tudful (33.3% o'i Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Is yn y 10% lle ceir yr amddifadedd mwyaf yng Nghymru) a Blaenau Gwent (31.9%),

er unwaith eto ceir pocedi o amddifadedd yn yr ardaloedd Awdurdod Lleol mwyaf cyfoethog. Yn fwy cyffredinol mae swyddi llai medrus yn symud allan o'r dinasoedd ac mae swyddi mwy medrus i'w gweld yn fwy mewn ardaloedd trefol. Mae angen i'r patrymau hyn gael eu nodi a'u defnyddio'n well wrth gynllunio **cymorth integredig ar gyfer rhanbarthau daearyddol penodol**. Nododd astudiaeth a wnaeth asesu effaith polisïau adfywio seiliedig ar ardal fod lefelau ariannu hygyrch ac ystyrlon yn hanfodol i waith adfywio. Mae'n rhaid i lefel y cyllid alluogi adnewyddu ffisegol yn ogystal ag ymgysylltu â'r gymuned[102], a dengys profiad mai'r ffactor sy'n sbarduno'r fath ganlyniadau adfywio yw buddsoddiadau allweddol mewn seilwaith mewn lleoedd (e.e. safleoedd, datblygu ased twristiaeth, gwella mynediad, canolfan ragoriaeth).

25. Mae adolygiad o dystiolaeth economaidd wedi awgrymu *"physical regeneration that is intended to address market failure is most likely to be successful when the other elements necessary for economic success are present, and that success should become self-sustaining (and for this reason the intervention should be time-limited)"* [103]. Mae Canolfan Rhagoriaeth Adfywio Cymru[104] hefyd yn cydnabod, yn gyffredinol, fod adnoddau ariannol y sector cyhoeddus wedi'u dyrannu mewn ymateb i angen (yn wahanol i ymateb y farchnad i'r galw a 'chyfle'); ac mae'n dadlau y dylai gwaith adfywio gwmpasu ymateb i angen ac i gyfle.
26. Gwers allweddol a ddysgwyd o Raglen y Fargen Newydd ar gyfer Cymunedau ('NDC'), sef menter seiliedig ar ardal yn Lloegr, yw bod angen **hyblygrwydd ar asiantaethau adfywio** er mwyn pennu targedau sy'n diwallu anghenion ac amgylchiadau lleol[105]. Adlewyrchir hyn yn Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid, fframwaith adfywio Llywodraeth Cymru, sy'n ceisio annog mwy o flaenoriaethu mewn perthynas â nifer gyfyngedig o gyfleoedd twf a lywir gan waith dadansoddi yn hytrach na thargedau canolog. Mae'r fath flaenoriaethu hefyd yn thema ganolog ar gyfer y rhaglenni hyn a cheisir cynlluniau a arweinir gan seilwaith gan bartneriaid sy'n cynnig y cyfle gorau i gyflawni twf mewn cyflogaeth ar draws rhanbarth cyfan tra'n ymgorffori holl elfennau datblygu cynaliadwy (canlyniadau economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol).

<u>Cyfeiriadau</u>

[1] http://wales.gov.uk/topics/sustainabledevelopment/publications/onewalesoneplanet/

[2] http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/csaw/publications/130319sfw/?lang=cy

[3] http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/innovation/innovation-strategy-wales/?lang=cy

[4] Gwariant domestig gros ar ymchwil a datblygu, SYG

[5] Cyfranogiad Cymru yn rhaglenni ymchwil, arloesi a dysgu gydol oes yr Undeb Ewropeaidd, Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Pwyllgor Materion Ewropeaidd ac Allanol (Chwefror 2011)

[6] *Innovation Union Scoreboard 2013*, Hugo Hollanders a Nordine Es-Sadki, ar ran y Comisiwn Ewropeaidd (CE)

[7] Mae hyn yn nodwedd allweddol ar arbenigo craff. Er enghraifft: *Policy Instruments for RIS3 Clusters,* Jaime del Castillo, Belen Barroeta a Jonatan Paton, 2012

[8] Astudiaethau achos yn *An analysis of the effects of Structural Funds support for Research, Technological Development and Innovation 2000-2010* (2011)

[9] Er enghraifft, Sefydliad Gwyddorau Bywyd 2, y Ganolfan Nano-iechyd, Canolfan y Celfyddydau ac Arloesi

[10] Er enghraifft y rhai a nodwyd yn Strategaeth Arbenigo Craff Cymru (e.e. ymchwil bôn-gelloedd yn ardal Caerdydd neu ymchwil amaethyddol yn Aberystwyth).

[11] *UK Innovation Survey 2011* (2012), Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau'r DU

[12] *Arloesi Cymru* (2013), Llywodraeth Cymru

[13] *UK Innovation Survey 2011 (2012)*, yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau

[14] *Higher education-business and community interaction survey 2011-12* (2013)*,* Cyngor Cyllido Addysg Uwch Lloegr

[15] *Low carbon and environmental goods and services (LCEGS) report* (2011 to 2012), yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau, 18 Gorffennaf 2013

[16] Er enghraifft, byw'n glyfar, effeithlonrwydd ynni, adeiladau cynaliadwy

[17] *Business Growth Ambitions Amongst SMEs* (2012), yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau

[18] *2012 Small Business Survey* (2013), BMG Research ar ran Llywodraeth Cymru

[19] *2012 Small Business Survey* (2013), yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau

[20] *2012 Small Business Survey: SME Employers in Wales* (2013), BMG Research ar ran Llywodraeth Cymru

[21] *Ex Ante Assessment for the use of Financial Instruments*, Regeneris Consulting, heb ei gyhoeddi eto.

[22] http://wales.gov.uk/about/cabinet/decisions/dl2014/janmar/business/eh0608/?lang=cy

[23] *The vital 6 per cent,: How high-growth innovative businesses generate prosperity and jobs* (2009), NESTA

[24] *StatsCymru - Demograffeg Busnesau: Cyfraddau geni yn ôl ardal 2012,* Llywodraeth Cymru

[25] Er enghraifft: *Barriers encountered during micro and small business start-up in North-West England* (2000), S L Davidson Fielden, M J, P J Makin

[26] Bwletin ystadegol "*Business Demography: enterprise births and deaths, 2010"* (19 Ion 2012), Llywodraeth Cymru

[27] *Ibid*.

[28] *Ibid.*

[29] *Mid Programme Evaluation of the Start Up Service for the Welsh Assembly Government* (Dim dyddiad), ERS, Beaufort Research a Hywel Evans Associates.

[30] Er enghraifft: *The ONS Productivity Handbook, Chapter 3: Productivity Theory and Drivers*

[31] Er enghraifft, amcangyfrifir bod 2-4% o fusnesau twf uchel yn gyfrifol am y rhan fwyaf o dwf cyflogaeth yn sector preifat y DU. *Papur economaidd BERR Rhif 3 "High growth firms in the UK: Lessons from an analysis of comparative UK performance"* (Tachwedd 2008), BERR

[32] *Global Entrepreneurship Monitor 2007 Global Report on High-Growth Entrepreneurship* (2007), E. Autio, Y Gymdeithas Ymchwil Entrepreneuriaeth Fyd-eang.

[33] *ERC White paper: Growth and growth intentions*(2013), Levie ac Autio

[34] *The vital 6 per cent: How high-growth innovative businesses generate prosperity and jobs* (2009), NESTA

[35] *Research to understand the barriers to take up and use of business support* (2011), Y Ganolfan Ymchwil Menter a Datblygu Economaidd ar ran yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau

[36] *A review of the literature addressing the role of external knowledge and expertise at key stages of business growth and development* (2005), Bessant, J., Phelps, B., ac Adams, R. Ysgol Reoli Cranfield

[37] *Ystadegau Masnach Rhanbarthol* (5 Rhagfyr 2013), Llywodraeth Cymru

[38] *Adnewyddu'r Economi: Cyfeiriad Newydd* (Gorffennaf 2010), Llywodraeth Cymru

[39] *Ystadegau Masnach Rhanbarthol* (5 Rhagfyr 2013), Llywodraeth Cymru

[40] Er enghraifft: www.superfast-cymru.com

[41] *UK Broadband Impact Study: Literature Review* (2012), SQW ar ran yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS)

[42] *Ibid.*

[43] *"This is for Everyone": The Case for Universal Digitization* (2012), Booz & Co. Ystyrir y DU yn un o'r prif wledydd yn y Mynegai Digideiddio Mae ffigurau Eurostat yn rhoi'r DU yn y pumed safle o blith yr 28 o wledydd yr UE o ran Cyfran cyfanswm y trosiant o e-fasnach.

[44] *Small Business Survey 2012* (2013) yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau

[45] *Communications Market Report: Wales* (2014), Ofcom

[46] *UK Broadband Impact Study: Literature Review* (2012), SQW ar ran DCMS

[47] *Communications Market Report: Wales* (2014), Ofcom

[48] *Quantitative Estimates of the Demand for Cloud Computing in Europe and the Likely Barriers to Uptake* (2012), IDC ar ran y CE

[49] *Ibid.*

[50] *Communications Market Report: Wales* (2014), Ofcom

[51] *The Cost of Cyber Crime* (14 Chwefror 2011), Detica a Swyddfa'r Cabinet

[52] Ymchwil a oedd yn llywio'r Cynllun Gweithredu Menter Gymdeithasol (2009), Llywodraeth Cymru Nid oes unrhyw ddata rheolaidd na dibynadwy ar lefel Cymru o ystyried y gwahanol strwythurau cyfreithiol, gwahanol ddiffiniadau a diffyg gweladwyedd.

[53] *Mapio gweithgarwch mentrau cymdeithasol yng Nghymru* (Hydref 2009), Llywodraeth Cymru

[54] *Average final energy consumption per thousand population in Great Britain by region and consuming sector - Sub-national total final energy consumption statistics* (data 2011), yr Adran Ynni a Newid Hinsawdd

[55] *Finding Cost Savings: Resource Efficiency for SMEs*, Cynllun Gweithredu ar Wastraff ac Ailgylchu

[56] *Exploring the design of policies to increase efficiency of electricity use within the industrial*

and commercial sectors (Tachwedd 2012), yr Ymddiriedolaeth Garbon ac SPA Future Thinking ar ran yr Adran Ynni a Newid Hinsawdd

[57] *Engaging SMEs to improve their Energy Efficiency, A Market Appraisal* (2009), yr Adran Ynni a Newid Hinsawdd

[58] *Marine Energy Infrastructure Study : Stage A - Industry Consultation and Concept Design* (Gorffennaf 2012), Halcrow

[59] Cryn dipyn o adnoddau gwynt (ar y tir ac ar y môr); cryn botensial o ran ynni tonnau a llanw (*Fframwaith Strategol Ynni Adnewyddadwy'r Môr*, 2011); un o'r adnoddau gorau o ran ynni'r haul yn y DU; a lle am fwy o fiomas ac ynni dwr

[60] *The Future of Marine Renewables*. Ar gael yn: http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/energy-and-climate-change-committee/inquiries/the-future-of-marine-renewables-in-the-uk/

[61] *Wave and Tidal Energy in the UK 2013: Conquering Challenges, Generating Growth* (27 Chwefror 2013), RenewableUK

[62] Mae clystyrau bach yn datblygu yn y de-orllewin a'r gogledd, ond bydd angen creu busnesau newydd a denu busnesau eraill i Gymru er mwyn sicrhau cyfran y farchnad.

[62a] COM(2013)279Final dyddiedig 13 Mai 2013: Cynllun gweithredu ar gyfer Strategaeth Forol yn ardal yr Iwerydd

[63] Er enghraifft, Marine Current Turbines oddi ar arfordir Ynys Môn a Tidal Energy Ltd oddi ar arfordir Sir Benfro.

[64] Marine Energy Technology Innovation Needs Assessment (TINA) (Awst 2012), Grŵp Cydgysylltu Arloesi Carbon Isel (LCICG).

[65] *Renewable electricity in Scotland, Wales, Northern Ireland and the regions of England in 2012* (Medi 2013), yr Adran Ynni a Newid Hinsawdd)

[66] Er enghraifft, ceir rhai astudiaethau achos yn: *Co-operative renewable energy in the UK: a guide to this growing sector* (2012), Rebecca Willis a Jenny Willis, Y Grŵp Cydweithredol

[67] *Ex Ante Assessment for the use of Financial Instruments*, Regeneris Consulting, heb ei gyhoeddi eto

[68] Sgôr Gweithdrefn Asesu Safonol (SAP) gyfartalog effeithlonrwydd ynni ar gyfer cartrefi yng Nghymru yw 50 (2008 i'w diweddaru ym mis Awst 2013).

[69] Energy Consumption in the UK (2013), yr Adran Ynni a Newid Hinsawdd

[70] Uchelgais Llywodraeth Cymru yw dileu tlodi tanwydd erbyn 2018, ond yn 2010 mae dros 23% (332,000) o gartrefi yng Nghymru yn wynebu problemau tlodi tanwydd: *Fuel Poverty Evidence Plan* (Mawrth 2012), Llywodraeth Cymru

[71] Energy Efficiency Policies and Measures in UK (2012), ODYSSEE MURE Prosiect Ynni Deallus Ewrop

[72] *A Small Area Fuel Poverty Indicator for Wales* (Medi 2008), David Gordon ac Eldin Fahmy, Prifysgol Bryste.

[73] *Strategic Transport Infrastructure Needs to 2030*, *International Futures Programme*, y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd(2011); mae'n disgrifio heriau ariannu cynlluniau o'r fath a'r buddiannau economaidd hirdymor. Mae'n galw am fesurau cynhwysfawr er mwyn cefnogi'r gwaith o ddatblygu seilwaith sydd ei angen, gan nodi "*Quality infrastructure is a key pillar of international competitiveness. It is trade-enhancing – especially for exports – and has positive impacts on economic growth*".

[74] Global Agenda Council on Infrastructure 2012-2014; noda "*The costs of building infrastructure are vast, but the costs of failing to make such investments are incalculable. Improved infrastructure produces abundant benefits for the economy, environment and social progress. However, many countries, developing and developed, are facing significant infrastructure deficits, owing to growing populations, urbanization, changing demands and ageing assets*."

[75] *Adnewyddu'r Economi: Cyfeiriad Newydd* (2010), Llywodraeth Cymru. Ymhlith y ffactorau sbarduno eraill mae cymorth busnes wedi'i dargedu, annog arloesedd a gwneud Cymru yn lle mwy deniadol i wneud busnes

[76] *Going for Growth,* y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd, ac *Understanding productivity variations between Wales and the rest of the UK*, Llywodraeth Cynulliad Cymru

[77] Data o Gyfrifiad 2011 nad yw ar gael tan 2015, ond nodwyd y duedd ers 1981. Gweler http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/geography/beginner-s-guide/other/travel-to-work-areas/index.html

[78] Er enghraifft dangosodd dadansoddiad o gymudo yn y de (Llywodraeth Cymru) mai 59-75% o'r boblogaeth weithio a oedd yn dod o'r un Awdurdod Lleol â'r man gwaith, gan olygu bod 25-41% o'r boblogaeth weithio gyfan yn cymudo ar draws ffiniau Awdurdodau Lleol. Mae hefyd yn dangos nad i ardaloedd Dinas Caerdydd a Chasnewydd yn unig y mae cymudo yn y de yn digwydd

[79] Mapiau rhyngweithiol o lifau cymudo yng Nghymru: http://data.wales.gov.uk/apps/commuting/

[80] Cynhaliwyd amrywiaeth o waith dadansoddi ar ardal De Cymru / Dinas-Ranbarth Caerdydd fel rhan o'r gwaith o ddatblygu'r cysyniad o Fetro. Rhagor o wybodaeth: http://wales.gov.uk/topics/transport/integrated/metro/?lang=cy

[81] *Bwletin Ystadegol: Cymudo yng Nghymru* (2011), Llywodraeth Cymru

[82] *Arolwg 2011 ESF o'r Bobl a Adawodd* (2013), WISERD (Prifysgol Caerdydd) et al

[83] *National Travel Survey* (2011), yr Adran Drafnidiaeth. Yn defnyddio data 2009.

[84] *Transport and Social Inclusion. Have we made the connections in our cities?* (2010), PTEG

[85] *Moving on up, moving on out? Overcoming the jobs-skills mismatch* (Gorffennaf 2011), Lena Tochtermann a Naomi Clayton, Centre for Cities

[86] *Adroddiad Blynyddol: Rail transport, 2012* (Tachwedd 2013), Llywodraeth Cymru

[87] Er enghraifft, i weld y dadansoddiad sy'n llywio cynigion ar gyfer Metro De Cymru: http://wales.gov.uk/topics/transport/integrated/metro/?lang=cy

[88] *Monitro'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol, Diweddariad 2012* (24 Medi 2013), StatsCymru

[89] http://www.mobilityplans.eu/11

[90] http://ec.europa.eu/transport/themes/its/index_en.htm

[91] *Bwletin Ystadegol: Teithio Personol yng Nghymru – 2012* (Tachwedd 2013), StatsCymru

[92] Ystyrir yn: *Value of travel time reliability: A review of current evidence* (Mai 2012), Carlos Carrion a David Levinson, Transportation Research Part A: Policy and Practice Cyfrol 46, Rhifyn 4, Mai 2012, Tudalennau 720–741.

[93] *UK Broadband Impact Study: Literature Review* (2012), SQW ar ran yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (tudalen 1)

[94] *Ibid.*

[95] *Quantitative Estimates of the Demand for Cloud Computing in Europe and the Likely Barriers to Uptake* (2012), IDC ar ran y Comisiwn Ewropeaidd

[96] *Communications Market Report Wales* (Awst 2014), Ofcom

[97] *Communications Market Report: Wales* (Awst 2014), Ofcom

[98] Cyfeiriad gan Czernich et al (2009): “The socioeconomic impact of bandwith” Final report

[99] Daeth yr ymgynghoriad i ben 03 Gorffennaf 2014. Mae dogfennau a mapiau ar gael yn: http://wales.gov.uk/consultations/businessandeconomy/superfast-infill/?skip=1&lang=cy

[100] Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop

[101] https://statswales.wales.gov.uk/Catalogue/Community-Safety-and-Social-Inclusion/Welsh-Index-of-Multiple-Deprivation/WIMD-2011

[102] *The Impact of Devolution: Area-based Regeneration Policies in the UK* Sefydliad Joseph Rowntree (2010), D. Adamson.

[103] *Regeneration: Review of Economic Evidence* (2012), Wavehill. Tystiolaeth ategol ar gyfer yr adolygiad o bolisi adfywio (*Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid, 2013*).

[104] *Regeneration Targeting* (2011), Canolfan Rhagoriaeth Adfywio Cymru ar ran y Panel Adfywio Cenedlaethol

[105] T*he New Deal for Communities Programme: Achieving a Neighbourhood Focus for Regeneration* (2010), G. Fordham, yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol

1.1.2 Cyfiawnhad dros ddethol amcanion thematig a blaenoriaethau buddsoddi cyfatebol gan ystyried y cytundeb partneriaeth, yn seiliedig ar nodi anghenion rhanbarthol a, lle bo’n briodol, genedlaethol gan gynnwys yr angen i ateb yr heriau a nodwyd mewn argymhellion perthnasol sy’n benodol i wlad a fabwysiadwyd yn unol ag Erthygl 121(2) TFEU ac argymhellion perthnasol y Cyngor a fabwysiadwyd yn unol ag Erthygl 148(4) TFEU, gan ystyried y gwerthusiad ex-ante.

Tabl 1: Cyfiawnhad dros ddethol amcanion thematig a blaenoriaethau buddsoddi

Amcan thematig a ddetholwyd	Blaenoriaeth fuddsoddi a ddetholwyd	Cyfiawnhad dros ddethol
01 - Atgyfnerthu gwaith ymchwil, datblygu technolegol ac arloesi	1a - Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a’r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd	• Papur sefyllfa’r Comisiwn (CPP) yn amlygu diffyg gwelliant o ran buddsoddiadau ymchwil ac arloesi’r DU sy’n tanseilio cystadleurwydd. • Cryn dipyn o waith i’w wneud cyn cyflawni targed UE2020 a chynnydd araf wedi’i amlygu yn y Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol • Meysydd â blaenoriaeth wedi’u nodi yn y Strategaeth Arbenigo Craff fel cyfleoedd • Meysydd lle ceir rhagoriaeth ryngwladol bresennol a datblygol y gellir adeiladu arnynt, gan gynnwys mewn

Amcan thematig a ddetholwyd	Blaenoriaeth fuddsoddi a ddetholwyd	Cyfiawnhad dros ddethol
		meysydd carbon isel
01 - Atgyfnerthu gwaith ymchwil, datblygu technolegol ac arloesi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesi cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesi agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol	• Mae CPP yn tynnu sylw at y potensial i greu amgylchedd busnes sy'n ystyriol o arloesi, gan baru galw busnes ymchwil ac arloesi â chyflenwad • Dim targed ar gyfer UE2020 ond yr Undeb Arloesi yn pennu amcanion ehangach sy'n parhau i fod yn broblem yng Nghymru • Mae Cymru yn ddilynwr arloesedd ac nid oes diwylliant o arloesi - angen mwy o arloesi ym mhob rhan o'r economi • Angen mwy o fasnacheiddio ymchwil drwy gefnogi clystyrau datblygol ac Arbenigo Craff • Y ffactorau allweddol i gynyddu buddsoddiad preifat mewn technolegau carbon isel (yr unig ffordd o ymdrin â bylchau enfawr mewn targedau cysylltiedig) fydd profi cysyniad ac arddangos • Profi cysyniad ac arddangos gallu yn ardal y rhaglen ym maes dylunio a gweithgynhyrchu yn hanfodol er mwyn cael buddiannau yn ardal y rhaglen
02 - Gwella argaeledd ac ansawdd technolegau gwybodaeth a chyfathrebu a'r defnydd a wneir ohonynt	2a - Ehangu'r defnydd o fand eang a chyflwyno rhwydweithiau cyflym a chefnogi'r broses o fabwysiadu technolegau a rhwydweithiau datblygol ar gyfer yr economi ddigidol	• Disgwylir i fuddsoddiadau presennol gyflawni tua 92% o gwmpas o rwydweithiau band eang y genhedlaeth nesaf (30Mb yr eiliad). • Heriau wedi'u nodi yn yr Adolygiad o'r Farchnad Agored i fynd i'r afael â methiannau'r farchnad sy'n weddill er mwyn cyflawni targed yr Agenda Ddigidol

Amcan thematig a ddetholwyd	Blaenoriaeth fuddsoddi a ddetholwyd	Cyfiawnhad dros ddethol
		ar gyfer Ewrop o sicrhau cwmpas o 100%. • Gall cynnig atebion cysylltedd cyflym iawn (100Mb yr eiliad) i fusnesau allweddol ledled Cymru wella cystadleurwydd a chyflawni yn erbyn targed yr Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop, sef 50% yn ei ddefnyddio
03 - Gwella cystadleurwydd busnesau bach a chanolig, y sector amaethyddol (ar gyfer yr EAFRD) a'r sector pysgodfeydd a dyframaethu (ar gyfer yr EMFF)	3a - Hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig drwy hwyluso ymelwa'n economaidd ar syniadau newydd a helpu i sefydlu cwmnïau newydd, gan gynnwys drwy ddeorfeydd busnes	• Mae CPP yn tynnu sylw at bwysigrwydd gwella cystadleurwydd BBaChau yn y DU (e.e. hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig mewn sectorau sy'n gysylltiedig ag allforio, ac ariannu offerynnau ariannol a gwasanaethau cynghori busnes) • Mae'r argymhellion sy'n benodol i Wledydd y DU yn tynnu sylw at yr angen i wella argaeledd arian gan fanciau a mathau eraill o ariannu i BBaChau • Mae Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol y DU yn tynnu sylw at waith sydd eisoes yn mynd rhagddo ac yn cydnabod rhai problemau a chyfleoedd • Lefelau is o enedigaethau, goroesiadau, BBaChau twf a mynediad at gyllid yn ardal y rhaglen o gymharu â'r DU
03 - Gwella cystadleurwydd busnesau bach a chanolig, y sector amaethyddol (ar gyfer yr EAFRD) a'r sector pysgodfeydd a dyframaethu (ar gyfer yr EMFF)	3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi	• Mae CPP yn tynnu sylw at bwysigrwydd cynyddu cystadleurwydd BBaChau yn y DU (yn enwedig cymorth mewn sectorau sy'n gysylltiedig ag allforio) • Mae Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol y DU yn tynnu sylw at waith sydd eisoes yn mynd rhagddo ac yn

Amcan thematig a ddetholwyd	Blaenoriaeth fuddsoddi a ddetholwyd	Cyfiawnhad dros ddethol
		cydnabod rhai problemau a chyfleoedd • Lefelau is o enedigaethau, goroesiadau, BBaChau twf a mynediad at gyllid yn ardal y rhaglen o gymharu â'r DU • Gwelliannau o ran allforion ond cryn rwystrau i dwf o hyd
04 - Cefnogi'r newid i economi carbon isel ym mhob sector	4a - Hyrwyddo'r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy	• Mae targed UE2020 a'r Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol yn awgrymu bod cryn dipyn o waith i'w wneud cyn y cyflawnir targedau ar gyfer cynhyrchu ynni adnewyddadwy ar lefel yr UE, y DU a Chymru • Awgryma CPP y dylai cronfeydd gefnogi cynnydd yn y defnydd o bob math o ynni adnewyddadwy gan edrych yn benodol ar botensial technolegau arloesol • Cryn dipyn o adnoddau ac asedau yng Nghymru i fanteisio arnynt • Mae maint y buddsoddiad sydd ei angen yn awgrymu bod angen canolbwyntio ar annog buddsoddiad preifat
04 - Cefnogi'r newid i economi carbon isel ym mhob sector	4c - Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai	• Mae targed UE2020 a'r Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol yn awgrymu bod angen gwneud mwy o gynnydd er mwyn gwrthdroi'r dirywiad diweddar mewn targedau effeithlonrwydd ynni. • Awgryma CPP y dylai cronfeydd gefnogi cynnydd yn y defnydd o bob math o ynni adnewyddadwy gan edrych yn benodol ar botensial technolegau arloesol, ac y dylent hyrwyddo effeithlonrwydd

Amcan thematig a ddetholwyd	Blaenoriaeth fuddsoddi a ddetholwyd	Cyfiawnhad dros ddethol
		ynni, yn enwedig mewn adeiladau • Mae'r Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol yn nodi problemau penodol gydag effeithlonrwydd ynni stoc dai Cymru • Mae tlodi tanwydd hefyd yn broblem fawr ym mhob rhan o ardal y rhaglen
04 - Cefnogi'r newid i economi carbon isel ym mhob sector	4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy'n berthnasol i liniaru	• Mae argymhellion sy'n benodol i Wledydd y DU yn awgrymu y dylai'r DU fuddsoddi er mwyn ymdrin â mannau cyfyng seilwaith (gyda thrafnidiaeth wedi'i nodi fel pryder o ran cyflawni ac ariannu). • Cyfleoedd i wella cysylltedd i ganolfannau trefol (e.e. Dinas-Ranbarthau) a rhwng rhwydweithiau trafnidiaeth gynaliadwy (e.e. rhwydweithiau rheilffordd / bws) • Mae arolwg yr ESF o'r bobl a adawodd yn nodi bod rhwystrau trafnidiaeth yn rhwystr mawr i gael gwaith
07 - Hyrwyddo trafnidiaeth gynaliadwy a dileu mannau cyfyng mewn seilweithiau rhwydwaith allweddol	7a - Cefnogi Ardal Drafnidiaeth Ewropeaidd Sengl amlfoddol drwy fuddsoddi yn rhwydwaith TEN-T	• Mae argymhellion sy'n benodol i Wledydd y DU yn awgrymu y dylai'r DU fuddsoddi er mwyn ymdrin â mannau cyfyng seilwaith (gyda thrafnidiaeth wedi'i nodi fel pryder o ran cyflawni ac ariannu). • Problemau o ran ymyloldeb a diffyg buddsoddi yn hanesyddol • Mannau cyfyng penodol yng nghoridorau o'r dwyrain i'r gorllewin ac yn y gogledd a'r de a rhwydwaith TEN-T hynod wael yn y gorllewin • Cyfleoedd i gynyddu hygyrchedd ac effeithiau

Amcan thematig a ddetholwyd	Blaenoriaeth fuddsoddi a ddetholwyd	Cyfiawnhad dros ddethol
		crynhoi drwy fuddsoddiadau sy'n cysylltu dinas-ranbarthau â'i gilydd a chanolfannau yn Lloegr • Cyfleoedd i ychwanegu gwerth at fuddsoddiadau arfaethedig mawr ar hyd llwybrau'r TEN-T yn y de
08 - Hyrwyddo cyflogaeth gynaliadwy o ansawdd a chefnogi symudedd llafur	8b - Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol	• Mae CSR yn awgrymu bod angen cynyddu mesurau i hwyluso'r broses o integreiddio'r farchnad lafur - datblygiad tiriogaethol lleoedd sy'n allweddol hyn • Mae rhai o'r anghysondebau rhanbarthol mwyaf (gwahaniaethau rhwng dangosyddion economaidd a marchnad lafur) yn yr UE i'w gweld rhwng rhannau o Gymru a Llundain • Mae strategaethau rhanbarthol yn cael eu datblygu er mwyn nodi blaenoriaethau tiriogaethol • Mae Llywodraeth Cymru yn buddsoddi £30 miliwn y flwyddyn mewn gwaith datblygu tiriogaethol wedi'i dargedu

1.2 Cyfiawnhad dros y dyraniad ariannol

Cyfiawnhad dros y dyraniad ariannol (cymorth yr Undeb) i bob amcan thematig a, lle bo'n briodol, bob blaenoriaeth fuddsoddi, yn unol â'r gofynion crynodi thematig, gan ystyried y gwerthusiad ex-ante.

Cefndir

1. Fel y nodir yn Adran 2 (Echelau Blaenoriaeth) llunnir blaenoriaethau mewn rhai achosion drwy ddwyn ynghyd Flaenoriaethau Buddsoddi o fwy nag un Amcan Thematig. Felly, mae'r cyfiawnhad dros ddyraniadau ariannol a nodir yn yr adran hon yn ceisio adlewyrchu'r broses o lunio'r Echelau Blaenoriaeth fel y nodir yn Adran 2, yn ogystal â'r Amcanion Thematig a nodir yn y rheoliadau.

<u>Echel Blaenoriaeth 1:</u> <u>Ymchwil ac Arloesi</u>

2. Mae'r dyraniadau ar gyfer yr Echel Blaenoriaeth hon yn cyfateb i tua 24% o'r holl ERDF. Mae'r holl gyllid yn ymwneud ag un Amcan Thematig:

- **Amcan Thematig 1: Atgyfnerthu gwaith ymchwil, datblygu technolegol ac arloesi.**

3. Yn gyffredinol, mae hyn yn gynnydd cyfrannol o gymharu â rhaglen 2007-2013, a chynnydd sylweddol ar gyfer gweithgarwch cysylltiedig sy'n cefnogi amcanion newid yn yr hinsawdd (fel y nodir yn y tabl dyraniadau dangosol yn ôl Categori o Ymyrraeth). Mae'r cyfiawnhad dros y dyraniad hwn yn seiliedig ar y canlynol:

- Mae'r pellter o darged UE2020 ymchwil a datblygu yn awgrymu bod problemau'n parhau o ran gallu ac adnoddau, llai o fynediad i gronfeydd cystadleuol gan sefydliadau yng Nghymru a diffyg sefydliadau mawr sy'n canolbwyntio ar ymchwil.

- Angen adeiladu ar nifer o lwyddiannau yn 2007-2013, yn enwedig o ran canolbwyntio ar feysydd rhagoriaeth ac arbenigedd o ran adnoddau ymchwil a manteisio ar bwyslais o'r newydd yng Nghymru (e.e. Gwyddoniaeth i Gymru, Arloesi Cymru, buddsoddiad o £50m (tua €60m) mewn Rhwydweithiau Ymchwil Cenedlaethol a thimau Sêr Cymru, a swydd newydd Prif Swyddog Gwyddonol).

- Mae Arloesi Cymru yn tynnu sylw at heriau mawr o ran cefnogi diwylliant o arloesi, sy'n gofyn am fuddsoddiad cymysg.

<u>Echel Blaenoriaeth 2:</u> <u>Cystadleurwydd BBaChau</u>

4. Mae'r dyraniadau ar gyfer yr Echel Blaenoriaeth hon yn cyfateb i tua 18% o'r holl ERDF. edi'u gwahanu yn ôl Amcan Thematig mae hyn yn cyfateb i:

- **Amcan Thematig 3: Gwella cystadleurwydd BBaChau.** Tua 90% o'r Echel Blaenoriaeth.

- **Amcan Thematig 1: Atgyfnerthu gwaith ymchwil, datblygu technolegol ac arloesi.** Tua 10% o'r Echel Blaenoriaeth.

5. Mae'r dyraniad i'r Echel Blaenoriaeth hon yn cyfateb i gyfran ddyrannu weddol debyg i raglen 2007-2013 ac mae'n seiliedig ar y canlynol:

- BBaChau yn cynrychioli rhan allweddol o economi Cymru, ond angen mynd i'r afael â diffyg cystadleurwydd (yn enwedig lefelau cynhyrchiant is).

- Nid yw mynediad at gyllid wedi gwella'n sylweddol.

<u>Echel Blaenoriaeth 3:</u> <u>Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni</u>

6. Mae'r dyraniadau ar gyfer yr Echel Blaenoriaeth hon yn cyfateb i tua 15% o'r holl ERDF. Cyflawnir yr Echel Blaenoriaeth drwy un Amcan Thematig:

- **Amcan Thematig 4: Cefnogi'r newid i economi carbon isel ym mhob sector.**

7. Mae hyn yn gynnydd sylweddol o gymharu â dyraniadau ar gyfer gweithgarwch tebyg o dan raglen 2007-2013 ac, ynghyd â'r dyraniad ychwanegol ar gyfer Amcan Thematig 4 o dan Echel Blaenoriaeth 4 ar gyfer trafnidiaeth drefol gynaliadwy, mae'n rhagori ar y

gofynion crynodi thematig sef 12% o'r holl ERDF. Mae'r rhesymeg yn seiliedig ar y canlynol:

- Pellteroedd o dargedau UE2020 ar ynni adnewyddadwy ac effeithlonrwydd ynni.
- Ceisio rhagori ar ofynion clustnodi gofynnol ar gyfer gweithgarwch carbon isel.
- Y galw a'r angen am fesurau effeithlonrwydd ynni yn drech na'r adnoddau sydd ar gael, er bod ymrwymiad cryf gan Lywodraeth Cymru i barhau i gefnogi buddsoddiad yn y maes hwn (arian cyfatebol ar gael).

Echel Blaenoriaeth 4: Cysylltedd a Datblygu Trefol

8. Mae'r dyraniadau ar gyfer yr Echel Blaenoriaeth hon yn cyfateb i tua 42% o'r holl ERDF. Wedi'u gwahanu yn ôl Amcan Thematig mae hyn yn cyfateb i:

- **Amcan Thematig 7: Hyrwyddo trafnidiaeth gynaliadwy a dileu mannau cyfyng mewn seilweithiau rhwydwaith allweddol.** Tua 21% o'r Echel Blaenoriaeth.
- **Amcan Thematig 4: Cefnogi'r newid i economi carbon isel ym mhob sector.** Tua 35% o'r Echel Blaenoriaeth.
- **Amcan Thematig 2: Gwella mynediad at TGCh, y defnydd a wneir ohoni a'i hansawdd.** Tua 11% o'r Echel Blaenoriaeth.
- **Amcan Thematig 8: hyrwyddo cyflogaeth a chefnogi symudedd llafur.** Tua 33% o'r Echel Blaenoriaeth.

9. Mae'r dyraniad hwn yn ostyngiad sylweddol o gymharu â dyraniadau o dan raglen 2007-2013[1]. Bydd buddsoddiadau o dan TO2 a TO4 yn cyfrannu at dargedau crynodi thematig, felly bydd cyfanswm y dyraniadau ar draws y rhaglen sy'n cyfrannu at grynodi thematig ymhell o fewn gofynion deddfwriaethol (bydd 75% o weithgarwch yn cyfrannu at grynodi thematig, o gymharu ag isafswm o 50%).

10.Caiff maint cymharol dyraniad o fewn Echel Blaenoriaeth unigol ei gyfiawnhau gan gost gymharol buddsoddiad yn y meysydd hyn dros eraill (llai o brosiectau am fwy o arian) a'r buddiannau o ran integreiddio a chydgysylltu polisïau. Mae'r rhesymeg dros ddyrannu yn seiliedig ar y canlynol:

- Mae'r buddsoddiadau hyn, ynghyd â buddsoddiadau mewn sgiliau, wedi'u nodi fel blaenoriaeth polisi datblygu economaidd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer buddsoddiad cyhoeddus o ran cefnogi swyddi a thwf; yn arbennig o ran helpu i ysgogi buddsoddiadau dilynol gan y sector preifat.
- Mae buddsoddi yn hanfodol ar gyfer pob buddsoddiad ESI arall er mwyn sicrhau y cedwir busnesau a sgiliau yn ardal y rhaglen a denu busnesau a gweithwyr medrus newydd i'r ardal.
- Mae'r prif fuddsoddiadau sydd eu hangen wedi cael eu nodi ar wahanol adegau fel blaenoriaeth uchel yn yr argymhellion sy'n benodol i Wledydd y DU, Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol y DU a pholisi domestig fel y *Rhaglen Lywodraethu a Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru* ac mae angen cymaint o gymorth â

phosibl arnynt, er y bydd angen gwneud gwaith targedu gofalus er mwyn sicrhau bod cronfeydd strwythurol yn ychwanegu'r gwerth mwyaf posibl.

- Buddsoddi mewn trafnidiaeth yn hanfodol er mwyn galluogi gweddill rhaglenni ESI a cheisio dal a chadw budd y buddsoddiadau hynny yn ardal y rhaglen, gan felly leihau gwahaniaethau economaidd cynyddol.

- TO8 i gefnogi buddsoddiadau tiriogaethol integredig sy'n cefnogi datblygu cynaliadwy ac adfywio lleoedd yn dwyn ynghyd nifer o ymyriadau seiliedig ar le gwahanol a ledaenwyd ar draws y Rhaglen Weithredol gynt ac mae sail i geisio integreiddio gwirioneddol wrth gynllunio'r gwaith o ddatblygu lleoedd er mwyn eu gwneud yn fwy deniadol i fusnesau. Mae'r gostyngiadau sylweddol yn yr arian sydd ar gael yn adlewyrchu ffocws mwy penodol a ddisgwylir ar flaenoriaethu o fewn strategaethau economaidd rhanbarthol neu drefol, gan gysoni â Datblygu Trefol Cynaliadwy a nodir yn y rheoliadau a neilltuo mwy na'r 5% o ERDF a awgrymir i'r gweithgareddau hyn.

Echel Blaenoriaeth 5: Cymorth Technegol

11. Mae'r dyraniadau ar gyfer yr Echel Blaenoriaeth hon yn cyfateb i 2% o'r holl ERDF. Mae hyn yn cynrychioli cynnydd o ran y dyraniad ariannol yn ôl cyfran o raglenni 2007-2013 ac mae'n gyfiawn yn seiliedig ar y canlynol:

- Atgyfnerthu'r awdurdod Rheoli, Ardystio ac Archwilio mewn ymateb i adolygiadau o allu ac adnoddau gan gynnwys canfyddiadau archwiliadau.

[1] Awgrymodd cymhariaeth ym mis Mehefin 2013 fod prosiectau cyfatebol yn cyfrif am tua 54% o ymrwymiad rhaglen Echel Blaenoriaeth gyfatebol.

Tabl 2: Trosolwg o strategaeth fuddsoddi'r rhaglen weithredol

Echel blaenoriaeth	Cronfa	Cymorth yr Undeb (€)	Cyfran o gyfanswm cymorth yr Undeb ar gyfer y rhaglen weithredol	Amcan thematig/ Blaenoriaeth fuddsoddi/ Amcan penodol	Dangosyddion canlyniadau cyffredin a rhaglen-benodol y pennwyd targed ar eu cyfer
1	ERDF	301,917,197.00	25.03%	▼01 - Atgyfnerthu gwaith ymchwil, datblygu technolegol ac arloesi ▼1a - Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a'r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd ▼1.1 - Gwella llwyddiant sefydliadau ymchwil yng Nghymru i ddenu cyllid ymchwil cystadleuol a phreifat. ▼1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesi cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesi agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd gweithgynhyrchu uwch a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymledu technolegau diben cyffredinol ▼1.2 - Cynyddu cyfraddau trosi llwyddiannus prosesau ymchwil ac arloesi yn gynhyrchion, prosesau a gwasanaethau masnachol newydd a gwell, yn arbennig drwy well proses trosglwyddo technoleg o SAUau.	[1.1, 1.3]
2	ERDF	207,993,404.00	17.24%	▼01 - Atgyfnerthu gwaith ymchwil, datblygu technolegol ac arloesi ▼1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesi cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesi agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd gweithgynhyrchu uwch a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymledu technolegau diben cyffredinol ▼2.5 - Mynd i'r afael â methiannau'r farchnad o ran argaeledd cyllid, yn enwedig cyfalaf risg, fel y gall BBaChau o Gymru arloesi a masnacheiddio ymchwil a datblygu. ▼03 - Gwella cystadleurwydd busnesau bach a chanolig, y sector amaethyddol (ar gyfer yr EAFRD) a'r sector pysgodfeydd a dyframaethu (ar gyfer yr EMFF) ▼3a - Hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig drwy hwyluso ymelwa'n economaidd ar syniadau newydd a helpu i sefydlu cwmnïau newydd, gan gynnwys drwy ddeorfeydd busnes ▼2.1 - Cynyddu faint o gyllid sydd ar gael i BBaChau, yn fusnesau newydd ac yn fusnesau sy'n ehangu. ▼2.2 Cynyddu nifer y BBaChau newydd drwy ddarparu gwybodaeth, cyngor ac arweiniad a chymorth ym maes entrepreneuriaeth. ▼3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi ▼2.3 - Cynyddu'r defnydd o rwydweithiau band eang y genhedlaeth nesaf a seilwaith TGCh gan BBaChau a'u gallu i ymelwa arnynt ▼2.4 - Cynyddu twf y BBaChau hynny â photensial i dyfu, yn enwedig drwy gael mynediad at farchnadoedd newydd (domestig a rhyngwladol)	[2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5]
3	ERDF	170,823,488.00	14.16%	▼04 - Cefnogi'r newid i economi carbon isel ym mhob sector ▼4a - Hyrwyddo'r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy ▼3.1 - Cynyddu nifer y dyfeisiau ynni tonnau a llanw a brofir yn nyfroedd Cymru ac oddi ar yr arfordir, gan gynnwys araeau aml-ddyfais, a thrwy hynny sefydlu Cymru fel canolfan cynhyrchu ynni'r môr ▼3.2 - Cynyddu nifer y cynlluniau ynni adnewyddadwy ar raddfa fach a sefydlir	[3.1, 3.2, 3.3]

Echel blaenoriaeth	Cronfa	Cymorth yr Undeb (€)	Cyfran o gyfanswm cymorth yr Undeb ar gyfer y rhaglen weithredol	Amcan thematig/ Blaenoriaeth fuddsoddi/ Amcan penodol	Dangosyddion canlyniadau cyffredin a rhaglen-benodol y pennwyd targed ar eu cyfer
				▼4c - Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai ▼3.3- Cynyddu effeithlonrwydd ynni stoc dai bresennol Cymru, yn enwedig mewn ardaloedd tlodi tanwydd	
4	ERDF	501,305,767.00	41.56%	▼02 - Gwella argaeledd ac ansawdd technolegau gwybodaeth a chyfathrebu a'r defnydd a wneir ohonynt ▼2a - Ehangu'r defnydd o fand eang a chyflwyno rhwydweithiau cyflym a chefnogi'r broses o fabwysiadu technolegau a rhwydweithiau datblygol ar gyfer yr economi ddigidol ▼4.3 - Cyfrannu at dargedau'r Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop yng Nghymru am fynediad o 100% at fand eang y genhedlaeth nesaf (30Mb yr eiliad ac yn uwch) a mynediad o 50% i 100Mb yr eiliad ▼04 - Cefnogi'r newid i economi carbon isel ym mhob sector ▼4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy'n berthnasol i liniaru ▼4.3 - Gwella symudedd trefol a llafur i ac o ganolfannau trefol a chanolfannau cyflogaeth allweddol. ▼07 - Hyrwyddo trafnidiaeth gynaliadwy a dileu mannau cyfyng mewn seilweithiau rhwydwaith allweddol ▼7a - Cefnogi Ardal Drafnidiaeth Ewropeaidd Sengl amlfoddol drwy fuddsoddi yn rhwydwaith TEN-T ▼4.1 - Ymdrin ag ymyloldeb a gwella buddsoddiad preifat mewn ardaloedd lleol drwy wella'r ffordd y mae'r Rhwydwaith Trafnidiaeth Traws-Ewropeaidd (TEN-T) yn gweithredu. ▼08 - Hyrwyddo cyflogaeth gynaliadwy o ansawdd a chefnogi symudedd llafur ▼8b - Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol ▼4.4 Cynyddu cyflogaeth drwy fuddsoddiadau mewn seilwaith lleol neu ranbarthol â blaenoriaeth sy'n ategu strategaeth economaidd ranbarthol neu drefol	[4.1, 4.2, 4.3, 4.4]
5	ERDF	24,070,209.00	2.00%	5.1 - Sicrhau bod rhaglenni 2014-2020 yn cael eu rheoli'n effeithlon ac yn effeithiol 5.2 - Rhoi cyngor o ansawdd uchel i bartneriaid allweddol sydd ynghlwm wrth ddylunio a chyflawni gweithrediadau. 5.3 - Gwella'r broses o integreiddio buddsoddiadau â chronfeydd ESI eraill a rhaglenni ehangach a arweinir gan y Comisiwn ac sy'n seiliedig ar Sector, ynghyd â'u natur ategol.	[TAR1, TAR2, TAR3]

2. ECHELAU BLAENORIAETH

2.A DISGRIFIAD O'R ECHELAU BLAENORIAETH HEBLAW AM GYMORTH TECHNEGOL

2.A.1 Echel blaenoriaeth

Rhif adnabod yr echel blaenoriaeth	1
Teitl yr echel blaenoriaeth	Ymchwil ac Arloesi

☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy offerynnau ariannol yn unig
☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy offerynnau ariannol yn unig a sefydlir ar lefel yr Undeb
☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy waith datblygu lleol a arweinir gan y gymuned
☐ Ar gyfer yr ESF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan wedi'i neilltuo ar gyfer arloesi cymdeithasol neu gydweithredu trawswladol, neu'r ddau
☐ Ar gyfer yr ERDF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan wedi'i neilltuo i weithrediadau sydd wedi'u hanelu at ailadeiladu mewn ymateb i drychinebau naturiol mawr neu ranbarthol
☐ Ar gyfer yr ERDF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan wedi'i neilltuo i BBaChau (Erthygl 39)

2.A.2 Cyfiawnhad dros sefydlu echel blaenoriaeth sy'n cwmpasu mwy nag un categori o ranbarth, amcan thematig neu gronfa (lle bo'n gymwys)
1.Mae'r Echel Blaenoriaeth hon yn canolbwyntio ar ddatblygu ymchwil, technoleg ac arloesi. Er y caiff yr holl weithgarwch ei ariannu o dan Amcan Thematig 1, bydd yr Echel Blaenoriaeth yn gwneud cyfraniad penodol i amcanion newid yn yr hinsawdd, gan gefnogi'r newid i economi carbon isel. Adlewyrchir hyn yn y Categorïau o Ymyrraeth ac ystyrir nodi allbynnau sy'n ymwneud yn uniongyrchol â gweithgarwch newid i garbon isel. 1.Mae'r Echel Blaenoriaeth hon yn canolbwyntio ar ddatblygu ymchwil, technoleg ac arloesi. Er y caiff yr holl weithgarwch ei ariannu o dan Amcan Thematig 1, bydd yr Echel Blaenoriaeth yn gwneud cyfraniad penodol i amcanion newid yn yr hinsawdd, gan gefnogi'r newid i economi carbon isel. Adlewyrchir hyn yn y Categorïau o Ymyrraeth ac ystyrir nodi allbynnau sy'n ymwneud yn uniongyrchol â gweithgarwch newid i garbon isel.

2.A.3 Cronfa, categori'r rhanbarth a sail gyfrifo ar gyfer cymorth yr Undeb

Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Sail y cyfrifiad (cyfanswm y gwariant cymwys neu'r gwariant cyhoeddus cymwys)**	**Categori'r rhanbarth ar gyfer y rhanbarthau pellaf a gogleddol prin eu poblogaeth** (lle bo'n berthnasol)
ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm	

2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	1a
Teitl y flaenoriaeth fuddsoddi	Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a'r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd

2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig

Rhif adnabod yr amcan penodol	1.1
Teitl yr amcan penodol	Gwella llwyddiant sefydliadau ymchwil yng Nghymru yn denu cyllid ymchwil cystadleuol a phreifat.
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	1.Cynigir monitro dwy agwedd ar y canlyniadau a ddymunir er mwyn adlewyrchu'r newid strwythurol hirdymor a geisir a'r effaith tymor byrrach i ganolig. 2.Fel y nodir yn y strategaeth a'r Cytundeb Partneriaeth y prif fater strwythurol yw diffyg Gwariant Busnes cymharol ar ymchwil a datblygu (BERD). Felly, fe'i nodir yn ddangosydd cyd-destunol er mwyn parhau i ganolbwyntio ar y nod hirdymor a darparu cyd-destun ar gyfer buddsoddiadau. Dylai hyn sicrhau bod pob prosiect yn gallu dangos ei fod yn ystyried sut y gall gweithgarwch ddenu buddsoddiad preifat mewn ymchwil a datblygu yn ardal y rhaglen. 3.Roedd BERD yng Nghymru ym 2012 yn cyfateb i £272 miliwn, sef 1.6% o gyfanswm y DU. Mae ffigurau BERD yn amrywio yng Nghymru yn dibynnu ar raglenni buddsoddi nifer fach o fusnesau, ond mae tueddiadau tymor hwy yn gadarnhaol gyda chynnydd mewn termau arian parod a chyfrannol. Yn 2011, roedd BERD yn cyfrif am bron 46% o'r holl wariant ar ymchwil yng Nghymru, er nad yw'n bodloni targed Lisbon bod dwy ran o dair o waith ymchwil yn cael ei gwneud gan y sector preifat. 4.Er mwyn gallu pennu targed ar gyfer effaith tymor byrrach mae'r dangosydd dan sylw yn ceisio mesur yr arian ymchwil a ddaw i mewn i Gymru (er ei fod wedi'i gyfyngu i sefydliadau AU, o ystyried y data cyfyngedig sydd ar gael). Ffactor allweddol ar gyfer lleoliad busnesau sy'n canolbwyntio ar ymchwil a datblygu arbenigo craff yw adnoddau ymchwil mewndarddol yn ardal y rhaglen. Dylai hyn helpu i ddangos gallu ac adnoddau sy'n gwella mewn meysydd blaenoriaeth ymchwil allweddol, ond ni ddylai gyfyngu cymorth i SAUau nac atal cymorth i feithrin gallu BBaChau i gael gafael ar arian ymchwil cystadleuol. 5.Dengys data fod incwm ymchwil yng Ngorllewin Cymru a'r Cymoedd yn canolbwyntio ar Abertawe,

	Aberystwyth a Bangor; gyda'i gilydd maent yn cyfrif am 98% o incwm ymchwil yn ardal y rhaglen. Mae'r ffigur hwn hyd yn oed yn uwch ar gyfer yr arian mwy cystadleuol (e.e. cronfeydd UE, Llywodraeth Ganolog neu Gyngor Ymchwil). Mae ardal y rhaglen, at ei gilydd, yn cyfrif am 43% o gyfanswm yr incwm ledled Cymru (ac mae Cymru yn cyfrif am 3.8% o gyfanswm incwm ymchwil y DU).

Tabl 3: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol, yn ôl amcan penodol (ar gyfer ERDF a'r Gronfa Cydlyniant)

Amcan penodol		**1.1 - Gwella llwyddiant sefydliadau ymchwil yng Nghymru i ddenu cyllid ymchwil cystadleuol a phreifat.**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
1.1	Incwm ymchwil i Sefydliadau Addysg Uwch	£	Llai datblygedig	£82.4 miliwn	2011	10-15%	Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch	Blynyddol

2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi)

2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr

Blaenoriaeth fuddsoddi	1a - Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a'r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd

1.Mae cwmpas y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon yn darparu ar gyfer ateb heriau penodol busnesau arloesol sy'n canolbwyntio ar ymchwil ynghyd â buddsoddiadau seilwaith ymchwil penodol y tu allan i flaenoriaethau Cystadleurwydd BBaChau a Seilwaith.

2.Bydd y rhaglen ERDF yn ceisio meithrin gallu sefydliadau ymchwil yng Nghymru (nid dim ond Sefydliadau Addysg Uwch) i gael gafael ar arian ymchwil cystadleuol a mynd i'r afael â rhwystrau eraill sy'n eu hatal rhag gwneud hynny. Canlyniad allweddol fydd bod sefydliadau a gefnogir yn gallu ymgymryd ag ymchwil gydweithredol a gydnabyddir yn rhyngwladol a chyflwyno cynigion ar y cyd am arian ymchwil cystadleuol gan y DU[1] a'r UE, megis Horizon 2020. Bydd hyn yn helpu i gefnogi datblygiad parhaus sylfaen ymchwil Cymru, a fydd yn ei dro yn helpu i annog mewnfuddsoddi, gwariant busnes ar ymchwil, a datblygu clystyrau arloesol sy'n canolbwyntio ar ymchwil. Dylid dangos cyfraniad at y nod hirdymor o gynyddu Gwariant Busnes ar Ymchwil a Datblygu ar gyfer pob buddsoddiad.

3.Mae gan seilwaith ymchwil y potensial i sbarduno'r broses o greu gwybodaeth a hwyluso rhwydweithio ymhlith ymchwilwyr ac ysgogi llifau gwybodaeth yn gyffredinol. Gall fod yn sbardun i fewnfuddsoddi, cydleoli diwydiant sy'n canolbwyntio ar ymchwil, datblygu cadwyni cyflenwi a chyfnewid a throsglwyddo arloesedd a gwybodaeth[2]. Ceir clystyrau sydd eisoes yn datblygu a seilwaith sy'n bodoli eisoes yng Nghymru (gan gynnwys buddsoddiadau mawr ym meysydd yr Her Fawr) sy'n rhoi sail i adeiladu arni.

4.Cafodd nifer fach o fuddsoddiadau sylweddol mewn seilwaith ymchwil a datblygu eu gwneud o dan raglen ERDF 2007-2013[3], gan gynyddu argaeledd cyfleusterau sy'n addas ar gyfer ymchwil hynod arbenigol. Bydd y Flaenoriaeth hon yn ceisio cynyddu'r seilwaith ymchwil arbenigol lle y gall ddangos yn glir y gwnaiff gynyddu gallu ac adnoddau i gyflawni ymchwil o'r radd flaenaf, annog mewnfuddsoddi a datblygu gallu presennol a gallu sy'n dod i'r amlwg. Cefnogir buddsoddiadau mewn seilwaith Ymchwil a Datblygu gan yr ERDF ar yr amod eu bod yn unol â'r strategaeth arbenigo craff a bod canlyniadau'r ymchwil yn helpu datblygiad economaidd y rhanbarth.

5.Er mwyn cefnogi'r newid i economi carbon isel drwy Ymchwil ac Arloesi, cyflwynwyd nifer o gronfeydd cystadleuol er mwyn cefnogi'r gwaith o ddatblygu technolegau a datblygiadau arloesol ym maes ynni adnewyddadwy ac effeithlonrwydd ynni. Mae sefydliadau ymchwil yng Nghymru yn wynebu'r un rhwystrau i gael gafael ar y ffynonellau hyn o arian cystadleuol ag ar gyfer arian Ymchwil ac Arloesi arall felly bydd angen iddynt gael cymorth er mwyn mynd i'r afael â'r rhwystrau hyn

Blaenoriaeth fuddsoddi	1a - Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a'r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd

6.Mathau o gamau gweithredu i'w cefnogi er mwyn mynd i'r afael â phrif rwystrau:

- Meithrin gallu ac adnoddau ymchwil. Er enghraifft drwy'r canlynol:
    - canolfannau rhagoriaeth
    - cefnogi'r broses o ddatblygu clystyrau, drwy ddatblygu seilwaith a chadwyni cyflenwi
    - ymchwil gymhwysol, datblygu prototeipiau
    - cydweithio a rhwydweithiau, yn enwedig cysylltiadau diwydiannol a rhyngwladol
    - buddsoddi mewn technoleg a throsglwyddo technoleg
    - meithrin partneriaethau
    - cynyddu rhyngweithio a dylanwad gyda chyrff allanol

- Meithrin adnoddau er mwyn ymdrin â rhwystrau i gael gafael ar arian ymchwil cystadleuol. Er enghraifft, datblygu cynigion mwy cystadleuol, meithrin rhwydweithiau, dod o hyd i bartneriaid rhyngwladol, ffyrdd newydd o weithio.

- Dylai pob buddsoddiad ganolbwyntio ar feysydd â photensial i ddatblygu neu atgyfnerthu rhagoriaeth o'r radd flaenaf (e.e. drwy Arbenigo Craff ac fel y nodwyd yn *Gwyddoniaeth i Gymru*) a dylai nodi cysylltiadau â Sêr Cymru a Rhwydweithiau Ymchwil Cenedlaethol.

[1] Yn cynnwys TSB a Chynghorau Ymchwil y mae fframweithiau cyllidebol ar gael ar eu cyfer. Er enghraifft mae cynllun cyflawni 2013/14 TSB bellach ar gael yn https://www.innovateuk.org/documents/1524978/2138994/Delivery+Plan+-+Financial+year+2013-14/c435471d-222c-4e63-8269-d0f4b2b61c2f

[2] Er enghraifft, cyfres o astudiaethau achos o ranbarthau enghreifftiol lle ceir arbenigedd craff, y mae pob un yn cynnwys datblygu clystyrau ar sail seilwaith ymchwil allweddol: *An analysis of the effects of Structural Funds support for Research, Technological Development and Innovation 2000-2010* (2011) ar gael yn: http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/rkf5th_brochure.pdf. Mae tystiolaeth arall o effeithiau clystyru seilwaith ymchwil ar gael o *My Precious! The Location and Diffusion of Scientific Research: Evidence from the Synchrotron Diamond Light Source* (2013), Y Ganolfan Ymchwil Economeg Ofodol

Blaenoriaeth fuddsoddi	1a - Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a'r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd
[3] Sefydliad Gwyddorau Bywyd 2, y Ganolfan Nano-iechyd, Canolfan y Celfyddydau ac Arloesi	

2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	1a - Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a'r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd
1.Bydd y camau a gefnogir o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon yn cefnogi thema allweddol *Arloesi Cymru*[1] sef blaenoriaethu a chreu màs critigol a chefnogi datblygiad parhaus sylfaen ymchwil Cymru, a fydd yn ei dro yn helpu i annog mewnfuddsoddi (o ran buddsoddiadau cyffredinol y sector preifat a Gwariant Busnes ychwanegol sylweddol ar Ymchwil a Datblygu) a datblygu clystyrau arloesol sy'n canolbwyntio ar ymchwil. 2.*Gwyddoniaeth i Gymru*[2] fydd y polisi arweiniol allweddol ar gyfer yr amcan hwn a bydd angen i fuddsoddiadau ddangos eu bod yn gyson â'r ffocws sy'n dod i'r amlwg ar ragoriaeth yn cael ei chefnogi ac yn ategu gweithgarwch sy'n digwydd yn y meysydd Her Fawr canlynol: Gwyddorau Bywyd ac Iechyd; Carbon isel, Ynni a'r Amgylchedd; Peirianneg a Deunyddiau Uwch; oll wedi'u hategu gan TGCh a'r Economi Ddigidol. Mae'r rhain yn gyson yn fras ag ymdrechion eraill i flaenoriaethu heriau cymdeithasol, fel y rhai a nodwyd fel blaenoriaethau ariannu ar gyfer Horizon 2020. 3.Disgwylir targedu ym mhob un o feysydd yr her fawr gyda'r disgwyl y bydd buddsoddiadau yn y sector Carbon Isel Ynni a'r Amgylchedd yn cyfrannu at dargedau Newid yn yr Hinsawdd (gyda dyraniadau ariannol dangosol wedi'u nodi yn y tabl Categorïau o Ymyrraeth). 4.Profir prosiectau am eu cyfraniad i'r strategaeth Arbenigo Craff (sydd hefyd yn ymgorffori *Arloesi Cymru*) ac yn amodol ar asesiad technegol gan arbenigwyr mewn priod feysydd ymchwil. Disgwylir i brosiectau allu dangos llwybr clir i ragoriaeth lle y disgwylir iddynt fod yn gwneud cais am arian cystadleuol. Fel rhan o hyn, disgwylir i brosiectau gydweithredu â phartneriaid rhyngwladol, a thrwy hynny ymdrin ag un o'r rhwystrau allweddol sy'n atal sefydliadau rhag cael gafael ar arian ymchwil rhyngwladol. Mae cysondeb â'r strategaeth Arbenigo Craff yn hanfodol ar gyfer pob buddsoddiad ar draws yr Echel Blaenoriaeth hon. 5. Wrth ddangos cysondeb â'r strategaeth Arbenigo Craff bydd angen i weithrediadau ddangos sut maent yn cyfrannu'n uniongyrchol i'r dangosyddion a'r amcanion a nodwyd yn y Cynlluniau Cyflawni cysylltiedig diweddaraf[3]. Mae'r Strategaethau hyn yn cael eu cyflwyno drwy gydweithredu agos ac mae mesurau ar waith i sicrhau cydweithredu a chydgysylltu wrth eu cyflwyno (e.e. defnyddio Cynghorau Cynghori arbenigol ag aelodaeth gyffredin er mwyn datblygu blaenoriaethau, monitro cynlluniau cyflawni a dangosyddion, a chydgysylltu gweithgarwch). 6.Mae ymgysylltu â diwydiant yn hanfodol er mwyn datblygu clystyrau sy'n llwyddiannus yn rhyngwladol ac mae'n elfen hanfodol wrth gynyddu lefelau	

Blaenoriaeth fuddsoddi	1a - Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a'r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd

gwariant busnes ar ymchwil a datblygu. Mae ymgysylltu â diwydiant hefyd yn gynyddol bwysig er mwyn denu arian ymchwil cystadleuol. Dylai prosiectau ddangos ymgysylltu diwydiannol lle bo modd, a chaiff cynigion sy'n cynnwys partneriaid diwydiannol a buddsoddiad preifat eu hannog yn arbennig; yn enwedig lle gallant gynnwys BBaChau o Gymru neu ddenu BBaChau i Gymru. Dylai pob prosiect allu dangos sut y bydd yn cefnogi cynnydd tymor canolig i hirdymor mewn lefelau Gwariant Busnes ar Ymchwil a Datblygu.

7.Mae Ymchwil ac Arloesi yn ddwy elfen o'r "triongl gwybodaeth". Addysg yw'r drydedd elfen. Bydd angen i'r tair elfen gydweithio er mwyn sicrhau'r effaith fwyaf. Gellid cymhwyso ymchwil yn fasnachol yn achos BBaChau er enghraifft, a gall fod angen ategu'r buddsoddiad â datblygu sgiliau'r ymchwilwyr a'r unigolion mewn BBaChau. Anogir prosiectau sy'n ystyried ac yn cyfuno'r tair elfen. Bydd angen i brosiectau, o leiaf, gydgysylltu â'i gilydd ar draws y Flaenoriaeth hon ac â gweddill rhaglenni ERDF ac ESF (yn arbennig elfennau'r ESF sy'n ymwneud â sgiliau). Dylid ystyried y posibilrwydd o gyd-fuddsoddi. Hefyd ceisir cysylltu â rhaglenni buddsoddi ehangach lle bo modd a lle bo'n briodol (gweler Adran 8).

8.Bydd y rhaglen yn cefnogi blaenoriaethau allweddol yr Ardal Ymchwil Ewropeaidd[4] sef galluogi systemau ymchwil cenedlaethol mwy effeithiol; cydweithredu trawswladol a chystadleuaeth ar y lefel orau; marchnad lafur agored i ymchwilwyr; cydraddoldeb rhywiol a phrif ffrydio rhywedd ym maes ymchwil; a dosbarthu, darparu a throsglwyddo gwybodaeth wyddonol gan gynnwys drwy ERA digidol yn y ffordd orau bosibl

9.Rhaid i unrhyw gymorth cyhoeddus o dan y rhaglen hon gydymffurfio â rheolau gweithdrefnol a pherthnasol Cymorth Gwladwriaethol sy'n gymwys ar adeg rhoi'r cymorth cyhoeddus.

[1] Ar gael yn: *http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/policy/innovationwales/?lang=cy*

[2] Ar gael yn: *http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/publications/130319sfw/?lang=cy*

[3] Cynllun Cyflawni Gwyddoniaeth i Gymru: http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/csaw/publications/deliveryplan/?lang=cy; Caiff Cynllun Cyflawni Arloesi Cymru ei gyhoeddi yn 2015: http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/innovation/?lang=cy

[4] Diffinnir yn "A Reinforced European Research Area Partnership for Excellence and Growth" (COM(2012)392 final)

2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	1a - Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a'r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd
1.Ni fwriedir cymryd camau o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon drwy offerynnau ariannol.	

2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	1a - Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a'r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd
Nid oes unrhyw brosiect mawr ar y gweill	

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth

Tabl 5: Dangosyddion allbwn cyffredin a rhaglen-benodol (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi, wedi'u rhannu'n gategori'r rhanbarth ar gyfer yr ESF, a lle bo'n berthnasol, yr ERDF)

Blaenoriaeth fuddsoddi		**1a - Gwella seilwaith ymchwil ac arloesi a'r gallu i feithrin rhagoriaeth ym maes ymchwil ac arloesi, a hyrwyddo canolfannau cymhwysedd, yn enwedig y rhai o ddiddordeb Ewropeaidd**							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
CO24	Ymchwil, arloesi: Nifer yr ymchwilwyr newydd mewn endidau a gefnogir	Cyfwerth ag amser llawn	ERDF	Llai datblygedig			470.00	Data monitro	Chwarterol
CO25	Ymchwil, Arloesi: Nifer yr ymchwilwyr sy'n gweithio mewn cyfleusterau seilwaith ymchwil gwell	Cyfwerth ag amser llawn	ERDF	Llai datblygedig			200.00	Data monitro	Chwarterol
CO26	Ymchwil, Arloesi: Nifer y busnesau sy'n cydweithredu â sefydliadau ymchwil	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			150.00	Data monitro	Chwarterol
J2	Nifer y cyfleusterau seilwaith ymchwil gwell	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			6.00	Data monitro	Chwarterol
J3	Swm yr arian ymchwil a sicrhawyd	GBP	ERDF	Llai datblygedig			165,000,000.00	Data monitro	Chwarterol
J33a	Nifer y partneriaid sy'n cydweithredu mewn prosiectau ymchwil	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			300.00	Data monitro	Chwarterol

2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	1b
Teitl y flaenoriaeth fuddsoddi	Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesi cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesi agored drwy arbenigo craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, gallu gweithgynhyrchu uwch a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig

Rhif adnabod yr amcan penodol	1.2
Teitl yr amcan penodol	Cynyddu cyfraddau trosi llwyddiannus prosesau ymchwil ac arloesi yn gynhyrchion, prosesau a gwasanaethau masnachol newydd a gwell, yn arbennig drwy well proses trosglwyddo technoleg o SAUau.
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	1. Mae data HEBCIS[1] yn awgrymu system trosglwyddo gwybodaeth ddatblygedig ac effeithiol rhwng AU a busnesau yng Nghymru er i Arolwg Arloesedd y DU[2] nodi mai dim ond 15% o fusnesau arloesol sy'n cydweithredu â phrifysgolion yn y DU. Awgryma hyn fod cryn gwmpas i ryngweithio'n fwy. Er bod y fath ryngweithio yn elfen allweddol o sawl cadwyn arloesi, y prif newid (canlyniad) a geisir yw mwy o fuddiannau masnacheiddio o fewn ardal y rhaglen. Yn amlwg mae rhyngweithio SAU-BBaCh yn rhan greiddiol o hyn ond y twf a gefnogir o fewn BBaChau sy'n arwain at dwf a swyddi; felly'r dyhead am ddangosydd sy'n ceisio nodi hyn yn fwy uniongyrchol. 2. Mae gan Arloeswyr Ehangach[3] sgoriau uwch na'r cyfartaledd ar gyfer nifer o ffactorau arloesi, gan gynnwys cyflwyno nwyddau a gwasanaethau newydd a gwell, dod yn rhan o farchnadoedd newydd a chynyddu cyfran o'r farchnad. Cymru sydd â'r gyfran fwyaf o Arloeswyr Ehangach yn y DU (43.3% ar gyfer 2008-2010); mantais allweddol o ran cynyddu buddiannau masnacheiddio. Fodd bynnag, mae busnesau eu hunain yng Nghymru yn nodi bod mwy o rwystrau i arloesi na rhanbarthau eraill, gydag argaeledd a chost cyllid yn brif rwystr i arloesi (yr ymdrinnir ag ef yn benodol yn Echel Blaenoriaeth Cystadleurwydd BBaChau). 3. Nid yw'r lefelau uchel hyn o arloesi ar draws busnesau Cymru yn arwain at yr un lefel o gynhyrchion newydd llwyddiannus na hyd yn oed gynhyrchion gwell a welir mewn rhanbarthau eraill. Yn ôl y busnesau yng Nghymru sy'n cyflwyno gwasanaethau a chynhyrchion newydd neu sylweddol gwell dim ond 22.4% o drosiant o arloesi sy'n gysylltiedig â'r cynhyrchion neu'r gwasanaethau hynny (o gymharu â 29.7% ar gyfartaledd yn y DU); yr isaf o blith holl ranbarthau'r DU. Bydd targedu meysydd Arbenigo Craff yn golygu bod llai o ffocws ar gyfaint a mwy ar

	sicrhau buddiannau yn ardal y rhaglen. Felly, mae’r targed yn ceisio adlewyrchu hyn gyda’r disgwyl y bydd buddsoddiad mwy dwys wedi’i dargedu yn esgor ar well canlyniadau i’r BBaChau hynny a gefnogir i lefel gyfartalog y DU o leiaf. [1] *Higher Education – Business and Community Interaction Survey* (2013), Cyngor Cyllido Addysg Uwch Lloegr. [2] *UK Innovation Survey 2011* (2012), yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau [3] Mae Arolwg Arloesedd y DU yn gwahaniaethu rhyngddynt a busnesau arloesol, yn yr ystyr y byddant wedi cyflawni gweithgareddau mewn meysydd fel ymchwil a datblygu mewnol, hyfforddiant, caffael gwybodaeth allanol neu beirianwaith a chyfarpar sy’n gysylltiedig â gweithgareddau arloesi.

Tabl 3: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol, yn ôl amcan penodol (ar gyfer ERDF a'r Gronfa Cydlyniant)

Amcan penodol		**1.2 - Cynyddu cyfraddau trosi llwyddiannus prosesau ymchwil ac arloesi yn gynhyrchion, prosesau a gwasanaethau masnachol newydd a gwell, yn arbennig drwy well proses trosglwyddo technoleg o SAUau.**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
1.3	Cyfran gyfartalog o gyfanswm y trosiant o arloesi mewn cynnyrch, ac arloesi newydd: newydd i'r farchnad, newydd i fusnesau ac yn llawer gwell	Canran	Llai datblygedig	22.4%	2010	24-27%	Arolwg Arloesedd y DU (yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau)	Bob dwy flynedd

2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi)

2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesi cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

1.Bydd y Flaenoriaeth hon yn cynnwys y cymorth a nodir isod ac, wrth wneud hynny, yn cyfrannu'n bennaf at ddwy o bum thema allweddol *Arloesi Cymru* - darparu cymorth hyblyg i arloesi a gwella cydweithio.

2.Mae Arloesi Cymru yn cydnabod bod pocedi o arbenigedd o'r radd flaenaf yn bodoli mewn academia mewn meysydd â photensial masnachol. Mae hefyd yn cydnabod clystyrau o Arbenigo Craff sy'n datblygu (er efallai nad ydynt ar raddfa fyd-eang ar hyn o bryd) yn ogystal â chyfleoedd i adeiladu ar arfer gorau sy'n bodoli eisoes o ran masnacheiddio ymchwil a datblygu. Bydd Rhwydweithiau Ymchwil Cenedlaethol Cymru yn cwmpasu meysydd yr Her Fawr ac yn cynnig arweinyddiaeth o ran trosglwyddo gwybodaeth a masnacheiddio. Disgwylir i dargedu'r sector Carbon Isel Ynni a'r Amgylchedd gyfrannu at dargedau Newid yn yr Hinsawdd a chael eu categoreiddio ar wahân (mae dyraniadau dangosol wedi'u cynnwys yn y tabl Categorïau o Wariant).

3.Bydd y Flaenoriaeth yn helpu i ddarparu cymorth hyblyg i arloesi a all fynd i'r afael â rhwystrau penodol sy'n atal BBaChau rhag cyflawni gweithgareddau arloesol neu sy'n canolbwyntio ar ymchwil, yn ogystal ag ar gyfer busnesau sy'n ceisio cynyddu arloesedd neu ddefnyddio ymchwil. Caiff y camau gweithredu eu hategu gan y cymorth ariannol ad-daladwy ar gyfer arloesi sydd ar gael o dan Flaenoriaeth 2 o'r Rhaglen hon: Cystadleurwydd BBaChau.

4.Cydnabyddwn y gall arloesi gael ei gyflawni gan unrhyw sefydliad (e.e. y sector preifat, y sector cyhoeddus a'r trydydd sector) ac nad yw ond yn gysylltiedig ag ymchwil wyddonol a thechnolegol gan academia a busnesau. Rydym am allu annog mwy o BBaChau i arloesi yng Nghymru, yn enwedig lle gellir helpu i fynd i'r afael â'r heriau mawr mewn cymdeithas (er enghraifft eco-arloesi). Mae'n rhaid i bob buddsoddiad o'r fath o dan y flaenoriaeth hon fod yn gyson o hyd â'r strategaeth arloesi craff. Mae pob BBaCh arall yn gymwys i gael cymorth drwy Echel Blaenoriaeth Cystadleurwydd BBaChau.

5.Ni ellir gwarantu llwyddiant ac mae methiant yn rhan hanfodol o arloesi; felly, bydd y Flaenoriaeth yn ceisio cefnogi portffolio cytbwys o fuddsoddiadau gan ddefnyddio Arbenigo Craff er mwyn annog gweithgareddau peilot, ymchwil gymhwysol ac arloesi lle mae risg uchel o fethiant ochr

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesi cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

yn ochr â photensial clir i fanteisio ar y farchnad.

6.Mae'r *Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop* gan y Comisiwn[1] yn nodi rôl bwysig TGCh ym maes ymchwil ac arloesi. Mae TGCh fel sector yn cynrychioli 5% o gyfanswm CMC ac 20% o dwf cynhyrchiant cyffredinol yn Ewrop. Mae *Cymru Ddigidol*[2] a *Cyflwyno Cymru Ddigidol*[3] (yn ogystal ag *Arloesi Cymru*) yn disgrifio cryfderau a gwendidau presennol y sector yng Nghymru.

7.Bydd y Flaenoriaeth hefyd yn helpu busnesau i hyrwyddo trosglwyddo gwybodaeth, dosbarthu technolegau newydd, a masnacheiddio ymchwil yn seiliedig ar ddylanwad y farchnad - angen a gallu busnesau i ymelwa ar wybodaeth a diwylliant busnes sy'n annog datrys problemau yn y gweithle[4].

8.Mae'r Comisiwn Ewropeiadd[5] yn diffinio Ymchwil ac Arloesi fel cysyniadau rhyng-gysylltiedig ond annibynnol (yn ei hanfod ymchwil i wella ein sylfaen gwybodaeth ac arloesi fel ffyrdd newydd o wneud pethau a all gynnwys y defnydd o ymchwil).

9.Bydd rhaglen ERDF yn ceisio cynyddu'r buddsoddiad mewn ymchwil gymhwysol neu ddatblygiad arbrofol gyda chysylltiad clir â chanlyniadau economaidd, lle y gall gyfrannu at dwf a chynhyrchiant yn ardal y rhaglen. Ni fydd ERDF yn syml yn cyfnewid cronfeydd domestig am gronfeydd cystadleuol. Dylid ystyried cyfleoedd i gyd-fuddsoddi â sefydliadau eraill, fel y Bwrdd Strategaeth Technoleg neu Nesta[6], lle bo modd.

10.O ran cyflawni targedau Newid yn yr Hinsawdd ceir nifer o feysydd Arbenigo Craff yng Nghymru eisoes (er enghraifft Byw'n glyfar, arddangos technoleg, ymchwil pwerwaith a batri gymhwysol uwch ar gyfer cerbydau trydan a hydrogen, neu grid / dosbarthu deallus). Hefyd, ceir peth arbenigedd eisoes o ran technolegau ynni adnewyddadwy ac effeithlonrwydd ynni (e.e. ffotofoltäig, amlenni adeiladu sy'n cynhyrchu ynni, systemau ynni hydrogen) a thanwydd amgen (er mwyn ymelwa ar gyfleoedd y sector Cerbydau Carbon Isel[7]). Mae Cymru hefyd yn cael budd o gryn arbenigedd academaidd wrth ddatblygu ac integreiddio technolegau carbon isel, er enghraifft drwy'r Sefydliad Ymchwil Carbon Isel sef partneriaeth rhwng nifer o Brifysgolion ledled Cymru, ac mae wedi sefydlu cryn economi yn y sectorau adnewyddadwy a charbon isel. Bydd angen i'r cymorth a roddir sicrhau y manteisir ar y cryfderau hyn sydd eisoes yn bodoli yn llawn

11.Mae'r enghreifftiau o'r math o gamau gweithredu a gefnogir fel a ganlyn:

- Helpu busnesau i arloesi (e.e. ar sail galw neu eco-arloesi) a gwella cadwyni cyflenwi arloesedd[9] rhwng busnesau ac ag academia
- Cymorth er mwyn ymdrin â'r rhwystrau i arloesi sy'n wynebu busnesau

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesi cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

- Treialu mentrau i brofi camau gweithredu, prosesau neu wasanaethau arloesol mewn meysydd â photensial masnachol
- Cefnogi'r gwaith o ddatblygu prototeipiau, cynlluniau peilot, arddangosiadau a modelau gweithredol
- Datblygu canolfannau neu glystyrau cost isel ar gyfer busnesau a sectorau arloesol (e.e. canolfannau rhithwir ar gyfer y sector TGCh, y sector Creadigol neu'r sector Twristiaeth)
- Datblygu a lansio ffyrdd newydd ac arloesol o ddefnyddio ac addasu technoleg, prosesau neu wasanaethau presennol i farchnadoedd newydd
- Masnacheiddio, diogelu a manteisio i'r eithaf ar ymchwil (yn cynnwys ymchwil gymwysedig er mwyn gwneud y farchnad yn fwy parod)
- Gwell cydweithredu rhwng diwydiant a BBaCh a Phrifysgolion a sefydliadau eraill sy'n canolbwyntio ar ymchwil. Lle bynnag y bo modd, dylai'r cydweithredu geisio meithrin hyder a gallu BBaChau i fwynhau buddiannau ymchwil er mwyn dod yn fwy cynhyrchiol neu dyfu eu busnes.
- Cefnogi datblygiad clystyrau Arbenigo Craff gan ganolbwyntio ar fasnacheiddio ymchwil ac arloesi.
- Buddsoddiadau mewn galluoedd gweithgynhyrchu a chynhyrchu datblygedig (e.e. cynhyrchu Technolegau Galluogi Allweddol gyntaf)
- Gellir ystyried y defnydd o dalebau arloesi TGCh (fel y'u disgrifiwyd ym Mhecyn Cymorth yr Agenda Ddigidol[10]), a ystyrir yn ffordd effeithlon o gyrraedd BBaChau.

[1] http://ec.europa.eu/digital-agenda/

[2] http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/digitalwales/?lang=cy

[3]http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/digitalwales/publications/framework/?lang=cy

[4] Hefyd yn nodwedd allweddol o'r brif fenter *Innovation Union* o dan *Ewrop 2020*

[5] *Innovation Union - A rationale for action* (2010), y Comisiwn Ewropeaidd. Ar gael yn: http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/rationale_en.pdf. Disgrifia ymchwil ac arloesi fel a ganlyn: Ymchwil: buddsoddi adnoddau mewn ymgais i ehangu'r sylfaen gwybodaeth wyddonol a thechnolegol, yn aml er mwyn datrys problemau penodol sy'n wynebu sectorau gwahanol o'r gymdeithas; Arloesi: creu gwerth drwy gyflwyno cynhyrchion, prosesau, gwasanaethau a ffyrdd newydd o wneud pethau; mae'n gofyn am fewnbwn gwybodaeth nid yn unig o ymchwil

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesi cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

wyddonol a thechnolegol, ond hefyd o ffynonellau eraill fel arloesi annhechnegol, a ysgogir gan y defnyddiwr ac arloesi cymdeithasol.

[6] NESTA gynt (Y Gwaddol Cenedlaethol ar gyfer Gwyddoniaeth, Technoleg a'r Celfyddydau)

[7] Rhagor o fanylion am uchelgeisiau'r farchnad a Llywodraeth Cymru mewn datganiad yn:
http://wales.gov.uk/about/cabinet/cabinetstatements/2013/lowcarbonvehicles/?skip=1&lang=cy

[9] Y gadwyn gyflenwi arloesedd (yn wahanol i arloesi yn y gadwyn gyflenwi) yw'r broses a ddilynir gan gwmnïau i gael a/neu ddatblygu cynhyrchion, prosesau a gwasanaethau yn y dyfodol a gwella eu cynhyrchion, eu prosesau a'u gwasanaethau presennol.

[10] http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/10157/130815/Digital%20Agenda%20Tool%20Box%20v.13_CONSULTATION.pdf

2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

1.Bydd cymorth o dan y Flaenoriaeth hon yn gyson â phrif egwyddor *Arloesi Cymru* yn yr ystyr y caiff arloesi ei hyrwyddo ar draws yr economi gyfan ond dylai lefelau sylweddol o gymorth wedi'i neilltuo i glystyrau, sefydliadau, busnesau neu ar gyfer technolegau neu ddatblygiadau arloesol penodol fod ar sail adeiladu ar gryfderau Cymru. Mae'r ffocws hwn ar weithgareddau sydd eisoes yn gryf neu'n dangos addewid yn dilyn cysyniad Arbenigo Craff[1] a meysydd Her Fawr Llywodraeth Cymru. Ceisir cyngor arbenigol er mwyn helpu i flaenoriaethu buddsoddiadau yn unol â'r trefniadau llywodraethu ar gyfer y Strategaeth Arbenigo Craff. Mae cysondeb â'r strategaeth Arbenigo Craff yn rhagofyniad ar gyfer yr holl gymorth sydd ar gael o dan yr Echel Blaenoriaeth hon.

2.Blaenoriaethir buddsoddiadau drwy ddefnyddio Arbenigo Craff lle dangosir arbenigedd ac arbenigo gwirioneddol. Disgwylir i hyn ddigwydd mewn perthynas â'r meysydd Her Fawr yn bennaf er y gall arbenigeddau eraill ddod i'r amlwg drwy waith darganfod entrepreneuraidd. Bydd yr Awdurdod Rheoli yn defnyddio cyngor technegol ac arbenigol er mwyn sicrhau bod cymorth yn cael ei dargedu'n briodol, bod syniadau'n gredadwy, yn realistig ac

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

nad ydynt yn dyblygu ymchwil neu arloesedd sy'n bodoli eisoes.

3. Wrth ddangos cysondeb â strategaeth Arbenigo Craff Cymru bydd angen i weithrediadau ddangos sut maent yn cyfrannu'n uniongyrchol i'r dangosyddion a'r amcanion a nodwyd yn y Cynlluniau Cyflawni cysylltiedig diweddaraf[2], gan gynnwys unrhyw fesurau ychwanegol neu arloesol a gyflwynir wrth i'r strategaeth Arbenigo Craff barhau i ddatblygu. Mae'r Strategaethau hyn yn cael eu cyflwyno mewn cydweithrediad agos ac mae mesurau eisoes ar waith i sicrhau cydweithredu a chydgysylltu wrth eu cyflwyno (e.e. defnyddio Cynghorau Cynghori arbenigol sydd ag aelodaeth gyffredin rhyngddynt i ddatblygu blaenoriaethau, monitro cynlluniau cyflawni a dangosyddion, a chydgysylltu gweithgarwch lle bo gorgyffwrdd)

4.Bydd angen elfen o dargedu penodol sy'n canolbwyntio ar annog arloesedd yn y busnesau hynny nad ydynt naill ai'n arloesi ar hyn o bryd, neu'r rhai nad ydynt yn ystyried eu hunain yn arloesol. Dylai hyn gynnwys prosesau targedu penodol ar gyfer sectorau y tu hwnt i'r sectorau gwyddoniaeth a thechnoleg, a dylai ategu gweithgarwch sy'n annog prosesau arloesi dyfnach yn y busnesau hynny sydd eisoes yn arloesi.

5.Bydd hefyd angen ymdrechu i nodi'r busnesau hynny yng Nghymru sydd â'r potensial i fasnacheiddio a defnyddio ymchwil ac arloesi, lle mae'n gysylltiedig ag arbenigo craff. Bydd cymorth wedi'i dargedu a'i deilwra i helpu'r busnesau hynny i wireddu budd yn ardal y rhaglen yn allweddol i sicrhau'r canlyniadau a ddymunir.

6.Rhaid i unrhyw gymorth cyhoeddus o dan y rhaglen hon gydymffurfio â rheolau gweithdrefnol a pherthnasol Cymorth Gwladwriaethol sy'n gymwys ar adeg rhoi'r cymorth cyhoeddus.

[1] *Smart Specialisation – The Concept, Knowledge Economists Policy Brief n° 9* (2009), Dominique Foray, Paul A. David a Bronwyn Hall

[2] Cyhoeddir Cynllun Cyflawni Gwyddoniaeth i Gymru yn: http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/csaw/publications/deliveryplan/?lang=cy a chaiff Cynllun Cyflawni Arloesi Cymru ei gyhoeddi yn: http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/innovation/?lang=cy

2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

1. Ni ragwelir y caiff unrhyw offerynnau ariannol eu defnyddio ar gyfer y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon, ond efallai y bydd lle i ddefnyddio'r offerynnau ariannol o dan Flaenoriaeth Cystadleurwydd BBaCh er mwyn ategu camau gweithredu o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon.

2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

1. Ni ragwelir y bydd unrhyw brosiectau mawr o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth

Tabl 5: Dangosyddion allbwn cyffredin a rhaglen-benodol (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi, wedi'u rhannu'n gategori'r rhanbarth ar gyfer yr ESF, a lle bo'n berthnasol, yr ERDF)

Blaenoriaeth fuddsoddi		**1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol**							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
CO01	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			2,380.00	Data monitro	Chwarterol
CO02	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael grantiau	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			350.00	Data monitro	Chwarterol
CO04	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth anariannol	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			2,000.00	Data monitro	Chwarterol

Blaenoriaeth fuddsoddi	**1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol**							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
CO05	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau newydd sy'n cael cymorth	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			30.00	Data monitro	Chwarterol
CO08	Buddsoddiad cynhyrchiol: Cynnydd mewn cyflogaeth mewn busnesau sy'n cael cymorth	Cyfwerth ag amser llawn	ERDF	Llai datblygedig			1,125.00	Data monitro	Chwarterol
CO26	Ymchwil, Arloesi: Nifer y busnesau sy'n cydweithredu â sefydliadau ymchwil	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			750.00	Data monitro	Chwarterol
CO27	Ymchwil, Arloesi: Buddsoddiad preifat sy'n cyfateb i gymorth cyhoeddus ar gyfer prosiectau arloesi neu ymchwil a datblygu	EUR	ERDF	Llai datblygedig			42,840,000.00	Data monitro	Chwarterol
CO28	Ymchwil, Arloesi: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth i gyflwyno cynhyrchion sy'n newydd i'r farchnad	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			490.00	Data monitro	Chwarterol
CO29	Ymchwil, Arloesi: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth i gyflwyno cynhyrchion sy'n newydd i'r cwmni	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			725.00	Data monitro	Chwarterol
J28	Mentrau sy'n mabwysiadu neu'n gwella strategaethau cydraddoldeb ac amrywiaeth a systemau monitro	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			470.00	Data monitro	Chwarterol
J29	Mentrau sy'n mabwysiadu neu'n gwella strategaethau datblygu cynaliadwy a systemau monitro	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			470.00	Data monitro	Chwarterol
J33a	Nifer y partneriaid sy'n cydweithredu mewn prosiectau ymchwil	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			1,500.00	Data monitro	Chwarterol
J4	Nifer y patentau a gofrestrir ar gyfer cynhyrchion	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			519.00	Data monitro	Chwarterol
J5	Nifer y prosiectau peilot a gwblheir	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			0.00	Data monitro	Chwarterol

2.A.7 Arloesi cymdeithasol, cydweithrediad trawswladol a chyfraniad at amcanion thematig 1-7

Echel blaenoriaeth	**1 - Ymchwil ac Arloesi**

2.A.8 Fframwaith perfformiad

Tabl 6: Fframwaith perfformiad yr echel blaenoriaeth (yn ôl cronfa ac, ar gyfer yr ERDF ac ESF, yn ôl categori'r rhanbarth)

Echel blaenoriaeth			**1 - Ymchwil ac Arloesi**										
Rhif Adnabod	**Math o ddangosydd**	**Dangosydd neu gam gweithredu allweddol**	**Uned fesur, lle bo'n briodol**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth**	**Carreg filltir ar gyfer 2018**			**Targed terfynol (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Eglurhad o berthnasedd dangosydd, lle bo'n briodol**
						D	**M**	**C**	**D**	**M**	**C**		
F2	F	Cyfanswm y gwariant cymwys a gofnodwyd ar system gyfrifyddu'r awdurdod ardystio ac sydd wedi'i ardystio gan yr awdurdod	€	ERDF	Llai datblygedig			71623667.19			454,809,287.00	Data monitro	
J33a	O	Nifer y partneriaid sy'n cydweithredu mewn prosiectau ymchwil	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			345			1,800.00	Data monitro	Yr allbwn yw'r prif fesur o weithgarwch o dan y flaenoriaeth fuddsoddi 1b sy'n cyfrif am tua 60% o'r Flaenoriaeth.

Gwybodaeth ansoddol ychwanegol am sefydlu'r fframwaith perfformiad

2.A.9 Categorïau o ymyrraeth

Categorïau o ymyrraeth sy'n cyfateb i gynnwys yr echel blaenoriaeth yn seiliedig ar enwau a fabwysiadwyd gan y Comisiwn, a dadansoddiad dangosol o gymorth yr Undeb.

Tablau 7-11: Categorïau o ymyrraeth

Tabl 7: Dimensiwn 1 - Maes ymyrryd

Echel blaenoriaeth	**1 - Ymchwil ac Arloesi**		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	002. Prosesau ymchwil ac arloesi mewn busnesau mawr	6,943,622.00
ERDF	Llai datblygedig	056. Buddsoddiad mewn seilwaith, adnoddau a chyfarpar o fewn BBaChau sy'n gysylltiedig yn uniongyrchol â gweithgareddau ymchwil ac arloesi	13,887,244.00
ERDF	Llai datblygedig	057. Buddsoddiad mewn seilwaith, adnoddau a chyfarpar o fewn cwmnïau mawr sy'n gysylltiedig yn uniongyrchol â gweithgareddau ymchwil ac arloesi	4,629,082.00
ERDF	Llai datblygedig	058. Seilwaith ymchwil ac arloesi (cyhoeddus)	54,548,975.00
ERDF	Llai datblygedig	059. Seilwaith ymchwil ac arloesi (preifat, gan gynnwys parciau gwyddoniaeth)	18,516,325.00
ERDF	Llai datblygedig	060. Gweithgareddau ymchwil ac arloesi mewn canolfannau ymchwil cyhoeddus a chanolfannau cymhwysedd gan gynnwys rhwydweithio	13,887,244.00
ERDF	Llai datblygedig	061. Gweithgareddau ymchwil ac arloesi mewn canolfannau ymchwil preifat gan gynnwys rhwydweithio	6,943,622.00
ERDF	Llai datblygedig	062. Trosglwyddo technoleg a chydweithredu rhwng prifysgolion a busnesau sydd o fudd i BBaChau yn bennaf	44,261,348.00
ERDF	Llai datblygedig	063. Cymorth i glystyrau a rhwydweithiau busnes sydd o fudd i BBaChau yn bennaf	20,830,866.00

Echel blaenoriaeth	1 - Ymchwil ac Arloesi		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	064. Prosesau ymchwil ac arloesi mewn BBaChau (gan gynnwys cynlluniau talebau, proses, dyluniad, gwasanaeth ac arloesi cymdeithasol)	48,605,353.00
ERDF	Llai datblygedig	065. Seilwaith ymchwil ac arloesi, prosesau, trosglwyddo technoleg a chydweithredu mewn busnesau sy'n canolbwyntio ar yr economi carbon isel a'r gallu i wrthsefyll newid yn yr hinsawdd	67,863,516.00
ERDF	Llai datblygedig	101. Trawsariannu o dan yr ERDF (angen cymorth ar gyfer camau gweithredu sy'n debyg i rai'r ESF er mwyn gweithredu'r rhan o'r gweithrediad sy'n ymwneud â'r ESF yn foddhaol a bod yn uniongyrchol gysylltiedig â hi)	1,000,000.00

Tabl 8: Dimensiwn 2 - Math o gyllid

Echel blaenoriaeth	1 - Ymchwil ac Arloesi		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	01. Grant anad-daladwy	300,917,197.00
ERDF	Llai datblygedig	07. Gwobr	1,000,000.00

Tabl 9: Dimensiwn 3 - Math o diriogaeth

Echel blaenoriaeth	1 - Ymchwil ac Arloesi		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	01. Ardaloedd trefol mawr (poblog iawn > 50 000 o boblogaeth)	46,290,813.00
ERDF		02. Ardaloedd trefol bach (dwysedd canolrannol >5 000 o boblogaeth)	46,290,813.00
ERDF		07. Ddim yn gymwys	209,335,571.00

Tabl 10: Dimensiwn 4 - Dulliau cyflawni tiriogaethol

Echel blaenoriaeth	1 - Ymchwil ac Arloesi		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	07. Ddim yn gymwys	301,917,197.00

Tabl 11: Dimensiwn 6 - Thema eilaidd ESF (ESF a YEI yn unig)

Echel blaenoriaeth	1 - Ymchwil ac Arloesi		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**

2.A.10 Crynodeb o'r defnydd arfaethedig o gymorth technegol gan gynnwys, lle bo angen, gamau i atgyfnerthu adnoddau gweinyddol awdurdodau sy'n rhan o'r broses o reoli'r rhaglenni a'r buddiolwyr (lle bo'n briodol) (yn ôl echel blaenoriaeth)

Echel blaenoriaeth:	**1 - Ymchwil ac Arloesi**

2.A.1 Echel blaenoriaeth

Rhif adnabod yr echel blaenoriaeth	2
Teitl yr echel blaenoriaeth	Cystadleurwydd BBaCh

☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy offerynnau ariannol yn unig
☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy offerynnau ariannol yn unig a sefydlir ar lefel yr Undeb
☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy waith datblygu lleol a arweinir gan y gymuned
☐ Ar gyfer yr ESF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan yn ymrwymedig i arloesi cymdeithasol neu gydweithredu trawswladol, neu'r ddau
☐ Ar gyfer yr ERDF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan wedi'i neilltuo i weithrediadau sydd wedi'u hanelu at ailadeiladu mewn ymateb i drychinebau naturiol mawr neu ranbarthol
☐ Ar gyfer yr ERDF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan wedi'i neilltuo i BBaChau (Erthygl 39)

2.A.2 Cyfiawnhad dros sefydlu echel blaenoriaeth sy'n cwmpasu mwy nag un categori o ranbarth, amcan thematig neu gronfa (lle bo'n gymwys)
1. Prif amcan yr Echel Blaenoriaeth hon yw gwella cystadleurwydd BBaChau yn ardal y rhaglen sy'n gyson ag Amcan Thematig 3 drwy hyrwyddo entrepreneuriaeth a gwella gallu BBaChau. Mae Blaenoriaeth Fuddsoddi o Amcan Thematig arall wedi'i chynnwys o ystyried sut mae'n berthnasol i gynyddu cystadleurwydd BBaChau a chysoni'r asesiad ex-ante yn seiliedig ar fethiannau a nodwyd yn y farchnad â gweithgarwch o dan yr Echel Blaenoriaeth hon. (1b) yw hon hyrwyddo buddsoddiad busnesau mewn arloesedd ac ymchwil ac ati.

2. Cyflawnir cyfran o'r cyllid ar gyfer arloesi drwy Offeryn Ariannol, ac felly caiff ei chefnogi drwy'r Echel Blaenoriaeth hon er mwyn galluogi un gweithrediad sy'n helpu i ymdrin â methiannau'r farchnad o ran cael gafael ar gyllid ar gyfer BBaChau.

3. Mae cysylltiadau agos iawn rhwng yr Echel Blaenoriaeth hon ac Echel Blaenoriaeth Ymchwil ac Arloesi, gyda'r ddwy yn hanfodol er mwyn gwella cynhyrchiant a chefnogi twf busnes (a arweiniwyd yn draddodiadol gan BBaChau arloesol). Cynhaliwyd yr asesiad sy'n llywio'r Offeryn Ariannol yn y maes hwn ar sail methiant y farchnad i ddarparu cyllid, yn hytrach nag effeithiau ysgogi posibl ar Wariant Busnes ar ymchwil a datblygu (BERD). Felly, caiff ei gynnwys yn yr Echel Blaenoriaeth hon er mwyn adlewyrchu'r gwahaniaeth hwnnw, er y disgwylir iddo fod yn weithgarwch ategol i gefnogi mwy o BERD (ynghyd â gweithgarwch penodol o dan Echel Blaenoriaeth Ymchwil ac Arloesi).

2.A.3 Cronfa, categori'r rhanbarth a sail gyfrifo ar gyfer cymorth yr Undeb

Cronfa	Categori'r rhanbarth	Sail y cyfrifiad (cyfanswm y gwariant cymwys neu'r gwariant cyhoeddus cymwys)	Categori'r rhanbarth ar gyfer y rhanbarthau pellaf a gogleddol prin eu poblogaeth (lle bo'n berthnasol)
ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm	

2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	1b
Teitl y flaenoriaeth fuddsoddi	Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesi cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesi agored drwy arbenigo craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, gallu gweithgynhyrchu uwch a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig

Rhif adnabod yr amcan penodol	2.5
Teitl yr amcan penodol	Mynd i'r afael â methiannau'r farchnad o ran argaeledd cyllid, yn enwedig cyfalaf risg, fel y gall BBaChau Cymreig gyflawni arloesedd a masnacheiddio ymchwil a datblygu.
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	**Disgrifiad o'r llinell sylfaen a chanlyniadau** 1.Nododd arolwg arloesedd y DU 2011 a gyhoeddwyd gan yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau ym mis Mehefin 2013 fod 44.3% o gwmnïau arloesol sy'n ceisio cael cyllid yn ei chael hi'n anodd gwneud hynny, o gymharu â 32.6% o gwmnïau eraill, ac nid oedd 37.8% o gwmnïau arloesol a geisiodd cael cyllid yn gallu cael unrhyw gyllid o gwbl (dwywaith yn fwy na'r 14% a nodwyd yn 2007/8)[1]. Mae diwylliant o arloesi yn un o nodweddion cwmnïau twf uchel[2] sy'n awgrymu y gallai targedu cwmnïau arloesol a chefnogi arloesedd drwy gyfalaf risg fod yn ddefnyddiol. 2.Y dangosydd canlyniadau a ddefnyddir yw'r buddsoddiad ecwiti cam cynnar, fel y'i mesurwyd gan adroddiadau blynyddol Cymdeithas Cyfalaf Menter Prydain. Mae'r lefelau a nodwyd gan yr adroddiad hwn yn cefnogi'r ddadl o ran methiant y farchnad yng Nghymru ac mae'r lefelau isel o fuddsoddiad yn golygu y bydd ffigurau yn hynod sensitif i fuddsoddiad ERDF. Er gwaethaf hyn mae mesurau eraill yn rhy swnllyd (e.e. ni fyddai maint y bwlch yn y farchnad a nodwyd fel rhan o'r asesiad ex-ante o fudd fel dangosydd canlyniadau). Yn yr un modd, nid oedd

	Arolwg Arloesedd y DU yn ddigon penodol. 3.Dylai gwerthusiadau gofynnol o Offerynnau Ariannol geisio nodi effaith fwy uniongyrchol cynlluniau mawr a ariennir gan yr UE yn erbyn y dadansoddiad o'r farchnad o fewn yr asesiad ex-ante. [1] *Credit and the crisis: Access to finance for innovative small firms since the recession* (Mehefin 2013), Neil Lee, Hiba Sameen a Lloyd Martin, Big Innovation Centre [2] *Policies in support of high-growth innovative SMEs* (2011), y Comisiwn Ewropeaidd

Tabl 3: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol, yn ôl amcan penodol (ar gyfer ERDF a'r Gronfa Cydlyniant)

Amcan penodol		**2.5 - Mynd i'r afael â methiannau'r farchnad o ran argaeledd cyllid, yn enwedig cyfalaf risg, fel y gall BBaChau o Gymru arloesi a masnacheiddio ymchwil a datblygu.**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
2.5	Buddsoddiad ecwiti cam cynnar	£	Llai datblygedig	£9m	2012	£12.5m-£16m	Dadansoddiad Cam Buddsoddi yn ôl Rhanbarth - Swm a fuddsoddwyd (DU), (Adroddiad Ecwiti Preifat a Chyfalaf Menter BVCA ar Weithgarwch Buddsoddi 2012)	Blynyddol

2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi)

2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

1. Nododd yr asesiad ex-ante o gyfleoedd ar gyfer Offerynnau Ariannol[1] rôl bwysig ar gyfer cyllid o ran cefnogi'r gwaith o sefydlu cwmnïau uwch-dechnoleg, sicrhau eu twf cynnar a'u hehangu:

"There is clearly a strong case for publicly backed finance in Wales to support the commercialisation of R&D. The actions of Welsh Government and Finance Wales have played an important role in addressing the issue of market failure in the provision of finance, but also helping to stimulate R&D activity and the demand for finance to commercialise this.

Given the experience of JEREMIE, we would expect there to be capacity for in the order of a total fund of £20-£40 million over a five year period (of which ERDF would be roughly 50%)."

2. Arweiniodd yr asesiad o'r farchnad at argymhellion cychwynnol y dylai cyllid profi cysyniad barhau i gael ei ariannu drwy arian grant ond y dylai buddsoddiadau sbarduno cam cynnar (rhwng £20,000 a £50,000) a buddsoddiadau dilynol (hyd at £100,000) gael eu hariannu ar ffurf offerynnau ariannol. Dylai buddsoddiadau cam cynnar gyrraedd rhwng £50,000 a £1 filiwn yn gyffredinol (gan gynnwys buddsoddiadau dilynol). .

3. Disgwylir i'r camau gweithredu a gefnogir gynnwys darpariaethau ar gyfer cael mynediad i gyllid risg-gyfalaf a chymorth i sefydlu a datblygu busnesau arloesol sy'n canolbwyntio ar ymchwil, megis cwmnïau deillio. Dylai hyn ategu unrhyw fuddsoddiadau o dan Amcan Penodol 1. Ymhlith yr enghreifftiau mae:

- Cael gafael ar gyllid dyledion, ecwiti a mesanîn
- Cynlluniau cyllid busnes wedi'u teilwra (e.e. ar gyfer sectorau allweddol neu ardaloedd daearyddol penodol)

[1] *Wales Ex-ante Evaluation of European Programmes 2014-20 - Financial Instruments: Stage 2* (Mehefin 2013), Regeneris ac Oldbell 3

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

1. Bydd y cymorth a roddir o dan y flaenoriaeth yn ystyried dull Llywodraeth Cymru o ymdrin â sectorau allweddol, sy'n targedu peth cymorth wedi'i deilwra ar gyfer sectorau economaidd bwysig a thwf posibl (gan gynnwys y rhai sydd wedi dangos twf uchel yn y gorffennol).

2. Bydd cymorth ariannol yn canolbwyntio'n bennaf ar ddarparu cyllid dyledion, ecwiti a mesanîn. O ystyried yr angen i allu teilwra cymorth, bydd angen dal gafael mewn darpariaeth er mwyn cefnogi pecynnau ad-daladwy neu grant eraill lle bo amodau economaidd yn galw am hynny. Bydd y cam datblygu busnes hefyd yn ystyriaeth bwysig wrth bennu effeithlonrwydd dyrannu grant neu fenthyciad.

3. Bydd y cymorth a'r buddsoddiad wedi'u teilwra ac yn dibynnu ar y canlynol: potensial y busnes i dyfu; cylch oes y busnes gan gydnabod "digwyddiadau tyngedfennol" yn nhwf busnes[1]; a bylchau yn narpariaeth sector preifat.

4. Dylai targedu hefyd sicrhau bod yr holl fuddsoddiadau o dan Amcan Penodol 2.5 yn gyson â Strategaeth Arbenigo Craff Cymru fel y'i disgrifir o dan Echel Blaenoriaeth 1 (Ymchwil ac Arloesi). Mae Arbenigo Craff[2] yn dadlau o blaid crynodi adnoddau ar ychydig o flaenoriaethau allweddol lle mae gan ranbarth gryfder penodol sy'n bodoli eisoes neu sy'n datblygu, yn hytrach na lledaenu buddsoddiad yn denau ar draws ystod eang o feysydd neu geisio meithrin gallu heb rywfaint o allu mewndarddol.

5. Rhaid i unrhyw gymorth cyhoeddus o dan y rhaglen hon gydymffurfio â rheolau gweithdrefnol a pherthnasol cymorth gwladwriaethol sy'n gymwys ar adeg rhoi'r cymorth cyhoeddus.

[1] *A review of the literature addressing the role of external knowledge and expertise at key stages of business growth and development* (2005), J. Bessant, B. Phelps ac R. Adams, Ysgol Reoli Cranfield

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol
[2] http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home	

2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesedd, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

1.Hyd yn hyn, cynhaliwyd asesiad lefel uchel cychwynnol o addasrwydd Offerynnau Ariannol ar gyfer gwahanol elfennau'r rhaglen, ac ar gyfer y rhannau hynny a ystyriwyd yn addas ac yn flaenoriaeth uchel (h.y. cyllid BBaCh), cynhaliwyd asesiad o'r farchnad. Yn seiliedig ar hyn, mae cynigion manwl ar gyfer yr Offerynnau Ariannol yn cael eu paratoi a chânt eu hadolygu fel rhan o gamau olaf yr asesiad ex ante.

2.Hyd yn hyn, mae'r asesiad ex-ante wedi awgrymu bod achos cryf dros ddisgwyl i'r rhaglen ERDF ddarparu cyllid i BBaChau mewn ffordd integredig a chydgysylltiedig. Yr argymhellion cychwynnol yw y dylai cyllid profi cysyniad barhau i gael ei ariannu drwy arian grant ond y dylai buddsoddiadau sbarduno cam cynnar (rhwng £20,000 a £50,000) a buddsoddiadau dilynol (hyd at £100,000) gael eu cyflwyno drwy Offeryn Ariannol. Dylai buddsoddiadau cam cynnar gyrraedd rhwng £50,000 a £1 filiwn yn gyffredinol (gan gynnwys buddsoddiadau dilynol).

2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol

1. Ni ragwelir y bydd unrhyw brosiect mawr.

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth

Tabl 5: Dangosyddion allbwn cyffredin a rhaglen-benodol (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi, wedi'u rhannu'n gategori'r rhanbarth ar gyfer yr ESF, a lle bo'n berthnasol, yr ERDF)

Blaenoriaeth fuddsoddi		**1b - Hyrwyddo buddsoddiadau busnes ym maes ymchwil ac arloesi, a datblygu cysylltiadau a synergeddau rhwng busnesau, canolfannau ymchwil a datblygu a'r sector addysg uwch, yn enwedig hyrwyddo buddsoddiad yn y gwaith o ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau, trosglwyddo technoleg, arloesedd cymdeithasol, eco-arloesi, cymwysiadau gwasanaeth cyhoeddus, ysgogi galw, rhwydweithio, clystyrau ac arloesedd agored drwy Arbenigo Craff ac ymchwil dechnolegol a chymhwysol ategol, llinellau peilot, camau dilysu cynnyrch cynnar, galluoedd uwch weithgynhyrchu a chynhyrchu cyntaf, yn enwedig mewn technolegau galluogi allweddol ac ymlediad technolegau diben cyffredinol**							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
CO01	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			110.00	Data monitro	Chwarterol
CO03	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth ariannol heblaw am grantiau	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			90.00	Data monitro	Chwarterol
CO07	Buddsoddiad cynhyrchiol: Buddsoddiad preifat sy'n cyfateb i gymorth cyhoeddus i fusnesau (ddim yn grantiau)	EUR	ERDF	Llai datblygedig			20,700,000.00	Data monitro	Chwarterol
CO08	Buddsoddiad cynhyrchiol: Cynnydd mewn cyflogaeth mewn busnesau sy'n cael cymorth	Cyfwerth ag amser llawn	ERDF	Llai datblygedig			490.00	Data monitro	Chwarterol
CO29	Ymchwil, Arloesi: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth i gyflwyno cynhyrchion sy'n newydd i'r cwmni	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			20.00	Data monitro	Chwarterol
J14	Buddsoddiad mewn busnesau	GBP	ERDF	Llai datblygedig			41,400,000.00	Data monitro	Chwarterol
J28	Mentrau sy'n mabwysiadu neu'n gwella strategaethau cydraddoldeb ac amrywiaeth a systemau monitro	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			45.00	Data monitro	Chwarterol
J29	Mentrau sy'n mabwysiadu neu'n gwella strategaethau datblygu cynaliadwy a systemau monitro	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			45.00	Data monitro	Chwarterol

2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	3a
Teitl y flaenoriaeth fuddsoddi	Hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig drwy hwyluso ymelwa'n economaidd ar syniadau newydd a helpu i sefydlu cwmnïau newydd, gan gynnwys drwy

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	3a
	ddeorfeydd busnes

2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig

Rhif adnabod yr amcan penodol	2.1
Teitl yr amcan penodol	Cynyddu faint o gyllid sydd ar gael i BBaChau, yn fusnesau newydd ac yn fusnesau sy'n ehangu.
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	**Disgrifiad o'r llinell sylfaen a chanlyniadau** 1. Awgryma tystiolaeth o'r arolwg mai dim ond 66% o BBaChau yng Nghymru a lwyddodd i gael gafael ar y cyllid roedd ei angen arnynt[1] sy'n cymharu â thua 74% ledled y DU[2]. Mae data o'r Arolwg o Fusnesau Bach yng Nghymru[3] yn awgrymu mai micro-fusnesau yng Nghymru sy'n wynebu'r anawsterau mwyaf i gael gafael ar gyllid. Mae Arolwg yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau o Fusnesau Bach yn dynodi bod BBaChau yng Nghymru yn ei chael hi'n anos ar y cyfan i gael gafael ar gyllid na'u cymheiriaid yn Lloegr (e.e. ar gyfer y dangosydd canlyniadau mae'n methu â chael gafael ar unrhyw gyllid yng Nghymru ar gyfradd o 26%, o gymharu â dim ond 21% ledled y DU ac 20% yn Lloegr). Mae'n annhebygol y bydd banciau yn dychwelyd i'w lefelau benthyg a welwyd cyn yr argyfwng credyd a gwelwyd bwlch mewn cyllid ecwiti[4]. 2. Mae'r asesiad ex-ante o gyfleoedd ar gyfer Offerynnau Ariannol[5] yn nodi achos cryf dros fuddsoddi gwerth cyfalaf rhwng £120-160 miliwn (gan gynnwys cyllid sbarduno a thwf cam cynnar). 3. Mae asesiad o'r farchnad wedi nodi i gychwyn fod potensial i gefnogi microfenthyciadau, benthyciadau a chyfalaf risg (er mwyn ehangu busnes). Mae gwaith asesu pellach yn nodi bod cyfleoedd i gyfuno hyn â buddsoddiadau hadau, cam cynnar a dilynol ychwanegol ar gyfer gweithgarwch sy'n gysylltiedig ag ymchwil a datblygu; ymdrinnir â'r elfen hon o dan Amcan Penodol 5, ond byddai disgwyl i weithgarwch gael ei gydgysylltu'n ofalus, os nad ei gyflawni gyda'i gilydd. 4. Y dangosydd canlyniadau a ddefnyddir yw'r Swm a fuddsoddwyd mewn Cyfalaf Menter a Chyfalaf Ehangu, fel y'i mesurwyd gan adroddiadau blynyddol Cymdeithas Cyfalaf Menter Prydain. Mae'r lefelau a nodwyd gan yr adroddiad hwn yn cefnogi'r ddadl o ran methiant y farchnad yng Nghymru ac mae'r lefelau isel o fuddsoddiad yn golygu y bydd ffigurau yn hynod sensitif i fuddsoddiad ERDF. Er gwaethaf hyn mae mesurau eraill yn rhy swnllyd (e.e. ni fyddai'r

	asesiad o’r bwlch yn y farchnad fel rhan o’r asesiad ex-ante o fudd fel dangosydd canlyniadau). [1] *Small Business Survey 2012* (2013), BMG Research ar ran Llywodraeth Cymru [2] Paper Economeg Rhif 16 yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau: *SME Access to External Finance* (Ionawr 2012), yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau [3] *Small Business Survey 2012* (2013), BMG Research ar ran Llywodraeth Cymru [4] Bwlch ar gyfer rhanbarthau Cymru yn cael ei nodi fel rhan o asesiad ex-ante ar gyfer Offerynnau Ariannol [5] *Wales Ex-ante Evaluation of European Programmes 2014-20 - Financial Instruments: Stage 2* (Mehefin 2013), Regeneris ac Oldbell 3
Rhif adnabod yr amcan penodol	2.2
Teitl yr amcan penodol	Cynyddu nifer y BBaCh newydd drwy ddarparu gwybodaeth, cyngor ac arweiniad a chymorth ym maes entrepreneuriaeth.
Canlyniadau y mae’r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	**Disgrifiad o’r llinell sylfaen a chanlyniadau** 1. Mae’r sefyllfa fuddsoddi a’r rhesymeg dros fuddsoddi o ran entrepreneuriaeth, cyfraddau geni a chreu busnes wedi’u nodi yn strategaeth y rhaglen hon. Ledled Cymru cafodd 8,270 o fusnesau newydd eu cyfrif yn 2012 (data dros dro); mae hyn o gymharu â thua 8,225 o fusnesau newydd yn 2011. Yng Ngorllewin Cymru a’r Cymoedd roedd y ffigur hwn yn 4,675 yn 2012 (dros dro), o gymharu â 4,850 yn 2011. 2. Ers 2009, mae mwy o fusnesau wedi cael eu dirwyn i ben nag sydd wedi cael eu sefydlu, gan arwain at leihad net o 3,140 yn nifer y busnesau gweithredol yng Nghymru. Yng Ngorllewin Cymru a’r Cymoedd cafwyd lleihad net o 2,290 yn nifer y busnesau gweithredol dros yr un cyfnod, sef 73% o leihad net Cymru. 3. Dylai camau gweithredu a gefnogir nid yn unig gynyddu nifer y busnesau newydd yng Nghymru ond hefyd geisio gwella cyfraddau goroesi a chyflawni mwy o dwf ymhlith y busnesau hynny a gefnogir o gymharu â chyfraddau

	goroesi a thwf cyfartalog. Dylai hyn fod yn bosibl o ystyried y dylai'r cymorth sydd ar gael gynnwys cyngor sydd wedi'i deilwra a'i dargedu'n fwy ac felly sy'n berthnasol. Ystyrir yr effaith ar gyfraddau goroesi a thwf wrth werthuso'r elfen hon o'r rhaglenni, yn enwedig drwy'r arolwg busnes rheolaidd o BBaChau a gefnogir.

Tabl 3: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol, yn ôl amcan penodol (ar gyfer ERDF a'r Gronfa Cydlyniant)

Amcan penodol		**2.1 - Cynyddu faint o gyllid sydd ar gael i BBaChau, yn fusnesau newydd ac yn fusnesau sy'n ehangu.**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
2.1	Swm a fuddsoddwyd mewn Cyfalaf Menter a Chyfalaf Ehangu	£	Llai datblygedig	£18m	2012	£26m-£27m	Dadansoddiad Cam Buddsoddi yn ôl Rhanbarth - Swm a fuddsoddwyd (DU), (Adroddiad Ecwiti Preifat a Chyfalaf Menter BVCA ar Weithgarwch Buddsoddi 2012)	Blynyddol

Amcan penodol		**2.2 Cynyddu nifer y BBaChau newydd drwy ddarparu gwybodaeth, cyngor ac arweiniad a chymorth ym maes entrepreneuriaeth.**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
2.2	Cyfrif genedigaethau busnesau newydd	Nifer	Llai datblygedig	4,675	2012	Cynnydd o 8% yn y gyfradd geni flynyddol	SYG (Demograffeg Busnesau)	Blynyddol

2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi)

2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr

Blaenoriaeth fuddsoddi	3a - Hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig drwy hwyluso ymelwa'n economaidd ar syniadau newydd a helpu i sefydlu cwmnïau newydd, gan gynnwys drwy ddeorfeydd busnes

1.Dylid rhoi ystyriaeth benodol i'r angen i roi cyngor ac arweiniad arbenigol i Fentrau Cymdeithasol er mwyn galluogi rhai newydd a hyrwyddo twf lle dangoswyd bod bylchau yn y cymorth prif ffrwd a roddir i BBaChau.

2.Mathau o gamau gweithredu i'w cefnogi ar draws Blaenoriaeth Fuddsoddi (yn cwmpasu Amcan Penodol 1 ac Amcan Penodol 2):

- Cael gafael ar gyllid dyledion, ecwiti a mesanîn
- Cyfrwng buddsoddi micro-gyllid
- Cynlluniau cyllid busnes wedi'u teilwra (e.e. ar gyfer sectorau allweddol, ardaloedd daearyddol penodol neu fusnesau twf)
- Cyngor a mentora i fusnesau newydd, gan ganolbwyntio ar fusnesau newydd â photensial i gyflawni twf uchel.
- Gweithgarwch entrepreneuraidd cyn dechrau (e.e. y gallu i brofi syniadau busnes neu gefnogi graddedigion a busnesau potensial mawr).
- Darparu cymorth penodol er mwyn creu mentrau cymdeithasol (gan gynnwys hyrwyddo modelau busnes arloesol) lle ceir tystiolaeth o fylchau mewn darpariaeth prif ffrwd

2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	3a - Hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig drwy hwyluso ymelwa'n economaidd ar syniadau newydd a helpu i sefydlu cwmnïau newydd, gan gynnwys drwy ddeorfeydd busnes

1.Bydd y cymorth a roddir o dan y Flaenoriaeth yn ystyried dull Llywodraeth Cymru o ymdrin â sectorau allweddol, sy'n targedu peth cymorth wedi'i deilwra ar gyfer sectorau economaidd bwysig a thwf posibl (gan gynnwys y rhai sydd wedi dangos twf uchel yn y gorffennol) yn ogystal â chynnig cyngor a gwybodaeth i bob busnes lle na cheir darpariaeth gan y sector preifat.

2.Bydd cymorth ariannol yn canolbwyntio'n bennaf ar ddarparu cyllid dyledion, ecwiti a mesanîn. O ystyried yr angen i allu teilwra cymorth, bydd angen dal gafael mewn darpariaeth er mwyn cefnogi pecynnau ad-daladwy neu grant eraill mewn amgylchiadau eithriadol a lle bo amodau economaidd yn galw am hynny. Mae tystiolaeth o werthusiadau effaith wrthffeithiol o gymorth a roddwyd i gwmnïau ledled yr UE[1] yn awgrymu bod benthyciadau, yn aml,

Blaenoriaeth fuddsoddi	3a - Hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig drwy hwyluso ymelwa'n economaidd ar syniadau newydd a helpu i sefydlu cwmnïau newydd, gan gynnwys drwy ddeorfeydd busnes

o leiaf yr un mor effeithiol â grant. Bydd y cam datblygu busnes hefyd yn ystyriaeth bwysig wrth bennu effeithlonrwydd dyrannu grant neu fenthyciad.

3.Gellir cynnig cyngor a gwybodaeth yn gyffredinol am gost gymharol isel drwy wefannau a llinellau cymorth penodol. Bydd y cymorth a'r buddsoddiad mwy manwl wedi'u teilwra ac yn dibynnu ar y canlynol: potensial y busnes i dyfu; cylch oes y busnes gan gydnabod "digwyddiadau tyngedfennol" yn nhwf busnes[2]; a bylchau yn narpariaeth y sector preifat.

4.O ystyried y cyllid cyfyngedig sydd ar gael mae achos dros dargedu cymorth arbenigol at fusnesau newydd sydd â photensial i gyflawni twf uchel; er y dylai hyn ystyried y ffaith bod y rhan fwyaf o'r swyddi a gaiff eu creu o fewn economi'r DU yn cael eu creu drwy ehangu busnes yn hytrach na chreu busnes felly bydd angen elfen o realaeth ynghylch potensial busnesau newydd i dyfu yn y byrdymor[3]. Awgryma hyn mai'r prif gyfraniad at y rhaglen o'r buddsoddiadau hyn fydd creu busnesau newydd, ond caiff twf swyddi yn y dyfodol ei fonitro hefyd drwy'r Arolwg o Fusnesau a gwerthusiadau.

5.Disgwylir mai dull gweithredu wedi'i dargedu a fydd yn sicrhau'r enillion mwyaf o fuddsoddiad. Bydd y dull gweithredu hefyd yn ategu Arbenigo Craff[4] sydd o blaid crynodi adnoddau ar ychydig o flaenoriaethau allweddol lle mae gan ranbarth gryfder penodol sy'n bodoli eisoes neu sy'n datblygu, yn hytrach na lledaenu buddsoddiad yn denau ar draws ystod eang o feysydd neu geisio meithrin gallu heb fod unrhyw allu mewndarddol.

6. Cydnabyddir[5] bod cyfle i annog y sector preifat i chwarae mwy o ran yny gwaith o ddarparu gwasanaethau gwybodaeth a chyngor, ond gellir dadlau bod gan y sector cyhoeddus rôl allweddol i'w chwarae yn y cyfamser. Cydnabyddir hefyd y gall mentrau cymdeithasol ei chael hi'n anodd cael gafael ar 'gymorth prif ffrwd' a bod angen iddynt gael cymorth mewn ffyrdd gwahanol neu wedi'u teilwra.

7.Ceisir ategolrwydd, yn enwedig ar gamau cynnar entrepreneuriaeth, gyda buddsoddiadau yn debygol o gael eu ceisio dan yr ESF. Er enghraifft, dylai cymorth ESF helpu i ddileu rhwystrau i entrepreneuriaeth, fel sgiliau, tra defnyddir ERDF i ddarparu cyllid a chymorth er mwyn troi syniadau'n fusnesau.

8.Rhaid i unrhyw gymorth cyhoeddus o dan y rhaglen hon gydymffurfio â rheolau gweithdrefnol a pherthnasol cymorth gwladwriaethol sy'n gymwys ar adeg rhoi'r cymorth cyhoeddus.

[1] *What are counterfactual impact evaluations teaching us about enterprise and innovation support?* (2012), Daniel Mouqué, DG Regio, y Comisiwn

Blaenoriaeth fuddsoddi	3a - Hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig drwy hwyluso ymelwa'n economaidd ar syniadau newydd a helpu i sefydlu cwmnïau newydd, gan gynnwys drwy ddeorfeydd busnes

Ewropeaidd

[2] *A review of the literature addressing the role of external knowledge and expertise at key stages of business growth and development* (2005), J. Bessant, B. Phelps ac R. Adams, Ysgol Reoli Cranfield.

[3] *Job creation and destruction in the UK: 1998 to 2010* (2011), yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau

[4] http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home

[5] *Mid term evaluation of the Customer Engagement WG/EU project* (2012), Old Bell 3 a Phrifysgol Caerdydd

2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	3a - Hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig drwy hwyluso ymelwa'n economaidd ar syniadau newydd a helpu i sefydlu cwmnïau newydd, gan gynnwys drwy ddeorfeydd busnes

1.Hyd yn hyn, cynhaliwyd asesiad lefel uchel cychwynnol o addasrwydd Offerynnau Ariannol ar gyfer gwahanol elfennau'r rhaglen, ac ar gyfer y rhannau hynny a ystyriwyd yn addas ac yn flaenoriaeth uchel (h.y. cyllid BBaCh), cynhaliwyd asesiad o'r farchnad. Yn seiliedig ar hyn, mae cynigion manwl ar gyfer yr Offerynnau Ariannol yn cael eu paratoi a chânt eu hadolygu fel rhan o gamau olaf yr asesiad ex ante.

2.Hyd yn hyn, mae'r asesiad wedi nodi bod achos cryf dros ddisgwyl i'r rhaglen ERDF ddarparu cyllid i BBaChau mewn ffordd integredig a chydgysylltiedig. Dylai hyn gwmpasu microfenthyciadau, benthyciadau a chyfalaf risg. Rhagwelir y caiff y mwyafrif o AP2.1 ei gyflawni drwy Offeryn Ariannol o'r fath.

2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	3a - Hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig drwy hwyluso ymelwa'n economaidd ar syniadau newydd a helpu i sefydlu cwmnïau newydd, gan gynnwys drwy ddeorfeydd busnes

Ni ragwelir y bydd unrhyw brosiectau mawr, o ystyried y caiff Offerynnau Ariannol eu defnyddio yn lle hynny

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth

Tabl 5: Dangosyddion allbwn cyffredin a rhaglen-benodol (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi, wedi'u rhannu'n gategori'r rhanbarth ar gyfer yr ESF, a lle bo'n berthnasol, yr ERDF)

Blaenoriaeth fuddsoddi		**3a - Hyrwyddo entrepreneuriaeth, yn enwedig drwy hwyluso ymelwa'n economaidd ar syniadau newydd a helpu i sefydlu cwmnïau newydd, gan gynnwys drwy ddeorfeydd busnes**							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
CO01	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			5,660.00	Data monitro	Chwarterol
CO03	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth ariannol heblaw am grantiau	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			235.00	Data monitro	Chwarterol
CO04	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth anariannol	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			275.00	Data monitro	Chwarterol
CO05	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau newydd sy'n cael cymorth	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			5,150.00	Data monitro	Chwarterol
CO07	Buddsoddiad cynhyrchiol: Buddsoddiad preifat sy'n cyfateb i gymorth cyhoeddus i fusnesau (ddim yn grantiau)	EUR	ERDF	Llai datblygedig			74,800,000.00	Data monitro	Chwarterol
CO08	Buddsoddiad cynhyrchiol: Cynnydd mewn cyflogaeth mewn busnesau sy'n cael cymorth	Cyfwerth ag amser llawn	ERDF	Llai datblygedig			11,100.00	Data monitro	Chwarterol
J14	Buddsoddiad mewn busnesau	GBP	ERDF	Llai datblygedig			149,600,000.00	Data monitro	Chwarterol
J28	Mentrau sy'n mabwysiadu neu'n gwella strategaethau cydraddoldeb ac amrywiaeth a systemau monitro	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			2,900.00	Data monitro	Chwarterol
J29	Mentrau sy'n mabwysiadu neu'n gwella strategaethau datblygu cynaliadwy a systemau monitro	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			2,900.00	Data monitro	Chwarterol

2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	3d
Teitl y flaenoriaeth fuddsoddi	Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi

2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig

Rhif adnabod yr amcan penodol	2.3
Teitl yr amcan penodol	Cynyddu'r defnydd o rwydweithiau NGA a seilwaith TGCh gan BBaChau
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	**Disgrifiad o'r llinell sylfaen a chanlyniadau** 1. Gan fod yr amcan penodol hwn yn canolbwyntio ar ddefnydd BBaCh o TGCh ac i ba raddau y maent yn *ymelwa*

	arni, mewn theori byddai'n ddymunol llunio dangosydd canlyniadau sy'n disgrifio'r defnydd effeithiol o TGCh gan BBaChau. Fodd bynnag, er bod Arolwg yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau o Fusnesau Bach yn cynnig ffynhonnell reolaidd o ddata ar ddefnydd BBaChau o TGCh at amryw ddibenion, o ystyried natur anrhagweladwy datblygiadau TGCh, ni fyddai'n synhwyrol pennu targed ar gyfer defnyddiau penodol iawn o TGCh pan fydd defnyddiau eraill yn dod yn bwysicach o bosibl wrth i'r dechnoleg ddatblygu ymhellach. 2. Gan fod defnydd hefyd yn rhan annatod o'r Amcan Penodol hwn, dewis amgen yn lle pennu targed ar sut mae BBaChau yn defnyddio TGCh yw pennu targed ar ddefnydd BBaChau o fand eang cyflymach, yn enwedig y band eang cyflymach a ddarperir drwy'r buddsoddiad mewn seilwaith yn Echel Blaenoriaeth 4. Yn ddelfrydol, byddai'r dangosydd canlyniadau yn cyfeirio at ddefnydd BBaCh o fand eang ar gyflymder penodol, er enghraifft, 30Mb yr eiliad, a fydd ar gael i'r rhan fwyaf o safleoedd busnes a phreswyl ar ôl cwblhau rhaglen Band Eang y Genhedlaeth Nesaf Cyflymu Cymru, neu 100Mb yr eiliad, a fydd ar gael i fusnesau sydd am uwchraddio ymhellach. 3. Fodd bynnag, o ystyried y diffyg data ar ddefnydd BBaCh o fand eang ar gyflymderau penodol, datblygwyd dangosydd canlyniadau ar ddefnydd BBaCh o fand eang ffibr a chebl, y mathau o fand eang cyflymaf. Mewn arolwg o BBaChau a gynhaliwyd gan Ofcom yn 2014, nododd 8% o BBaChau eu bod yn defnyddio band eang ffibr a nododd 14% eu bod yn defnyddio band eang cebl. Er nad oes data ar dueddiadau ar gael mae'n rhesymol tybio y byddai defnydd yn cynyddu hyd yn oed heb unrhyw weithgarwch ysgogi galw wedi'i ariannu o dan yr Amcan Penodol hwn. Y targed ar gyfer yr Amcan Penodol hwn yw cynyddu lefelau defnydd i fwy na hanner BBaChau erbyn 2022. 4. Mae'r cynnydd disgwyliedig sy'n deillio o gymorth ERDF yn unig yn 5 pwynt canrannol ychwanegol. Dylid nodi y disgwylid twf heb unrhyw ymyrraeth (a bydd rhywfaint o ganlyniad anuniongyrchol i weithgarwch ysgogi) felly byddai cyfanswm y cwmpas erbyn 2023 yn agosach i 55% pan gyfunir ERDF a thwf arferol disgwyliedig.
Rhif adnabod yr amcan penodol	2.4
Teitl yr amcan penodol	Cynyddu twf y BBaChau hynny â photensial i dyfu, yn enwedig drwy gael mynediad i farchnadoedd newydd (domestig a rhyngwladol)
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni	**Disgrifiad o'r llinell sylfaen a chanlyniadau**

gyda chymorth yr Undeb	1. Mae'r adran ar Strategaeth yn nodi pwyntiau tyngedfennol y mae BBaChau yn eu cyrraedd lle mae angen mas critigol o wybodaeth a chymorth er mwyn camu ymlaen i'r cam twf nesaf. Y canlyniad a geisir ar gyfer ardal y rhaglen yw twf yn nifer y cyflogeion wrth i BBaChau dyfu. Mae cyflogaeth fel dangosydd ar gyfer busnesau a leolir o fewn ardal y rhaglen yn adlewyrchu'r budd o fewn ardal y rhaglen yn well na mesurau eraill o dwf fel nifer y busnesau neu drosiant. Nid oes data eraill ar gael sy'n cynnig y lefel hon o fanylder. 2. Ceir nifer fawr o ficrofusnesau yn ardal y rhaglen ond unig fasnachwyr yw'r rhain yn aml, nad ydynt o reidrwydd am dyfu. Roedd microfusnesau yng Ngorllewin Cymru a'r Cymoedd ar gyfer 2013 yn cyfrif am 95% o BBaChau yn ôl nifer, ond dim ond 55% o gyflogaeth o fewn BBaChau a 40% o drosiant a gafwyd[1]. Hefyd, er i gyflogaeth mewn microfusnesau gynyddu 57,600 rhwng 2003 a 2013, cynyddodd y nifer wirioneddol o ficrofusnesau 48,500, gan awgrymu i'r rhan fwyaf o'r cynnydd mewn cyflogaeth ddeillio o greu microfusnesau yn hytrach na thwf. Mae hyn yn awgrymu, er bod rhan hanfodol o economi Cymru, gan gynnwys cyflogaeth o fewn microfusnesau yn y dangosydd canlyniadau, yn debygol o effeithio ar ganlyniadau, fod y cynnydd mewn cyflogaeth yn gysylltiedig â busnesau newydd, nid â thwf busnesau. Nodir yr elfen busnesau newydd yn y dangosydd canlyniadau ar gyfer SO2.2. 3. Fodd bynnag, mae busnesau bach a chanolig wedi gweld cynnydd mewn cyflogaeth o 34,700 yng Ngorllewin Cymru a'r Cymoedd ers 2003 ynghyd â chynnydd net o 10,300 o fusnesau bach a chanolig. Dyma'r BBaChau lle mae'r cwmnïau twf naill ai'n bodoli eisoes neu lle bydd microfusnes arloesol yn ystyried newid iddo. Felly, cymerir yr is-set hon o'r data er mwyn ffurfio'r dangosydd canlyniadau, gan olygu y gellir amcangyfrif targed. Ni fydd hyn yn nodi unrhyw BBaChau sy'n tyfu i fod yn fusnesau mawr (dros 250 o gyflogeion), ond, os bydd y fath newidiadau yn digwydd, fe'u nodir gan waith gwerthuso. Dylai gwaith targedu sy'n seiliedig ar y potensial i dyfu a theilwra cymorth gefnogi mwy o dwf mewn cyflogaeth na dulliau gweithredu eraill. [1] *Size analysis of Welsh businesses 2013* (2013), Llywodraeth Cymru

Tabl 3: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol, yn ôl amcan penodol (ar gyfer ERDF a'r Gronfa Cydlyniant)

Amcan penodol		**2.3 - Cynyddu'r defnydd o rwydweithiau band eang y genhedlaeth nesaf a seilwaith TGCh gan BBaChau a'u gallu i ymelwa arnynt**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
2.3	Defnydd BBaChau o fand eang ffeibr a chebl	% o BBaChau	Llai datblygedig	22%	2014	27%	Communications Market Report: Wales	Blynyddol

Amcan penodol		**2.4 - Cynyddu twf y BBaChau hynny â photensial i dyfu, yn enwedig drwy gael mynediad at farchnadoedd newydd (domestig a rhyngwladol)**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
2.4	Cyflogaeth o fewn busnesau bach (10-49 o gyflogeion) a chanolig (50-249)	Canran	Llai datblygedig	169,100	2013	Cynnydd o 10%	Dadansoddiad Maint o Fusnesau Cymru (Llywodraeth Cymru)	Blynyddol

2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi)

2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr

Blaenoriaeth fuddsoddi	3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi
1.Mae'r dangosydd canlyniadau ar gyfer SO2.3 yn rhoi ffocws clir ar helpu BBaChau i achub ar gyfleoedd band eang cyflymach. Fodd bynnag, er mwyn annog BBaChau i wneud y buddsoddiad hwn, bydd angen i weithgarwch fod yn glir iawn ynghylch manteision busnes band eang cyflymach. Fel y nodwyd yn yr adran sy'n ymwneud â Strategaeth, mae diffyg hyder ymhlith BBaChau yng Nghymru yn eu gallu i nodi pa gynhyrchion neu wasanaethau cyfathrebu a fyddai'n werthfawr i'w sefydliad, gan amlygu angen am gyngor ac arweiniad wedi'u teilwra'n dda[1] At hynny, mae tystiolaeth o Raglenni 2007-2013 yn awgrymu y gall codi ymwybyddiaeth fod yn effeithiol o ran annog busnesau i gyflwyno TGCh newydd[2]. Mae hyn yn rhoi rhywfaint o lwyddiant y gellir adeiladu arno ar gyfer y cyfnod 2014-2020. 2.Mae ymchwil wedi nodi llwybrau lle gall ymelwa ar TGCh gael effaith economaidd. Mae hyn yn cynnwys twf mewn cynhyrchiant drwy fwy o arloesi gan y busnes, mwy o fasnach ryngwladol a thrwy delathrebu sy'n golygu y gellir defnyddio amser rhai gweithwyr mewn ffordd fwy cynhyrchiol[3]. At hynny, nodwyd bod 'cyfrifiadura cwmwl' yn ffynhonnell bosibl benodol o effaith gadarnhaol band eang cyflymach[4]. Mae ymchwil hefyd wedi awgrymu y gall BBaChau y DU fod ar ei hôl hi o gymharu â'u cymheiriaid rhyngwladol o ran digideiddio rhai swyddogaethau swyddfa gefn[5] Mae'r holl dystiolaeth hyn yn helpu i lywio gweithgarwch i annog BBaChau i ymelwa ar TGCh hyd y gellir. Fodd bynnag, yn bwysicach na hynny o bosibl, bydd angen i weithgarwch ystyried amgylchiadau penodol BBaChau, yn ogystal â thechnolegau a thueddiadau sy'n dod i'r amlwg. Yn ogystal â chanolbwyntio ar fuddiannau band eang cyflymach, bydd angen hefyd i ymyriadau fynd i'r afael ag unrhyw rwystrau i'w ddefnyddio, gan gynnwys, er enghraifft, unrhyw bryderon ynglŷn â diogelwch 3.Er y dylai cymorth o dan SO2.3 fod ar gael yn gyffredinol o ystyried y potensial i fand eang sicrhau effeithiau cadarnhaol i bob busnes, ar gyfer SO2.4, mae gwaith targedu yn hanfodol er mwyn sicrhau bod y BBaChau hynny â photensial gwirioneddol i dyfu yn cael eu nodi fel bod twf cyflogaeth yn gynaliadwy, ac nid dim ond yn cyfrannu at gynhyrchiant is. Yn hyn o beth, dylai ymyriadau a ariennir o dan y ddau Amcan Penodol ategu ei gilydd. Lle y nodir bod gan fusnesau botensial gwirioneddol i dyfu ond bod rhai rhwystrau TGCh i hynny, rhagwelir yr ymdrinnir â'r rhwystrau hyn fel rhan o'r cymorth a ariennir o dan SO2.4. Os na all y cymorth hwn ymdrin yn llawn â'r problemau a wynebir gan rai busnesau yna dylent gael eu cyfeirio at gymorth a ariennir o dan SO2.3. Mae busnesau twf uchel[6], er yn fach mewn nifer, yn allweddol i lywio cynhyrchiant a chynyddu swyddi - mae'r DU yn cymharu'n dda yn rhyngwladol gyda 5.8% o fusnesau "twf uchel" o gymharu â'r UD (tua 5%) a'r Eidal (3%). Mae'n anodd iawn nodi'r busnesau hynny, yn enwedig pan gânt eu ffurfio gyntaf, ac mae angen bod yn hyblyg er mwyn nodi, targedu a chynorthwyo busnesau o'r fath. 4.Tynnodd y Gwerthusiad Canol Tymor o brosiect Cysylltu â Chwsmeriaid Llywodraeth Cymru sylw at gyfleoedd i ysgogi ymhellach gyfranogiad y	

sector preifat mewn cyngor ac arweiniad i fusnesau ond cydnabu hefyd arwyddion o fethiant o hyd yn y farchnad o ran rhoi cyngor ac arweiniad i fusnesau yng Nghymru.

5.Awgryma ymchwil y gall rhaglenni sy’n defnyddio dull ymarferol ‘brocera a reolir’ berfformio’n well na’r rhai sy’n cymryd camau ‘cyffyrddiad ysgafn’, er y bydd y math hwn o raglenni yn anochel yn ddrutach, a hyd yn hyn ni fu unrhyw gymhariaeth o gost-effeithiolrwydd camau ymarferol o gymharu â chyffyrddiad ysgafn[7]. Lle bo ymyriadau yn cynnwys cymorth dwys, mae tystiolaeth yn awgrymu’n gryf y dylai gael ei deilwra, gan gymysgu elfennau ariannol ac anariannol priodol[8]. Mae tystiolaeth hefyd yn nodi pwysigrwydd cynllunio busnes fel ffactor sy’n gysylltiedig â thwf felly, lle bo’n gymwys, dylai hyn gael ei ymgorffori mewn unrhyw gymorth[9]. Mae gan BBaChau nifer o bryderon yn ymwneud â cheisio cyngor a gwybodaeth sy’n cyfeirio at rai o fethiannau’r farchnad yn y maes hwn[10]. Mae a wnelo’r pryderon yn benodol â’r gost a’r amser sydd ynghlwm wrth gael cymorth busnes ffurfiol, methu ag ymddiried mewn cynghorwyr allanol, neu bryderon ynghylch p’un a fyddent yn deall y busnes, a hyder mewn gallu cael gafael ar gymorth priodol.

6.Gallai’r mathau o gamau gweithredu i’w cefnogi felly gynnwys cyfuniad o’r meysydd cymorth canlynol:

Ar gyfer SO2.3 (defnyddio seilwaith TGCh ac ymelwa arno)

- Darparu gweithdai, clinigau a diagnosteg busnes un i un sy’n canolbwyntio ar ddefnyddio band eang y genhedlaeth nesaf ac ymelwa arno, gan bwysleisio’r buddiannau i BBaChau ond hefyd fynd i’r afael ag unrhyw rwystrau sy’n eu hatal rhag ei ddefnyddio’n effeithiol ac ymelwa arno.

- Gellir ystyried y defnydd o dalebau arloesedd TGCh (fel y’u disgrifiwyd ym Mhecyn Cymorth yr Agenda Ddigidol[11]), a ystyrir yn ffordd effeithlon o gyrraedd microfusnesau a BBaChau.

Ar gyfer SO2.4 (cefnogi twf cyflogaeth mewn BBaChau):

- Gwybodaeth a chyngor i fusnesau, fel cymorth sydd ar gael yn gyffredinol i bob BBaCh e.e. drwy wefannau a llinellau cymorth.

- Cymorth wedi’i deilwra ar gyfer busnesau sy’n bwysig i’r economi a busnesau twf, gan gynnwys Mentrau Cymdeithasol, er mwyn mynd i’r afael â rhwystrau i wella cynhyrchiant, er enghraifft: gwerthiannau, marchnata, datblygu cynnyrch, prisio a rheoli risg

- Cyngor a chymorth busnes wedi’u teilwra er mwyn mynd i’r afael rhwystrau i dwf, er enghraifft: materion adnoddau dynol, strategaeth,

Blaenoriaeth fuddsoddi	3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi

marchnata, modelau busnes, systemau, rheoli risg, effeithlonrwydd adnoddau, gwelliannau gweithredol, datblygu cynnyrch, cadwyni cyflenwi a dosbarthu.

- Darparu cymorth penodol er mwyn sicrhau datblygiad a thwf mentrau cymdeithasol (gan gynnwys hyrwyddo modelau busnes arloesol) lle ceir tystiolaeth o fylchau mewn darpariaeth prif ffrwd
- Meithrin capasiti, cyngor, arweiniad a chymorth er mwyn mynd i'r afael â'r rhwystrau sy'n wynebu busnesau yng Nghymru i achub ar gyfleoedd caffael (yn cynnwys rhai rhyngwladol)
- Cymorth i ryngwladoli busnesau a chynyddu allforion, fel digwyddiadau broceriaeth a phartner, ffeiriau masnach, hyfforddiant, cwnsela/cyngor/mentora, costau sy'n ymwneud â theithiau masnach neu gymorth ariannol arall, ymchwil i'r farchnad neu wasanaethau gwybodaeth eraill
- Cymorth ar gyfer effeithlonrwydd adnoddau a mesurau effeithlonrwydd ynni o fewn BBaChau, gan gynnwys mynd i'r afael â rhwystrau i fuddsoddiad cysylltiedig, cefnogi newid mewn ymddygiad, cefnogi ymlediad technoleg ac arloesedd ac annog BBaChau i gynnal archwiliadau ynni

[1] *Communications Market Report: Wales* (2014), Ofcom

[2] *ERDF Business Survey* (2012), Old Bell 3 ar ran WEFO: Nododd 49% o'r busnesau a arolygwyd a ddywedodd fod ERDF wedi eu helpu i fabwysiadu TGCh fod hyn drwy gymorth ERDF yn eu gwneud yn ymwybodol o'r hyn a oedd ar gael.

[3] *UK Broadband Impact Study: Literature Review* (2012), SQW ar ran DCMS

[4] *Ibid.*

[5] *"This is for Everyone": The Case for Universal Digitization* (2012), Booz & Co. Dadansoddodd Booz & Co lefelau digideiddio swyddfa gefn mwy na 500 o BBaChau yn y DU, Ffrainc, yr Almaen, yr Iseldiroedd a Brasil. Cafwyd bod BBaChau o'r DU ar ei hôl hi o gymharu â'u cymheiriaid o ran digideiddio tair swyddogaeth busnes allweddol: *prosesau masnachol*, fel rheoli gwerthiannau a rheoli cydberthnasau â chwsmeriaid, *prosesau ariannol*,

Blaenoriaeth fuddsoddi	3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi

gan gynnwys cyllidebu, cynllunio, cyfrifyddu ac adrodd, a *phrosesau pobl*, gan gynnwys y gyflogres, rheoli buddiannau a threfniadau gweithio hyblyg.

[6] Nifer o ddiffiniadau gwahanol, gan gynnwys diffiniad y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd fel y rhai ag o leiaf 10 cyflogai ac sydd wedi profi twf ar gyfartaledd blynyddol o 20% dros gyfnod o dair blynedd

[7] *Evidence Review: Business Advice* (2014) What Works Centre for local Economic Growth

[8] *Ibid. What are counterfactual impact evaluations teaching us about enterprise and innovation support?* (Rhagfyr 2012), Daniel Mouque, y Gyfarwyddiaeth Gyffredinol dros Werthuso Polisi Rhanbarthol a Threfol a Semester Ewropeaidd, y Comisiwn Ewropeaidd. *Mid Programme Evaluation of the Start Up Service*, ERS, Beaufort Research a Hywel Evans ar ran Llywodraeth Cynulliad Cymru.

[9] *2012 Small Business Survey: Growth Special Report* (2013), yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau

[10] *Research to understand the barriers to take up and use of business support* (2011), y Ganolfan Ymchwil Menter a Datblygu Economaidd ar ran yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau

[11] http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/10157/130815/Digital%20Agenda%20Tool%20Box%20v.13_CONSULTATION.pdf

2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi

1.Mae Llywodraeth Cymru wedi cydnabod mai busnesau sydd yn y sefyllfa orau i gynghori busnesau eraill ac y dylai cymorth gael ei gaffael yn hytrach na'i ddarparu'n uniongyrchol gan y llywodraeth[1].

2.Awgryma ymchwil[2] ei bod yn anodd nodi a thargedu cwmnïau "twf uchel" er bod bwriadau busnesau o ran twf yn cael effaith fawr ar b'un a fyddant yn tyfu mewn gwirionedd[3]. Mae hyn yn awgrymu y bydd angen hyblygrwydd o ran nodi'r potensial i dyfu ac mae'n rhaid i'r cymorth dwys i fusnesau a nodwyd fel rhai â photensial i dyfu fod yr un mor hyblyg ac wedi'i deilwra i anghenion cwmnïau unigol. Gan gydnabod yr anawsterau sydd ynghlwm wrth nodi busnesau twf uchel mae peth ymchwil wedi awgrymu bod angen darparu negeseuon 'marchnata' ac astudiaethau achos cyffredinol ond gyda chynnwys sydd wedi'i gynllunio i ddylanwadu ar BBaChau 'sy'n barod i wrando'[4].

Blaenoriaeth fuddsoddi	3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi

3.Awgrymodd Arolwg Busnes yr ERDF ar gyfer cyfnod rhaglennu 2007-2013, o ystyried effeithiau dadleoli posibl cymorth i fusnesau sy'n gweithredu'n bennaf mewn marchnadoedd lleol a thystiolaeth o'r arolwg nad oes cysylltiad cryf rhwng creu swyddi a'r busnesau lleiaf, gall fod achos dros sicrhau bod cymorth yn canolbwyntio ar fusnesau sy'n cyflogi pum aelod o staff neu fwy[5]. Nid yw hyn yn golygu na fydd busnesau sy'n cyflogi llai na phum aelod o staff yn gymwys i gael cymorth i dyfu ond y bydd angen gwneud achos darbwyllol o dan amgylchiadau o'r fath.

4.Mae mentrau cymdeithasol hefyd yn fwy tebygol o geisio cymorth busnes arbenigol ac wedi'i deilwra[6], er bod anghenion cymorth mentrau cymdeithaosl yn debyg yn fras i BBaChau eraill. Dylai gweithrediadau sy'n cynorthwyo BBaChau ystyried yn llawn yr amrywiaeth o heriau a rhwystrau gwahanol sy'n wynebu busnesau gwahanol ag amcanion a chyfansoddiadau cyfreithlon gwahanol ac ystyried teilwra dulliau cyflenwi a chymorth. Er gwaethaf hyn, gall mentrau cymdeithasol ei chael hi'n anodd cael gafael ar 'gymorth prif ffrwd' a bod angen iddynt gael cymorth mewn ffyrdd gwahanol neu wedi'u teilwra.

5.Dylai gwybodaeth a chyngor fod ar gael yn gyffredinol i bob BBaCh (er y bydd angen i ffurf yr ymyrraeth ystyried gofynion penodol sectorau allweddol neu fathau o BBaChau, fel mentrau cymdeithasol).

6.Mae amrywiaeth o rwystrau yn effeithio ar y defnydd o fesurau effeithlonrwydd ynni ac adnoddau o fewn busnesau, yn enwedig busnesau bach a chanolig, gan gynnwys ei fod yn flaenoriaeth isel, diffyg arbenigedd, diffyg cyfalaf a dim achos cymhellol o ystyried y cyfnodau hir cyn y gwelir unrhyw fudd[7]. Bydd angen i gymorth ddangos methiant y farchnad ac ystyried y mentrau eraill yn y farchnad fel Bargen Werdd Llywodraeth y DU[8] neu unrhyw gynlluniau effeithlonrwydd ynni eraill. Nid yw gofynion ar gyfer archwiliadau ynni cwmnïau a nodir yn y Gyfarwyddeb Effeithlonrwydd Ynni yn gymwys i BBaChau, ond gallai proses o'r fath fod o fudd iddynt. Gall hyrwyddo a chefnogi'r broses hon hefyd annog y newid mewn ymddygiad a geisir.

7.Rhaid i unrhyw gymorth cyhoeddus o dan y rhaglen hon gydymffurfio â rheolau gweithdrefnol a pherthnasol cymorth gwladwriaethol sy'n gymwys ar adeg rhoi'r cymorth cyhoeddus. Dylid rhoi sylw penodol i natur sensitif mesurau cymorth sy'n anelu at hyrwyddo allforio a rhyngwladoli, yn enwedig gan fod cymorthdaliadau allforio yn "gymorthdaliadau a waherddir" o dan reolau Sefydliad Masnach y Byd a'u bod wedi'u heithrio o gwmpas y Rheoliad *de minimis*.

[1] *Rhaglen Lywodraethu*, Llywodraeth Cymru

Blaenoriaeth fuddsoddi	3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi

[2] *Final Evaluation of Business Growth Programme* (2012), BMG, Wavehill Ltd a Hywel Evans & Associates ar ran Llywodraeth Cymru

[3] *ERC White paper: Growth and growth intentions* (2013), Levie ac Autio

[4] *Business Growth Ambitions Amongst SMEs* (2012), yr Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau. Ymhlith yr enghreifftiau o fusnesau o'r fath a roddir yn yr adroddiad mae BBaChau sydd wedi lleihau mewn maint oherwydd y dirwasgiad ond sydd wedi goroesi, BBaChau sy'n pryderu am anawsterau i dorri drwy drothwy, yr "uchelgeisiol ond sydd heb baratoi", perchenogion / rheolwyr iau, perchenogion / rheolwyr sy'n barod i gymryd risgiau a BBaChau sy'n allforio, yn cynllunio i allforio.

[5] *ERDF Business Survey* (2012), Old Bell 3 ar ran WEFO

[6] *Mapping social enterprise activity in Wales* (Hydref 2009), Llywodraeth Cymru. Ar gael yn: http://wales.gov.uk/topics/people-and-communities/regeneration/publications/110803socialmapping/?skip=1&lang=cy

[7] *Exploring the design of policies to increase efficiency of electricity use within the industrial*

and commercial sectors (Tachwedd 2012), yr Ymddiriedolaeth Garbon ac SPA Future Thinking ar ran yr Adran Ynni a Newid Hinsawdd

[8] https://www.gov.uk/green-deal-energy-saving-measures

2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi
Ni ragwelir unrhyw offerynnau ariannol wrth gyflawni'r Flaenoriaeth Fuddsoddi hon	

2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi

Blaenoriaeth fuddsoddi	3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi
1. Nid oes unrhyw gynlluniau i gynnal prosiect mawr o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon ar hyn o bryd.	

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth

Tabl 5: Dangosyddion allbwn cyffredin a rhaglen-benodol (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi, wedi'u rhannu'n gategori'r rhanbarth ar gyfer yr ESF, a lle bo'n berthnasol, yr ERDF)

Blaenoriaeth fuddsoddi		**3d - Cefnogi gallu BBaChau i dyfu mewn marchnadoedd rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol, a chymryd rhan mewn prosesau arloesi**							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
CO01	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			11,820.00	Data monitro	Chwarterol
CO02	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael grantiau	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			40.00	Data monitro	Chwarterol
CO03	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth ariannol heblaw am grantiau	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			330.00	Data monitro	Chwarterol
CO04	Buddsoddiad cynhyrchiol: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth anariannol	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			11,450.00	Data monitro	Chwarterol
CO06	Buddsoddiad cynhyrchiol: Buddsoddiad preifat sy'n cyfateb i gymorth cyhoeddus i fusnesau (grantiau)	EUR	ERDF	Llai datblygedig			4,320,000.00	Data monitro	Chwarterol
CO08	Buddsoddiad cynhyrchiol: Cynnydd mewn cyflogaeth mewn busnesau sy'n cael cymorth	Cyfwerth ag amser llawn	ERDF	Llai datblygedig			6,450.00	Data monitro	Chwarterol
CO29	Ymchwil, Arloesi: Nifer y busnesau sy'n cael cymorth i gyflwyno cynhyrchion sy'n newydd i'r cwmni	Busnesau	ERDF	Llai datblygedig			1,480.00	Data monitro	Chwarterol
J15	Cynnydd mewn lefelau allforio	GBP	ERDF	Llai datblygedig			167,100,000.00	Data monitro	Chwarterol
J28	Mentrau sy'n mabwysiadu neu'n gwella strategaethau cydraddoldeb ac amrywiaeth a systemau monitro	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			5,910.00	Data monitro	Chwarterol
J29	Mentrau sy'n mabwysiadu neu'n gwella strategaethau datblygu cynaliadwy a systemau monitro	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			5,910.00	Data monitro	Chwarterol

2.A.7 Arloesi cymdeithasol, cydweithrediad trawswladol a chyfraniad at amcanion thematig 1-7

Echel blaenoriaeth	**2 - Cystadleurwydd BBaChau**

2.A.8 Fframwaith perfformiad

Tabl 6: Fframwaith perfformiad yr echel blaenoriaeth (yn ôl cronfa ac, ar gyfer yr ERDF ac ESF, yn ôl categori'r rhanbarth)

Echel blaenoriaeth			**2 - Cystadleurwydd BBaChau**										
Rhif Adnabod	**Math o ddangosydd**	**Dangosydd neu gam gweithredu allweddol**	**Uned fesur, lle bo'n briodol**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth**	**Carreg filltir ar gyfer 2018**			**Targed terfynol (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Eglurhad o berthnasedd dangosydd, lle bo'n briodol**
						D	**M**	**C**	**D**	**M**	**C**		
F2	F	Cyfanswm y gwariant cymwys a gofnodwyd ar system gyfrifyddu'r awdurdod ardystio ac sydd wedi'i ardystio gan yr awdurdod	€	ERDF	Llai datblygedig			52483478.35			333,269,355.00	Data monitro	
J14	O	Buddsoddiad mewn busnesau	GBP	ERDF	Llai datblygedig			78,000,000			191,000,000.00	Data monitro	

Gwybodaeth ansoddol ychwanegol am sefydlu'r fframwaith perfformiad

2.A.9 Categorïau o ymyrraeth

Categorïau o ymyrraeth sy'n cyfateb i gynnwys yr echel blaenoriaeth yn seiliedig ar enwau a fabwysiadwyd gan y Comisiwn, a dadansoddiad dangosol o gymorth yr Undeb.

Tablau 7-11: Categorïau o ymyrraeth

Tabl 7: Dimensiwn 1 - Maes ymyrryd

Echel blaenoriaeth	**2 - Cystadleurwydd BBaChau**		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	001. Buddsoddiad cynhyrchiol generig mewn busnesau bach a chanolig ('BBaChau')	88,442,186.00
ERDF	Llai datblygedig	066. Gwasanaethau cymorth uwch ar gyfer BBaChau a grwpiau o BBaChau (gan gynnwys gwasanaethau rheoli, marchnata a dylunio)	73,424,816.00
ERDF	Llai datblygedig	067. Datblygu busnes i BBaChau, cefnogi entrepreneuriaeth a deori (gan gynnwys cymorth i gwmnïau deilliedig a deillio)	17,142,067.00
ERDF	Llai datblygedig	068. Prosiectau effeithlonrwydd ynni ac arddangos mewn BBaChau a mesurau ategol	1,714,207.00
ERDF	Llai datblygedig	069. Cefnogi prosesau cynhyrchu ecogyfeillgar ac effeithlonrwydd adnoddau mewn BBaChau	2,571,310.00
ERDF	Llai datblygedig	071. Datblygu a hyrwyddo busnesau sy'n arbenigo mewn darparu gwasanaethau sy'n cyfrannu at yr economi carbon isel a'r gallu i wrthsefyll newid yn yr hinsawdd (gan gynnwys cymorth i wasanaethau o'r fath)	3,000,000.00
ERDF	Llai datblygedig	073. Cymorth i fentrau cymdeithasol (BBaChau)	10,849,409.00
ERDF	Llai datblygedig	082. Gwasanaethau a chymwysiadau TGCh ar gyfer BBaChau (gan gynnwys e-Fasnach, e-Fusnes a phrosesau busnes rhwydwaith), labordai byw, entrepreneuriaid gwe a busnesau TGCh newydd, ac ati)	10,849,409.00

Tabl 8: Dimensiwn 2 - Math o gyllid

Echel blaenoriaeth	2 - Cystadleurwydd BBaChau		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	01. Grant anad-daladwy	74,171,001.00
ERDF	Llai datblygedig	03. Cymorth drwy offerynnau ariannol: cyfalaf menter ac ecwiti neu gymorth cyfatebol	39,873,920.00
ERDF	Llai datblygedig	04. Cymorth drwy offerynnau ariannol: benthyciadau neu gymorth cyfatebol	93,948,483.00

Tabl 9: Dimensiwn 3 - Math o diriogaeth

Echel blaenoriaeth	2 - Cystadleurwydd BBaChau		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	07. Ddim yn gymwys	207,993,404.00

Tabl 10: Dimensiwn 4 - Dulliau cyflawni tiriogaethol

Echel blaenoriaeth	2 - Cystadleurwydd BBaChau		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	07. Ddim yn gymwys	207,993,404.00

Tabl 11: Dimensiwn 6 - Thema eilaidd ESF (ESF a YEI yn unig)

Echel blaenoriaeth	2 - Cystadleurwydd BBaChau		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**

2.A.10 Crynodeb o'r defnydd arfaethedig o gymorth technegol gan gynnwys, lle bo angen, gamau i atgyfnerthu adnoddau gweinyddol awdurdodau sy'n rhan o'r broses o reoli'r rhaglenni a'r buddiolwyr (lle bo'n briodol) (yn ôl echel blaenoriaeth)

Echel blaenoriaeth:	2 - Cystadleurwydd BBaChau

2.A.1 Echel blaenoriaeth

Rhif adnabod yr echel blaenoriaeth	3
Teitl yr echel blaenoriaeth	Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni

☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy offerynnau ariannol yn unig
☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy offerynnau ariannol yn unig a sefydlir ar lefel yr Undeb
☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy waith datblygu lleol a arweinir gan y gymuned
☐ Ar gyfer yr ESF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan yn ymrwymedig i arloesi cymdeithasol neu gydweithredu trawswladol, neu'r ddau
☐ Ar gyfer yr ERDF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan wedi'i neilltuo i weithrediadau sydd wedi'u hanelu at ailadeiladu mewn ymateb i drychinebau naturiol mawr neu ranbarthol
☐ Ar gyfer yr ERDF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan wedi'i neilltuo i BBaChau (Erthygl 39)

2.A.2 Cyfiawnhad dros sefydlu echel blaenoriaeth sy'n cwmpasu mwy nag un categori o ranbarth, amcan thematig neu gronfa (lle bo'n gymwys)
1. Mae'r Echel Blaenoriaeth hon yn cwmpasu un amcan thematig ar gyfer ERDF yng Ngorllewin Cymru a'r Cymoedd ac felly nid yw'n cynnwys cyfuno unrhyw Flaenoriaethau Buddsoddi o wahanol Amcanion Thematig.

2. Mae'r Rhaglen Weithredol hon yn cynnwys y diriogaeth allranbarthol (UKZZ) er mwyn cynnwys gweithgarwch gyda dyfroedd tiriogaethol y DU a'r ysgafell gyfandirol sy'n gorwedd mewn dyfroedd rhyngwladol y mae gan y wlad hawliau cyfyngol drostynt fel gweithgarwch sy'n gymwys i gael cymorth drwy'r Rhaglen Weithredol hon, a hynny er mwyn cefnogi uchelgeisiau i ddatblygu sector ynni'r môr yng Nghymru, y bydd agweddau ar hynny yn cynnwys buddsoddi mewn seilwaith ac astudiaethau a'r amgylchedd morol. Disgwylir i fudd economaidd y buddsoddiad hwnnw gronni yn ardal y rhaglen a dylai cysylltiadau a gefnogir drwy'r rhaglen hon fod yn rhai ag ardal rhaglen Gorllewin Cymru a'r Cymoedd.

3. Cefnogir Ymchwil a Datblygu ac Arloesi sy'n ymwneud â'r newid i economi carbon isel - gan gynnwys yr hyn sy'n gysylltiedig ag ynni adnewyddadwy ac effeithlonrwydd ynni - o dan Echel Blaenoriaeth 1. Ffocws ar gyfer yr Echel Blaenoriaeth hon yw cefnogi cyfres o fuddsoddiadau penodol y tu hwnt i Arbenigo Craff (sef ffocws Echel Blaenoriaeth 1) mewn meysydd penodol o ynni adnewyddadwy ac effeithlonrwydd ynni.

4. Mae'n bwysig cydnabod y gall ymchwil, datblygu technolegol ac arloesi sy'n cefnogi ynni adnewyddadwy ac effeithlonrwydd ynni gael eu cefnogi drwy Echel Blaenoriaeth Ymchwil ac Arloesi o hyd, ar yr amod y gall ddangos arbenigo craff.

2.A.3 Cronfa, categori'r rhanbarth a sail gyfrifo ar gyfer cymorth yr Undeb

Cronfa	Categori'r rhanbarth	Sail y cyfrifiad (cyfanswm y gwariant cymwys neu'r gwariant cyhoeddus cymwys)	Categori'r rhanbarth ar gyfer y rhanbarthau pellaf a gogleddol prin eu poblogaeth (lle bo'n berthnasol)
ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm	

2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	4a
Teitl y flaenoriaeth fuddsoddi	Hyrwyddo'r broses o gynhyrchu dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy

2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig

Rhif adnabod yr amcan penodol	3.1
Teitl yr amcan penodol	Cynyddu nifer y dyfeisiau ynni tonnau a llanw a brofir yn nyfroedd Cymru ac oddi ar yr arfordir, gan gynnwys araeau aml-ddyfais, a thrwy hynny sefydlu Cymru fel canolfan cynhyrchu ynni'r môr
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	**Disgrifiad o'r llinell sylfaen a chanlyniadau** 1.O ystyried mai ynni tonnau a llanw yw'r ffocws a fwriedir ar gyfer yr Amcan Penodol hwn, mae'n anodd dod o hyd i ddangosydd mor benodol (hyd ar oed ar lefel y DU). O'r data a gesglir yn rheolaidd yn y Digest of UK Energy Statistics (DUKES), mae'r rhan fwyaf o'r dangosyddion cysylltiedig hefyd yn cynnwys ynni adnewyddadwy o wynt (sydd eisoes yn farchnad sefydledig). 2.O'r dangosyddion hynny sydd wedi'u dadansoddi, mae data ond ar gael ar lefel y DU ac yn ymwneud naill ai â chapasiti gosodedig tonnau a llanw neu drydan a gynhyrchir o donnau a llanw. O ystyried nad yw pwyslais y flaenoriaeth fuddsoddi hon ar gynhyrchu trydan yn uniongyrchol, ond ar baratoi ar gyfer buddsoddiad preifat hirdymor sylweddol yn y sector, dewiswyd capasiti gosodedig gan ei fod yn ceisio canolbwyntio ar sicrhau'r capasiti (a'r gofynion cysylltiedig i wneud hynny). 3.Pennwyd targed yn erbyn y dangosydd hwn gan ei fod yn adlewyrchu canlyniad croniad disgwyliedig buddsoddiadau er mwyn gwneud buddsoddi yn ynni'r môr a llanw yng Nghymru yn fwy atyniadol. Bydd ERDF yn gwneud maes yn fwy deniadol i fuddsoddwyr preifat, ond ni fydd yn gosod capasiti yn uniongyrchol (felly mae'n ddangosydd canlyniadau perthnasol). Mae'n ddigon posibl na welir y rhan fwyaf o'r effaith ddisgwyliedig ar y dangosydd hwn tan ar ôl y buddsoddiad yn y rhaglen; bydd angen i hynny ffurfio rhan o'r asesiad o effaith fel rhan o'r cynllun gwerthuso. Felly, mae'r fframwaith perfformiad yn ceisio nodi'r dull gweithredu hwn o ran camau

	gweithredu allweddol yn hytrach na chysylltu targedau meintiol ag amrywiaeth o weithgareddau gwahanol.
Rhif adnabod yr amcan penodol	3.2
Teitl yr amcan penodol	Cynyddu nifer y cynlluniau ynni adnewyddadwy ar raddfa fach a sefydlir
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	**Disgrifiad o'r llinell sylfaen a chanlyniadau** 1. Ar 31 Rhagfyr 2012 roedd gan safleoedd a oedd yn cynhyrchu trydan o ffynonellau adnewyddadwy yng Nghymru gapasiti gosodedig o 929.4 MW[1]. Daw'r rhan fwyaf o'r capasiti hwn o dechnoleg sy'n gysylltiedig â chymysgedd rhwng cynlluniau bach a mawr (e.e. mae gwynt a thonnau, solar a hydro yn cyfrif am dros 90% o gapasiti). Er nad oes data ar lefel graddfa fesul cynllun ar gael yn hawdd, dengys dadansoddiad o'r capasiti a'r cynhyrchiant rhanbarthol a nodwyd uchod fod gan Gymru 6% o'r capasiti cynhyrchu, ei bod yn cynhyrchu 5.5% o drydan y DU o ffynonellau adnewyddadwy, ac eto mae ganddi 6.8% o gyfanswm nifer y safleoedd sy'n cynhyrchu trydan. Er bod cynhyrchiant yn seiliedig ar y gyfran o'r boblogaeth mae'n dynodi bod diffyg cynlluniau mawr o bosibl; fodd bynnag, mae nifer y safleoedd sy'n cynhyrchu ynni adnewyddadwy yn awgrymu bod galw am gynlluniau adnewyddadwy ar raddfa lai. 2. Mae diffyg data rheolaidd a dibynadwy sy'n berthynol i faint cynlluniau ynni adnewyddadwy wedi arwain at ddewis dangosydd canlyniadau ehangach, y bydd cynlluniau bach yn dylanwadu arno. Y dangosydd allweddol a ddewiswyd yw nifer y safleoedd sy'n cynhyrchu trydan (heb gynnwys Ffotofoltäig) gan fod hyn yn fwyaf tebygol o gael ei ddylanwadu gan gynlluniau ar raddfa fach oherwydd caiff capasiti a'r swm o ynni eu llywio'n bennaf gan ychydig o gynlluniau mawr. Mae angen hepgor Ffotofoltäig oherwydd y nifer fawr o safleoedd unigol sydd wedi'u gosod â phaneli micro-gynhyrchu, gan effeithio ar y ffigurau (e.e. roedd 27,173 o safleoedd yn cynhyrchu o Ffotofoltäig yn 2012). Ystyrir bod hyn yn ddangosydd canlyniadau rhesymol gan mai dim ond ymdrin â methiant y farchnad ar gamau cynnar datblygu cynlluniau ynni ar raddfa fach neu gymunedol y bwriedir i gymorth ERDF ei wneud, nid sefydlu cynlluniau cyfan. Bydd ERDF yn ariannu'r gwaith o feithrin capasiti a gwaith datblygu cynnar er mwyn llunio cynlluniau ymarferol masnachol y gwnaiff y farchnad fuddsoddi ynddynt. 3. Bydd angen i'r broses o ddewis, monitro a gwerthuso prosiect sicrhau bod y safleoedd y mae ERDF yn cyfrannu at eu datblygu o faint rhesymol (e.e. mwy na ficro-gynhyrchu ac o fudd i o leiaf gymuned, rhanbarth mwy o bosibl, cymuned fusnes neu ardal drefol).

	[1] *Renewable electricity in Scotland, Wales, Northern Ireland and the regions of England in 2012* (Medi 2013), yr Adran Ynni a Newid Hinsawdd

Tabl 3: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol, yn ôl amcan penodol (ar gyfer ERDF a'r Gronfa Cydlyniant)

Amcan penodol		**3.1 - Cynyddu nifer y dyfeisiau ynni tonnau a llanw a brofir yn nyfroedd Cymru ac oddi ar yr arfordir, gan gynnwys araeau aml-ddyfais, a thrwy hynny sefydlu Cymru fel canolfan cynhyrchu ynni'r môr**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
3.1	Capasiti gosodedig mewn tonnau a llanw.	MW	Llai datblygedig	7.00	2013	27.00	Digest of UK Energy Statistics (tabl 6.4)	Blynyddol

Amcan penodol		**3.2 - Cynyddu nifer y cynlluniau ynni adnewyddadwy ar raddfa fach a sefydlir**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
3.2	Nifer y safleoedd sy'n cynhyrchu trydan o ffynonellau adnewyddadwy (heb gynnwys PV)	Nifer	Llai datblygedig	493.00	2012	530.00	DUKES (yr Adran Ynni a Newid Hinsawdd) Report on Renewable electricity in Scotland, Wales, Northern Ireland and the regions of England	Blynyddol

2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi)

2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr

Blaenoriaeth fuddsoddi	4a - Hyrwyddo'r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy

1. Mae'r Flaenoriaeth hon wedi'i chyfyngu i gefnogi ynni adnewyddadwy ac er bod Llywodraeth Cymru yn cydnabod ynni niwclear fel ffynhonnell ynni carbon isel, mae rheoliadau'r cronfeydd strwythurol yn gosod gwaharddiad penodol ar fuddsoddiad uniongyrchol mewn ynni niwclear.

2. Gall buddsoddiadau ymchwil a datblygu ac arloesedd sy'n gysylltiedig ag Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni a meysydd eraill Carbon Isel, Ynni a'r Amgylchedd a Her Fawr Llywodraeth Cymru gael eu hariannu drwy Echel Blaenoriaeth Ymchwil ac Arloesi, er y bydd disgwyl iddynt ystyried eu cysylltiadau ag Arbenigo Craff. Bydd Echel Blaenoriaeth Ymchwil ac Arloesi yn galluogi cymorth i ddatblygu a gwella ystod eang o dechnolegau ynni adnewyddadwy ac effeithlonrwydd ynni lle ceir arbenigedd neu gyfle i ddwyn ynghyd fuddiannau o fewn maes y rhaglen (e.e. ffotofoltäig, gwynt ar y môr, celloedd tanwydd, adeiladau cynaliadwy ac ati). Gallai cymorth cyfyngedig ar gyfer seilwaith gwynt ar y môr gael ei gefnogi'n achlysurol drwy'r Flaenoriaeth hon lle mae'n rhannu gofynion â sector ynni'r môr (e.e. cyfleusterau ar y tir, mynediad, gweithrediad a chynnal a chadw).

3. Bydd BBaChau yn y sector Ynni a'r Amgylchedd yn gymwys i gael yr holl gymorth a chyllid busnes o dan flaenoriaeth Cystadleurwydd BBaCh. Dim ond buddsoddiadau penodol sy'n gysylltiedig yn uniongyrchol â phrosiectau effeithlonrwydd ynni a ragwelir o ran datblygu'r sector a'r gadwyn gyflenwi drwy'r flaenoriaeth hon.

4. Bydd buddsoddiadau o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon yn canolbwyntio ar ddatblygu sector ynni'r môr sy'n dod i'r amlwg yng Nghymru ac ar alluogi'r gwaith o ddatblygu cynlluniau ynni adnewyddadwy ar raddfa fach neu gymunedol. Dylai'r holl fuddsoddiadau hyn anelu at ddenu buddsoddiad ychwanegol i faes y rhaglen: buddsoddiad preifat mawr yn achos ynni'r môr; a chyllid o ddarparwyr prif ffrwd / preifat ar gyfer cynlluniau ar raddfa fach.

<u>Ynni'r Môr (SO1)</u>

5. Gall y cymorth sy'n cyfrannu at yr Amcan Penodol hwn gael ei anelu at nifer o grwpiau targed yng nghadwyn gyflenwi arloesedd ynni'r môr, o sefydliadau ymchwil i BBaChau i Lywodraeth Leol neu unrhyw sefydliad arall. Yn diriogaethol, disgwylid buddsoddiadau ar hyd arfordir Cymru mewn ardaloedd a nodwyd â chysylltiadau â'r adnoddau a'r cyfleoedd penodol a nodwyd yn Fframwaith Strategol Ynni Adnewyddadwy Llywodraeth Cymru.

Blaenoriaeth fuddsoddi	4a - Hyrwyddo’r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy

6. O ystyried manteision cymaradwy Cymru mae potensial iddi chwarae rhan bwysig yn y farchnad yn y maes hwn[1], ond mewn marchnad eginol; cyfle nad yw ar gael mewn sectorau ynni adnewyddadwy eraill yng Nghymru, o ystyried aeddfedrwydd y sectorau hynny a’r gyfran o’r farchnad a sefydlwyd eisoes ar gyfer gweithgynhyrchu, gweithredu a chynnal a chadw y tu hwnt i ardal y rhaglen.

7. Mae rhywfaint o fuddsoddiad preifat yn ynni’r môr yng Nghymru yn dod i’r amlwg[2], ond mae angen gwneud llawer mwy o fuddsoddiad er mwyn dangos dichonoldeb masnachol atebion technoleg datblygol, yn enwedig drwy brofion mwy o faint. Bydd arddangos y rhain yn llwyddiannus yn ardal y rhaglen yn helpu i sicrhau bod buddiannau economaidd yn cael eu gwireddu yn ardal y rhaglen (er enghraifft ymchwil a datblygu, gweithgynhyrchu, gweithredu a chynnal a chadw).

8. Dim ond cyrraedd y cam masnacheiddio y mae technoleg llanw a thonnau, gan awgrymu bod angen mwy o fuddsoddi o bosibl (e.e. seilwaith, ymchwil, datblygu ac arloesi, arddangos modelau gweithredol er mwyn gwneud cynlluniau’n fwy atyniadol i ddarpar fuddsoddwyr[3]).

9. Mae clystyrau datblygol yn y gogledd a’r de-orllewin yn cynnig cyfleoedd penodol i ddatblygu sector ynni’r môr mewn ffordd sydd wedi’i thargedu. Er mwyn cadw a datblygu busnesau sy’n bodoli eisoes, yn ogystal â denu rhai newydd, bydd angen i’r clystyrau hyn gael mynediad i safleoedd profi ymarferol, gwell cysylltedd a gallu dangos technoleg yn llwyddiannus

10. Mathau o gamau i gefnogi’r gwaith o ddefnyddio technoleg ynni’r môr (llanw, tonnau a gwynt) fel rhan o ddatblygu’r sector yng Nghymru (AP1):

- Arloesi ac ymchwil a datblygu ym maes ynni’r môr sydd â photensial masnachol gan gynnwys prototeipiau, arddangoswyr a dyfeisiau ac araeau rhagfasnachol. Gall gynnwys amrywiaeth o weithgarwch yn arwain at hyn, gan gynnwys:
    - ymchwil gymhwysol,
    - dylunio,
    - gweithgynhyrchu,
- Cynyddu’r gallu i brofi dyfeisiau ynni’r môr oddi ar arfordir Cymru drwy fuddsoddiadau mewn seilwaith wedi’u targedu a gwaith paratoi i ddileu rhwystrau, lleihau risgiau a chynyddu hyder buddsoddwyr. Dylai’r buddsoddiadau hyn anelu at annog y defnydd o ddyfeisiau morol rhagfasnachol ar gyfer gwaith profi ac arddangos. Er enghraifft:
    - paratoi safle
    - cyfleusterau ar y tir[4]
    - cysylltiadau
    - ffordd fynediad

Blaenoriaeth fuddsoddi	4a - Hyrwyddo’r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy

  - arolygon
- Cymorth i ddileu rhwystrau a helpu i ariannu dyfeisiau ac araeau profi ac arddangos yn rhannol.

Cynlluniau ynni ar raddfa fach/ gymunedol (SO2)

11. Mae’r asesiad ex-ante i lywio Offerynnau Ariannol posibl yng Nghymru ar gyfer 2014-2020[5] a’r canfyddiadau hyd yn hyn o Ynni’r Fro (cynllun ynni cymunedol wedi’i ariannu drwy ERDF) yn awgrymu bod eisoes gyflenwad da o gyllid cyfalaf, ond mae dal angen cyngor ac arweiniad ar grwpiau er mwyn mynd i’r afael â’r rhwystrau hynny cyn cael caniatâd (ac felly fod ganddynt gynnig sy’n ariannol ymarferol).

12. Mae nifer o dechnolegau aeddfed ar gael i gefnogi mentrau carbon isel ar raddfa fach a chymunedol (e.e. gwynt, solar ffotofoltäig) ond mae’n ddrud mabwysiadu’r fath dechnoleg ac nid yw mor eang ag y gallai fod oherwydd ansicrwydd a achosir gan weithgarwch datblygu a chynllunio cam cynnar yn codi cwestiynau am ymarferoldeb masnachol a buddiannau. Mae angen dangos ymarferoldeb ar raddfa fach / cymunedol a chefnogi mesurau i gyflymu’r broses er mwyn helpu i sicrhau adnoddau preifat ychwanegol o fewn y modelau hyn.

13. Bydd cymorth yn canolbwyntio’n benodol ar fentrau cymdeithasol a grwpiau cymunedol lle byddai angen cymorth ychwanegol ar gamau cynnar datblygu prosiect er mwyn cyrraedd man lle mae buddsoddwyr eraill yn barod i fuddsoddi. Anogir yn arbennig gynlluniau lle maent yn ffurfio rhan o strategaethau carbon isel ar gyfer ardal benodol, a bydd angen cymorth ychwanegol er mwyn cyflawni hyn o ystyried bod hyn yn gymharol newydd ac fel ymarfer ychwanegol.

14. Ymhlith y mathau o gamau a ragwelir mae’r canlynol:

- Meithrin capasiti ar gyfer grwpiau lleol
- Cyngor ac arweiniad ar sefydlu cynlluniau cynhyrchu ynni adnewyddadwy ar raddfa fach
- Cefnogi cydweithio â datblygwyr ar gynlluniau a gefnogir gan y gymuned
- Buddsoddiadau sydd wedi’u teilwra i fynd i’r afael â’r rhwystrau i gael cyllid ar gyfer cynlluniau bach a chymunedol gan gefnogi’r newid i garbon isel.
- Datblygu a gweithredu strategaethau carbon isel sy’n cefnogi dangos buddiannau ar gyfer ardal ddaearyddol benodol

Blaenoriaeth fuddsoddi	4a - Hyrwyddo'r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy

[1] Mae clystyrau bach yn datblygu yn y de-orllewin a'r gogledd, ond bydd angen creu busnesau newydd a denu busnesau eraill i Gymru er mwyn sicrhau cyfran y farchnad.

[2] Er enghraifft, Marine Current Turbines oddi ar arfordir Ynys Môn a Tidal Energy Ltd oddi ar arfordir Sir Benfro.

[3] *Marine Energy Technology Innovation Needs Assessment (TINA)* (Awst 2012), Grŵp Cydgysylltu Arloesedd Carbon Isel (LCICG). Ar gael yn:

http://www.lowcarboninnovation.co.uk/working_together/technology_focus_areas/marine/

[4] Er enghraifft yr Astudiaeth o Seilwaith Ynni Morol Cymru (http://wales.gov.uk/topics/environmentcountryside/energy/renewable/marine/infrastructure-study/?skip=4&lang=cy). Dynododd anghenion gwahanol yn dibynnu ar yr ardal, ond angen cyffredinol i ddileu'r risg sy'n gysylltiedig â buddsoddiad preifat drwy seilwaith gan gynnwys: peirianwaith arbenigol; ardaloedd gosod i lawr a storio mawr ar gyfer gwaith gosod a dosbarthu cyflym; comisiynu rhannau trydanol sych a gwlyb; hyd cei digonol / llithrfa lydan; mynediad i drafnidiaeth; ac ati.

[5] *Ex Ante Assessment for the use of Financial Instruments*, Regeneris Consulting, heb ei gyhoeddi eto

2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	4a - Hyrwyddo'r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy

1.Disgwylir i gynlluniau ategu gweithgarwch Rhaglen Ynni Cymru.

2.Bydd angen i achosion busnes ddangos methiant y farchnad yn glir a bod cyfleoedd ar gyfer cyd-fuddsoddi a synergeddau â rhaglenni cyllido eraill wedi'u hystyried yn llawn (er enghraifft cynlluniau'r DU, Cymru a Llywodraeth Leol neu fenthycwyr arbenigol, megis Triodos).

3.Dylai cynigion i fuddsoddi mewn ynni tonnau a llanw ddangos yn glir sut maent yn gweddu i ddatblygiadau a thwf technolegol ac yn rhoi cyfrif amdanynt yn y maes mewn rhannau eraill o'r DU ac Ewrop, a dylai'r gweithrediadau ychwanegu gwerth at y rhain yn gyffredinol. Dylai'r cynigion hefyd nodi sut y gall Cymru sicrhau'r buddiannau economaidd mwyaf posibl yn yr hirdymor o fuddsoddiadau, gan gynnwys gweithgynhyrchu, gweithredu a chynnal a chadw, ac ymchwil ac arloesi parhaus.

Blaenoriaeth fuddsoddi	4a - Hyrwyddo'r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy

4.Dylai cynigion ynni'r môr hefyd ystyried y Datganiad Polisi Morol[1] a Chyfarwyddeb Fframwaith y Strategaeth Forol[2] a sicrhau cysondeb â nhw. Dylid hefyd ystyried cysylltiadau ar draws cronfeydd ESI, gan gynnwys buddsoddi yn yr amgylchedd morol drwy raglenni EMFF ac ETC (yn enwedig rhaglen Iwerddon/Cymru), a chysylltiadau â'r sector Carbon Isel, Ynni a'r Amgylchedd (e.e. cymorth ym meysydd Ymchwil ac Arloesi, Cystadleurwydd BBaCh neu Sgiliau).

5.Disgwylir i gynlluniau allu dangos graddfa (e.e. yn fwy na micro-gynhyrchu ac o fudd i gymunedau cyfan, rhanbarthau neu ardaloedd trefol). Dylai cynlluniau ynni ar raddfa fach a chymunedol sicrhau cysondeb a chydgysylltiad ag unrhyw gynigion yn Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru, yn enwedig pa gronfa fydd yn cefnogi pa elfennau (o ran pennu ffiniau).

6.Rhaid i unrhyw gymorth cyhoeddus o dan y rhaglen hon gydymffurfio â rheolau gweithdrefnol a pherthnasol Cymorth Gwladwriaethol sy'n gymwys ar adeg rhoi'r cymorth cyhoeddus.

[1] https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/69322/pb3654-marine-policy-statement-110316.pdf

[2] http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/marine-strategy-framework-directive/index_en.htm

2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	4a - Hyrwyddo'r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy

Ni fwriedir defnyddio unrhyw Offerynnau Ariannol ar gyfer y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon

2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	4a - Hyrwyddo'r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy

1. Ni ragwelir y bydd unrhyw brosiect mawr o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon.

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth

Tabl 5: Dangosyddion allbwn cyffredin a rhaglen-benodol (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi, wedi'u rhannu'n gategori'r rhanbarth ar gyfer yr ESF, a lle bo'n berthnasol, yr ERDF)

Blaenoriaeth fuddsoddi		4a - Hyrwyddo'r broses o gynhyrchu a dosbarthu ynni o ffynonellau adnewyddadwy							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
J16	Cynlluniau ynni cymunedol	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			3.00	Data monitro	Chwarterol
J17	Cynlluniau paratoi safle cymorth ynni	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			2.00	Data monitro	Chwarterol
J18	Nifer y prototeipiau ynni adnewyddadwy a brofwyd	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			8.00	Data monitro	Chwarterol
J5	Nifer y prosiectau peilot a gwblheir	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			4.00	Data monitro	Chwarterol

2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	4c
Teitl y flaenoriaeth fuddsoddi	Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai

2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig

Rhif adnabod yr amcan penodol	3.3
Teitl yr amcan penodol	Cynyddu effeithlonrwydd ynni stoc dai bresennol Cymru, yn enwedig mewn ardaloedd tlodi tanwydd
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	**Disgrifiad o'r llinell sylfaen a chanlyniadau** 1. Mae'r dewis o ddangosyddion canlyniadau yn anodd gan fod anawsterau ynghlwm wrth gasglu a dadansoddi data perthnasol. Er enghraifft, gellir defnyddio defnydd ynni cartrefi i olrhain newidiadau byd-eang, ond mae nifer y cartrefi yn rhy fawr i allu cael effaith sylweddol. Hefyd, dim ond y defnydd o nwy a thrydan a nodir gan ddefnydd ynni, lle mae sawl rhan o Gymru wledig yn dibynnu ar ffynonellau eraill o danwydd. 2. Defnyddir dangosyddion tanwydd tlodi Llywodraeth Cymru i bennu grŵp targed mwy cyfyngedig a phenodol lle ceir yr angen mwyaf ac sy'n llai tebygol o gael mathau eraill o gymorth. Mae hyn hefyd yn cynnwys y defnydd o danwyddau eraill. Er mwyn pennu llinell sylfaen resymol, dewiswyd is-set benodol o dlodi tanwydd difrifol. Mae hyn

	yn cyfateb i gartrefi sy'n gwario 20% neu fwy o'u hincwm ar danwydd. 3. Gan fod tlodi tanwydd ei hun yn gallu dod o dan ddylanwad gormod o ffactorau eraill (e.e. prisiau ynni, chwyddiant, cyflogau, lefelau cyflogaeth ac ati), y targed cysylltiedig yw cynyddu graddau effeithlonrwydd ynni cyfran sylweddol o'r cartrefi hyn, gan gydnabod tystiolaeth bod y cartrefi hyn wedi'u cydnabod fel rhai â'r lefelau isaf o effeithlonrwydd ynni. 4. Dylai'r targed gael ei ystyried ochr yn ochr â'r cam ategol o dan raglen Dwyrain Cymru, o ystyried mai dim ond ar lefel Cymru gyfan y mae'r dangosydd ar gael. Dylai cyfran sylweddol o'r cartrefi hynny a gefnogir fod yn rhai sy'n wynebu tlodi tanwydd difrifol, ond ni ddylid colli cyfleoedd arbedion maint lle gallai strydoedd neu gymunedau gael budd o gamau gweithredu integredig. Cydnabyddir hefyd y gall fod yn anodd targedu tlodi tanwydd difrifol ond dylid defnyddio procsïaid rhesymol (e.e. Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru).

Tabl 3: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol, yn ôl amcan penodol (ar gyfer ERDF a'r Gronfa Cydlyniant)

Amcan penodol		**3.3 - Cynyddu effeithlonrwydd ynni stoc dai bresennol Cymru, yn enwedig mewn ardaloedd tlodi tanwydd**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
3.3	Gradd effeithlonrwydd ynni cartrefi sy'n wynebu tlodi tanwydd difrifol	Graddau Tystysgrif Perfformiad Ynni	Llai datblygedig	61,000	2010	Cynyddu Perfformiad Ynni 2 radd ar gyfer 10% o'r llinell sylfaen	Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru ar Dlodi Tanwydd	Blynyddol

2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi)

2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr

Blaenoriaeth fuddsoddi	4c - Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai

1.Mae Blaenoriaeth Cystadleurwydd BBaChau yn annog cefnogi'r gwaith o ddatblygu'r sector a'r gadwyn gyflenwi a dylai'r cymorth a roddir i'r gadwyn gyflenwi effeithlonrwydd ynni gael ei ariannu drwy'r Flaenoriaeth honno lle ceir cyfleoedd twf realistig.

2.Ni fydd cynlluniau presennol (fel y Fargen Werdd) yn ymdrin ag achosion tlodi tanwydd yn y byrdymor oherwydd defnyddir arbedion i ad-dalu'r benthyciad (a llog) dros gyfnodau ad-dalu hir ac felly prin yw'r cymhelliant i'r rhai sydd mewn tlodi tanwydd gymryd rhan. Mae maint yr her yn llawer mwy na'r arian sydd ar gael ac mae angen i'r canlyniadau a geisir ar gyfer y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon gydbwyso'r angen am dargedu â dyhead i beidio â methu cyfleoedd i gyflawni arbedion maint neu gael cymorth hyblyg.

3.Bydd buddsoddi mewn effeithlonrwydd ynni nid yn unig yn arwain at leihad cost-effeithiol mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr, ond bydd yn creu cyfleoedd busnes a gwaith i lafur lleol. Mae Cymru wedi datblygu cadwyn gyflenwi effeithlonrwydd ynni gynhwysfawr er mwyn achub ar y cyfleoedd a gynigir hyd yma yn sgil hyrwyddo effeithlonrwydd ynni (er enghraifft roedd dros 80% o'r busnesau a gyflawnodd gam 1 o Arbed yn gweithredu yng Nghymru yn bennaf neu'n unig). Disgwylir adeiladu ar y cynnydd hwn a, lle bo angen, caiff camau ategol eu targedu o dan Flaenoriaeth 2 (Cystadleurwydd BBaChau).

4.Anogir cyfranogiad cymunedol a chynnwys y gymuned fel elfen bwysig o roi mesurau ar waith yn effeithiol er mwyn gwella effeithlonrwydd ynni tai.

5.Mathau o gamau gweithredu i'w cefnogi:

- Mesurau arbed ynni ac effeithlonrwydd ynni mewn tai presennol. Dylid ystyried cyflawni buddiannau lluosog, gan wneud gwaith targedu priodol er mwyn cyflawni hynny, ac achub ar gyfleoedd i ddefnyddio cyllid ad-daladwy
- Cyngor a mesurau effeithlonrwydd ynni i annog newid ymddygiad
- Darparu seilwaith gwyrdd fel adeiladu toeon "gwyrdd" a waliau "gwyrdd" a chamau priodol eraill er mwyn lleihau'r defnydd o ynni a rheoli ynni yn fwy craff

Blaenoriaeth fuddsoddi	4c - Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai

- Cyfleoedd i gefnogi'r gwaith o ddatblygu a defnyddio atebion TGCh er mwyn ateb heriau effeithlonrwydd ynni tai

[1] https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/69322/pb3654-marine-policy-statement-110316.pdf

[2] http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/marine-strategy-framework-directive/index_en.htm

2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	4c - Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai

1.Bydd angen i gymorth ar gyfer mesurau effeithlonrwydd ynni ystyried mentrau eraill yn y farchnad megis Bargen Werdd Llywodraeth y DU[1], Rhwymedigaeth Cwmni Ynni[2] yn ogystal â'r cyfle i ddefnyddio cyllid ad-daladwy lle bo'n briodol.

2.Mae maint y broblem yn awgrymu bod angen canolbwyntio ar y meysydd hynny lle ceir y methiant mwyaf yn y farchnad (er enghraifft y rhai y mae tlodi tanwydd yn effeithio arnynt fwyaf ac sydd leiaf tebygol o gymryd rhan mewn cynlluniau benthyg fel y Fargen Werdd) ac, ar yr un pryd, ystyried arbedion maint (e.e. lle gellir cwmpasu strydoedd neu gymunedau cyfan).

3.Dylai buddsoddiadau cronfeydd strwythurol fod yn ceisio sicrhau buddiannau lluosog ar yr un pryd ag ymdrin â methiant a nodwyd yn y farchnad. Bydd buddsoddi mewn effeithlonrwydd ynni nid yn unig yn arwain at leihad costeffeithiol mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr, ond bydd yn creu cyfleoedd busnes a gwaith i lafur lleol. Dylai'r busnesau hyn gael eu hannog i ddatblygu ymhellach er mwyn bod mewn sefyllfa i helpu i gyflawni cynlluniau ehangach, fel y Fargen Werdd ar draws y DU.

4. Dylai mesurau arbed ynni ystyried y cwmpas i ddefnyddio arferion ecolegol gadarn a'r lle i ddefnyddio seilwaith gwyrdd.

5.Rhaid i unrhyw gymorth cyhoeddus o dan y rhaglen hon gydymffurfio â rheolau gweithdrefnol a pherthnasol cymorth gwladwriaethol sy'n gymwys ar adeg rhoi'r cymorth cyhoeddus.

Blaenoriaeth fuddsoddi	4c - Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai

[1] https://www.gov.uk/green-deal-energy-saving-measures

[2] https://www.gov.uk/energy-company-obligation

2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	4c - Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai

Ni fwriedir defnyddio Offerynnau Ariannol ar gyfer y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon o ystyried y ffaith bod cynlluniau benthyg fel y Fargen Werdd yn bodoli ar hyn o bryd. Caiff yr opsiwn i gyfrannu adnoddau at offeryn ariannol ei ystyried os yw'r asesiad ex-ante o offerynnau ariannol yn nodi cyfle i ddefnyddio cyllid ad-daladwy (e.e. Cronfa Datblygu Trefol sy'n cefnogi effeithlonrwydd ynni fel elfen).

2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	4c - Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai

Ni ddisgwylir y bydd unrhyw brosiect mawr.

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth

Tabl 5: Dangosyddion allbwn cyffredin a rhaglen-benodol (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi, wedi'u rhannu'n gategori'r rhanbarth ar gyfer yr ESF, a lle bo'n berthnasol, yr ERDF)

Blaenoriaeth fuddsoddi		**4c - Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai**							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
CO31	Effeithlonrwydd ynni: Nifer y cartrefi â gwell dosbarthiad defnydd ynni	Cartrefi	ERDF	Llai datblygedig			3,060.00	Data monitro	Chwarterol
CO34	Lleihau nwyon tŷ gwydr: Lleihad amcangyfrifedig o nwyon tŷ gwydr	Tunnelli o CO2eq	ERDF	Llai datblygedig			5.00	Data monitro	Chwarterol

2.A.7 Arloesi cymdeithasol, cydweithrediad trawswladol a chyfraniad at amcanion thematig 1-7

Echel blaenoriaeth	3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni

2.A.8 Fframwaith perfformiad

Tabl 6: Fframwaith perfformiad yr echel blaenoriaeth (yn ôl cronfa ac, ar gyfer yr ERDF ac ESF, yn ôl categori'r rhanbarth)

Echel blaenoriaeth	3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni												
Rhif Adnabod	Math o ddangosydd	Dangosydd neu gam gweithredu allweddol	Uned fesur, lle bo'n briodol	Cronfa	Categori'r rhanbarth	Carreg filltir ar gyfer 2018			Targed terfynol (2023)			Ffynhonnell data	Eglurhad o berthnasedd dangosydd, lle bo'n briodol
						D	M	C	D	M	C		
CO31	O	Effeithlonrwydd ynni: Nifer y cartrefi â gwell dosbarthiad defnydd ynni	Cartrefi	ERDF	Llai datblygedig			DD/G			3,060.00	Data monitro	Bydd yn nodi gweithgarwch ar gyfer effeithlonrwydd ynni tai
F2	F	Cyfanswm y gwariant cymwys a gofnodwyd ar system gyfrifyddu'r awdurdod ardystio ac sydd wedi'i ardystio gan yr awdurdod	€	ERDF	Llai datblygedig			38746069.26			246,036,999.00	Data monitro	
I33	I	Contractwyr wedi'u caffael i gyflawni targed terfynol cartrefi â gwell dosbarthiad defnydd ynni	Do / Naddo	ERDF	Llai datblygedig			Do				Data monitro	
J17	O	Cynlluniau paratoi safle cymorth ynni	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			1			2.00	Data monitro	Bydd yn nodi elfen allweddol o'r cymorth er mwyn gallu datblygu sector ynni'r môr yn GCC. Mae hyn, ar y cyd â'r allbwn, Nifer y prototeipiau ynni adnewyddadwy a brofwyd, yn nodi'r rhan fwyaf o weithgarwch o dan AP3.1, sef 59% o'r flaenoriaeth
J18	O	Nifer y prototeipiau ynni adnewyddadwy a brofwyd	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			3			8.00	Data monitro	Bydd yn nodi elfen allweddol o'r cymorth er mwyn gallu datblygu sector ynni'r môr yn GCC. Gweler yr esboniad ar gyfer Cynlluniau paratoi safle cymorth ynni uchod.

Gwybodaeth ansoddol ychwanegol am sefydlu'r fframwaith perfformiad

2.A.9 Categorïau o ymyrraeth

Categorïau o ymyrraeth sy'n cyfateb i gynnwys yr echel blaenoriaeth yn seiliedig ar enwau a fabwysiadwyd gan y Comisiwn, a dadansoddiad dangosol o gymorth yr Undeb.

Tablau 7-11: Categorïau o ymyrraeth

Tabl 7: Dimensiwn 1 - Maes ymyrryd

Echel blaenoriaeth	3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	005. Trydan (storio a thrawsyrru)	3,000,000.00
ERDF	Llai datblygedig	009. Ynni adnewyddadwy: gwynt	5,352,375.00
ERDF	Llai datblygedig	010. Ynni adnewyddadwy: solar	4,014,281.00

Echel blaenoriaeth	3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	011. Ynni adnewyddadwy: biomas	4,014,281.00
ERDF	Llai datblygedig	012. Ynni adnewyddadwy arall (gan gynnwys ynni trydan dŵr, ynni geothermol ac ynni'r môr) ac integreiddio ynni adnewyddadwy (gan gynnwys seilwaith storio, pŵer i nwy a hydrogen adnewyddadwy)	97,228,444.00
ERDF	Llai datblygedig	014. Adnewyddu effeithlonrwydd ynni stoc dai bresennol, prosiectau arddangos a mesurau ategol	47,014,107.00
ERDF	Llai datblygedig	015. Systemau Dosbarthu Ynni Deallus ar lefelau foltedd canolig ac isel (gan gynnwys gridiau clyfar a systemau TGCh)	5,000,000.00
ERDF	Llai datblygedig	016. Cyd-gynhyrchu effeithlon iawn a gwresogi rhanbarthol	5,000,000.00
ERDF	Llai datblygedig	101. Trawsariannu o dan yr ERDF (angen cymorth ar gyfer camau gweithredu sy'n debyg i rai'r ESF er mwyn gweithredu'r rhan o'r gweithrediad sy'n ymwneud â'r ESF yn foddhaol a bod yn uniongyrchol gysylltiedig â hi)	200,000.00

Tabl 8: Dimensiwn 2 - Math o gyllid

Echel blaenoriaeth	3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	01. Grant anad-daladwy	170,823,488.00

Tabl 9: Dimensiwn 3 - Math o diriogaeth

Echel blaenoriaeth	3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	02. Ardaloedd trefol bach (dwysedd canolrannol >5 000 o boblogaeth)	47,014,107.00
ERDF	Llai datblygedig	07. Ddim yn gymwys	123,809,381.00

Tabl 10: Dimensiwn 4 - Dulliau cyflawni tiriogaethol

Echel blaenoriaeth	3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	07. Ddim yn gymwys	170,823,488.00

Tabl 11: Dimensiwn 6 - Thema eilaidd ESF (ESF a YEI yn unig)

Echel blaenoriaeth	3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**

2.A.10 Crynodeb o'r defnydd arfaethedig o gymorth technegol gan gynnwys, lle bo angen, gamau i atgyfnerthu adnoddau gweinyddol awdurdodau sy'n rhan o'r broses o reoli'r rhaglenni a'r buddiolwyr (lle bo'n briodol) (yn ôl echel blaenoriaeth)

Echel blaenoriaeth:	**3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni**

2.A.1 Echel blaenoriaeth

Rhif adnabod yr echel blaenoriaeth	4
Teitl yr echel blaenoriaeth	Cysylltedd a Datblygu Trefol

☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy offerynnau ariannol yn unig
☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy offerynnau ariannol yn unig a sefydlir ar lefel yr Undeb
☐ Caiff yr echel blaenoriaeth gyfan ei gweithredu drwy waith datblygu lleol a arweinir gan y gymuned
☐ Ar gyfer yr ESF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan yn ymrwymedig i arloesi cymdeithasol neu gydweithredu trawswladol, neu'r ddau
☐ Ar gyfer yr ERDF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan wedi'i neilltuo i weithrediadau sydd wedi'u hanelu at ailadeiladu mewn ymateb i drychinebau naturiol mawr neu ranbarthol
☐ Ar gyfer yr ERDF: Mae'r echel blaenoriaeth gyfan wedi'i neilltuo i BBaChau (Erthygl 39)

2.A.2 Cyfiawnhad dros sefydlu echel blaenoriaeth sy'n cwmpasu mwy nag un categori o ranbarth, amcan thematig neu gronfa (lle bo'n gymwys)
1. Mae'r Echel Blaenoriaeth hon yn dwyn ynghyd Flaenoriaethau Buddsoddi o bedwar Amcan Thematig gwahanol er mwyn sicrhau bod buddsoddiadau mor effeithlon a dylanwadol â phosibl drwy eu cysoni â blaenoriaethau Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru i Hybu Twf a Swyddi. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi'r Cynllun er mwyn sicrhau bod ei buddsoddiad cyfalaf yn y dyfodol yn cael ei ddefnyddio yn y ffordd fwyaf effeithiol bosibl i Gymru. O ystyried bod ganddi lai o bŵer gwariant cyfalaf (40% yn is yn 2014-15 na 2010-11) mae'r Llywodraeth nid yn unig yn canolbwyntio ar geisio ffyrdd arloesol o ariannu buddsoddiadau seilwaith, ond ar fod yn glir iawn ynghylch blaenoriaethau a chyflawni mwy o ddarbodusrwydd ac effeithlonrwydd.

2. Mae'r Echel Blaenoriaeth hon yn anelu at gefnogi'r gwaith o wella natur ddeniadol lleoedd yn ardal y rhaglen; a thrwy wneud hynny ddenu rhagor o fuddsoddiad preifat er mwyn helpu i lywio twf cyflogaeth. Bydd y camau a gefnogir o dan y Flaenoriaeth hon yn ffactorau galluogi ar gyfer yr holl Flaenoriaethau eraill a byddant hefyd yn allweddol i lwyddiant y rhaglenni ESF (e.e. sicrhau nad yw buddsoddiad mewn sgiliau yn arwain yn syml at symud gweithwyr medrus allan o ardal y rhaglen); fel y cyfryw bydd angen iddynt ddangos sut maent yn rhyngweithio â buddsoddiadau eraill mewn ardal diriogaethol er mwyn cael mwy o effaith ar y cyd.

3. Buddsoddi mewn trafnidiaeth a fydd yn cyfrif am y rhan fwyaf o'r cyllid (yn bennaf drwy amcan thematig "Newid i Economi Carbon Isel", ond hefyd "Hyrwyddo trafnidiaeth gynaliadwy a dileu mannau cyfyng mewn seilweithiau rhwydwaith allweddol") a wnaiff ymdrin ag ymyloldeb a diffyg symudedd trefol, gan geisio gwella'r broses o gysylltu canolfannau twf trefol yn ardal y rhaglen i farchnadoedd a gwella mynediad i gyfleoedd cyflogaeth ar draws y rhanbarth.

4. Mae cysylltedd digidol hefyd yn fwyfwy pwysig i fusnesau a thwf busnesau mewn canolfannau trefol; yn arbennig yr ardaloedd hynny lle ceir problemau ymyloldeb a diffyg symudedd llafur, gan gynnig mwy o gyfleoedd i weithio o bell. O ran darparu'r amgylchedd cywir lle gall busnesau ffynnu a thyfu, ac yn ei dro greu cyflogaeth yn uniongyrchol a thrwy gefnogi cadwyni cyflenwi, mae cysylltedd TGCh yr un mor bwysig â chysylltedd trafnidiaeth. Yn wir, mae'r ddau yn ategu ei gilydd gyda gwell cysylltedd TGCh yn lleihau'r angen i deithio.

5. Buddsoddiadau mewn seilwaith ffisegol yw'r ffactorau allweddol sy'n sbarduno adfywio a thwf cyflogaeth mewn lleoedd. Gallant ysgogi mwy o fuddsoddi mewn ardal neu ranbarth, yn enwedig drwy fewnfuddsoddi neu gynnwys y sector preifat yn fwy. Fel rhan o hyn, dylai prosiectau a gefnogir o dan y trydydd Amcan Thematig hwn ategu buddsoddiadau mewn hygyrchedd a chysylltedd ac ychwanegu gwerth atynt. Y bwriad yw y dylai'r cymysgedd priodol o weithgarwch i ddatblygu safleoedd strategol gael ei bennu gan yr awdurdod rhanbarthol neu drefol perthnasol (fel rhan allweddol o waith datblygu trefol cynaliadwy), ar yr amod ei fod yn cefnogi twf cyflogaeth mewn canolfan allweddol ac fel rhan o strategaeth diriogaethol integredig wedi'i blaenoriaethu. Ystyrir ei bod yn bwysig cadw'r gweithgareddau hyn gyda'i gilydd gan eu bod yn ategu ei gilydd ac er mwyn cyfrannu at strategaeth fuddsoddi ofodol gydlynol.

2.A.3 Cronfa, categori'r rhanbarth a sail gyfrifo ar gyfer cymorth yr Undeb

Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Sail y cyfrifiad (cyfanswm y gwariant cymwys neu'r gwariant cyhoeddus cymwys)**	**Categori'r rhanbarth ar gyfer y rhanbarthau pellaf a gogleddol prin eu poblogaeth** (lle bo'n berthnasol)
ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm	

2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	2a
Teitl y flaenoriaeth fuddsoddi	Ehangu'r defnydd o fand eang a chyflwyno rhwydweithiau cyflym a chefnogi'r gwaith o fabwysiadu technolegau a rhwydweithiau sy'n datblygu ar gyfer yr economi ddigidol

2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig

Rhif adnabod yr amcan penodol	4.3
Teitl yr amcan penodol	Cyfrannu at dargedau'r Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop yng Nghymru am 100% o fynediad at fand eang y genhedlaeth nesaf (30Mb yr eiliad ac yn uwch) a 50%o fynediad at 100Mb yr eiliad
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	**Disgrifiad o'r llinell sylfaen a chanlyniadau** 1. Ceir consensws cyffredinol bod cynnydd sylweddol mewn lled band yn arwain at amrywiaeth o gymwysiadau

	newydd sydd o fudd i fusnesau megis gwell cynhyrchiant a mynediad at farchnadoedd newydd, fel y gwelwyd wrth newid mawr i ADSL o wasanaethau deialu[1]. 2. Disgwylir i fuddsoddiadau ERDF ar gyfer 2014-2020 uniongyrchol gyfrannu at gynnydd o tua 7 pwynt canrannol yng nghwmpas rhwydweithiau NGA 30Mb yr eiliad. Mae hyn yn cynnwys tua 3-4 pwynt canran sy'n gysylltiedig â mynd i'r afael ag ardaloedd gwyn yn yr Adolygiad o'r Farchnad Agored a gwblhawyd yn ddiweddar a 3 phwynt canran ychwanegol ar gyfer ardaloedd gwyn a ddisgwylir mewn adolygiad o'r fath i'w gynnal yn 2016. Mae'r adolygiad cyfredol yn amcangyfrif cwmpas o tua 92% heb unrhyw fuddsoddiad pellach. Gall ERDF helpu i godi hyn i hyd at 99% erbyn 2020, gydag EAFRD yn cefnogi buddsoddiad yn yr 1-2% sy'n weddill o ardaloedd mwyaf anodd. Gyda'i gilydd, dylai'r buddsoddiadau hyn helpu i gyflawni targed yr Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop o ran Mynediad at Fand Eang y Genhedlaeth Nesaf. [1] Er enghraifft: *Proven economic benefits of superfast broadband* (2011), Arthur D Little; a *The Impact of Broadband on the Economy: Research to Date and Policy Issues' (2010),* Symposiwm Byd-eang i Reoleiddwyr (GSR)

Tabl 3: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol, yn ôl amcan penodol (ar gyfer ERDF a'r Gronfa Cydlyniant)

Amcan penodol		**4.3 - Cyfrannu at dargedau'r Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop yng Nghymru am100% o fynediad at fand eang y genhedlaeth nesaf (30Mb yr eiliad ac yn uwch) a 50% o fynediad at 100Mb yr eiliad**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
4.3	Cyfran y safleoedd sydd mewn codau post a wasanaethir gan rwydweithiau NGA	%	Llai datblygedig	58%	2014	65%	The Communications Market survey: Wales, Ofcom	Blynyddol

2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi)

2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr

Blaenoriaeth fuddsoddi	2a - Ehangu'r defnydd o fand eang a chyflwyno rhwydweithiau cyflym a chefnogi'r broses o fabwysiadu technolegau a rhwydweithiau datblygol ar gyfer yr economi ddigidol

1.Band eang y genhedlaeth nesaf (30Mb yr eiliad) fydd y flaenoriaeth i raglen ERDF Cymru, ac o fewn y flaenoriaeth honno rhoddir blaenoriaeth i ardaloedd trefol lle gellir sicrhau'r gwerth ychwanegol mwyaf. Heb fuddsoddiad pellach ERDF amcangyfrifir y cyflawnir tua 92% o gwmpas. Disgwylir i fuddsoddiad ERDF gefnogi buddsoddiad ychwanegol sy'n arwain at hyd at 99% o gwmpas, gyda'r ardaloedd mwyaf anodd eu cyrraedd a mwyaf gwledig yn cael eu targedu drwy'r Cynllun Datblygu Gwledig.

2.Caiff y buddsoddiad ei dargedu at ardaloedd gwyn a nodwyd drwy Adolygiadau o'r Farchnad Agored a bydd disgwyl iddo gyfrannu at dargedau ar gyfer rhwydweithiau Mynediad at Fand Eang y Genhedlaeth Nesaf a nodwyd yn yr Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop

3.Bydd buddsoddiadau Band Eang y Genhedlaeth Nesaf yn darparu gwasanaethau band eang cyflym iawn (hyd at 30Mb yr eiliad ac yn uwch) a fydd yn ddelfrydol ar gyfer eiddo domestig a llawer o fusnesau bach. Yn ogystal â dal i fyny i osgoi ehangu gwahaniaethau ceir cryn gyfleoedd i ddenu a chadw busnesau allweddol sydd angen atebion gwibgyslltedd (100Mb yr eiliad ac yn uwch). Bydd angen i fusnesau mwy, busnesau sydd angen cyflymder lanlwytho sy'n cyfateb i'w cyflymder lawrlwytho (gwasanaethau Cymesur), a busnesau sydd angen cysylltu'n ddiogel o un safle i'r llall gael cysylltedd TGCh sydd wedi'i deilwra'n fwy ac sy'n gyflymach. Mae cyfleoedd i ddal a chadw'r busnesau hyn mewn safleoedd strategol ledled Cymru (e.e. Ardaloedd Menter neu Ddinas-Ranbarthau perthnasol) a dylai buddsoddiadau gael eu hystyried fesul achos, yn enwedig lle gellir cysylltu hynny ag ymchwil ac arloesi a lle y gall gyflawni'r targed yn yr Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop i gynyddu'r defnydd o rwydweithiau 100M yr eiliad.

4.Mae *Communication on Smart Cities*[1] gan y Comisiwn hefyd yn cydnabod y potensial i droi at "atebion dinas deallus" yn enwedig ym meysydd ynni, trafnidiaeth a symudedd a TGCh.

5.Mathau o gamau gweithredu i'w cefnogi:

- Gwelliannau seilwaith er mwyn gwella cysylltedd band eang cyflym iawn o 30Mb yr eiliad ac yn uwch (cwblhau rhwydweithiau lle ceir methiant yn y farchnad).
- Buddsoddiadau wedi'u targedu mewn seilwaith (e.e. cynllun talebau) er mwyn gwella cysylltedd band eang gwibgyswllt o 100Mb yr eiliad ac yn

Blaenoriaeth fuddsoddi	2a - Ehangu’r defnydd o fand eang a chyflwyno rhwydweithiau cyflym a chefnogi’r broses o fabwysiadu technolegau a rhwydweithiau datblygol ar gyfer yr economi ddigidol
uwch (yn targedu defnydd busnesau a’r graddau y maent yn ymelwa arno). [1] http://ec.europa.eu/energy/technology/initiatives/doc/2012_4701_smart_cities_en.pdf	

2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	2a - Ehangu’r defnydd o fand eang a chyflwyno rhwydweithiau cyflym a chefnogi’r broses o fabwysiadu technolegau a rhwydweithiau datblygol ar gyfer yr economi ddigidol
1. Dylai camau i ysgogi’r galw am rwydweithiau TGCh a’r defnydd ohonynt gael eu hystyried wrth ddatblygu unrhyw gynigion a dylid gwneud cysylltiadau uniongyrchol lle bo’n briodol (gan gynnwys ysgogi’r galw am TGCh a gefnogir o dan Echel Blaenoriaeth Cystadleurwydd BBaChau). Ceir dealltwriaeth wael ymhlith rhai busnesau o fuddiannau cynhyrchiant rhwydweithiau telathrebu sy’n arwain at lai o ddefnydd. Dim ond os ysgogir galw ar y cyd ag ymyriadau ochr gyflenwi y gwelir buddiannau llawn band eang. 2. Dylai rheolau cymorth gwladwriaethol a chystadleuaeth posibl gael eu hystyried cyn gynted â phosibl mewn unrhyw gynnig, yn enwedig lle ystyrir cefnogi safleoedd strategol. 3. Rhaid i unrhyw gymorth cyhoeddus o dan y rhaglen hon gydymffurfio â rheolau gweithdrefnol a pherthnasol cymorth gwladwriaethol sy’n gymwys ar adeg rhoi’r cymorth cyhoeddus.	

2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo’n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	2a - Ehangu’r defnydd o fand eang a chyflwyno rhwydweithiau cyflym a chefnogi’r broses o fabwysiadu technolegau a rhwydweithiau datblygol ar gyfer yr economi ddigidol
Ni ragwelir y caiff offerynnau ariannol eu defnyddio i gyflawni’r Flaenoriaeth Fuddsoddi hon ar ddechrau’r cyfnod rhaglennu; fodd bynnag, caiff y potensial i’w defnyddio ei asesu a’i lywio’n berthnasol drwy asesiad ex-ante (yn unol â Rheol Trefniadaeth Sifil 37(2)).	

2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	2a - Ehangu'r defnydd o fand eang a chyflwyno rhwydweithiau cyflym a chefnogi'r broses o fabwysiadu technolegau a rhwydweithiau datblygol ar gyfer yr economi ddigidol
Ni ddisgwylir unrhyw brosiectau mawr	

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth

Tabl 5: Dangosyddion allbwn cyffredin a rhaglen-benodol (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi, wedi'u rhannu'n gategori'r rhanbarth ar gyfer yr ESF, a lle bo'n berthnasol, yr ERDF)

Blaenoriaeth fuddsoddi		**2a - Ehangu'r defnydd o fand eang a chyflwyno rhwydweithiau cyflym a chefnogi'r broses o fabwysiadu technolegau a rhwydweithiau datblygol ar gyfer yr economi ddigidol**							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
CO10	Seilwaith TGCh: Cartrefi ychwanegol sydd â mynediad band eang o 30Mb yr eiliad o leiaf	Cartrefi	ERDF	Llai datblygedig			60,000.00	Data monitro	Chwarterol
J27	Nifer y busnesau sy'n cael cymorth i gysylltu â rhwydweithiau 100Mb yr eiliad neu'n uwch	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			250.00	Data monitro	Chwarterol
J31	Poblogaeth ychwanegol a gwmpesir gan fand eang gwibgyswllt (>100Mb yr eiliad)	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			0.00	Data monitro	Chwarterol

2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	4e
Teitl y flaenoriaeth fuddsoddi	Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy'n berthnasol i liniaru

2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig

Rhif adnabod yr amcan penodol	4.2
Teitl yr amcan penodol	Gwella symudedd trefol a llafur i ac o ganolfannau trefol a chanolfannau cyflogaeth allweddol.
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	**Disgrifiad o'r llinell sylfaen a chanlyniadau** 1. Mae symudedd trefol, a chysylltiadau da rhwng mannau gwaith a byw, yn ganolog i ganolfan drefol effeithiol a

	lledaenu buddiannau twf mewn canolfannau trefol yn ehangach yn y rhanbarth. 2. Mae gwella mynediad i drafnidiaeth gynaliadwy yn rhwystr i gyflogaeth y mae angen ymdrin ag ef, ond rhaid ategu hynny hefyd gan ystyried rheoleidd-dra gwasanaethau. Mae angen i wasanaethau i ganolfannau cyflogaeth weithredu'n rheolaidd a thros gyfnodau mwy estynedig er mwyn cefnogi cyfleoedd mynediad i waith dros bellteroedd hwy ac adlewyrchu gofynion cynyddol am waith sifft neu batrymau gwaith mwy hyblyg. Yr unig opsiwn mewn rhai rhannau o Gymru yw gwasanaethau tacsi a all negyddu buddiannau cyflogaeth o ystyried y gost. 3. Felly, mae'r dangosydd canlyniadau a ddewiswyd nid yn unig yn ceisio ymgorffori hygyrchedd trafnidiaeth gyhoeddus (e.e. nifer y gorsafoedd neu arosfannau o fewn pellter cerdded) ond hefyd amlder gwasanaethau (e.e. fel bod modd teithio i'r gwaith). Pennir y llinell sylfaen gan ddefnyddio nifer o ganolfannau cyflogaeth allweddol er mwyn asesu eu hygyrchedd ar drafnidiaeth gyhoeddus. Bydd angen gwneud gwaith targedu gofalus er mwyn ymdrin â chyfyngiadau / materion penodol lle gellir cyflawni'r enillion mwyaf er mwyn cyflawni'r gwerth targed. 4. Mae'r dangosydd canlyniadau ar gyfer y rhaglen hon wedi'i gyfyngu i ardal De Cymru lle y caiff y mesur ymyrryd ei dargedu. Felly, bydd ffigurau yn cael eu cyfartaleddu rhwng chwe chanolfan allweddol ar hyd rhwydwaith creiddiol Cledrau'r Cymoedd - Aberdâr, Caerffili, Bae Caerdydd , canol dinas Caerdydd, Merthyr Tudful, Pontypridd. Bydd hyn yn gyfle i leihau'r 'sylw' sy'n gysylltiedig â buddsoddiadau ehangach yn y rhwydweithiau trafnidiaeth gyhoeddus a gwella'r gallu i asesu effaith ymyrraeth.

Tabl 3: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol, yn ôl amcan penodol (ar gyfer ERDF a'r Gronfa Cydlyniant)

Amcan penodol		**4.2 - Gwella symudedd trefol a llafur i ac o ganolfannau trefol a chanolfannau cyflogaeth allweddol.**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
4.2	Nifer y bobl o fewn trothwy amser teithio 15, 30 a 45 munud i ganolfan cyflogaeth drefol allweddol rhwng 7am a 9am ar ddydd Mawrth ar drafnidiaeth gyhoeddus	Nifer	Llai datblygedig	0-15 munud 41,823; 15-30 munud 88,785; 30-45 munud 118,977	2017	Cynnydd o 5-10% ym mhob band amser, wedi'i gyfrifo fel cyfartaledd rhwng y chwe chanolfan allweddol (poblogaeth 2015)	Meddalwedd hygyrchedd TRACC	Blynyddol

2.A.6 Camau gweithredu i’w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi)

2.A.6.1 Disgrifiad o’r math o gamau gweithredu i’w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â’u cyfraniad disgwyliedig i’r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo’n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr

Blaenoriaeth fuddsoddi	4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy’n berthnasol i liniaru

1.Mae’r broses o ystyried Dinas-Ranbarthau yng Nghymru wedi dangos bod Dinas-Ranbarth un ganolfan yn y de-orllewin a Dinas-Ranbarth lluosganolog yn y de-ddwyrain, yn ogystal â nodi pwysigrwydd cysylltedd â Lloegr yn y gogledd. Fel y prif ganolfannau twf disgwylir canolbwyntio ar wella cysylltedd i’r ardaloedd trefol hyn a rhyngddynt. Felly, gellid disgwyl rhywfaint o bwyslais wrth gyflwyno elfen o Fetro Prifddinas-ranbarth Caerdydd o ystyried ei fod yn cwmpasu’r canolfannau poblogaeth allweddol yn ardal rhaglen Gorllewin Cymru a’r Cymoedd.

2.Byddai gwelliannau sylweddol mewn trafnidiaeth gynaliadwy a gwell cysylltedd yn gwella mynediad at gyflogaeth i bobl mewn ardaloedd mwy ymylol lle ceir cyfraddau diweithdra uchel. At hynny, byddai’n galluogi’r rhanbarthau i fanteisio’n briodol ar yr effeithiau crynhoad posibl a nodwyd mewn dinas-ranbarthau eraill ledled y DU ac Ewrop. Ceir hefyd gyfleoedd i gynyddu cyfraddau cludo nwyddau mewn ffyrdd mwy cynaliadwy (e.e. rheilffordd) tra hefyd yn gwella symudedd y farchnad lafur.

3. Mae’r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol yn nodi y dylai Cymru anelu at leihau allyriadau carbon o drafnidiaeth a chael mwy o fudd o’i seilwaith trafnidiaeth drwy integreiddio pob dull er mwyn gwneud i’r system weithio’n well, a chynyddu opsiynau teithio mwy cynaliadadwy ac iach. Mae angen i gamau gweithredu o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon ystyried sut y gallant helpu i sicrhau bod buddiannau buddsoddiadau mawr o’r fath ar rwydwaith TEN-T a rhwydweithiau trafnidiaeth eraill, fel trydaneiddio, yn cael eu gweld yn y rhanbarthau mwy ymylol hynny; cefnogi twf cyflogaeth yn y rhanbarthau hynny a thrwy well mynediad i ganolfannau trefol

4.Nododd cyngor ac argymhellion y Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar gyfer Dinas-Ranbarthau[1], a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru, gyfleoedd ar gyfer atebion trafnidiaeth integredig er mwyn gwella cysylltedd y rhanbarthau hynny â’u hardaloedd cyfagos, ac â’i gilydd; yn enwedig mewn perthynas â Prifddinas-Ranbarth Caerdydd a’r potensial i gefnogi system Fetro. Dylai camau gweithredu o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon geisio ategu’r canfyddiadau hynny ac ychwanegu gwerth atynt, yn enwedig lle gallant gefnogi swyddi a thwf yng Nghymru.

5.Nodwyd bod Ardaloedd Menter yn glystyrau penodol o sectorau twf ac economaidd bwysig. Er mwyn cefnogi’r cyfleoedd twf hynny ymhellach, dylid mynd ar drywydd opsiynau hygyrchedd sy’n agor yr ardaloedd i farchnad lafur ehangach ac yn gwella natur ddeniadol busnesau newydd (e.e. mae gan Ardal Fenter Glannau Dyfrdwy swyddi gwag, ond nid yw’n hygyrch i grynodiadau o anweithgarwch economaidd ar hyd arfordir y gogledd fel y Rhyl er mwyn llenwi’r swyddi gwag hynny[2]).

Blaenoriaeth fuddsoddi	4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy’n berthnasol i liniaru

6. Cysylltedd i a rhwng y Dinas-Ranbarthau, er enghraifft drwy gynigion datblygol ar gyfer Metro Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, fydd y brif flaenoriaeth fuddsoddi ar draws y rhaglenni o ystyried yr effaith bosibl a chrynodiadau’r boblogaeth yng Nghymru. Bydd hyn yn golygu adeiladu ar welliannau o fewn rhwydweithiau TEN-T er mwyn sicrhau bod buddiannau symudedd trefol ac effeithiau crynhoi yn cael eu gweld ledled rhanbarthau Gorllewin Cymru a’r Cymoedd.

7.Ymhlith y mathau o gamau gweithredu y gellid eu cefnogi mae:

- cyfleusterau trafnidiaeth rhyngfoddol a chynaliadwy sy’n gwella mynediad at gyflogaeth ac addysg gan integreiddio trafnidiaeth gyhoeddus yn well a’i gwneud yn fwy hygyrch a chynyddu’r defnydd tebygol ohono fel dewis amgen dichonadwy yn lle cymudo (e.e. cyfleusterau parcio a theithio, hybiau trafnidiaeth, cysylltu gwasanaethau bws a rheilffordd, cysylltiadau beicio, ac ati)

- Gwelliannau i’r rhwydwaith rheilffordd lle gall gyflawni yn erbyn y dangosydd canlyniadau, yn enwedig lle gall gysylltu ardaloedd twf ag ardaloedd diweithdra (e.e. gwella gorsafoedd, signalu, llinellau newydd, trydaneiddio ac ati).

- Lleddfu tagfeydd trefol (e.e. rheoli traffig, datblygu systemau a strategaethau trafnidiaeth carbon isel, hyrwyddo symudedd trefol)

- Treialu neu gyflwyno tocynnu deallus ac atebion Systemau Trafnidiaeth Deallus sy’n darparu system drafnidiaeth integredig fwy di-dor, gan annog defnydd mwy rheolaidd o drafnidiaeth gyhoeddus fel y dull trafnidiaeth a ffefrir.

[1] http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/publications/120711cityregions/?lang=cy

[2] *Tasglu Trafnidiaeth Integredig Gogledd-ddwyrain Cymru: Adroddiad i Weinidog yr Economi, Gwyddoniaeth a Thrafnidiaeth* (2013), Adroddiad Tasglu Trafnidiaeth Integredig Gogledd-ddwyrain Cymru.

2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy’n berthnasol i liniaru

Blaenoriaeth fuddsoddi	4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy'n berthnasol i liniaru

1.Pwyslais clir i'r Flaenoriaeth Fuddsoddi hon fydd trafnidiaeth gynaliadwy. Disgwylir i gyllid o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon gael ei wario ar gynlluniau a fydd yn gwella'r defnydd o drafnidiaeth gynaliadwy, fel y rheilffordd. Dylai hyn arwain at leihau allyriadau o'r aer a chefnogi cydymffurfiaeth â'r Cynlluniau Ansawdd Aer o dan Gyfarwyddeb 2008/50/CE; dylid ystyried hyn fel rhan o waith datblygu a gwerthuso prosiectau er mwyn dangos cyfraniad at briod Gynlluniau Ansawdd Aer Cymru. Caiff hyn ei fesur hefyd drwy ddangosydd allbwn penodol y bydd disgwyl i gynlluniau trafnidiaeth trefol cynaliadwy gyfranno ato.

2.Bydd angen i'r dangosydd canlyniadau a'r targed gael eu blaenoriaethu'n ofalus yn seiliedig ar wella hygyrchedd o fewn 30 munud i ganolfannau allweddol. Er mwyn cael effaith ar y targed bydd angen targedu canolfannau trefol allweddol lle ceir digon o bobl i ddylanwadu ar y dangosydd (e.e. Caerdydd a'r Cymoedd, Abertawe, Bangor). Hefyd, bydd angen rhywfaint o dargedu sy'n seiliedig ar yr ardaloedd hynny o fewn 45 munud a all gael eu gwella i 30 neu lai. Mae astudiaethau sy'n asesu'r mathau hyn o fannau cyfyng wedi llywio'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol a blaenoriaethu yn y Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru. Ceisir cysondeb â'r dogfennau cynllunio hyn, yn ogystal â Chynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol a strategaethau economaidd rhanbarthol.

3.Mae'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol hefyd yn cynnwys ymrwymiad i leihau allyriadau carbon cyfatebol o drafnidiaeth, gan gynnwys newid tuag at atebion trafnidiaeth gynaliadwy. Wrth ddangos cysondeb â'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol, bydd angen i bob gweithrediad hefyd ddangos sut mae'n cyfrannu at yr amcan hwn, gan gynnwys sut y bydd yn mesur ei gyfraniad drwy'r dangosydd canlyniadau cysylltiedig ar gyfer yr Amcan Penodol hwn.

4. Mae'r amcanion yn y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol hefyd yn gyson â'r blaenoriaethau a nodwyd gan Lywodraeth Cymru yn Strategaeth Cymru ar y Newid yn yr Hinsawdd[1]. Mae hon yn nodi uchelgeisiau (a adlewyrchir yn y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol) i leihau allyriadau yn y sector trafnidiaeth drwy (ymhlith pethau eraill) fwy o ddefnydd o drafnidiaeth gyhoeddus, llai o gilometrau teithiwr gan gerbydau a mwy o rôl i opsiynau teithio cynaliadwy wrth ddatblygu lleoedd. Mae pob un o'r nodweddion hyn wedi llywio'r gwaith o ddatblygu'r Amcan Penodol hwn a bydd disgwyl iddynt gael eu hadlewyrchu hefyd wrth ddylunio gweithrediadau a ariennir drwy'r Amcan Penodol hwn.

5.Dylai buddsoddiadau geisio ymgorffori'r arferion da a hyrwyddir drwy Gynlluniau Symudedd Trefol Cynaliadwy yr UE[2]. Dylai buddsoddiadau perthnasol fod yn gyson â chynlluniau symudedd a thrafnidiaeth a all ddangos eu bod wedi cael eu datblygu'n unol â chysyniad y Cynllun Symudedd Trefol Cynaliadwy.

6.Disgwylir i fuddsoddiadau o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon, lle bo'n briodol, ategu buddsoddiadau TEN-T a hefyd fwydo i mewn i fuddsoddiadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy’n berthnasol i liniaru

ategol mewn ardaloedd daearyddol penodol er mwyn gwella twf cyflogaeth (Amcan Penodol 4.4).

7.Bydd cyfleoedd am fuddsoddi ategol fel rhan o becyn integredig yn hynod bwysig, er mwyn sicrhau bod budd economaidd llawn buddsoddi mewn seilwaith yn cael ei wireddu.

8.Dylai buddsoddiadau nid yn unig ystyried gwelliannau i hygyrchedd o ran pellter trafnidiaeth gyhoeddus a chynaliadwy, dylent hefyd ystyried cysylltu hynny â rheoleidd-dra gwasanaethau er mwyn sicrhau ei fod yn addas at y diben i gefnogi mynediad i gyflogaeth. Yn yr un modd, dylai buddsoddiadau hefyd allu dangos sut y caiff cysylltiadau eu gwella rhwng ardaloedd llai cysylltiedig (e.e. ardaloedd o amddifadedd neu gyflogaeth isel) a chanolfannau cyflogaeth (e.e. fel bod y llwybrau yn rhai gwerth uchel).

9.Dylai cynlluniau ystyried rôl Systemau Trafnidiaeth Deallus[3], gan gymhwyso technolegau gwybodaeth a chyfathrebu at drafnidiaeth er mwyn ei gwneud yn fwy effeithlon, glân, diogel a di-dor

10.Rhaid i unrhyw gymorth cyhoeddus o dan y rhaglen hon gydymffurfio â rheolau gweithdrefnol a pherthnasol cymorth gwladwriaethol sy’n gymwys ar adeg rhoi’r cymorth cyhoeddus.

[1] https://gweddill.gov.wales/docs/desh/publications/101006ccstratfinalcy.pdf (pennod 8)

[2] http://www.mobilityplans.eu/11

[3] http://ec.europa.eu/transport/themes/its/index_en.htm

2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo’n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy’n berthnasol i liniaru

Blaenoriaeth fuddsoddi	4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy'n berthnasol i liniaru
1. Ni fwriedir defnyddio unrhyw offeryn ariannol ar gyfer y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon.	

2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy'n berthnasol i liniaru

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth

Tabl 5: Dangosyddion allbwn cyffredin a rhaglen-benodol (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi, wedi'u rhannu'n gategori'r rhanbarth ar gyfer yr ESF, a lle bo'n berthnasol, yr ERDF)

Blaenoriaeth fuddsoddi		**4(e) - Hyrwyddo strategaethau carbon isel ar gyfer pob math o diriogaeth, yn enwedig ardaloedd trefol, gan gynnwys hyrwyddo symudedd trefol amlfoddol cynaliadwy a mesurau addasu sy'n berthnasol i liniaru**							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
CO12	Rheilffordd: Cyfanswm hyd llinell reilffordd a ailadeiladwyd neu a uwchraddiwyd	km	ERDF	Llai datblygedig			24.00	Data monitro	Chwarterol
J20	Cyfleusterau rhyngfoddol a grëwyd neu a wellwyd	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			25.00	Data monitro	Chwarterol
J23	Tir a ddatblygwyd	Hectarau	ERDF	Llai datblygedig			3.00		
J30	Lleihau allyriadau CO2eq	tCO2e	ERDF	Llai datblygedig			10,700.00	Data monitro	Chwarterol

2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	7a
Teitl y flaenoriaeth fuddsoddi	Cefnogi Ardal Drafnidiaeth Ewropeaidd Sengl amlfoddol drwy fuddsoddi yn rhwydwaith TEN-T

2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig

Rhif adnabod yr amcan penodol	4.1

Teitl yr amcan penodol	Ymdrin ag ymyloldeb a gwella buddsoddiad preifat mewn ardaloedd lleol drwy wella'r ffordd y mae'r Rhwydwaith Trafnidiaeth Traws-Ewropeaidd (TEN-T) yn gweithredu).
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb	**Disgrifiad o'r llinell sylfaen a chanlyniadau** 1. Mae tystiolaeth yn awgrymu mai effaith buddsoddi mewn ffyrdd yw'r cryfaf ar gyfer economïau lleol; gan sicrhau gwelliannau mewn cyflogaeth, cynhyrchiant, nifer y busnesau a chyflogau[1]. Byddai'r cyllid sydd ar gael yn golygu mai dim ond 2-4 cynllun arwyddocaol a fyddai'n debygol o gael cymorth gan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon; felly, mae'n rhaid i'r cynlluniau hynny ymdrin â mater ymylodeb a hefyd sicrhau'r effaith economaidd leol fwyaf er mwyn helpu i fynd i'r afael â gwahaniaethau cynyddol rhwng rhanbarthau ac ategu'r amrywiaeth o fuddsoddiadau eraill a wneir ar draws y rhaglenni ESI. 2. Mae cyflogaeth, cynhyrchiant, creu busnesau a thwf busnesau, a chyflogau oll yn elfennau allweddol a dargedir gan wahanol rannau o raglenni ESI; gan ddangos sut y gall y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon helpu i ategu'r holl fuddsoddiadau ESI eraill hynny er mwyn dal gafael mewn buddiannau yn ardal y rhaglen. Caiff buddsoddi mewn cysylltedd ddylanwad byrdymor (a thymor hwy) uniongyrchol ar leoliad cwmnïau (newydd i'r ardal) a'r buddsoddiad a wneir ganddynt. 3. Disgwylir i fuddsoddiadau wella dibynadwyedd (e.e. drwy ymdrin â mannau cyfyng a thagfeydd) mewn rhannau penodol ac ansawdd isel o'r rhwydwaith TEN-T. Mae gwaith modelu ar rannau posibl o rwydwaith TEN-T yn awgrymu bod cynnydd o 10% o leiaf yn ganlyniad rhesymol i'w geisio o unrhyw fuddsoddiad sylweddol. 4. Mae llinellau sylfaen ar wahân wedi cael eu pennu ar gyfer yr A40 a'r A55, sy'n canolbwyntio ar gyflymderau cyfartalog yn ystod oriau brig. 5. Mae'n amlwg bod lleihau nifer y damweiniau hefyd yn broblem yn y rhannau hyn o rwydwaith TEN-T, felly amcan eilaidd fyddai lleihau nifer y damweiniau a'u difrifoldeb i'r cyfartaledd cenedlaethol (ceir lefel uwch na'r cyfartaledd yn y naill ran a'r llall). Ymdrinnir â hyn ar lefel prosiect gan ystyried pennu llinellau sylfaenol a thargedau cysylltiedig ar sail prosiect unigol. [1] *New Road Infrastructure: the Effects on Firms* (2012), S. Gibbons, T. Lyytikainen, H. Overman ac R. Sanchis-

	Guarner, Papur Trafod SERC 117, 2012

Tabl 3: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol, yn ôl amcan penodol (ar gyfer ERDF a'r Gronfa Cydlyniant)

Amcan penodol		**4.1 - Ymdrin ag ymyloldeb a gwella buddsoddiad preifat mewn ardaloedd lleol drwy wella'r ffordd y mae'r Rhwydwaith Trafnidiaeth Traws-Ewropeaidd (TEN-T) yn gweithredu.**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
4.1	Cyflymder cyfartalog ar ffordd TEN-T	Cilomedr yr awr	Llai datblygedig	A40:58 A55:86	2013	Cynnydd o 5-10%	Data Traffic Master	Blynyddol

2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi)

2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr

Blaenoriaeth fuddsoddi	7a - Cefnogi Ardal Drafnidiaeth Ewropeaidd Sengl amlfoddol drwy fuddsoddi yn rhwydwaith TEN-T

1.Mae'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol yn nodi y dylai Cymru anelu at gael mwy o fudd o'i seilwaith trafnidiaeth drwy integreiddio pob dull er mwyn gwneud i'r system weithio'n well, a chynyddu'r defnydd o opsiynau teithio iachach a mwy cynaliadwy. Dylai camau gweithredu geisio ychwanegu gwerth at fuddsoddiadau presennol ac arfaethedig, ymdrin â mannau cyfyng penodol ac ymdrin â materion ymyloldeb a wynebir gan ardal y rhaglen. Bydd hyn yn golygu bod mwy o ffocws ar yr ardaloedd ymylol a buddiannau economaidd lleol (lle na chosbir y cynllun am ei fod mewn ardaloedd ymylol). Efallai y bydd angen buddsoddi ymhellach er mwyn sicrhau'r budd economaidd mwyaf ar gyfer ardal y rhaglen o'r buddsoddiad hwn ac annog newid moddol (e.e. mewn safleoedd ategol neu gymorth sgiliau lleol er mwyn denu mewnfuddsoddiad).

2.Caiff gwariant a ragwelir o dan yr Amcan Penodol hwn ei neilltuo ar gyfer rhwydwaith TEN-T, ond bydd wedi'i gyfyngu'n llwyr i fuddsoddiadau a all ddangos effaith ar y dangosydd canlyniadau mewn perthynas â'r A55 a'r A40 yn unig (h.y. gwella cyflymderau ac amseroedd teithio ar hyd mannau cyfyng yr A55 a'r A40). Mae'r gwaith dadansoddi sy'n llywio'r rhaglen hon wedi nodi'r rhannau hynny o rwydwaith TEN-T yng Nghymru sy'n brif fannau cyfyng a'r ardaloedd lle ceir cyfle i dyfu, yn arbennig lle ceir mewnlifau cymudo neu gyfleoedd twf penodol sy'n gysylltiedig â safleoedd penodol (e.e. Ardaloedd Menter). Felly, rhaid i fuddsoddiadau anelu at ymdrin â man cyfyng sylweddol y mae tystiolaeth ohono (e.e. traffig cymudwyr a gwyliau).

3.Bydd ffocws ar gynaliadwyedd hefyd yn hanfodol ar gyfer pob cynllun â mesurau penodol i'w nodi er mwyn cefnogi'r defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus a thrafnidiaeth lân.

4.Mathau o gamau gweithredu y rhagwelir y bydd yn cefnogi:

- Buddsoddiad wedi'i dargedu yn rhwydwaith ffordd TEN-T ar hyd yr A40 a'r A55 er mwyn lleddfu tagfeydd yn y mannau cyfyng a nodwyd
- Mesurau ategol i wella hygyrchedd ar hyd llwybrau TEN-T ar drafnidiaeth gyhoeddus (e.e. mynediad bws, llwybrau beicio / cerdded, cysylltiadau amlfoddol ac ati).

2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	7a - Cefnogi Ardal Drafnidiaeth Ewropeaidd Sengl amlfoddol drwy fuddsoddi yn rhwydwaith TEN-T

1. Bydd angen i fuddsoddiadau mewn llwybrau TEN-T gael eu nodi fel cynlluniau seilwaith sy’n arwyddocaol yn genedlaethol yn y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol a Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru, gan ddefnyddio’r broses sicrwydd busnes well er mwyn sicrhau’r gwerth gorau am arian.

2. Gall cynlluniau trafnidiaeth chwarae rhan bwysig yn y gwaith o hyrwyddo datblygu economaidd ond er mwyn bod yn llwyddiannus bydd angen i’r elfennau eraill sydd eu hangen er mwyn cyflawni twf fod yn bresennol[1] ynghyd ag ymyriadau ategol. Bydd angen i’r buddsoddiadau penodol mewn trafnidiaeth o’r rhaglen hon ddangos eu bod yn ymdrin â mannau cyfyng gwirioneddol, o ran mynediad at gyflogaeth neu eu bod yn cynnig cyfleoedd i gyflawni twf economaidd ar lefel ranbarthol yn hytrach na dim ond effeithio ar ddewisiadau isranbarthol neu leol o ran lleoliadau busnesau.

3. Dylai’r effaith leol fod yn nodwedd bwysig o unrhyw fuddsoddiad llwyddiannus, yn enwedig lle mae’n cyfrannu at ddull datblygu integredig o fewn ardal leol, drefol neu ranbarthol (e.e. at strategaeth ranbarthol). Dylid disgwyl i fuddsoddiad ysgogi buddsoddiadau ychwanegol gan y sector preifat (e.e. drwy fewnfuddsoddi).

4. Dylai cynigion hefyd ystyried a dangos sut maent yn cefnogi gwaith datblygu trefol cynaliadwy ac yn gwella mynediad i drafnidiaeth gynaliadwy a’r defnydd ohoni, yn enwedig o ystyried y pwyslais a ddisgwylir ar gysylltu pobl â swyddi. Dylent hefyd ystyried effeithiau posibl ymyriadau trafnidiaeth ar allyriadau carbon yn eu hardal leol gan ddefnyddio adnodd carbon sylfaenol Adran Drafnidiaeth y DU[2]. Dylai pryderon datblygu cynaliadwy ac effeithiau negyddol posibl ar iechyd a’r amgylchedd gael eu hasesu wrth ystyried yr holl fuddsoddiadau o dan yr Amcan Penodol hwn.

5. Rhaid i unrhyw gymorth cyhoeddus o dan y rhaglen hon gydymffurfio â rheolau gweithdrefnol a pherthnasol cymorth gwladwriaethol sy’n gymwys ar adeg rhoi’r cymorth cyhoeddus.

[1] *Promoting Growth in All Regions: Lessons from across the OECD* (2011), y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd.

[2] https://www.gov.uk/government/publications/local-authority-basic-carbon-tool

2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo’n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	7a - Cefnogi Ardal Drafnidiaeth Ewropeaidd Sengl amlfoddol drwy fuddsoddi yn rhwydwaith TEN-T

Blaenoriaeth fuddsoddi	7a - Cefnogi Ardal Drafnidiaeth Ewropeaidd Sengl amlfoddol drwy fuddsoddi yn rhwydwaith TEN-T
Ni fwriedir defnyddio Offerynnau Ariannol ar gyfer yr Amcan Penodol hwn	

2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	7a - Cefnogi Ardal Drafnidiaeth Ewropeaidd Sengl amlfoddol drwy fuddsoddi yn rhwydwaith TEN-T
Nid oes unrhyw brosiect mawr ar y gweill	

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth

Tabl 5: Dangosyddion allbwn cyffredin a rhaglen-benodol (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi, wedi'u rhannu'n gategori'r rhanbarth ar gyfer yr ESF, a lle bo'n berthnasol, yr ERDF)

Blaenoriaeth fuddsoddi		**7a - Cefnogi Ardal Drafnidiaeth Ewropeaidd Sengl amlfoddol drwy fuddsoddi yn rhwydwaith TEN-T**							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
CO14	Ffyrdd: Cyfanswm hyd ffyrdd a ailadeiladwyd neu a uwchraddiwyd	km	ERDF	Llai datblygedig			15.00	Data monitro	Chwarterol
J21	Llwybr troed neu lwybr beiciau a grëwyd neu a ailadeiladwyd	km	ERDF	Llai datblygedig			5.00	Data monitro	

2.A.4 Blaenoriaeth fuddsoddi

Rhif adnabod y flaenoriaeth fuddsoddi	8b
Teitl y flaenoriaeth fuddsoddi	Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd adnoddau naturiol a diwylliannol penodol a'u datblygu

2.A.5 Amcanion penodol sy'n cyfateb i'r flaenoriaeth fuddsoddi a'r canlyniadau disgwyliedig

Rhif adnabod yr amcan penodol	4.4
Teitl yr amcan penodol	Cynyddu cyflogaeth drwy fuddsoddiadau mewn seilwaith lleol neu ranbarthol â blaenoriaeth sy'n ategu strategaeth economaidd ranbarthol neu drefol
Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni	**Disgrifiad o'r llinell sylfaen a chanlyniadau**

gyda chymorth yr Undeb	1. Edrychir ar ystadegau marchnad lafur Cymru yn ofalus yn y dadansoddiad economaidd-gymdeithasol ac fel rhan o'r rhaglenni ESF. Ceir cryn amrywiad mewn cyfraddau cyflogaeth ac mae'r rhesymau dros hynny yn amrywio rhwng yr Awdurdodau Lleol gwahanol yng Nghymru a hyd yn oed o'u mewn. Ceir pocedi o gyflogaeth isel ac amddifadedd ledled Cymru, nid dim ond yn y rhanbarthau neu'r Awdurdodau Lleol tlotaf. 2. Mae llawer o'r ardaloedd hyn yn dioddef seilwaith ffisegol gwael, asedau twristiaeth neu naturiol nas datblygwyd yn ddigonol a diffyg safleoedd addas neu atyniadol i fusnesau yn ogystal â phroblemau ehangach sgiliau isel ac anweithgarwch economaidd. Felly, mae dull gweithredu integredig sy'n ystyried pob elfen gyda'i gilydd, ond ar yr un pryd yn osgoi dyblygu darpariaeth, yn ddymunol. Bydd angen i elfen allweddol o hyn fod yn broses flaenoriaethu sy'n nodi cyfleoedd twf ar gyfer safleoedd penodol, yn hytrach na cheisio twf cyflogaeth ymhob man. Mae'r dangosydd a gafodd ei ddethol yn ategu'r hyn a gafodd ei ddethol ar gyfer cyllid adfywio wedi'i dargedu *Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid* gan Lywodraeth Cymru i geisio cysoni ac integreiddio gwaith cynllunio hefyd. 3. O ystyried nad yw'r ardaloedd isranbarthol i'w targedu wedi'u nodi na'u blaenoriaethu eto gan yr awdurdodau rhanbarthol neu drefol perthnasol ni ellir pennu llinellau sylfaen perthnasol ar gyfer y dangosydd canlyniadau, o ystyried y bydd y cyfleoedd yn wahanol ym mhob rhanbarth. Bydd targedau hefyd yn amrywio yn dibynnu ar y cynllun ond wrth gymryd cyfartaledd cyfraddau Cyfrif Hawlwyr mewn ardaloedd teithio i'r gwaith a nifer ddisgwyliedig gyfartalog o swyddi newydd i'w creu a'u llenwi gan geiswyr gwaith mae modd pennu gwerth targed cyfartalog. Yn amlwg bydd angen i bob gweithrediad gael ei ystyried ar sail teilyngdod a bydd angen chwilio am gyfleoedd i ragori ar y cyfartaledd yn gyffredinol. 4. Mae'r defnydd o Ardaloedd Teithio i'r Gwaith a ffocws ar swyddi newydd a grëwyd er budd ceiswyr gwaith yn yr ardaloedd hynny yn bwysig er mwyn ceisio sicrhau bod creu swyddi o fudd i'r ardaloedd cyfagos yn hytrach na dim ond i gymudwyr o'r tu allan i ardal y rhaglen. Dylai camau penodol wedi'u targedu, gan gynnwys y potensial i integreiddio â gweithgarwch ESF, gael eu hymgorffori er mwyn sicrhau y canolbwyntir yn briodol ar y canlyniad.

Tabl 3: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol, yn ôl amcan penodol (ar gyfer ERDF a'r Gronfa Cydlyniant)

Amcan penodol		**4.4 - Cynyddu cyflogaeth drwy fuddsoddiadau mewn seilwaith lleol neu ranbarthol â blaenoriaeth sy'n ategu strategaeth economaidd ranbarthol neu drefol**						
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth sylfaenol**	**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**	**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
4.4	Nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau mewn ardaloedd teithio i'r gwaith	Nifer	Llai datblygedig	11,442	2013	Gostyngiad o 8% ar gyfartaledd (gwerth yn dibynnu ar y cynllun)	Cyfradd gyflogaeth yn ôl ardal leol yng Nghymru a blwyddyn (StatsCymru)	Blynyddol

2.A.6 Camau gweithredu i'w cefnogi o dan y flaenoriaeth fuddsoddi (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi)

2.A.6.1 Disgrifiad o'r math o gamau gweithredu i'w cefnogi ac enghreifftiau ohonynt, ynghyd â'u cyfraniad disgwyliedig i'r amcanion penodol gan gynnwys, lle bo'n briodol, nodi prif grwpiau targed, tiriogaethau penodol a dargedir a mathau o fuddiolwyr

Blaenoriaeth fuddsoddi	8b - Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol

1. Cefnogir nifer gyfyngedig o gynlluniau â blaenoriaeth sy'n nodi cyfleoedd twf rhanbarthol neu drefol allweddol. Caiff y cynlluniau hyn eu llywio gan nifer fach o fuddsoddiadau seilwaith allweddol a fydd yn annog buddsoddiad busnes a thwf cyflogaeth yn y rhanbarth. Mae nifer o ddulliau targedu gofodol eisoes yn bodoli ledled Cymru a dylid eu hystyried wrth ddatblygu unrhyw gynlluniau oherwydd gallant helpu i ddarparu màs critigol neu gyfleoedd penodol. Er enghraifft, mae Ardaloedd Menter Llywodraeth Cymru a'r "Dinas-Ranbarthau" sy'n datblygu yn annog buddsoddiadau yn seiliedig ar botensial clystyrau neu bolion twf (a nodweddir yn aml gan ddiwydiannau allweddol y mae diwydiannau cysylltiedig yn datblygu o'u hamgylch, yn bennaf drwy effeithiau uniongyrchol ac anuniongyrchol) er mwyn hyrwyddo datblygu economaidd. Hefyd, mae gan Awdurdodau Lleol eu strategaethau economaidd eu hunain ar sail leol a rhanbarthol. Bydd pob un o'r rhain yn nodi gofynion seilwaith allweddol a rhydd y rhain gyfleoedd targedu strategol (e.e. helpu i nodi safleoedd busnes strategol allweddol).

2. Bydd yn hanfodol ystyried sut y gall y farchnad lafur leol achub ar gyfleoedd gwaith a gaiff eu creu drwy'r gweithrediadau a ariennir o dan yr Amcan Penodol hwn, ac yn arbennig y di-waith a'r rhai sydd dan anfantais. Tra bod y ffocws o ran lleoliad buddsoddiad ar gyfleoedd twf yn amlwg, bydd yn hanfodol i'r gweithrediadau hynny ddangos eu bod wedi nodi ardaloedd cyfagos lle ceir cyflogaeth isel neu amddifadedd a dangos sut y caiff cyfleoedd gwaith newydd eu gwneud yn hygyrch yn yr ardaloedd hynny (e.e. cysylltiadau trafnidiaeth gyhoeddus, cymorth cyflogaeth, gweithgareddau ymgysylltu ac ati). Bydd cysylltiadau ag ESF a chynlluniau eraill (e.e. Cymunedau yn Gyntaf neu fuddsoddiadau adfywio a dargedir) yn hanfodol a dylid edrych ar y cyfle i gydariannu.

3. Mae fframwaith adfywio Llywodraeth Cymru, Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid, hefyd yn ceisio targedu llai o fuddsoddiadau mewn llai o leoedd er mwyn cael yr effaith strategol fwyaf. Mae'r polisi hefyd yn rhoi pwyslais ar dystiolaeth, cynllunio strategol a chamau gweithredu cyfannol sydd nid yn unig yn canolbwyntio ar un agwedd ar adfywio (e.e. cydlyniant cymdeithasol drwy dargedu'r ardaloedd mwyaf difreintiedig).

4. Wrth geisio sicrhau cysondeb â'r dulliau gweithredu hyn, dylai camau gweithredu o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon geisio ymateb i brif egwyddor drefniadol datblygu cynaliadwy (h.y. dangos sut y bydd buddsoddiadau yn cefnogi canlyniadau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol) ac, fel y cyfryw, dylent ganolbwyntio ar gyfleoedd twf (yn hytrach na cheisio lliniaru effeithiau'r dirywiad yn unig).

5. Disgwylir i fuddsoddiadau o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon ddangos sut maent yn ategu rhaglenni buddsoddi ehangach a buddsoddiadau strategol eraill ar draws cyfres o raglenni ESI. Er enghraifft, gallai buddsoddiadau mewn llwybrau TEN-T a hygyrchedd gael eu hategu gan y gwaith o adfywio

Blaenoriaeth fuddsoddi	8b - Cefnogi twf sy’n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy’n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol

safleoedd strategol allweddol sy’n cysylltu â’r llwybrau hyn er mwyn manteisio’n llawn ar fuddsoddiad TEN-T a hygyrchedd (e.e. datblygu cyfleoedd twristiaeth a gynigir drwy well hygyrchedd i Flaenau’r Cymoedd neu gefnogi safleoedd strategol newydd ar gyfer clystyrau busnes a gweithgynhyrchu sy’n dod i’r amlwg o ganlyniad i fuddsoddiadau ategol mewn cysylltedd ac ynni carbon isel ym mhorthladdoedd Gogledd Cymru ac Ynys Môn).

6. Er mwyn cyflawni’r newid a geisir gan yr Amcan Penodol (ac a fesurir yn y dangosydd canlyniadau) disgwylir i gamau gweithredu greu nifer o swyddi newydd. Yn ogystal, byddai disgwyl i gyfran o’r swyddi newydd hyn gael eu llenwi gan geiswyr gwaith mewn ardaloedd cyfagos a dylai mesurau priodol gael eu hymgorffori mewn cynlluniau er mwyn sicrhau bod hyn yn digwydd (e.e. allgymorth, polisi recriwtio, cysylltiadau â rhaglenni ESF ac ati) er mwyn cael effaith ar ddata cyfrif hawlwyr. Felly, mae dull gweithredu integredig yn ddymunol er mwyn ystyried yr holl elfennau gyda’i gilydd, ond gan flaenoriaethu cyfleoedd twf ar gyfer safleoedd penodol, yn hytrach na cheisio twf cyflogaeth ymhob man.

7. Mathau o gamau i’w cefnogi:

- Safleoedd busnes mewn safleoedd strategol, gan gynnwys datblygu eiddo ac adfer tir.
- Buddsoddiadau sy’n bwysig i’r economi ym maes seilwaith ffisegol Cymru (adeiledig a naturiol/gwyrdd). Yn arbennig lle mae’n elfen allweddol o gynlluniau adfywio a datblygu economaidd integredig (fel asedau twristiaeth, diwylliant neu dreftadaeth)
- Seilwaith galluogi (e.e. buddsoddi mewn ffyrdd lleol lle caiff mynediad i safle ei wella) lle mae’n rhan hanfodol o gynllun integredig sy’n cyflawni yn erbyn yr Amcan Penodol a’r dangosydd canlyniadau.

2.A.6.2 Egwyddorion arweiniol ar gyfer dethol gweithrediadau

Blaenoriaeth fuddsoddi	8b - Cefnogi twf sy’n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy’n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol

1.Ymhellach i’r egwyddorion a nodir yn yr adran uchod (e.e. cysylltiadau ag ardaloedd cyfagos o amddifadedd, ESF a chynlluniau eraill) bydd yr holl fuddsoddiadau o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon naill ai’n cael eu cefnogi drwy Offeryn Ariannol (gweler isod) neu drwy set integredig o gamau gweithredu mewn ardal ddaearyddol benodol. Lle defnyddir Offeryn Ariannol, nodir y camau targedu fel rhan o’r asesiad ex-ante penodol sy’n llywio maint, cwmpas a model cyflenwi’r gronfa honno.

2. Gallai’r camau integredig hyn ymgorffori gwahanol gamau fel y nodir uchod, ond dylai fod ganddynt ffocws clir sy’n seiliedig ar dystiolaeth ar faes

Blaenoriaeth fuddsoddi	8b - Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol

twf penodol (e.e. twristiaeth, safleoedd busnes strategol, canolfan gyflogaeth ac ati). Dylai'r rhain gael eu nodi mewn strategaethau tiriogaethol sy'n bodoli eisoes (e.e. strategaeth economaidd ranbarthol neu strategaeth Dinas-Ranbarth).

3. Ar gyfer yr holl gymorth sydd y tu hwnt i unrhyw Offeryn Ariannol bydd gweithio mewn partneriaeth a chydweithio yn hanfodol. Mae'r lefel gymharol fach o gronfeydd sydd ar gael a'r lefel uchel o ddiddordeb a ragwelir o dan yr Amcan Strategol hwn yn golygu mai dim ond nifer gyfyngedig o gynlluniau a flaenoriaethir yn ofodol y gellir eu cefnogi. Felly, mae'n hanfodol bod Llywodraeth Cymru, Llywodraeth Leol, actorion Cymunedol, a sefydliadau sector preifat lleol / rhanbarthol yn cydweithio er mwyn nodi a blaenoriaethu buddsoddiadau. Dylai hyn sicrhau bod unrhyw gynllun yn cael ei integreiddio'n wirioneddol ac yn canolbwyntio ar y maes twf mwyaf priodol, a thrwy hynny, roi'r gwerth gorau am arian.

4. Bydd yr Awdurdod Rheoli yn disgwyl i bob cais ddarparu tystiolaeth glir o waith partneriaeth cynhwysfawr a dangos elfen o flaenoriaethu. Bydd yr Awdurdod Rheoli hefyd yn ceisio amrywiaeth o gyngor er mwyn sicrhau mai'r cynigion hynny sy'n cael eu hariannu yn y pen draw yw'r rhai sydd â'r potensial mwyaf i gyflawni yn erbyn yr Amcan Penodol a'r canlyniad ac yn gallu dangos eu bod yn bodloni'r gofynion a nodir yn y Rhaglen Weithredol hon. Er mwyn cyflawni ar y targedau canlyniadau disgwylir i'r rhan fwyaf o'r arian gael ei ddyrannu i nifer gymharol fach o gynlluniau lle ceir y potensial mwyaf am swyddi newydd.

5. Disgwylir i'r ardaloedd a ddewisir fod yn ardaloedd â photensial am dwf cyflogaeth, yn hytrach na thargedu'r ardaloedd mwyaf amddifad yn syml. Dylai cymorth ERDF anelu at ddarparu'r amgylchedd cywir ar gyfer buddsoddiad preifat a gall cyfranogiad y sector preifat mewn cynllun, yn enwedig drwy gyfraniadau ariannol, fod yn un arwydd bod cynllun yn debygol o fod yn hunangynhaliol yn y tymor hwy. Bydd cynlluniau cymeradwy yn gallu dangos sut y byddant yn sicrhau bod cyfleoedd cyflogaeth a grëir yn hygyrch i'r rhai yn yr ardaloedd lle ceir mwy o amddifadedd (e.e. cysylltiadau â thrafnidiaeth, sgiliau defnydd posibl o ESF, ac ati).

6. Disgwylir i bob cynnig ddangos y rhoddwyd ystyriaeth briodol i fentrau gofodol allweddol sy'n bodoli eisoes ac sy'n dod i'r amlwg, gan gynnwys rôl Ardaloedd Menter, Ardaloedd Twf Lleol, Ardaloedd Gwella Busnes, Clystyrau Cymunedau yn Gyntaf ac eraill. Byddai disgwyl i Ardaloedd Menter gael eu cynnwys mewn cynigion ar gyfer safleoedd busnes yn benodol.

7. Dylai cynigion hefyd ddangos methiant y farchnad economaidd a fydd, unwaith y'i cywirir, yn cefnogi cynnydd mewn cyflogaeth a thwf drwy optimeiddio allbwn economaidd y farchnad yn fwy effeithiol.

8. Rhaid i unrhyw gymorth cyhoeddus o dan y rhaglen hon gydymffurfio â rheolau gweithdrefnol a pherthnasol cymorth gwladwriaethol sy'n gymwys ar

Blaenoriaeth fuddsoddi	8b - Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol
adeg rhoi'r cymorth cyhoeddus.	

2.A.6.3 Defnydd arfaethedig o offerynnau ariannol (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	8b - Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol
Ymchwiliwyd i'r potensial am Offeryn Ariannol o dan y Gronfa Datblygu Trefol, ond canfuwyd na fyddai'n hyfyw yn ardal rhaglen Gorllewin Cymru a'r Cymoedd.	

2.A.6.4 Defnydd arfaethedig o brosiectau mawr (lle bo'n briodol)

Blaenoriaeth fuddsoddi	8b - Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol
Ni ragwelir y bydd unrhyw brosiectau mawr o dan y Flaenoriaeth Fuddsoddi hon	

2.A.6.5 Dangosyddion allbwn yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi a, lle bo'n briodol, gategori'r rhanbarth

Tabl 5: Dangosyddion allbwn cyffredin a rhaglen-benodol (yn ôl blaenoriaeth fuddsoddi, wedi'u rhannu'n gategori'r rhanbarth ar gyfer yr ESF, a lle bo'n berthnasol, yr ERDF)

Blaenoriaeth fuddsoddi		**8b - Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol**							
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
J23	Tir a ddatblygwyd	Hectarau	ERDF	Llai datblygedig			100.00	Data monitro	Chwarterol
J24	Safleoedd a grëwyd neu a adnewyddwyd	Metrau sgwâr	ERDF	Llai datblygedig			150,000.00	Data monitro	Chwarterol

Blaenoriaeth fuddsoddi				8b - Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol					
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth (lle bo'n berthnasol)**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
					D	**M**	**C**		
J25	Swyddi y darparwyd ar eu cyfer	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			3,000.00	Data monitro	Chwarterol
J26	BBaChau y darparwyd ar eu cyfer	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			235.00	Data monitro	Chwarterol

2.A.7 Arloesi cymdeithasol, cydweithrediad trawswladol a chyfraniad at amcanion thematig 1-7

Echel blaenoriaeth	4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol

2.A.8 Fframwaith perfformiad

Tabl 6: Fframwaith perfformiad yr echel blaenoriaeth (yn ôl cronfa ac, ar gyfer yr ERDF ac ESF, yn ôl categori'r rhanbarth)

Echel blaenoriaeth			4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol										
Rhif Adnabod	**Math o ddangosydd**	**Dangosydd neu gam gweithredu allweddol**	**Uned fesur, lle bo'n briodol**	**Cronfa**	**Categori'r rhanbarth**	**Carreg filltir ar gyfer 2018**			**Targed terfynol (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Eglurhad o berthnasedd dangosydd, lle bo'n briodol**
						D	**M**	**C**	**D**	**M**	**C**		
CO12	O	Rheilffordd: Cyfanswm hyd llinell reilffordd a ailadeiladwyd neu a uwchraddiwyd	km	ERDF	Llai datblygedig			0			24.00	Data monitro	Mae'r allbwn yn mesur gweithgarwch o dan un o bedair Blaenoriaeth Fuddsoddi o dan yr Echel Blaenoriaeth (tua 34% o'r holl weithgarwch)
F2	F	Cyfanswm y gwariant cymwys a gofnodwyd ar system gyfrifyddu'r awdurdod ardystio ac sydd wedi'i ardystio gan yr awdurdod	€	ERDF	Llai datblygedig			120234486.16			763,487,309.00	Data monitro	
I7	I	x% o'r dyraniad ariannol â blaenoriaeth y rhoddwyd cyfrif amdano gan gytundebau er mwyn cyflawni gwaith seilwaith	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			35%			0.00	Data monitro	Cytundebau â chontractwyr i gyflawni gwaith seilwaith.
I8	I	X nifer y prosiectau a gyflwynwyd i'r Awdurdod Rheoli ar ôl dilyn proses flaenoriaethu gytûn	Nifer	ERDF	Llai datblygedig			3			0.00	Data monitro	Bydd yn nodi'r elfennau sy'n ymwneud â Datblygu Trefol ac mae'n angenrheidiol i nodi cerrig milltir ar gyfer allbwn ar gyfer tir a ddatblygwyd.
J23	O	Tir a ddatblygwyd	Hectarau	ERDF	Llai datblygedig			DD/G			100.00	Data monitro	Mae'r allbwn yn mesur gweithgarwch o dan un o bedair Blaenoriaeth Fuddsoddi sy'n cwmpasu tua 33% o'r holl weithgarwch ar gyfer yr Echel Blaenoriaeth.

Gwybodaeth ansoddol ychwanegol am sefydlu'r fframwaith perfformiad

2.A.9 Categorïau o ymyrraeth

Categorïau o ymyrraeth sy'n cyfateb i gynnwys yr echel blaenoriaeth yn seiliedig ar enwau a fabwysiadwyd gan y Comisiwn, a dadansoddiad dangosol o gymorth yr Undeb.

Tablau 7-11: Categorïau o ymyrraeth

Tabl 7: Dimensiwn 1 - Maes ymyrryd

Echel blaenoriaeth	4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	025. Rheilffyrdd (TEN-T cynhwysfawr)	8,607,198.00
ERDF	Llai datblygedig	026. Rheilffyrdd Eraill	25,821,594.00
ERDF	Llai datblygedig	027. Asedau rheilffordd symudol	8,607,198.00
ERDF	Llai datblygedig	033. Ffordd TEN-T a ailadeiladwyd neu a gafodd ei gwella	84,109,814.00
ERDF	Llai datblygedig	034. Ffordd arall a ailadeiladwyd neu a gafodd ei gwella (traffordd, cenedlaethol, rhanbarthol neu leol)	8,607,198.00
ERDF	Llai datblygedig	035. Trafnidiaeth amlfoddol (TEN-T)	22,277,454.00
ERDF	Llai datblygedig	036. Trafnidiaeth amlfoddol	25,821,594.00
ERDF	Llai datblygedig	043. Seilwaith trafnidiaeth trefol glân a gwaith hyrwyddo (gan gynnwys cyfarpar a cherbydau)	86,071,982.00
ERDF	Llai datblygedig	044. Systemau trafnidiaeth deallus (gan gynnwys cyflwyno systemau rheoli galw, systemau tollau, systemau rheoli a gwybodaeth monitro TG)	8,607,198.00
ERDF	Llai datblygedig	046. TGCh: Rhwydwaith band eang cyflym (mynediad/dolen leol; >/= 30Mb yr eiliad)	52,277,453.00
ERDF	Llai datblygedig	047. TGCh: Rhwydwaith band eang cyflym iawn (mynediad/dolen leol; >/= 100Mb yr eiliad)	3,416,181.00
ERDF	Llai datblygedig	050. Seilwaith addysg ar gyfer addysg a hyfforddiant galwedigaethol a dysgu oedolion	8,354,045.00
ERDF	Llai datblygedig	072. Seilwaith busnes ar gyfer BBaChau (gan gynnwys parciau a safleoedd diwydiannol)	91,894,498.00
ERDF	Llai datblygedig	074. Datblygu a hyrwyddo asedau twristiaeth o fewn BBaChau	10,024,854.00
ERDF	Llai datblygedig	076. Datblygu a hyrwyddo asedau diwylliannol a chreadigol o fewn BBaChau	10,024,854.00
ERDF	Llai datblygedig	089. Adnewyddu safleoedd diwydiannol a thir halogedig	16,708,090.00
ERDF	Llai datblygedig	091. Datblygu a hyrwyddo potensial twristiaeth ardaloedd naturiol	10,024,854.00
ERDF	Llai datblygedig	092. Diogelu, datblygu a hyrwyddo asedau twristiaeth cyhoeddus	10,024,854.00
ERDF	Llai datblygedig	094. Diogelu, datblygu a hyrwyddo asedau diwylliannol a threftadaeth cyhoeddus	10,024,854.00

Tabl 8: Dimensiwn 2 - Math o gyllid

Echel blaenoriaeth	4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	01. Grant anad-daladwy	476,243,632.00

Echel blaenoriaeth	**4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol**		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	03. Cymorth drwy offerynnau ariannol: cyfalaf menter ac ecwiti neu gymorth cyfatebol	4,062,135.00
ERDF	Llai datblygedig	04. Cymorth drwy offerynnau ariannol: benthyciadau neu gymorth cyfatebol	20,000,000.00
ERDF	Llai datblygedig	06. Cymorth drwy offerynnau ariannol: cymhorthdal cyfradd llog, cymhorthdal ffi gwarant, cymorth technegol neu gymorth cyfatebol	1,000,000.00

Tabl 9: Dimensiwn 3 - Math o diriogaeth

Echel blaenoriaeth	**4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol**		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	01. Ardaloedd trefol mawr (poblog iawn > 50 000 o boblogaeth)	137,715,170.00
ERDF	Llai datblygedig	02. Ardaloedd trefol bach (dwysedd canolrannol >5 000 o boblogaeth)	167,080,903.00
ERDF	Llai datblygedig	07. Ddim yn gymwys	196,509,694.00

Tabl 10: Dimensiwn 4 - Dulliau cyflawni tiriogaethol

Echel blaenoriaeth	**4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol**		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	07. Ddim yn gymwys	501,305,767.00

Tabl 11: Dimensiwn 6 - Thema eilaidd ESF (ESF a YEI yn unig)

Echel blaenoriaeth	**4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol**		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**

2.A.10 Crynodeb o'r defnydd arfaethedig o gymorth technegol gan gynnwys, lle bo angen, gamau i atgyfnerthu adnoddau gweinyddol awdurdodau sy'n rhan o'r broses o reoli'r rhaglenni a'r buddiolwyr (lle bo'n briodol) (yn ôl echel blaenoriaeth)

Echel blaenoriaeth:	**4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol**

2.B DISGRIFIAD O'R ECHELAU BLAENORIAETH AR GYFER CYMORTH TECHNEGOL

2.B.1 Echel blaenoriaeth

Rhif adnabod yr echel blaenoriaeth	5
Teitl yr echel blaenoriaeth	Cymorth Technegol

2.B.2 Cyfiawnhad dros sefydlu echel blaenoriaeth sy'n cwmpasu mwy nag un categori o ranbarth (lle bo'n gymwys)

1.Caiff camau a ariennir drwy Gymorth Technegol, fel gyda rhaglenni 2007-2013, eu datblygu fel rhan o flaenoriaethau mono gronfa ond cânt eu cyflawni gan yr Awdurdod Rheoli (ARh) a'r rhanddeiliaid perthnasol fel rhan o gamau cydweithredol ac integredig ar draws rhaglenni ERDF ac ESF ardaloedd rhaglen Gorllewin Cymru a'r Cymoedd a Dwyrain Cymru. Caiff y dull gweithredu a amlinellir yn yr echel blaenoriaeth isod ei adlewyrchu ar draws yr ardaloedd rhaglen hyn ac yn y dangosyddion canlyniadau ac allbwn sy'n cael eu dethol.

2.Mae'r dull gweithredu yn adeiladu ar y broses lwyddiannus o gyflawni gweithgarwch Cymorth Technegol yn rhaglenni 2007-2013 a ddefnyddiodd Gymorth Technegol i wella trefniadau gweithredu, gan ddarparu adnoddau ychwanegol ym maes cefnogi a datblygu rhaglen, gweithgarwch ymchwil a monitro a hyrwyddo rhaglen. Defnyddiwyd Cymorth Technegol hefyd i gefnogi costau cyflogau yn uniongyrchol gan yr ARh a'r rhanddeiliaid perthnasol.

3.Ystyrir bod cefnogi costau cyflog uniongyrchol o fewn rhaglenni 2014-2020 yr ARh, yr Awdurdod Ardystio (AA), yr Awdurdod Archwilio a phartneriaid yn elfen bwysig o gyflawni'r rhaglenni. Ar gyfer rhaglenni 2014-2020, cynigir y dylid defnyddio Cymorth Technegol i barhau i gefnogi'r swyddi hynny a nodwyd yn rhaglen 2007-2013 fel rhai a oedd yn cynyddu capasiti swyddogaethau gweinyddol yr awdurdodau a'r partneriaid perthnasol. Yn unol â hyn, caiff unrhyw swyddi ychwanegol newydd ar gyfer rhaglenni 2014-2020 i ddatblygu ymhellach swyddogaeth archwilio a gweinyddol yr ARh, AA a'r Awdurdod Archwilio eu cefnogi drwy Gymorth Technegol hefyd. Defnyddir adnoddau Llywodraeth Cymru a'i phartneriaid ochr yn ochr ag adnoddau Cymorth Technegol.

4.Cynhaliwyd nifer o werthusiadau lefel rhaglen ac adolygiadau allanol yn ystod rhaglenni 2007-2013[1] sydd wedi cwmpasu nifer o feysydd a gefnogir drwy weithgarwch wedi'i ariannu drwy Gymorth Technegol, gan gynnwys;

- y trefniadau rheoli a monitro rhaglen gwell, i gynnwys swyddogaeth y Swyddog Datblygu Prosiect (SDP);
- arweiniad a chymorth arbenigol a thechnegol, gan gynnwys y Timau Ewropeaidd Arbenigol (TEA) a'r timau Trawsbynciol;
- ymchwil a gwerthuso;

- gwybodaeth a chyhoeddusrwydd, gan gynnwys gweithredu llinell gymorth i gwsmeriaid;
- trefniadau archwilio wedi'u hatgyfnerthu a rheoli achosion o afreoleidd-dra

5.Dangosodd canfyddiadau'r gwerthusiadau fod cefnogaeth eang i rôl SDP a gwasanaethau cymorth i fuddiolwyr, a gyflenwir drwy'r ARh a'r TEA yn cyflwyno buddiannau gwirioneddol o dan y rhaglen a sicrhau bod y prosesau arfarnu a rheoli yn cael eu deall yn dda a'u gweithredu'n effeithiol. Mae'r broses lwyddiannus o reoli rhaglenni 2007-2013 Cymru hefyd wedi cael ei chydnabod drwy nifer o wobrau i Gymru gan gynnwys Gwobrau 'Rhanbarth Rhagoriaeth' a thair gwobr RegioStarts seiliedig ar brosiect.

6.Mae'n bwysig bod cronfeydd Cymorth Technegol yn cael eu defnyddio yn ystod rhaglenni 2014-2020 er mwyn cynnal y sefyllfa gref hon a chyflawni rhagor o welliannau

[1] The Guilford Review of Implementation Arrangements (2012): Arolwg o Farn Cwsmeriaid WEFO 2009: The Effectiveness of Implementation in the 2007-2013 Structural Funds Programming Period Final Report. (Ionawr 2011); Thematic Evaluations of 2007-2013 EU Structural Funds Programmes; and Spatial European Teams Evaluation (Tachwedd 2010)

2.B.3 Cronfa a chategori'r rhanbarth

Cronfa	Categori'r rhanbarth	Sail y cyfrifiad (cyfanswm y gwariant cymwys neu'r gwariant cyhoeddus cymwys)
ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm

2.B.4 Amcanion penodol a chanlyniadau disgwyliedig

Rhif Adnabod	Amcan penodol	Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb
5.1	Sicrhau bod rhaglenni 2014-2020 yn cael eu rheoli'n effeithlon ac yn effeithiol	**Canlyniadau disgwyliedig.** 1. Nod Amcan Penodol 1 yw sicrhau bod y rhaglenni'n cael eu cyflawni mewn ffordd effeithlon ac effeithiol yng Nghymru. Y mesur allweddol sy'n sail i'r amcan hwn ac sy'n ffurfio rhan o'r adroddiad cydymffurfiaeth ar gyfer y rhaglen yw'r gyfradd afreoleidd-dra. Mae'r mesur hwn yn nodi cyfanswm gwerth afreoleidd-dra'r rhaglen a adroddwyd i OLAF fel canran o gyfanswm y gwariant cymwys ardystiedig a hawliwyd gan brosiectau.

Rhif Adnabod	Amcan penodol	Canlyniadau y mae’r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb
		2. Yn 2013 cafwyd cyfradd afreoleidd-dra o 0.53% ar gyfer ardal y rhaglen, ymhell islaw’r trothwy o 2% a ddefnyddiwyd gan y CE i gymryd camau cywirol. 3. Hefyd, caiff cyfradd wallau WEFO, a gyhoeddwyd gan yr Awdurdod Archwilio yn yr Adroddiad Rheoli Blynyddol, ei defnyddio fel mesur er mwyn cefnogi a mesur y broses o gyflawni’r Amcan Penodol. Roedd cyfradd wallau WEFO ym mis Rhagfyr 2012 ar gyfer ardaloedd y rhaglen yn 0.81%.

2.B.5 Dangosyddion canlyniadau

Tabl 12: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol (yn ôl amcan penodol) (ar gyfer ERDF/ESF/y Gronfa Cydlyniant)

Echel blaenoriaeth		**5.1 - Sicrhau bod rhaglenni 2014-2020 yn cael eu rheoli’n effeithlon ac yn effeithiol**									
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Gwerth sylfaenol**			**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
			D	**M**	**C**		**D**	**M**	**C**		
TAR1	Cyfradd afreoleidd-dra	Canran			0.53%	2013			Llai na 2%	Adroddiad cydymffurfiaeth WEFO	Blynyddol
TAR2	Cyfradd Wallau WEFO	canran			0.81%	2012			Llai na 2%	Adroddiad Rheoli Blynyddol yr Awdurdod Archwilio	Blynyddol

2.B.4 Amcanion penodol a chanlyniadau disgwyliedig

Rhif Adnabod	Amcan penodol	Canlyniadau y mae’r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb
5.2	Rhoi cyngor o ansawdd uchel i bartneriaid allweddol sydd ynghlwm wrth ddylunio a chyflawni gweithrediadau.	**Canlyniadau disgwyliedig.** 1. Nod Amcan Penodol 2 yw gwella lefelau boddhad cwsmeriaid drwy roi cyngor o ansawdd uchel i bartneriaid allweddol sydd ynghlwm wrth ddylunio a chyflawni gweithrediadau. Wedi’i fesur ar draws gweithgarwch a ariennir drwy Gymorth Technegol ar gyfer yr holl gronfeydd strwythurol yng Nghymru mae’n adlewyrchu boddhad buddiolwyr â’r gwasanaeth a gafwyd gan WEFO ar gyfer yr holl weithrediadau cymeradwy. 2. Y gyfradd boddhad cwsmeriaid gyffredinol sylfaenol, sy’n dyddio o 2009, yw 45[1] 3. Nod Amcan Penodol 2 yw sicrhau bod y rhaglenni’n ategu’r holl gronfeydd ESI yng Nghymru, ynghyd â

Rhif Adnabod	Amcan penodol	Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb
		rhaglenni ehangach y Comisiwn, Llywodraeth Cymru a rhaglenni a Arweinir gan y Sector a'u bod yn cael eu hintegreiddio â hwy. Caiff y gweithgarwch hwn ei fesur yn bennaf ar ffurf allbynnau fel nifer y prosiectau cydweithredol a gyflawnir. [1] Arolwg WEFO o Farn Cwsmeriaid 2009 - Dyma ganran y rhyngweithio, lle cafodd y gweithrediad ei gymeradwyo, yr oedd y buddiolwr yn fodlon neu'n fodlon iawn â'r gwasanaeth a gafwyd

2.B.5 Dangosyddion canlyniadau

Tabl 12: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol (yn ôl amcan penodol) (ar gyfer ERDF/ESF/y Gronfa Cydlyniant)

Echel blaenoriaeth		5.2 - Rhoi cyngor o ansawdd uchel i bartneriaid allweddol sydd ynghlwm wrth ddylunio a chyflawni gweithrediadau.										
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Gwerth sylfaenol**			**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
			D	**M**	**C**		**D**	**M**	**C**		
TAR3	Boddhad cwsmeriaid	Canran			45.00	2009			50.00	Arolwg o Farn Cwsmeriaid	Blynyddol

2.B.4 Amcanion penodol a chanlyniadau disgwyliedig

Rhif Adnabod	Amcan penodol	Canlyniadau y mae'r Aelod-wladwriaethau yn ceisio eu cyflawni gyda chymorth yr Undeb
5.3	Gwella'r broses o integreiddio buddsoddiadau â chronfeydd ESI eraill ynghyd â rhaglenni ehangach a arweinir gan y Comisiwn ac sy'n seiliedig ar Sector, a'u gwneud yn fwy ategol.	**Canlyniadau disgwyliedig.** 1. Nod Amcan Penodol 3 yw sicrhau bod y rhaglenni'n ategu'r holl gronfeydd ESI yng Nghymru, ynghyd â rhaglenni ehangach y Comisiwn, Llywodraeth Cymru ac a Arweinir gan y Sector a'u bod yn cael eu hintegreiddio â hwy. Caiff y gweithgarwch hwn ei fesur yn bennaf ar ffurf allbynnau fel nifer y prosiectau cydweithredol a gyflawnir.

2.B.5 Dangosyddion canlyniadau

Tabl 12: Dangosyddion canlyniadau rhaglen-benodol (yn ôl amcan penodol) (ar gyfer ERDF/ESF/y Gronfa Cydlyniant)

Echel blaenoriaeth		**5.3 - Gwella'r broses o integreiddio buddsoddiadau â chronfeydd ESI eraill a rhaglenni ehangach a arweinir gan y Comisiwn ac sy'n seiliedig ar Sector, ynghyd â'u natur ategol.**									
Rhif Adnabod	**Dangosydd**	**Uned fesur**	**Gwerth sylfaenol**			**Blwyddyn sylfaenol**	**Gwerth targed (2023)**			**Ffynhonnell data**	**Amlder adrodd**
			D	**M**	**C**		**D**	**M**	**C**		
TAR3	Boddhad cwsmeriaid	Canran			45.00	2009			50.00	Arolwg o Farn Cwsmeriaid	Ad hoc

2.B.6 Camau gweithredu i'w cefnogi a'u cyfraniad disgwyliedig at yr amcanion penodol (yn ôl echel blaenoriaeth)

2.B.6.1 Disgrifiad o'r camau gweithredu i'w cefnogi a'u cyfraniad disgwyliedig at yr amcanion penodol

Echel blaenoriaeth	**5 - Cymorth Technegol**

1.Mae Cymorth Technegol yn adnodd hanfodol er mwyn cefnogi'r gwaith o gyflwyno'r Rhaglen yn effeithiol. Mae'r broses o gyflawni rhaglenni 2014-2020 yn gofyn am bwyslais parhaus ar waith cyflenwi strategol gyda mwy o gysoni ac unioni â buddsoddiadau Cronfa ESI drwy grynodi adnoddau er mwyn cyflawni canlyniadau cynaliadwy ar gyfer swyddi a thwf.

2.Yng Nghymru, ceir nifer o feysydd allweddol a gaiff eu datblygu a'u cyflawni gan sefydliadau partner a'r ARh ei hun er mwyn cyflawni'r amcanion a sicrhau bod rhaglenni'n cyflawni'r lefel o integreiddio, crynodi a ffocws sydd ei hangen. Nid yw'r camau a gymerir yn annibynnol ar unrhyw un o'r amcanion ac felly maent wedi'u grwpio ar sail chwe maes buddsoddi allweddol a fydd, gyda'i gilydd, yn sicrhau bod yr amcanion a'r canlyniadau cysylltiedig wedi'u cyflawni.

3.Bydd costau cyflog, fel gyda rhaglenni 2007-13, yn rhan bwysig o'r broses o gyflawni gweithgarwch a ariennir o dan Gymorth Technegol ar gyfer yr ARh, AA, yr Awdurdod Archwilio a phartneriaid cyflenwi ehangach. Eir i'r costau cyflog hyn fel rhan o'r holl weithgareddau isod er mwyn ychwanegu at y gallu i gyflawni amcanion cyffredinol blaenoriaeth Cymorth Technegol.

4.Mae gan yr ARh a'i bartneriaid gryn brofiad o weithredu Cymorth Technegol yn y ffordd hon. Bydd yr holl swyddi a ariennir drwy Gymorth Technegol yn amodol ar bolisïau Adnoddau Dynol a chydnabyddiaeth y sefydliad cyflogi.

Rheoli

5.Bydd y gwaith o integreiddio cronfeydd yn dwyn heriau gweinyddol newydd i'r ARh, er enghraifft wrth gyflawni mwy o rôl ar gyfer Offerynnau Ariannol ac integreiddio swyddogaethau arbenigol fel Themâu Trawsbynciol[1]. Bydd camau gweithredu yn gwella ac yn atgyfnerthu cymorth a

Echel blaenoriaeth	5 - Cymorth Technegol

datblygiad rhaglenni strategol ac integredig.

6.Bydd y camau gweithredu yn cynnwys:

- Parhau i wella’r swyddogaeth rheoli rhaglen fewnol wrth ddatblygu a chyflawni rhaglenni integredig a chynaliadwy;
- Parhau i ddatblygu gwybodaeth arbenigol yr ARh a’r rhanddeiliaid drwy weithgareddau hyfforddi a rhwydweithio rheolaidd;
- Llywio a chefnogi’r broses o ddatblygu prosiectau, annog arloesedd, cydweithredu trawswladol, rhannu arfer da a phrif ffrydio;
- Camau gweithredu, yn unol â’r rhai a amlinellir yn Adran 10, sy’n ceisio lleihau’r baich gweinyddol ar fuddiolwyr;
- Darparu cyngor technegol a swyddogaethau arbenigol o ansawdd uchel, mewn meysydd sy’n ymwneud â’r canlynol, er enghraifft: gwaith caffael, arbenigedd ariannol (i gynnwys Offerynnau Ariannol) a gwyddonol, datblygu prosiect, datrys cwynion, arloesedd a chydymffurfiaeth;
- Datblygu a gwella systemau TG pwrpasol ac integredig ar gyfer cyflwyno Cronfeydd ESI a helpu e-Gydlyniant;
- Rhoi cyngor a chymorth arbenigol i brosiectau ar integreiddio, gweithredu a monitro’r themâu trawsbynciol.

Partneriaeth a Rhwydweithio

7.Mae partneriaethau a rhwydweithiau cryf wrth wraidd y broses lwyddiannus o weithredu’r rhaglenni ac integreiddio cronfeydd ESI ar bob lefel. Bydd yr Awdurdod Rheoli yn parhau i ymgysylltu â phartneriaid, gan gynnwys partneriaid cymdeithasol, a rhanddeiliaid allweddol wrth weithredu a chyflawni rhaglenni.

8.Bydd y camau gweithredu yn cynnwys:

- Annog a hwyluso prosiectau cydweithredol a ffyrdd cydweithredol o weithredu;
- Cysoni â rhaglenni a arweinir gan y Comisiwn Ewropeaidd, cronfa ESI a chronfeydd sy’n seiliedig ar Sector;
- Gwella’r gallu i gydgysylltu ar draws rhaglenni ac integreiddio cronfeydd ESI â gwariant a rhaglenni cenedlaethol;
- Atgyfnerthu dulliau cydgysylltu a chysylltu â phartneriaethau a hyrwyddo gwaith partneriaeth.

Monitro

9.Caiff Pwyllgor Monitro Rhaglenni unigol ei sefydlu i oruchwylio effeithiolrwydd ac ansawdd rhaglenni Cronfeydd ESI ynghyd â’r broses o’u hintegreiddio[2]. Lle bo cymhwysedd yn caniatáu, defnyddir Cymorth Technegol er mwyn sicrhau bod y rhaglen yn cael ei rheoli mewn ffordd effeithlon

Echel blaenoriaeth	5 - Cymorth Technegol

ac effeithiol drwy gefnogi dyletswyddau Pwyllgor Monitro'r Rhaglenni.

10.Bydd yr Awdurdod Rheoli yn sefydlu Ysgrifenyddiaeth i reoli trefniadau Pwyllgor Monitro'r Rhaglenni ar gyfer holl raglenni Cronfa ESI. Bydd yr Ysgrifenyddiaeth yn cymeradwyo, yn rheoli ac yn monitro'r holl wariant Cymorth Technegol a ddatgenir mewn perthynas â chyfarfodydd a swyddogaethau Pwyllgor Monitro'r Rhaglenni, gan sicrhau na chaiff gwariant ei ddatgan fwy nag unwaith yn erbyn Cronfa ESI wahanol. Dyrennir costau Pwyllgor Monitro'r Rhaglenni ar draws rhaglenni Cronfa ESI, yn seiliedig ar faint cymharol (gwerth cyfraniad yr UE) pob rhaglen.

11.Bydd y camau gweithredu yn cynnwys:

- Gwell cymorth rheoli i Bwyllgor Rheoli'r Rhaglenni a gwell adroddiadau i'r Comisiwn Ewropeaidd;
- Gwariant ar Bwyllgor Monitro'r Rhaglenni yn cynnwys treuliau a ffioedd ar gyfer arbenigwyr penodedig (caiff arbenigwyr a benodir i'r Pwyllgor ar sail teilyngdod gydnabyddiaeth yn unol ag arfer arferol Llywodraeth Cymru).

Ymchwil a Gwerthuso

12.Mae Ymchwil a Gwerthuso yn parhau i chwarae rhan ganolog yn y gwaith o helpu'r ARh i reoli rhaglenni'n effeithiol. Bydd y tîm Ymchwil, Monitro a Gwerthuso arbenigol o fewn yr ARh yn parhau i ddylunio, cynnal a rheoli gwerthusiadau lefel rhaglen a darparu neu gyrchu cyngor ac arweiniad arbenigol ar gyfer gwerthusiadau lefel prosiect.

13.Bydd y camau gweithredu yn cynnwys:

- Gwaith ymchwil a gwerthuso ar lefel rhaglenni, yn cynnwys ymchwilio i'r Themâu Trawsbynciol;
- Rhoi cyngor a chanllawiau ar werthuso i sefydliadau noddi;
- Lledaenu gwybodaeth am ymchwil a gwerthuso a digwyddiadau gweithdy;
- Rheoli ymarferion ymchwil a gwerthuso, er enghraifft drwy'r Grŵp Cynghori ar Werthusiadau.

Gwybodaeth a Chyhoeddusrwydd

14.Mae'r graddau y caiff rhaglenni a ariennir gan ESI eu hintegreiddio'n llwyddiannus yn dibynnu i raddau helaeth ar ddealltwriaeth eang ymhlith y noddwyr, y partneriaid a'r rhanddeiliaid o'i chynnwys, rheoliadau llywodraethu, a nodau ac amcanion. Mae hefyd yn hanfodol y rhoddir

Echel blaenoriaeth	5 - Cymorth Technegol

cyhoeddusrwydd eang i fanteision a chyflawniadau'r rhaglen er mwyn amlygu'r gwerth a ychwanegir gan y gwaith partneriaeth rhwng yr UE a Llywodraeth Cymru a'i phartneriaid.

15.Bydd y camau gweithredu yn cynnwys:

- Lledaenu gwybodaeth, cyhoeddusrwydd a chyfathrebu yn cynnwys canllawiau i bartneriaid a noddwyr, seminarau a gweithdai a digwyddiadau rhwydweithio;
- Lledaenu a hyrwyddo effeithiau gwell integreiddio â chronfeydd ESI a rhaglenni sector ehangach e.e. Horizon 2020;
- Datblygu a chynnal a chadw gwefan WEFO;
- Mentrau amrywiaeth a hygyrchedd;
- Gweithredu Llinell Gymorth.

Archwilio a Rheoli

16.Mae WEFO a'r Awdurdod Archwilio wedi meithrin cryn gryfder ym maes archwilio a rheoli o fewn rhaglenni 2007-2013. Bydd gwella'r swyddogaethau archwilio a rheoli ymhellach, ochr yn ochr ag uned gydymffurfio benodol yn sicrhau bod WEFO yn parhau i adeiladu ar gryfderau a ddatblygwyd ac yn achub ar y cyfle y gall buddsoddiadau cronfeydd strwythurol ei gynnig.

17.Bydd y camau gweithredu yn cynnwys:

- Trefniadau archwilio gwell i sicrhau bod y rhain yn gweithio'n effeithiol, gan wella ansawdd ac amseroldeb;
- Gwella gwaith monitro ac adrodd ar afreoleidd-dra;
- Gwell cymorth i drechu twyll a llygredd;
- Rhoi cyngor a chanllawiau cyson i noddwyr a phartneriaid drwy uned gydymffurfio WEFO.

[1] Arolwg WEFO o Farn Cwsmeriaid 2009 ac Effectiveness of Implementation in the 2007-2013 Structural Funds Programming Period

Echel blaenoriaeth	5 - Cymorth Technegol
[2] ERDF ac ESF (Rhanbarthau Llai Datblygedig a Mwy Datblygedig) ac EAFRD	

2.B.6.2 Disgwylir i ddangosyddion allbwn gyfrannu at ganlyniadau

Tabl 13: Dangosyddion allbwn (yn ôl echel blaenoriaeth) (ar gyfer ERDF/ESF/y Gronfa Gydlyniant)

Echel blaenoriaeth	5 - Cymorth Technegol					
Rhif Adnabod	**Dangosydd (enw'r dangosydd)**	**Uned fesur**	**Gwerth targed (2023) (dewisol)**			**Ffynhonnell data**
			D	**M**	**C**	
TA03A	Canran y prosiectau sy'n cael eu hasesu'n ffurfiol o ran integreiddio themâu trawsbynciol (ar lefel Cymru)	Canran			90.00	Data monitro
TA10	Cyflogeion Cyfwerth ag Amser Llawn y mae eu cyflogau yn cael eu cydariannu o dan Gymorth Technegol	Nifer			0.00	Data monitro
TAO1	Nifer y digwyddiadau hyfforddi a gynhaliwyd	Nifer			213.00	Data monitro
TAO10	Nifer yr e-gylchlythyrau a gyhoeddwyd	Nifer			439.00	Data monitro
TAO11	Canran yr ymholiadau a ddatryswyd o fewn pum diwrnod gwaith	Canran			75.00	Data monitro
TAO13	Canran y Gweithrediadau y mae eu holl hawliadau wedi cael eu cyflwyno a'u dilysu (ar lefel Cymru)	Canran			100.00	Data monitro
TAO2	Contract Fframwaith ar gyfer Arbenigedd ar waith ar gyfer cyflawni prosiectau	Nifer			1.00	Data monitro
TAO4	Nifer yr adroddiadau ymchwil a gyhoeddwyd	Nifer			93.00	Data monitro
TAO5A	Canran y prosiectau a gafodd cyngor Monitro a Gwerthuso (ar lefel Cymru)	Canran			90.00	Data monitro
TAO6	Nifer y digwyddiadau lledaenu	Nifer			40.00	Data monitro
TAO7	Nifer y digwyddiadau a drefnwyd gan WEFO	Nifer			10.00	Data monitro
TAO8	Nifer y datganiadau i'r wasg a gyhoeddwyd	Nifer			401.00	Data monitro
TAO9A	Canran y lansiadau prosiect proffil uchel (ar lefel Cymru)	Canran			90.00	Data monitro

2.B.7 Categorïau o ymyrraeth(yn ôl echel blaenoriaeth)

Categorïau cyfatebol o ymyrraeth sy'n seiliedig ar drefn enwi a fabwysiadwyd gan y Comisiwn, a dadansoddiad dangosol o gymorth yr Undeb

Tablau 14-16: Categorïau o ymyrraeth

Tabl 14: Dimensiwn 1 - Maes ymyrryd

Echel blaenoriaeth	**5 - Cymorth Technegol**		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	121. Paratoi, gweithredu, monitro ac arolygu	8,424,573.00
ERDF	Llai datblygedig	122. Gwerthuso ac astudiaethau	8,424,573.00
ERDF	Llai datblygedig	123. Gwybodaeth a chyfathrebu	7,221,063.00

Tabl 15: Dimensiwn 2 - Math o gyllid

Echel blaenoriaeth	**5 - Cymorth Technegol**		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	01. Grant anad-daladwy	24,070,209.00

Tabl 16: Dimensiwn 3 - Math o diriogaeth

Echel blaenoriaeth	**5 - Cymorth Technegol**		
Cronfa	**Categori'r rhanbarth**	**Cod**	**€ swm**
ERDF	Llai datblygedig	07. Ddim yn gymwys	24,070,209.00

3. CYNLLUN ARIANNU

3.1 Dyraniadau ariannol o bob cronfa a symiau ar gyfer cronfa perfformiad wrth gefn

Tabl 17

Cronfa	Categori'r rhanbarth	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		Cyfanswm	
		Prif ddyraniad	Cronfa perfformiad wrth gefn	Prif ddyraniad	Cronfa perfformiad wrth gefn	Prif ddyraniad	Cronfa perfformiad wrth gefn	Prif ddyraniad	Cronfa perfformiad wrth gefn	Prif ddyraniad	Cronfa perfformiad wrth gefn	Prif ddyraniad	Cronfa perfformiad wrth gefn	Prif ddyraniad	Cronfa perfformiad wrth gefn	Prif ddyraniad	Cronfa perfformiad wrth gefn
ERDF	Llai datblygedig	152,166,088.00	9,712,729.00	155,212,479.00	9,907,180.00	158,319,429.00	10,105,495.00	162,080,798.00	10,345,583.00	165,324,454.00	10,552,625.00	168,632,919.00	10,763,803.00	172,007,294.00	10,979,189.00	1,133,743,461.00	72,366,604.00
Cyfanswm		**152,166,088.00**	**9,712,729.00**	**155,212,479.00**	**9,907,180.00**	**158,319,429.00**	**10,105,495.00**	**162,080,798.00**	**10,345,583.00**	**165,324,454.00**	**10,552,625.00**	**168,632,919.00**	**10,763,803.00**	**172,007,294.00**	**10,979,189.00**	**1,133,743,461.00**	**72,366,604.00**

3.2 Cyfanswm y dyraniad ariannol yn ôl cronfa a chydariannu cenedlaethol (€)

Tabl 18a: Cynllun ariannu

Echel blaenoriaeth	Cronfa	Categori'r rhanbarth	Y sail dros gyfrifo cymorth yr Undeb (Cyfanswm y gost gymwys neu'r gost gymwys gyhoeddus)	Cymorth yr Undeb (a)	Gwrthran genedlaethol (b) = (c) + (d)	Dadansoddiad dangosol o'r wrthran genedlaethol		Cyfanswm yr arian (e) = (a) + (b)	Cyfradd gydariannu (f) = (a) / (e) (2)	Cyfraniadau Banc Buddsoddi Ewrop (g)	Prif ddyraniad		Cronfa perfformiad wrth gefn		Swm cronfa perfformiad wrth gefn fel cyfran o gyfanswm cymorth yr Undeb
						Arian cyhoeddus cenedlaethol (c)	Arian preifat cenedlaethol (1d)				Cymorth yr Undeb (h) = (a) - (j)	Gwrthran Genedlaethol (i) = (b) – (k)	Cymorth yr Undeb (j)	Gwrthran Genedlaethol (k) = (b) * ((j) / (a)	(l) = (j) / (a) * 100
1	ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm	301,917,197.00	152,892,090.00	116,553,442.00	36,338,648.00	454,809,287.00	66.3832524159%	0.00	283,433,283.00	143,531,761.00	18,483,914.00	9,360,329.00	6.12%
2	ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm	207,993,404.00	125,275,951.00	58,517,425.00	66,758,526.00	333,269,355.00	62.4099998633%		195,259,674.00	117,606,332.00	12,733,730.00	7,669,619.00	6.12%
3	ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm	170,823,488.00	75,213,511.00	56,055,766.00	19,157,745.00	246,036,999.00	69.4299998351%		160,365,367.00	70,608,805.00	10,458,121.00	4,604,706.00	6.12%
4	ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm	501,305,767.00	262,181,542.00	198,696,431.00	63,485,111.00	763,487,309.00	65.6599999883%		470,614,928.00	246,130,317.00	30,690,839.00	16,051,225.00	6.12%
5	ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm	24,070,209.00	8,186,839.00	8,186,839.00	0.00	32,257,048.00	74.6199993254%		24,070,209.00	8,186,839.00			
Cyfanswm	**ERDF**	**Llai datblygedig**		**1,206,110,065.00**	**623,749,933.00**	**438,009,903.00**	**185,740,030.00**	**1,829,859,998.00**	**65.9126963985%**		**1,133,743,461.00**	**586,064,054.00**	**72,366,604.00**	**37,685,879.00**	**6.00%**
Prifgyfanswm				**1,206,110,065.00**	**623,749,933.00**	**438,009,903.00**	**185,740,030.00**	**1,829,859,998.00**	**65.9126963985%**	**0.00**	**1,133,743,461.00**	**586,064,054.00**	**72,366,604.00**	**37,685,879.00**	

(1) I'w gwblhau dim ond pan fynegir echelau blaenoriaeth ar ffurf cyfanswm costau.

(2) Gellir talgrynnu'r gyfradd hon i'r rhif cyfan agosaf yn y tabl. Yr union gyfradd a ddefnyddir i ad-dalu taliadau yw'r gymhareb (f).

Tabl 18C: Dadansoddiad o'r cynllun ariannol yn ôl echel blaenoriaeth, categori'r rhanbarth ac amcan thematig

Echel blaenoriaeth	Cronfa	Categori'r rhanbarth	Amcan thematig	Cymorth yr Undeb	Gwrthran genedlaethol	Cyfanswm yr arian
Ymchwil ac Arloesi	ERDF	Llai datblygedig	Atgyfnerthu gwaith ymchwil, datblygu technolegol ac arloesi	301,917,197.00	152,892,090.00	454,809,287.00
Cystadleurwydd BBaCh	ERDF	Llai datblygedig	Atgyfnerthu gwaith ymchwil, datblygu technolegol ac arloesi	39,873,920.00	24,016,355.00	63,890,275.00

Echel blaenoriaeth	Cronfa	Categori'r rhanbarth	Amcan thematig	Cymorth yr Undeb	Gwrthran genedlaethol	Cyfanswm yr arian
Cystadleurwydd BBaCh	ERDF	Llai datblygedig	Gwella cystadleurwydd busnesau bach a chanolig, y sector amaethyddol (ar gyfer yr EAFRD) a'r sector pysgodfeydd a dyframaethu (ar gyfer yr EMFF)	168,119,484.00	101,259,596.00	269,379,080.00
Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni	ERDF	Llai datblygedig	Cefnogi'r newid i economi carbon isel ym mhob sector	170,823,488.00	75,213,511.00	246,036,999.00
Cysylltedd a Datblygu Trefol	ERDF	Llai datblygedig	Gwella argaeledd ac ansawdd technolegau gwybodaeth a chyfathrebu a'r defnydd a wneir ohonynt	55,693,634.00	29,127,618.00	84,821,252.00
Cysylltedd a Datblygu Trefol	ERDF	Llai datblygedig	Cefnogi'r newid i economi carbon isel ym mhob sector	172,143,962.00	90,030,820.00	262,174,782.00
Cysylltedd a Datblygu Trefol	ERDF	Llai datblygedig	Hyrwyddo trafnidiaeth gynaliadwy a dileu mannau cyfyng mewn seilweithiau rhwydwaith allweddol	106,387,268.00	55,640,250.00	162,027,518.00
Cysylltedd a Datblygu Trefol	ERDF	Llai datblygedig	Hyrwyddo cyflogaeth gynaliadwy o ansawdd a chefnogi symudedd llafur	167,080,903.00	87,382,854.00	254,463,757.00
Cyfanswm				**1,182,039,856.00**	**615,563,094.00**	**1,797,602,950.00**

Tabl 19: Swm dangosol o gymorth i'w ddefnyddio ar gyfer amcanion newid yn yr hinsawdd

Echel blaenoriaeth	Swm dangosol o gymorth i'w ddefnyddio ar gyfer amcanion newid yn yr hinsawdd (€)	Cyfran o gyfanswm y dyraniad i'r rhaglen weithredol (%)
1	67,863,516.00	5.63%
2	5,742,731.00	0.48%
3	168,903,488.00	14.00%
4	74,325,687.20	6.16%
Cyfanswm	**316,835,422.20**	**26.27%**

4. DULL INTEGREDIG O GYFLAWNI GWAITH DATBLYGU TIRIOGAETHOL

Disgrifiad o'r dull integredig o gyflawni gwaith datblygu tiriogaethol gan ystyried cynnwys ac amcanion y rhaglen weithredol gan ystyried y Cytundeb Partneriaeth a dangos sut mae'n cyfrannu at gyflawni amcanion y rhaglen weithredol a'r canlyniadau disgwyliedig

1. Mae rhaglenni ESI Cymru wedi cael eu datblygu i gyd gyda'i gilydd, gan fwrw golwg cyfannol dros Gymru gyfan. Bydd gwaith targedu gofodol effeithiol yn ffordd allweddol o gefnogi'r gwaith o integreiddio a chrynodi cronfeydd yn seiliedig ar anghenion a chyfleoedd tiriogaethol penodol yn y ffordd fwyaf priodol (cenedlaethol, rhanbarthol, isranbarthol neu leol). Nid yw rhanbarthau NUTS2 yn ystyried ardaloedd economaidd swyddogaethol is-ranbarthol yng Nghymru, fel Dinas-Ranbarth Caerdydd yn y de-ddwyrain neu Ddinas-Ranbarth Bae Abertawe yn y de-orllewin[1]. Felly anogir dulliau integredig o gyflawni gwaith datblygu tiriogaethol yn seiliedig ar waith cynllunio strategol. Mae Fframwaith Blaenoriaethu Economaidd Cymru[2] yn ategu'r gwahanol Raglenni Gweithredol, gan helpu i nodi gwaith targedu gofodol allweddol sydd eisoes yn mynd rhagddo a chyfleoedd allweddol i fuddsoddi yn y dyfodol.

2. Mae strategaethau gofodol yn dod i'r amlwg i gefnogi'r gwaith o ddatblygu ardaloedd trefol (strategaethau Dinas-Ranbarth), ardaloedd gwledig (mentrau Ardaloedd Twf[3]), a safleoedd strategol (Ardaloedd Menter[4]). Mae gan bob menter ei threfniadau cynllunio a llywodraethu strategol ei hun, a ategir drwy waith cynllunio llywodraeth leol a rhanbarthol (e.e. Partneriaethau Dysgu Rhanbarthol).

3. Nodir anghenion cyffredin clir ar draws pob dadansoddiad gofodol, gyda'r angen am gysylltedd gwell drwy fuddsoddi mewn seilwaith trafnidiaeth yn brif flaenoriaeth (er bod yr heriau yn wahanol). Mae meysydd blaenoriaeth eraill yn dibynnu'n fwy ar y maes ond yn gyffredinol maent yn cynnwys seilwaith strategol (safleoedd busnes, twristiaeth neu hygyrchedd), sgiliau (er mwyn ymdrin â diffygion) a denu buddsoddiad preifat (e.e. drwy gymorth busnes); gan adlewyrchu'n ofalus y blaenoriaethau a nodwyd ar gyfer cronfeydd ESI Cymru.

4. Bydd yr Awdurdod Rheoli yn gweithio gyda buddiolwyr i nodi'r pecyn ariannu mwyaf priodol ar draws cronfeydd ESI. Bydd hyn yn arbennig o bwysig i fuddsoddiadau â dimensiwn tiriogaethol clir. Bydd angen rhoi ystyriaeth briodol i ardaloedd difreintiedig iawn, yn enwedig y mannau hynny a nodir yn Adran 5 fel rhai lle mae problemau o ran amddifadedd. Y flaenoriaeth ar gyfer y rhaglen hon fydd i fuddsoddiadau dargedu cyfleoedd twf a all helpu i wella rhagolygon cyflogaeth nid yn unig yn yr ardal a gefnogir, ond mewn ardaloedd cyfagos hefyd.

5. Rhaid i fuddsoddiadau cydgysylltiedig mewn canolfannau twf lleol gael eu cefnogi drwy amrywiaeth o wahanol ffynonellau ariannol er mwyn cael effaith wirioneddol. Felly, disgwylir i arian o'r rhaglen hon gyfrannu at strategaethau tiriogaethol integredig cyfannol (e.e. strategaeth economaidd ranbarthol neu strategaeth dinas-ranbarth). Disgwylir cymorth penodol, yn unol â'r egwyddorion ar gyfer Datblygu Trefol Cynaliadwy, o dan Echel Blaenoriaeth 4 ar gyfer datblygu safleoedd strategol mewn ffordd a dargedir.

[1] I weld yr adroddiad ar Ddinas-Ranbarthau:
http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/publications/120711cityregions/?lang=cy

[2] Caiff fersiynau drafft cynnar eu cyhoeddi ar wefan WEFO, gyda drafft diwygiedig sy'n ymgorffori elfennau gofodol i'w gyhoeddi ym mis Mawrth 2014. Gweler: http://wefo.wales.gov.uk/applyingforfunding/funding2014-2020/epf/?lang=cy

[3] Er enghraifft ym Mhowys(http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/policy/plgzones/?lang=cy) a Dyffryn Teifi (http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/policy/teifi/?lang=cy)

[4] Nodwyd Saith Ardal Fenter ledled Cymru, gyda phob un yn canolbwyntio ar sectorau penodol. Rhagor o wybodaeth ar gael yn: https://businesswales.gov.wales/enterprisezones/cy

4.1 Datblygiadau lleol o dan arweiniad cymunedau (lle bo'n briodol)

Y ffordd y defnyddir offerynnau datblygiadau lleol a arweinir gan y gymuned a'r egwyddorion ar gyfer nodi'r ardaloedd lle y cânt eu rhoi ar waith

1. Nodir y dull gweithredu cyffredinol yn y Cytundeb Partneriaeth. Ni ragwelir unrhyw gefnogaeth i waith Datblygu Lleol a Arweinir gan y Gymuned (DLlAG) fel y nodir yn Erthygl 32 o'r Rheoliadau Darpariaethau Cyffredin ar gyfer y Rhaglen Weithredol hon.

2. Er mwyn sicrhau dull integredig o gyflawni gwaith datblygu tiriogaethol anogir cysylltiadau uniongyrchol rhwng DLlAG a gefnogir drwy'r EAFRD (o dan LEADER) a buddsoddiadau a wneir o dan ERDF. Dylai hyn helpu i gyflwyno ar raddfa fwy unrhyw fentrau LEADER a fu'n hynod lwyddiannus â'r potensial i gyflawni canlyniadau ERDF.

3. Bydd y cydgysylltu rhanbarthol a ddisgrifiwyd yn y Cytundeb Partneriaeth yn gyswllt allweddol rhwng buddsoddiadau DLlAG a wneir o dan y Cynllun Datblygu Gwledig a'r cyfleoedd ar gyfer buddsoddiadau mwy o faint o dan yr ERDF.

4. Rhagwelir mai rhan o'r gwaith cydgysylltu rhanbarthol cryfach a gyflwynir yn 2014-2020 (ac a argymhellwyd gan Adroddiad Guilford) fydd nodi cysylltiadau rhwng gwahanol gronfeydd ESI. Yna, dylai fod gan fentrau DLlAG llwyddiannus a ariennir drwy'r Cynllun Datblygu Gwledig y potensial i gael eu mwyhau gan ddefnyddio ERDF neu gronfeydd eraill. Er enghraifft, gallai cynllun peilot arloesol sy'n ymwneud ag ynni cymunedol drwy LEADER gael ei fwyhau i gynllun rhanbarthol neu genedlaethol drwy ERDF (Amcan Penodol sy'n anelu at gynyddu nifer y cynlluniau ynni cymunedol).

5. Ni chredwyd ei bod yn briodol defnyddio ERDF ochr yn ochr ag EAFRD ar gyfer DLlAG am ddau reswm allweddol: yn gyntaf mae'r strategaethau ar gyfer y ddwy gronfa yn wahanol, gydag EAFRD yn gweithredu ar lefel leol ac ERDF yn ceisio buddsoddiad sy'n bwysig yn rhanbarthol ac yn genedlaethol; ac yn ail am fod y mathau o weithgarwch a gefnogir yn debyg iawn ar gyfer y ddwy gronfa. Nodir y cydgysylltu arfaethedig rhwng y cronfeydd yn fanylach yn Adran 2 o'r Cytundeb Partneriaeth ac Adran 8 o'r Rhaglen Weithredol hon.

4.2 Camau integredig ar gyfer gwaith datblygu trefol cynaliadwy (lle bo'n briodol)
Lle bo'n briodol, y swm dangosol o gymorth ERDF ar gyfer camau integredig ar gyfer gwaith datblygu trefol cynaliadwy i'w gyflawni yn unol â'r darpariaethau o dan Erthygl 7(2) o Reoliad (UE) Rhif 1301/2013 a dyraniad dangosol cymorth ESF ar gyfer y camau gweithredu integredig.

1. Ni ddefnyddir unrhyw ERDF i gefnogi gwaith datblygu trefol cynaliadwy yn unol ag Erthygl 7(2) o reoliad ERDF. Mae'r Cytundeb Partneriaeth yn nodi sut y bydd y DU yn bodloni gofynion ar gyfer 5% o ERDF yn y maes hwn.

2. Fodd bynnag, cefnogir camau integredig sy'n cefnogi gwaith datblygu trefol cynaliadwy yn ardal y rhaglen yn unol ag ysbryd y rheoliadau (gan gynnwys y defnydd o strategaethau, cynnwys partneriaid mewn penderfyniadau a chamau cydgysylltiedig). Ni fydd y rhain yn cydymffurfio'n llawn oherwydd ni chaiff ei gyflawni drwy'r defnydd o Raglen Weithredol, Echel Blaenoriaeth neu ITI cwbl ar wahân; na thrwy ddirprwyo tasgau i'w dethol yn llawn.

3. Rydym yn awyddus i sicrhau nad yw strategaethau tiriogaethol integredig ond yn ymwneud â sicrhau a gwario cronfeydd UE a'u bod felly yn annog y defnydd o strategaethau economaidd sy'n bodoli eisoes yn hytrach na chreu rhai newydd. Dylai hyn helpu i sicrhau bod unrhyw gamau a gefnogir ar draws yr economi yn cael eu hintegreiddio'n wirioneddol yn hytrach na dim ond â chronfeydd ESI eraill. Er enghraifft, gall buddsoddiad mewn tai, gofal iechyd, addysg a mewnfuddsoddi oll fod yn ysgogwyr tiriogaethol allweddol ac ni fyddent yn rhan o ddull gweithredu a oedd ond yn canolbwyntio ar wario cronfeydd ESI.

4. Anogir rôl glir ar gyfer awdurdodau rhanbarthol a threfol priodol wrth helpu i gynllunio a chyflawni'r rhaglenni, gan adeiladu ar y cydweithredu a ddatblygwyd yn ystod 2007-2013. Bydd rôl i awdurdodau rhanbarthol a threfol yn y broses o ddatblygu a blaenoriaethu cyfleoedd allweddol yn helpu i ddangos cydweddu strategol clir â'r Awdurdod Rheoli a gellir ei chefnogi drwy'r defnydd o Gymorth Technegol.

5. Rhagwelwn y bydd pob rhan o raglen ERDF yn gallu cefnogi strategaethau integredig ar gyfer gwaith datblygu trefol cynaliadwy. Cyflawnir y buddsoddiadau seilwaith ffisegol strategol (heb gynnwys unrhyw ddyraniad i Offeryn Ariannol penodol) o dan Flaenoriaeth 4 yn unol ag egwyddorion gwaith Datblygu Trefol Cynaliadwy gan eu bod yn ysgogwyr allweddol strategaethau tiriogaethol integredig. Bydd gostyngiadau sylweddol yng nghyfran yr arian sydd ar gael i fuddsoddi yn y maes hwn (o gymharu â 2007-2013) er mwyn bodloni gofynion rheoliadol, ond rydym yn dal i anelu at ddarparu tua 10% o raglen ERDF er mwyn helpu i lywio'r math hwn o dwf rhanbarthol.

6. Nodweddion cyffredin strategaethau integredig ar gyfer gwaith datblygu trefol cynaliadwy yw gwelliannau mewn cysylltedd a buddsoddi mewn seilwaith busnes, twristiaeth a threftadaeth. Y nod wrth fuddsoddi mewn cysylltedd i ac o ganolfannau trefol allweddol, ac yn yr arlwy seilwaith ffisegol (ar gyfer busnesau ac ymwelwyr) o fewn y canolfannau hynny, yw creu cyfleoedd tiriogaethol newydd, gan gynnwys mewnfuddsoddi. Yr her yw sicrhau nad yw buddsoddi yn digwydd ar ei ben ei hun ond ei fod yn cynnig cyfleoedd adfywio ac yn annog mwy o fuddsoddiad gan y sector preifat).

7. Os caiff ei gydgysylltu â gweithgareddau eraill, gellir ategu pecyn integredig o gymorth ar gyfer adfywio lle drwy un buddsoddiad (neu nifer fach o fuddsoddiadau) mewn seilwaith ffisegol neu well cysylltedd. Cefnogir yr elfennau hyn o dan Echel Blaenoriaeth 4, a lle y caiff buddsoddiadau o'r fath eu cefnogi disgwylir iddynt fod yn rhan wedi'i blaenoriaethu o strategaeth diriogaethol integredig yn unol ag egwyddorion

Datblygu Trefol Cynaliadwy. At hynny, dylent ddangos sut y bydd y buddsoddiad hwnnw yn ategu mentrau eraill (e.e. buddsoddi mewn sgiliau, marchnadoedd llafur lleol, buddsoddi mewn busnes ac ati).

Tabl 20: Camau integredig ar gyfer gwaith datblygu trefol cynaliadwy – symiau dangosol o gymorth ERDF ac ESF

Cronfa	Cymorth ERDF ac ESF (dangosol) (€)	Cyfran o gyfanswm dyraniad y gronfa i'r rhaglen
Cyfanswm ERDF	0.00	0.00%
CYFANSWM ERDF+ESF	**0.00**	**0.00%**

4.3 Buddsoddiad Tiriogaethol Integredig (ITI) (lle bo'n briodol)

Y dull o ddefnyddio Buddsoddiadau Tiriogaethol Integredig (fel y'u diffiniwyd yn Erthygl 36 o Reoliad (UE) Rhif 1303/2013) heblaw mewn achosion a gwmpesir gan 4.2, a'u dyraniad ariannol dangosol o bob echel blaenoriaeth.

1. Nid oes unrhyw fwriad uniongyrchol i ddefnyddio cyfryngau Buddsoddiad Tiriogaethol Integredig. Amlinellir y dull gweithredu hwn a chyfnod adolygu yn y bennod ar Gymru yng Nghytundeb Partneriaeth y DU.

2. Ar hyn o bryd, teimlir y gellir cyflawni'r un buddiannau drwy drefniadau gweithredu a gynlluniwyd gan Gymru na fyddent yn gofyn am ragddethol dyraniadau ariannol neu ofynion adrodd a monitro newydd. Mae Awdurdodau Rheoli Cymru yn ceisio sicrhau mwy o integreiddio a chydgysylltu rhwng holl gronfeydd ESI yng Nghymru, ac fel gwlad fach gallant weithio'n agos gyda phartneriaid ledled Cymru i sicrhau buddsoddiadau tiriogaethol integredig heb fod angen cyflwyno trefniadau gweinyddol newydd.

3. Anogir awdurdodau rhanbarthol a threfol i ddefnyddio prosesau cynllunio a chydgysylltu sy'n bodoli eisoes (er mwyn cyflawni strategaethau tiriogaethol presennol) er mwyn blaenoriaethu buddsoddiadau ar gyfer eu hardaloedd tiriogaethol. Bydd yr Awdurdod Rheoli yn gweithio gyda'r awdurdodau hyn er mwyn helpu i nodi'r pecyn ariannu ESI mwyaf priodol, os yw'n berthnasol. Er enghraifft, gallai pecyn cymorth integredig gael ei ddatblygu ar draws cronfeydd ESI er mwyn helpu i ddatblygu Dinas-Ranbarth neu Ardal Fenter, ond nid oes angen i hyn gael ei wneud drwy ITI, dim ond drwy waith cynllunio a chydgysylltu effeithiol.

Tabl 21: Dyraniadau ariannol dangosol i ITI heblaw am y rhai a grybwyllwyd o dan bwynt 4.2 (swm cronnol)

Echel blaenoriaeth	Cronfa	Dyraniad ariannol dangosol (cymorth yr Undeb) (€)
Cyfanswm		**0.00**

4.4 Y trefniadau ar gyfer camau rhyngranbarthol a thrawswladol, o fewn y rhaglen weithredol, gyda buddiolwyr wedi'u lleoli yn o leiaf un Aelod-wladwriaeth arall (lle bo'n briodol)

1. Her allweddol i'r rhaglen fydd prif ffrydio camau cydweithredu'n fwy effeithiol a chyflawni gwell cydgysylltu rhyngwladol. Mae hyn yn arbennig o bwysig ar gyfer pob buddsoddiad o dan Ymchwil ac Arloesi. Mae diffyg partneriaid a rhwydweithiau rhyngwladol yn rhwystr allweddol i sefydliadau ymchwil yng Nghymru rhag cael arian ymchwil cystadleuol ac mae angen ymdrin â hyn yn uniongyrchol mewn unrhyw gymorth a roddir drwy'r rhaglen hon. Disgwylir i'r rhan fwyaf o brosiectau a gefnogir yn y meysydd hyn drwy'r rhaglen hon ymgorffori rhyw fath o weithgarwch trawswladol.

2. Yn Strategaeth Blue Growth y Comisiwn Ewropeaidd, tynnwyd sylw at y ffaith bod sector ynni'r môr yn un o bum maes datblygol yn yr 'economi las' a allai helpu i greu

swyddi mewn ardaloedd arfordirol. Mae mentrau eraill y Comisiwn, fel y ddogfen gyfathrebu ar Dechnolegau ac Arloesedd Ynni a Chynllun Gweithredu'r Iwerydd, wedi cydnabod pwysigrwydd ynni cefnfor ac yn anelu at annog ymchwil a datblygu ar y cyd a chydweithredu trawsffiniol er mwyn hybu ei ddatblygiad. At hynny, mae dogfen gyfathrebu'r Comisiwn ar Ynni Glas yn ystyried y potensial i'r sector ynni cefnfor gyfrannu at amcanion Strategaeth Ewrop 2020.

3. O bosibl, ceir cyfleoedd hefyd ar gyfer gweithgareddau cydweithredu o dan flaenoriaethau Cystadleurwydd BBaChau a Chysylltedd a Datblygu Trefol, er y bydd llai o weithredu uniongyrchol i annog y rhain. Dylai cymorth i BBaChau, mentrau cyllid i BBaChau a chamau integredig ar gyfer gwaith adfywio, trafnidiaeth gynaliadwy a rhwydweithiau geisio adeiladu ar arfer gorau rhyngwladol o ran cynllunio gofodol ac arbenigedd technegol.

4. Hefyd, gwneir cysylltiadau uniongyrchol rhwng y rhaglen hon a'r rhaglenni Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd y mae ardal y rhaglen yn cymryd rhan ynddynt. Ceir nifer o amcanion cyffredin, y ceisir pecynnau ariannu ategol ar eu cyfer: yn benodol, gallai amcanion ar gyfer Ymchwil ac Arloesi, Ynni Adnewyddadwy, newid i'r economi carbon isel a buddsoddiadau mewn seilwaith o ddiddordeb cyffredin (e.e. camau i ddiogelu'r amgylchedd morol a chyfnewid arfer gorau ar lefel Ewropeaidd gael eu cydgysylltu â chamau ymchwil ac arloesi er mwyn datblygu adnoddau ynni'r môr). Mae Cymru yn cymryd rhan yn rhaglen drawsffiniol Iwerddon/Cymru, rhaglen Ardal yr Iwerydd a rhaglen Gogledd-orllewin Ewrop.

4.5 Cyfraniad y camau arfaethedig o dan y rhaglen at strategaethau macro-ranbarthol a basn môr, yn amodol ar anghenion ardal y rhaglen fel y'u nodwyd gan yr Aelod-wladwriaeth (lle bo'n briodol)

(Lle mae'r Aelod-wladwriaeth a'r rhanbarthau yn cymryd rhan mewn strategaethau macro-ranbarthol a basn môr).

1. Ymgorfforir y DU yn Strategaeth yr Iwerydd a ddisgrifir yn y Cytundeb Partneriaeth. Anogir cysylltiadau lle mae cyfleoedd yn codi mewn ardaloedd twf glas, a chydweithredu ym maes ymchwil ac arloesi (yn enwedig yr hyn sy'n cefnogi ynni'r môr a'r amgylchedd a maes yr Her Fawr sy'n ymwneud ag ynni).

5. ANGHENION PENODOL ARDALOEDD DAEARYDDOL Y MAE TLODI YN EFFEITHIO ARNYNT FWYAF NEU LLE CEIR GRWPIAU TARGED SY'N WYNEBU'R RISG FWYAF O WAHANIAETHU NEU ALLGÁU CYMDEITHASOL (LLE BO'N BRIODOL)

5.1 Ardaloedd daearyddol y mae tlodi yn effeithio arnynt fwyaf/grwpiau targed sy'n wynebu'r risg fwyaf o wahaniaethu neu allgau cymdeithasol
1. Yng Nghymru diffinnir tlodi fel a ganlyn: *'Cyflwr hirdymor o ddiffyg adnoddau digonol i fforddio bwyd, amodau byw rhesymol neu amwynderau neu i gymryd rhan mewn gweithgareddau (megis mynediad i ardaloedd deniadol a mannau agored) y mae eraill mewn cymdeithas yn eu cymryd yn ganiataol'.* Felly, mae cysylltiad cryf rhwng Allgáu Cymdeithasol neu'r gallu i gyfranogi a materion Tlodi.

2. Daw'r Dadansoddiad Economaidd-gymdeithasol sy'n cyd-fynd â'r Rhaglen Weithredol hon i'r casgliad bod ymyriadau sydd wedi'u dylunio i wella canlyniadau cyflogaeth ac incwm yn fwy tebygol o lwyddo pan fyddant yn canolbwyntio ar unigolion ond y gall mentrau sydd wedi'u targedu'n ofalus ac sy'n canolbwyntio ar 'le' hefyd fod yn effeithiol. Awgryma y gall cymysgedd o ymyriadau fod yn briodol yng Ngorllewin Cymru a'r Cymoedd lle ceir gwendidau ym mhroffil sgiliau'r gweithlu ac ardaloedd o amddifadedd ffisegol a all atgyfnerthu canlyniadau gwael o fewn y farchnad lafur.

3. Bydd y ffordd yr aiff Cymru ati i ddatblygu gweithgarwch integredig fel yr amlinellir yn Adran 4 o bwys arbennig i fuddsoddiadau sy'n ceisio targedu'r rhai sy'n wynebu risg o dlodi, anfantais ac allgau a chysylltu'r grwpiau targed hyn â chyfle economaidd a thwf yn lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol a buddsoddiadau seiliedig ar le a wneir ar draws cronfeydd ESI. Disgwylir i bob gweithrediad ymgorffori cysylltiadau o'r fath a dulliau gweithredu integredig ar gam cynnar o'r broses ddatblygu.

4. Mae tlodi incwm cymharol yng Nghymru (a ddiffinnir fel cartrefi sy'n byw ar 60% neu lai o incwm canolrifol y DU ar draws gwahanol grwpiau o'r boblogaeth) yn weddol debyg i gyfartaleddau'r DU, er bod 31% o blant yn byw mewn tlodi yng Nghymru ar hyn o bryd (dau bwynt canrannol uwchlaw cyfartaledd y DU)[1].

5. Mae canran y boblogaeth sy'n byw mewn tlodi parhaus ar ôl costau tai (a ddiffinnir fel bod mewn tlodi incwm cymharol am o leiaf dair o'r pedair blynedd diwethaf) yn 11%, ychydig yn uwch nag yn Lloegr a'r Alban[2].

6. Hefyd, mae gan Gymru ganran uwch o gartrefi heb waith a phlant sy'n byw mewn cartrefi heb waith na chyfartaleddau'r DU. Mae data CThEM ar blant sy'n byw mewn teuluoedd incwm isel yn tanlinellu problem acíwt yng nghymoedd y de[3].

7. Yn ogystal â thlodi, mae Llywodraeth Cymru hefyd yn monitro lefelau amddifadedd yng Nghymru. Mae amddifadedd yn gysyniad ehangach na thlodi. Mae tlodi yn golygu peidio â chael digon o arian (neu hanfodion eraill) i fyw. Mae amddifadedd yn cyfeirio at broblemau a achosir gan brinder adnoddau a chyfleoedd cyffredinol (nid dim ond arian). Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2011 (MALlC) yw'r mesur swyddogol o amddifadedd mewn ardaloedd bach yng Nghymru sef Ardaloedd Cynnydd Ehangach Lleol (ACELlau). Er bod maint daearyddol yr ACELlau hyn yn amrywio eithaf tipyn, ac yn dibynnu ar ddwysedd y boblogaeth leol, bwriedir i'r poblogaethau fod yr un peth yn fras, gyda phoblogaeth gyfartalog o 1,500.

8. Yn MALlC 2011, diffinnir yr awdurdod lleol mwyaf amddifad fel yr awdurdod â'r gyfran fwyaf o'i ACELlau yn y 10% mwyaf amddifad o holl ACELlau Cymru. Gellir

ystyried bod y fath ddull yn nodi'r crynodiad o'r ardaloedd mwyaf amddifad mewn Awdurdod Lleol, yn hytrach na lefel amddifadedd gyfartalog.

9. Bydd buddsoddiadau tiriogaethol integredig sy'n seiliedig ar ardaloedd economaidd swyddogaethol yn ystyried cysylltiadau rhwng ardaloedd rhaglen (e.e. yn achos Dinas-Ranbarthau); felly, nid yw'r crynodeb o'r wardiau mwyaf amddifad isod yn gwahaniaethu rhwng ardaloedd rhaglen. Dylai buddsoddiadau cydgysylltiedig ac integredig ystyried y darlun cyfan, nid dim ond o fewn ffiniau ystadegol.

10. Ardaloedd o'r cymoedd uchaf sydd â'r crynodiad cymharol uchaf o amddifadedd ledled Cymru gyfan. Amlygir hyn yn Ffigur 29 o'r Dadansoddiad economaidd-gymdeithasol. Mae rhai wardiau canol dinas o Gaerdydd, Casnewydd ac Abertawe hefyd yn dioddef amddifadedd cymharol uchel. Mae'r darlun hwn yn wir am bump o'r wyth mesur amddifadedd MALlC, sef incwm; cyflogaeth; addysg; iechyd a diogelwch cymunedol.

11. Yr awdurdod lleol mwyaf amddifad yw Merthyr Tudful sydd â 25.0% o'i ACELlau yn y 10% mwyaf amddifad o Gymru, ac yna Blaenau Gwent (23.4%) a Rhondda Cynon Taf (17.8%). Mae gan Flaenau Gwent 87.2%, Merthyr Tudful 77.8% a Rhondda Cynon Taf 73.7% o'u ACELlau yn y 50% mwyaf amddifad o Gymru.

12. Yr awdurdodau lleol mwyaf amddifad yn y parth incwm yw Blaenau Gwent, sydd â 21.3% o'i ACELlau yn y 10% mwyaf amddifad o Gymru, Caerdydd â 21.2% a Merthyr Tudful â 19.4%.

13. Rhydd yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, sy'n cyd-fynd â'r rhaglen hon, asesiad cadarn o anghenion y rhai a all wynebu risg o eithrio, anfantais neu wahaniaethu o ganlyniad i un neu fwy o'r nodweddion a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a'u hanghenion penodol o ran cefnogi mynediad i gyflogaeth a sgiliau. Mae'r 'nodweddion gwarchodedig' hyn yn cynnwys oedran (gan gwmpasu pob grŵp oedran), anabledd, ailbennu rhywedd, priodas a phartneriaeth sifil, beichiogrwydd a mamolaeth, hil ac ethnigrwydd, crefydd neu gred, rhyw / rhywedd a chyfeiriadedd rhywiol.

14. Mae'r AEG yn tynnu sylw at y ffaith y gall grwpiau â nodweddion a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 wynebu problemau penodol sy'n effeithio ar eu gallu i gael mynediad at y farchnad lafur a datblygu ynddi, ac sy'n golygu eu bod yn wynebu mwy o risg o dlodi ac allgau. Mae'r AEG hefyd yn dangos bod diweithdra yn cael effaith anghymesur ar grwpiau pobl dduon a lleiafrifoedd ethnig[4], gyda chysylltiad agos rhwng ethnigrwydd a thlodi incwm.

[1] *Family Resource Survey* (2010/11), yr Adran Gwaith a Phensiynau. Data o 2008/9 i 2010/11

[2] Data hydredol o Arolwg Panel Cartrefi Prydain a'r Arolwg Deall Cymdeithas

[3] *Children in Low-Income Families Local Measure* (2011), CThEM

[4] Gweler y Sefydliad Cysylltiadau Hiliol: http://www.irr.org.uk/research/statistics/poverty/.

5.2 Strategaeth i ymdrin ag anghenion penodol ardaloedd daearyddol yr effeithir arnynt fwyaf gan dlodi/grwpiau targed sy'n wynebu'r risg fwyaf o wahaniaethu neu allgau cymdeithasol, a lle bo'n berthnasol, y cyfraniad at y dull integredig a nodir yn y Cytundeb Partneriaeth

1. Ffocws Rhaglenni ERDF Cymru yw hyrwyddo twf economaidd a chreu swyddi cynaliadwy ar draws ardal y rhaglen. Bydd llawer o'r swyddi a gaiff eu creu yn berthnasol i newydd-ddyfodiaid a'r rhai sy'n dychwelyd i'r farchnad lafur. Bydd yn rhan allweddol o'r dull integredig o ymdrin â gwaith datblygu tiriogaethol a nodir yn Adran 4 ar gyfer awdurdodau rhanbarthol a threfol er mwyn ystyried sut y gall integreiddio cronfeydd ESI ychwanegu gwerth yn eu meysydd, yn arbennig lle y gall gweithgareddau ESF sy'n targedu grwpiau penodol ategu buddsoddiadau ERDF mewn mannau. Bydd yr Awdurdod Rheoli hefyd yn profi buddiolwyr er mwyn sicrhau bod yr holl gynigion ar gyfer gweithrediadau yn ystyried cyfleoedd i integreiddio gweithgarwch ar draws cronfeydd yn llawn.

2. Mae hyn yn gyson â Chynllun Gweithredu Trechu Tlodi Llywodraeth Cymru sy'n canolbwyntio ar dri maes: Atal tlodi; Helpu pobl i gael gwaith; a lliniaru effaith tlodi.

3. Ategir hyn gan bwyslais Rhaglen ESF ar ddarparu gofal plant fforddiadwy, o ansawdd da a chamau wedi'u targedu i helpu pobl i wella eu sgiliau a'u cymwysterau, gan gydnabod mai cyflogaeth yw'r llwybr gorau allan o dlodi. Bydd rhaglen ESF yn ceisio cynorthwyo grwpiau targed y mae tlodi a gwahaniaethu yn effeithio arnynt fwyaf.

4. Ni wneir gwaith targedu gan ddefnyddio data MALlC yn helaeth fel rhan o raglen ERDF, er y bydd disgwyl hynny o ran gweithgareddau sy'n ceisio helpu i fynd i'r afael â phroblemau tlodi tanwydd drwy wella effeithlonrwydd ynni tai. Byddai ystyried amddifadedd hefyd yn cael ei ddisgwyl mewn unrhyw strategaeth drefol neu ranbarthol a gefnogir o ran gwaith datblygu trefol cynaliadwy o dan Flaenoriaeth 4.

Amcanion Trechu Tlodi Allweddol ar gyfer Rhaglenni Cymru:

- Canolbwyntio ar greu swyddi a thwf sy'n cynnig cyfleoedd cyflogaeth i'r rhai sydd allan o waith. Er enghraifft drwy wella cystadleurwydd BBaChau
- Ymdrin â rhwystrau cyflogaeth. Er enghraifft, ymdrin â sgiliau gwael a diffyg gofal plant drwy'r ESF, a ategir gan fynd i'r afael â rhwystrau trafnidiaeth i gael cyflogaeth drwy'r ERDF
- Canolbwyntio ar dwf. Er enghraifft, drwy gefnogi sectorau seiliedig ar wybodaeth allweddol drwy'r ERDF, sy'n gyson ag ymyriadau datblygu sgiliau gan alluogi'r rhai sy'n profi tlodi mewn gwaith i gael gafael ar swyddi mwy medrus, sy'n talu'n well drwy'r ESF.

5. Mae Cytundeb Partneriaeth y DU yn cynnwys manylion y dull o drechu tlodi ar draws cronfeydd ESI yng Nghymru. Mae gan Lywodraeth Cymru ddisgwyliad clir bod angen cymryd camau integredig er mwyn hyrwyddo cynhwysiant cymdeithasol a threchu tlodi, gan gyfrannu hefyd at fenter 2020 a Chynllun Gweithredu Trechu Tlodi Llywodraeth Cymru.

6. Bydd y cymorth a roddir o dan Echel Blaenoriaeth seilwaith yn targedu gwaith adfywio, creu swyddi a gwella cysylltedd mewn ardaloedd daearyddol penodol lle mae diffygion yn cael eu nodi'n aml fel rhwystr i gyflogaeth. Lle bo modd, anogir prosiectau i gysylltu ardaloedd cyfleoedd twf ag ardaloedd â chyfraddau uchel o dlodi ac amddifadedd.

7. Bydd camau gweithredu i ymdrin ag effeithlonrwydd ynni tai yn targedu'r rhai sy'n dioddef tlodi tanwydd yn benodol a rhagwelir y caiff data MALlC eu defnyddio i ddylunio dulliau targedu priodol.

Tabl 22: Camau gweithredu i ymdrin ag anghenion penodol ardaloedd daearyddol y mae tlodi yn effeithio arnynt fwyaf/grwpiau targed sy'n wynebu'r risg fwyaf o wahaniaethu neu allgau cymdeithasol

Grŵp targed/ardal ddaearyddol	Prif fathau o gamau wedi'u cynllunio fel rhan o'r dull gweithredu integredig	Echel blaenoriaeth	Cronfa	Categori'r rhanbarth	Blaenoriaeth fuddsoddi
Cymunedau sy'n dioddef tlodi tanwydd	Mesurau effeithlonrwydd ynni a wnaiff dorri costau tanwydd y rhai ar incwm isel	3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni	ERDF	Llai datblygedig	4c - Cefnogi effeithlonrwydd ynni, rheoli ynni craff a'r defnydd o ynni adnewyddadwy mewn seilwaith cyhoeddus, gan gynnwys adeiladau cyhoeddus, a'r sector tai
Ardal ddaearyddol i'w phennu drwy ymgynghoriad	Gwelliannau i seilwaith ffisegol er mwyn hyrwyddo twf economaidd a swyddi lleol.	4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol	ERDF	Llai datblygedig	8b - Cefnogi twf sy'n ystyriol o gyflogaeth drwy ddatblygu potensial mewndarddol fel rhan o strategaeth diriogaethol ar gyfer ardaloedd penodol, gan gynnwys trosi rhanbarthau diwydiannol sy'n dirywio a gwella hygyrchedd a datblygiad adnoddau naturiol a diwylliannol penodol

6. ANGHENION PENODOL ARDALOEDD DAEARYDDOL SY'N DIODDEF DIFFYGION NATURIOL NEU DDEMOGRAFFIG DIFRIFOL A PHARHAOL (LLE BO'N BRIODOL)

Ddim yn gymwys ar gyfer yr ardal Rhaglen hon

7. AWDURDODAU A CHYRFF SY'N GYFRIFOL AM REOLI AC ARCHWILIO PARTNERIAID PERTHNASOL YNGHYD Â'U RÔL

7.1 Awdurdodau a chyrff perthnasol

Tabl 23: Awdurdodau a chyrff perthnasol

Awdurdod/corff	Enw'r awdurdod/corff, a'r adran neu'r uned	Enw'r person sy'n gyfrifol am yr awdurdod/corff (rôl neu swydd)
Awdurdod rheoli	Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru	Prif Swyddog Gweithredol WEFO
Awdurdod ardystio	Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru	Pennaeth yr Awdurdod Ardystio
Awdurdod archwilio	Llywodraeth Cymru	Y Dirprwy Gyfarwyddwr, Llywodraethu Corfforaethol a Sicrwydd
Y corff y bydd y Comisiwn yn gwneud taliadau iddo	Llywodraeth Cymru	Cyfarwyddwr Cyllid

7.2 Cynnwys partneriaid perthnasol

7.2.1 Camau gweithredu a gymerwyd i gynnwys y partneriaid perthnasol yn y gwaith o baratoi'r rhaglen weithredol, a rôl y partneriaid hynny wrth weithredu, monitro a gwerthuso'r rhaglen

1. Mae'r Rhaglen Weithredol wedi cael ei datblygu mewn partneriaeth â rhanddeiliaid allweddol. Mae WEFO, fel yr Awdurdod Rheoli, wedi arwain y blaen ac wedi bod yn gyfrifol am lunio'r Rhaglen ond bu cryn ymgysylltu â phartneriaid ynghylch y gwaith datblygu a'r cynnwys.

2. Mae hyn wedi cynnwys nifer o Grwpiau Cynghori a benodwyd yn benodol a ffrydiau gwaith/gweithgorau arbenigol sydd â chryn ymgysylltu cyhoeddus dros y cyfnod datblygu. Adlewyrchodd aelodaeth pob grŵp ystod lawn o fuddiannau rhanddeiliaid (a'r rhai a nodwyd yn Erthygl 5) o'r sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector, ynghyd â chydbwysedd priodol o ran rhyw a daearyddiaeth a chyda buddiannau cydraddoldeb ac amgylcheddol yn cael eu cynrychioli. Disgrifir y grwpiau amrywiol isod gyda manylion yr aelodau yn 12.3.

3. Cyn dechrau drafftio'r Rhaglen Weithredol sefydlodd y Dirprwy Weinidog dros Amaethyddiaeth, Bwyd, Pysgodfeydd a Rhaglenni Ewropeaidd ar y pryd "Ymarfer Myfyrio[1]" a roddodd gyfle cynnar i randdeiliaid wneud sylwadau ar y cyfeiriad strategol a blaenoriaethau buddsoddi yn y dyfodol yn seiliedig ar y cynigion deddfwriaethol drafft. Ar y cyfan, roedd partneriaid a rhanddeiliaid yn cefnogi'r egwyddorion a oedd yn ategu'r cynigion deddfu a'r angen i gysoni'r rhaglenni newydd ag amcanion polisi Llywodraeth Cymru er mwyn cael yr effaith fwyaf posibl. Drwy hyn bu modd i'r Dirprwy Weinidog amlinellu'r cyfeiriad strategol a nifer o egwyddorion arweiniol y byddai rhaglenni 2014-2020 yn cael eu datblygu yn unol â nhw mewn datganiad i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar 8 Mai 2012[2]. Roedd hyn yn cynnwys yr angen i ganolbwyntio a thargedu ein hadnoddau ar y meysydd hynny sydd fwyaf tebygol o gael effaith drawsnewidiol ar economi Cymru a chyfrannu'n sylweddol at greu swyddi.

4. Cefnogwyd y gwaith cychwynnol drwy'r Grŵp Cynghori **Gweinidogol ar Raglenni Ewropeaidd**, grŵp gorchwyl a gorffen bach, a sefydlwyd i lunio syniadau a chynghori Gweinidogion yn uniongyrchol ar nifer o faterion strategol allweddol. Dewiswyd yr aelodau yn ofalus fel arbenigwyr yn eu maes, gyda'r gallu a'r ddealltwriaeth i gynnig y meddylfryd strategol angenrheidiol ar draws rhaglenni a meysydd polisi. Mae'r grŵp yn

cynnwys arbenigwyr allanol â chryn brofiad ac arbenigedd strategol, uwch Swyddogion o brif adrannau gwario Llywodraeth Cymru a chynghorwyr sy'n cynnig cyngor arbenigol, gan gynnwys uwch swyddogion sy'n gyfrifol am ddatblygu a chyflawni rhaglenni Ewropeaidd.

5. Sefydlwyd **Fforwm Partneriaeth Rhaglenni Ewropeaidd** fel y prif gyfrwng i ymgysylltu â rhanddeiliaid allanol ar ddatblygiadau ariannu Ewropeaidd ar ôl 2013. Sefydlwyd y Fforwm yn 2011 a bu ar waith yn ystod y cyfnod datblygu rhaglenni cyfan; gan gynnig mewnbwn uniongyrchol i'r gwaith o greu'r Rhaglen Weithredol a'r Cytundeb Partneriaeth. Daeth yr aelodau yn rhannol o Bwyllgor Monitro Rhaglenni Cymru Gyfan, ac yna fe'i hategwyd gan bartneriaid ychwanegol er mwyn sicrhau bod y Fforwm yn adlewyrchu buddiannau pob grŵp rhanddeiliaid perthnasol yng Nghymru. Drwy sefydlu'r grŵp, cydbwyswyd buddiannau ac adlewyrchwyd lefel briodol o gynrychiolaeth gan y sector preifat, cydbwysedd rhwng y rhywiau, wedi'i ledaenu ar draws cronfeydd, a chynrychiolaeth ddaearyddol.

6. Sefydlwyd pedwar **grŵp ffrwd waith technegol** yng nghanol 2012 er mwyn ystyried manylion technegol a gweithredol rhaglenni 2014-2020 a rhoi cyngor ar y cynnwys, prosesau a'r gweithdrefnau gan adlewyrchu cyfeiriad strategol y Gweinidog. Roedd y rhain yn cwmpasu'r canlynol:

- Rhaglenni Gweithredol
- Cyflenwi a Chydymffurfio
- Monitro a Gwerthuso;
- Cydweithredu Tiriogaethol

7. Roedd aelodau o ffrwd waith y Rhaglenni Gweithredol yn chwarae rhan uniongyrchol yn y broses o ddiffinio cynnwys y rhaglenni gan gynnwys cyfeiriad y strategaeth a themâu trawsbynciol (egwyddorion llorweddol) ac aeth aelodau o'r ffrydiau gwaith Cyflenwi a Chydymffurfio a Monitro a Gwerthuso ati'n benodol i ystyried a pharatoi canllawiau, dangosyddion a threfniadau cyflenwi a rheoli. Penodwyd aelodau drwy wahodd enwebiadau ac fe'u dewiswyd ar sail profiad rhaglenni wedi'u hariannu gan yr UE a pholisïau perthnasol yr UE, y DU a Chymru, ynghyd â phrofiad pwnc perthnasol a oedd yn briodol i bob Ffrwd Waith. Cynhaliwyd cydbwysedd llawn o ran buddiannau rhanddeiliaid, daearyddiaeth a'r rhywiau.

8. Yn olaf, er mwyn sicrhau bod cynigion yn gyson â pholisïau a strategaethau Llywodraeth Cymru sefydlwyd **Grŵp Polisi Rhaglenni Ewropeaidd Llywodraeth Cymru**. Dilynodd cyfarfodydd Grŵp Polisi gyfarfodydd ffrwd waith Rhaglenni Gweithredol a llywiodd y ddau grŵp y cynigion drafft a gyflwynwyd ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus ar ddechrau 2013. Roedd yr aelodau yn cynnwys cynrychiolwyr polisi lefel uwch a enwebwyd gan Gyfarwyddwyr Cyffredinol o holl adrannau perthnasol Llywodraeth Cymru.

9. Lansiwyd **ymgynghoriad cyhoeddus** llawn, 'Cymru a'r UE: Partneriaeth ar gyfer Swyddi a Thwf' ar 14 Ionawr 2013 er mwyn ceisio barn partneriaid ar gynigion Llywodraeth Cymru ar gyfer y Cronfeydd Strwythurol a Datblygu Gwledig. Daeth yr ymgynghoriad i ben ar 23 Ebrill 2013, a chafwyd 126 o ymatebion i'r cynigion yn ymwneud â'r Gronfa Strwythurol[3].

10. Ategwyd yr ymgynghoriad gan bedwar digwyddiad rhanddeiliaid rhanbarthol Llywodraeth Cymru, gyda thros 300 o randdeiliaid yn dod i drafod y prif gyfleoedd a heriau mewn cyfres o weithdai. Hefyd, trefnodd nifer o grwpiau rhanddeiliaid allanol

ddigwyddiadau sectoraidd yn ystod y cyfnod ymgynghori a fynychwyd gan swyddogion WEFO.

11. Penodwyd ymgynghorwyr i ddadansoddi canlyniadau'r ymgynghoriad a chyhoeddwyd eu hadroddiad ar y Cronfeydd Strwythurol ar wefan WEFO[4] a gwefan Llywodraeth Cymru ac mewn datganiad gan y Gweinidog Cyllid i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar 9 Gorffennaf 2013. Roedd yr ymgynghorwyr a benodwyd i ddadansoddi'r ymgynghoriad o'r un sefydliad a fu'n gyfrifol am y Gwerthusiad Ex Ante ac felly roedd ganddynt ddealltwriaeth fanwl o'r materion a godwyd.

12. Cafwyd cryn gefnogaeth i'r cynigion o dan y Cronfeydd Strwythurol yn sgil yr ymgynghoriad, o ran y blaenoriaethau buddsoddi a gafodd eu dethol a phwysigrwydd canolbwyntio adnoddau er mwyn cael effaith drawsnewidiol. Cododd nifer o ymatebwyr bryderon am absenoldeb Blaenoriaeth benodol ar gyfer trechu tlodi ac allgau cymdeithasol. Mae rhaglen ESF wedi'i datblygu yn unol â pholisi Llywodraeth Cymru, fel y nodwyd yn ei Chynllun Gweithredu ar Drechu Tlodi, sy'n nodi mai cyflogaeth yw'r llwybr gorau allan o dlodi.

13. Felly, mae camau gweithredu i ymdrin â thlodi ac allgau cymdeithasol yn canolbwyntio ar ddileu rhwystrau i gyflogaeth a helpu pobl i gael gwaith. Gyda hyn fel y brif egwyddor, ail-luniodd WEFO gamau gweithredu i gefnogi'r rhai sy'n byw mewn tlodi ac allgau cymdeithasol, neu sy'n wynebu'r risg o hynny, i fod o fewn Echel Blaenoriaeth 'Trechu Tlodi drwy Gyflogaeth Gynaliadwy' gan helpu'r cyfranogwyr hynny i gael gwaith cynaliadwy a sicr a'i gadw. Mae'r Echel Blaenoriaeth hon yn ategu'r thema drawsbynciol ar Drechu Tlodi ac Allgáu Cymdeithasol.

14. Sefydlwyd un Pwyllgor Monitro Rhaglenni Cymru ar gyfer rhaglenni Buddsoddi Strwythurol ac Ewropeaidd 2014-2020 ar ffurf gysgodol a chaiff ei fabwysiadu'n ffurfiol ar ôl i'r Comisiwn Ewropeaidd gymeradwyo'r rhaglenni.

15. Bydd y Pwyllgor hwn yn cwmpasu'r tair cronfa ESI a reolir gan Lywodraeth Cymru (ERDF, ESF, EAFRD) a bydd yn gyfrifol am gymeradwyo meini prawf dethol prosiectau Cronfeydd Strwythurol, ystyried y cynnydd a wnaed i gyflawni amcanion y rhaglen y cytunwyd arnynt, ac unrhyw ddiwygiadau i'r rhaglenni a chytuno ar y Cynllun Gwerthuso ac unrhyw ddiwygiadau i'r rhaglenni.

16. Mae'r aelodaeth o 27 (a Chadeirydd), sy'n seiliedig ar egwyddorion partneriaeth a llawer o'r arferion gorau a nodir yn y Cod Ymddygiad Ewropeaidd ar Bartneriaeth, yn cynnwys chwe aelod arbenigol a benodwyd drwy broses penodiadau cyhoeddus a 21 o aelodau a enwebwyd ar sail sector. Dewiswyd aelodau o blith y sector preifat, y sector cyhoeddus a'r trydydd sector (gan gynnwys partneriaid economaidd a chymdeithasol, awdurdodau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol; a chynrychiolwyr cymdeithas sifil gan gynnwys cyrff amgylcheddol a chydraddoldeb). Hefyd, dyluniwyd yr aelodaeth i sicrhau cydbwysedd eang rhwng y rhywiau a dosbarthiad ar draws y ddau ranbarth yng Nghymru a'r dimensiwn trefol/gwledig. Paratoir cylch gorchwyl drafft a chytunir arno yn y cyfarfod cyntaf. Bydd hyn yn cynnwys canllawiau manwl ar sut y gellir ymdrin â gwrthdaro buddiannau posibl.

17. Cefnogwyd sefydlu un Pwyllgor Monitro Rhaglenni gan ein partneriaid ar sail yr adborth a gafwyd yn ystod yr ymgynghoriad cyhoeddus a bydd yn llywio asesiad mwy cyfannol o effaith ac effeithiolrwydd y cronfeydd wrth gyflawni agenda Ewrop 2020, yn erbyn y Fframwaith Blaenoriaethu Economaidd ac a gefnogir gan well gwybodaeth reoli a monitro.

18. Bydd y Grwpiau Cyflenwi a Chydymffurfio a Gwerthuso sy'n bodoli eisoes yn parhau i weithredu drwy gydol 2014-2020 er mwyn parhau i roi cyngor ar waith cyflenwi a gweithredu (gan gynnwys cynnwys canllawiau) a threfniadau monitro a gwerthuso. Mae'r grwpiau hyn wedi bodoli drwy gydol cyfnod rhaglenni 2007-13 ac maent yn cynnwys buddiannau rhanddeiliaid eang mewnol Llywodraeth Cymru a buddiannau rhanddeiliaid allanol.

19. Mae'r Grŵp Cyflenwi a Chydymffurfio yn grŵp arbenigol technegol a sefydlwyd gan yr Awdurdod Rheoli (WEFO) fel fforwm i bartneriaid roi adborth ar faterion gweithredol gweithredu a chydymffurfio.

20. Mae gwaith y Grŵp yn llywio gwaith y Pwyllgor, ac mae ganddo gylch gwaith penodol i adolygu 'Adroddiad Cydymffurfio' rheolaidd WEFO cyn ei gyflwyno i'r Pwyllgor. Mae hyn yn cynnwys canlyniadau archwilio a gwallau cyffredin a geir yng ngwaith dilysu rheolwyr. Mae'r grŵp yn helpu'r Pwyllgor i fodloni ei hun ynghylch effeithiolrwydd ac ansawdd gweithredu Rhaglenni Cronfeydd Strwythurol Cymru ym meysydd cyflenwi a chydymffurfio.

21. Rôl y Grŵp Cynghori ar Werthuso yw cynnig cyngor a chymorth wrth ddylunio astudiaethau gwerthuso, gan reoli ansawdd yr adroddiadau ymchwil terfynol a sicrhau bod canfyddiadau yn cael eu dosbarthu'n eang. Bydd y grŵp hefyd yn monitro'r broses o weithredu'r Strategaeth Monitro a Gwerthuso ar gyfer rhaglenni Cronfeydd Strwythurol Cymru yn 2014-2020.

22. Yn ystod cyfnod rhaglen 2007-2013, defnyddiwyd Cymorth Technegol i gefnogi'r gwaith o ymgysylltu â sefydliadau anllywodraethol a gwirfoddol wrth gyflenwi rhaglenni, a datblygu eu capasiti. Mae hyn wedi cynnwys darparu cymorth, gwybodaeth, cyngor a chyfleoedd rhwydweithio. Cynigir y bydd gweithgareddau tebyg yn bosibl drwy weithgareddau Cymorth Technegol o fewn rhaglen ERDF fel y disgrifiwyd yn Adran 2.B., a fydd yn cynnwys y canlynol:

- Rheoli - datblygu ymhellach swyddogaethau a systemau'r Awdurdod Rheoli er mwyn cyflenwi rhaglenni cynaliadwy integredig a rhoi cyngor ac arweiniad arbenigol i fuddiolwyr
- Partneriaeth a Rhwydweithio - hwyluso gwaith ymgysylltu a gweithio mewn partneriaeth effeithiol â rhanddeiliaid wrth gefnogi'r broses o roi rhaglenni ar waith
- Monitro - sefydlu a chefnogi Pwyllgor Monitro Rhaglen Cronfeydd ESI unigol
- Ymchwil a Gwerthuso - parhau i ddarparu gwybodaeth seiliedig ar dystiolaeth o ansawdd er mwyn helpu i gyflenwi rhaglenni
- Gwybodaeth a Chyhoeddusrwydd - tynnu sylw at y gwerth a ychwanegir gan yr UE yn gweithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru a'i phartneriaid.
- Archwilio a Rheoli - cyflenwi rhaglenni effeithiol a rhai sy'n cydymffurfio yng Nghymru

23. Nid oes cynlluniau i drosglwyddo rhan o'r cyfrifoldeb am reoli'r Rhaglen Weithredol i Gyrff Canol, er enghraifft drwy ddefnyddio Grantiau Byd-eang neu Fuddsoddiadau Tiriogaethol Integredig a defnyddio'r darpariaethau a nodir yn erthygl 123(7) o Reoliad Darpariaethau Cyffredin (CPR) UE 1303/2013. Bydd Cyrff Canol, gan ddefnyddio'r darpariaethau a nodir yn erthygl 123(6) o'r CPR, yn cyflawni tasgau dirprwyedig penodol mewn perthynas â rheoli rhai cynlluniau cymorth. Bydd tasgau dirprwyedig yn cynnwys, o leiaf, ddethol prosiectau (buddiolwyr), rhoi dogfennau i fuddiolwyr sy'n nodi'r amodau o ran cymorth a gweinyddiaeth cymorth gwladwriaethol y cynllun. Mae'r

Cyrff Canol a ddewisir i reoli'r cynlluniau cymorth yn debygol o fod yn adrannau Llywodraeth Leol.

[1] http://wefo.wales.gov.uk/programmes/post2013/milestones/120515reflectionsexercise/?lang=cy

[2] http://www.assemblywales.org/bus-home/bus-chamber-fourth-assembly-rop.htm?act=dis&id=233432&ds=5%2F2012#dat4

[3]http://wales.gov.uk/consultations/businessandeconomy/130114walesandtheeu/?lang=en&utm_source=130114&utm_medium=wefowebsite&utm_campaign=consultation_cy

[4] http://wefo.wales.gov.uk/news/latest/130115consultation/?lang=cy

7.2.2 Grantiau cyffredinol (ar gyfer ESF, lle bo'n briodol)
7.2.3 Dyrannu swm i feithrin gallu (ar gyfer yr ESF, lle bo'n briodol)

8. CYDGYSYLLTU RHWNG Y CRONFEYDD, EAFRD, EMFF AC OFFERYNNAU ARIANNU ERAILL YR UNDEB AC OFFERYNNAU ARIANNU CENEDLAETHOL, AC Â BANC BUDDSODDI EWROP

Y dulliau gweithredu sy'n sicrhau cydgysylltiad rhwng y Cronfeydd, Cronfa Amaethyddol Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig (EAFRD), Cronfa'r Môr a Physgodfeydd Ewrop (EMFF) ac offerynnau ariannu eraill yr Undeb ac offerynnau ariannu cenedlaethol, ac â Banc Buddsoddi Ewrop, gan ystyried y darpariaethau perthnasol a nodir yn y Fframwaith Strategol Cyffredin.

1.Mae rhaglenni ESI Cymru wedi cael eu llunio i ategu ei gilydd ac mae rhaglenni ERDF yn rhannu dadansoddiad a strwythur, gan adlewyrchu heriau cyffredin dros Gymru gyfan.Bydd y meini prawf ar gyfer dethol a blaenoriaethu prosiectau yn profi sut mae pob prosiect wedi ystyried ffynonellau cyllid eraill sydd ar gael a'r cysylltiadau a wnaed â hwy.

2. Caiff prosiectau eu hannog yn benodol lle gallant gyfrannu at ERDF a blaenoriaethau offerynnau ariannu ehangach yr UE ar yr un pryd (e.e. Horizon 2020 neu LIFE).

3.Mae'r adran hon yn nodi'r cysylltiadau â chronfeydd ESI a chronfeydd UE eraill ledled yr UE a'r DU yn ôl Echel Blaenoriaeth, heb ddyblygu dulliau cydgysylltu na chysylltiadau â strategaethau macro-ranbarthol a nodir yn y Cytundeb Partneriaeth.

Ymchwil ac Arloesi

4.Mae Ymchwil ac Arloesi yn ddwy elfen o'r "triongl gwybodaeth". Addysg yw'r drydedd. Gall buddsoddiadau ESF helpu i gynyddu cyflenwad unigolion â'r sgiliau arbenigol i gefnogi'r gwaith o feithrin gallu ac adnoddau mewn sefydliadau ymchwil, a chynyddu arloesedd o fewn busnesau Cymru. Ceisir cydgysylltu'r gweithgareddau hyn yn agos iawn, gyda'r potensial i ystyried cyllid ategol; yn arbennig, lle gellir cyfuno Ymchwil, Arloesi a Sgiliau.

5.Mae lle i sicrhau yr ategir rhaglen EAFRD er mwyn hyrwyddo arloesedd a'r sylfaen wybodaeth mewn ardaloedd gwledig, ac yn enwedig drwy fuddsoddiadau o dan faes carbon isel, ynni a'r amgylchedd yr Her Fawr. Gall buddsoddiadau ERDF sy'n cefnogi'r newid i economi carbon isel ategu gweithgarwch a ariennir o dan yr EMFF, yn dibynnu ar yr arbenigeddau a gefnogir.

6.Disgwylir cyswllt mawr â rhaglen Horizon 2020 ac arian ymchwil cystadleuol arall, fel arian Cynghorau Ymchwil y DU, Bwrdd Technoleg a Strategaeth y DU a NESTA y DU. Er enghraifft, mae'r DU yn ymwneud â rhwydwaith Eureka drwy'r TSB, gan gynnig y llwybr i ddatblygu clystyrau a phartneriaethau rhyngwladol. Mae'r ERDF yn disgwyl buddsoddi mewn ymchwil ac arloesi sylfaenol gyda nod penodol o feithrin gallu ac adnoddau er mwyn cynyddu mynediad at y cronfeydd hyn. Bydd y dimensiwn rhyngwladol clir a geisir drwy feithrin gallu ac adnoddau yn gofyn am roi mwy o ystyriaeth i fentrau ledled yr UE fel yr Ardal Ymchwil Ewropeaidd a gwaith y Cyngor Ymchwil Ewropeaidd. Hefyd, defnyddir ERDF ymhellach i lawr er mwyn sicrhau yr ymelwir ar ganlyniadau'r ymchwil honno a bod y buddiannau yn cael eu gwireddu yn ardal y rhaglen, gan gynnwys y potensial i fasnacheiddio ymchwil Ewropeaidd (e.e. o Horizon 2020) yng Nghymru.

7.Dylai synergeddau â Horizon 2020 hefyd ystyried cysylltiadau â phartneriaethau preifat-cyhoeddus (Mentrau Cydraglennu, ERA-NET, mentrau Erthygl 185), partneriaethau cyhoeddus-preifat (mentrau Erthygl 187) a chamau gweithredu o dan Ran IV o Horizon 2020 sy'n ymwneud â Lledaenu Rhagoriaeth ac Ehangu Cyfranogiad, lle

gallai Gorllewin Cymru a'r Cymoedd ddarparu uwch bartneriaid posibl ym mhob cam Ehangu.

8.Ceir amrywiaeth o offerynnau ariannu yn yr UE a'r DU sy'n ceisio ymdrin â'r heriau sy'n ymwneud â'r newid i economi carbon isel. Bydd Horizon 2020 yn gyswllt allweddol, a dylai cyllid arddangos Cronfa Newydd-ddyfodiaid (NER) 300 gael ei ystyried hefyd. Efallai y bydd cyfleoedd hefyd i gefnogi'r gwaith o gyflwyno dulliau gweithredu a ddilyswyd o dan raglen LIFE, lle maent yn cyflawni amcanion rhaglen ERDF, er enghraifft wrth ddangos eco-arloesi neu fabwysiadu technolegau arloesol.Gall ERDF gefnogi nifer o gamau gweithredu sy'n ategu'r rhaglenni eraill hyn gan yr UE (e.e. LIFE) lle maent hefyd yn cyflawni amcanion y Rhaglen Weithredol hon.

9.Er bod hyn yn awgrymu pennu ffiniau rhwng y cronfeydd, ystyrir y posibilrwydd o gydariannu ar sail achos unigol (dylai prosiect gyflawni amcanion ERDF a gofynion y gronfa gystadleuol arall). Ni fydd prosiectau ERDF yn cymryd lle cronfeydd ymchwil cystadleuol eraill. Caiff prosiectau eu herio er mwyn sicrhau eu bod yn cymryd rhan mewn cynigion cystadleuol eraill (e.e. Horizon 2020 neu gronfeydd ymchwil domestig) lle mai dyna'r ffynhonnell cyllid fwyaf priodol. Bydd cydleoli uned Horizon 2020 â'r Awdurdod Rheoli ar gyfer ERDF, ynghyd â defnyddio cyngor arbenigol (mewnol ac allanol) er mwyn llywio pa brosiectau sy'n cael eu dethol, yn helpu i sicrhau bod cydgysylltu agos rhwng y cronfeydd hyn.

10.Ategir Camau Marie Curie hefyd a chaiff cynigion ERDF cysylltiedig eu hystyried ar sail achos unigol. Bydd llawer o'r cysylltiadau ag ERASMUS a mentrau eraill sy'n gysylltiedig â phobl yn fwy uniongyrchol gysylltiedig ag ymyriadau ESF; serch hynny cyd-gysylltir y rhain â buddsoddiadau ymchwil, datblygu ac arloesedd ERDF. Mae hyn yn cynnig y cyfle i gyfuno ERDF, ESF a chyllid UE (H2020, ERASMUS, Marie Curie) ar nodau cyffredin. Ni fwriedir i'r Awdurdod Rheoli gymryd unrhyw gamau penodol i ysgogi neu dargedu'r cysylltiadau hyn, ond lle nodir cysylltiadau ceisir camau cydgysylltu a chyngor arbenigol gan yr Adran sy'n cydgysylltu gwybodaeth am gamau Marie Curie ac ERASMUS yng Nghymru.

11.Disgwylir i'r holl raglenni Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd (ETC) y mae Cymru yn cymryd rhan ynddynt gynnwys buddsoddiadau ymchwil, datblygu ac arloesi. Dylai prosiectau ERDF sy'n ceisio cymorth sylfaenol gynnwys dimensiwn rhyngwladol clir, fel ffordd hanfodol o brif ffrydio gweithgarwch trawswladol gwirioneddol ac ymdrin ag un o'r prif rwystrau sy'n atal sefydliadau ymchwil Cymru rhag cael gafael ar gyllid ymchwil cystadleuol (sef diffyg rhwydweithiau a phartneriaid rhyngwladol). Mae hwn yn gyfle i ystyried cysylltiadau posibl â rhaglenni ETC perthnasol; lle gobeithir y gall cysylltiadau rhwng sefydliadau ymchwil, ymchwilwyr, rhwydweithiau a chlystyrau llwyddiannus gael eu cefnogi.

12.Efallai y bydd arian gan Fanc Buddsoddi Ewrop fel rhan o brosiectau a ariennir gan ERDF yn bosibl os daw cynigion buddsoddi sylweddol i'r amlwg ar gyfer seilwaith ymchwil. Mae darparu cyfalaf risg ar gyfer BBaChau arloesol yn debygol o fod yn rhan o Offeryn Ariannol lle gellir hefyd geisio arian gan Fanc Buddsoddi Ewrop. Dylid hefyd ystyried defnyddio cronfeydd ESI ar gyfer seilweithiau ymchwil ESFRI lle bo'n briodol.

Cystadleurwydd BBaChau

13.Bydd buddsoddiadau ESF i uwchsgilio'r gweithlu, ymdrin â bylchau mewn sgiliau, a helpu unigolion i ddod yn barod am waith (gan gynnwys ymdrin â rhwystrau i waith) yn cefnogi cystadleurwydd a chynhyrchiant BBaChau. Bydd cefnogi sgiliau

entrepreneuriaeth hefyd yn helpu i gyflawni'r amcan ERDF o gynyddu nifer y busnesau newydd. Ceisir ategu gwasanaethau cynghori busnesau a gweithgareddau dechrau busnes newydd o dan raglenni EAFRD ac EMFF er mwyn sicrhau bod gwasanaethau yn cael eu darparu'n effeithlon a bod busnesau yn y sector ffermio a'r sector pysgodfeydd yn gallu cael gafael ar y gwasanaethau cymorth a ariennir drwy ERDF.

14.Dylai cymorth i fusnesau newydd lle targedir sectorau twf allweddol hefyd ystyried y potensial i gysoni â Dechrau Busnesau Ewrop ar gyfer BBaChau TGCh, a gyflwynir fel rhan o'r Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop Ewrop 2020.

15.Bydd y prif gysylltiad â ffynonellau ariannu eraill yn ymwneud â darparu mynediad at gyllid, lle mae nifer o gynlluniau sy'n ceisio lleddfu pwysau ar BBaChau yn dod i'r amlwg; er enghraifft COSME ar lefel yr UE neu nifer o gronfeydd benthyciadau a chyfalaf menter penodol a ategir gan yr EIF.

16.Mae Llywodraeth y DU wedi ceisio annog sefydliadau ariannol i fuddsoddi mewn BBaChau, er enghraifft drwy'r cynllun Cyllid ar gyfer Benthyca a'r Gwarant Cyllid Busnes. Mae Llywodraeth y DU hefyd yn buddsoddi mewn cronfeydd masnachol, ochr yn ochr â'r sector preifat, ac mae hefyd yn datblygu cynigion ar gyfer Banc Busnes, er mwyn ariannu BBaChau. Mae cyfalafwyr menter ac angylion busnes hefyd yn brif ffynonellau cyllid o hyd, ond maent yn dueddol o ganolbwyntio ar ardal De-ddwyrain Lloegr.

17.Ceisir cydgysylltu mynediad at gyllid drwy drefniadau presennol ar gyfer cymorth i BBaChau (e.e. y Siop Un Stop ar gyfer Cyngor Busnes). Bydd darpariaeth drwy'r ERDF yn destun asesiad o fethiant y farchnad, gan gynnwys ystyried ffynonellau ariannu eraill.

18.Mae cysylltiadau hefyd â Rhaglen Cyflogaeth ac Arloesi Cymdeithasol yr Undeb Ewropeaidd gyda mesurau sydd wedi'u hanelu at entrepreneuriaeth, creu busnesau a darpariaeth wedi'i theilwra ar gyfer mentrau cymdeithasol; er enghraifft gallai'r ERDF, ynghyd ag ESF, helpu i ddatblygu mentrau arloesol llwyddiannus sy'n gyson ag amcanion ERDF neu ESF.

19.Mae'r rhaglenni ETC y mae Cymru yn cymryd rhan ynddynt hefyd yn debygol o gynnwys elfennau sy'n ymroddedig i Gystadleurwydd BBaChau. Anogir cysylltiadau rhwng y rhaglenni, yn enwedig lle gallai ERDF helpu i gefnogi'r gwaith o gyflwyno neu dreialu cymorth arloesol a nodir drwy ETC. Disgwylir i weithgareddau trawswladol prif ffrwd fod yn is yn yr Echel Blaenoriaeth hon, er bod cyfleoedd i hyrwyddo cyfleoedd twf (er enghraifft wrth geisio dod yn rhan o farchnadoedd newydd).

20.Gellir ceisio arian Banc Buddsoddi Ewrop er mwyn cefnogi Offeryn Ariannol sy'n darparu mynediad at gyllid i BBaChau.

Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni

21.Eir ati i geisio cyfleoedd i gysylltu â'r EAFRD a'r EFF o dan yr Echel Blaenoriaeth hon; er enghraifft, drwy nodi cyfleoedd i gael cymorth ategol ar gyfer ynni adnewyddadwy ar raddfa fach rhwng yr EAFRD a'r ERDF (e.e. EAFRD ar gyfer ymgysylltu â'r gymuned, microgynhyrchu a threialu; yna ERDF ar gyfer cyflwyno cynlluniau ar raddfa fwy ar lefel cymuned gyfan). Disgwylir i'r cysylltiadau ag EMFF fod ynghlwm wrth botensial ynni'r môr, gyda mesurau EMFF ar gyfer gwaith rheoli a chynllunio gofodol morol yn ategu dyheadau ERDF i gefnogi'r gwaith o brofi ac arddangos technoleg ynni'r môr o fewn yr amgylchedd morol hwnnw.

22.Bydd cefnogi'r broses o ddatblygu sgiliau a nodi unrhyw fylchau a allai gael eu hariannu gan brosiectau ESF hefyd yn gyswllt pwysig; naill ai drwy sicrhau hyblygrwydd mewn darpariaeth ESF brif ffrwd er mwyn cefnogi'r sector ynni, neu drwy gymorth sgiliau penodedig a arweinir gan alw.

23.Ar lefel y DU mae'r cronfeydd sydd ar gael yn cynnwys y Banc Buddsoddi Gwyrdd, amrywiaeth o gronfeydd o'r Adran Ynni a Newid Hinsawdd, a chronfeydd wedi'u neilltuo drwy'r Bwrdd Technoleg a Strategaeth. Mae amrywiaeth o ddeddfwriaeth a chymhellion yn ychwanegu rhagor o gymhlethdod at y dirwedd ariannu, gan gynnwys y Fargen Werdd a Thariffau Cyflenwi Trydan.

24.Bydd asesiad o'r ffordd y mae unrhyw brosiect a gynigir yn cydweddu â chyd-destun ffynonellau eraill o gyllid yn hanfodol er mwyn dangos gwerth ychwanegol a bydd yn rhan o'r broses o ddethol a blaenoriaethu prosiectau. Ceisir cyngor arbenigol lle nad yw methiant y farchnad neu gyfle penodol yn glir. Gall hyn fod ar ffurf cyngor mewnol (ar gysoni polisi ac offerynnau'r Llywodraeth) a chyngor allanol (asesiad technegol).

25.O ran cydweithredu rhyngwladol ceir cryn gyfle i ddatblygu sector ynni'r môr yn y gorllewin, gan geisio ychwanegu gwerth at weithgarwch tebyg sy'n digwydd mewn ardaloedd eraill fel yr Alban a Chernyw. Hefyd, disgwylir i'r amgylchedd morol ac ynni'r môr chwarae rhan yn y rhaglenni ETC amrywiol y mae Cymru yn cymryd rhan ynddynt, a cheisir ategu'r rhaglenni hyn (gan gydnabod y bydd yr ERDF yn llywio'r gweithgarwch hwn ar y cyfan). Dylai'r camau gweithredu a gymerir geisio ategu amcanion rhaglen LIFE, yn benodol elfen CLIMA LIFE (neu brosiectau LIFE ENV). Anogir prosiectau a all ddangos eu bod yn cyfrannu at flaenoriaethau LIFE ac ERDF ar yr un pryd ac yn osgoi effeithiau negyddol ar brosiectau LIFE.

Cysylltedd a Datblygu Trefol

27. Mae gan fuddsoddiadau mewn trafnidiaeth, cysylltedd a seilwaith ffisegol ran alluogi allweddol i'w chwarae yn yr economi ac felly mae'n bwysig bod buddsoddiadau eraill yn cael eu cydgysylltu er mwyn cael yr effaith fwyaf posibl. Mae cryn le i gydgysylltu â'r mesurau sgiliau a chyflogaeth o dan y rhaglen ESF yn hyn o beth, gan sicrhau bod trigolion yn gallu achub ar gyfleoedd newydd a ddaw yn sgil y buddsoddiad mewn seilwaith (gan gynnwys unrhyw fewnfuddsoddi).

28.Y prif offeryn cysylltiedig ar lefel yr UE yw'r cyfleuster Cysylltu Ewrop. Fe'i hystyrir yn ddewis cyntaf ar gyfer buddsoddiadau seilwaith mawr o bwys Ewropeaidd. Mae'r materion y mae angen i'r ERDF ymdrin â hwy yn canolbwyntio ar rwystrau mwy rhanbarthol a lleol sy'n cyfrannu at gynyddu gwahaniaethau rhanbarthol; yn arbennig ymyloldeb a diffyg cysylltedd rhwng marchnadoedd llafur a chanolfannau trefol a chyflogaeth allweddol. Dylai'r ddau faes buddsoddi (Cysylltu Ewrop ac ERDF) atgyfnerthu ei gilydd.

29.Mae rhai buddsoddiadau mawr mewn seilwaith trafnidiaeth yng Nghymru wedi'u cynllunio dros gyfnod y rhaglen, er enghraifft trydaneiddio'r llinell reilffordd rhwng Llundain ac Abertawe a llinellau Cymoedd y De. Bydd ERDF yn ceisio ychwanegu gwerth at y buddsoddiadau arfaethedig hynny drwy geisio sicrhau y gellir cael yr effaith fwyaf drwy fuddsoddiadau ategol e.e. cefnogi gweithgareddau adfywio lle mae cysylltedd ardal wedi gwella, neu sicrhau bod cysylltedd lleol yn gwella er mwyn i fuddiannau prif fuddsoddiadau (nad ydynt yn rhai ERDF) gael eu gweld yn ehangach.

30.Mae'r effaith leol a rhanbarthol a geisir o fuddsoddiadau yn yr Echel Blaenoriaeth hon wedi'i chyfyngu i gyfleoedd cydweithredu rhyngwladol, er y dylai unrhyw feysydd arfer gorau neu arloesi gael eu hystyried wrth ddylunio'r cynllun.

31.Mae pwysigrwydd buddsoddiadau seilwaith i economi Cymru, ynghyd â'r diffyg adnoddau i'w cefnogi, wedi peri i Lywodraeth Cymru ystyried amrywiaeth o ddulliau ariannu arloesol er mwyn cefnogi'r buddsoddiadau hanfodol hynny. Lle y ceir cyfleoedd, caiff arian Banc Buddsoddi Ewrop ei geisio er mwyn cyd-fuddsoddi mewn gwelliannau seilwaith yn ardal y rhaglen.

32.Dylai cynigion datblygu trefol fod yn gysylltiedig â chronfeydd a rhwydweithiau cysylltiedig, yn dibynnu ar y rhanbarth neu'r awdurdod trefol dan sylw. Gallai hyn gynnwys URBACT, Cydweithredu Tiriogaethol Ewropeaidd, LIFE, CIVITAS, Porth Symudedd Trefol, CONCERTO, Dinasoedd Deallus a Phartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd Cymunedau, a chysylltiadau ag ardaloedd gwledig drwy'r Cynllun Datblygu Gwledig.

9. AMODOLDEBAU EX-ANTE

9.1 Amodoldebau ex-ante

Gwybodaeth am asesu cymhwysedd a bodloni amodoldebau ex-ante (dewisol).

Tabl 24: Amodoldebau ex-ante cymwys ac asesu a ydynt wedi cael eu bodloni

Amodoldeb ex-ante	Echelau blaenoriaeth y mae'r amodoldeb yn gymwys iddynt	Amodoldeb ex-ante wedi'i fodloni (Do/Naddo/Yn rhannol)
T.01.1 - Ymchwil ac arloesi: Bodolaeth strategaeth arbenigo craff genedlaethol neu ranbarthol yn unol â'r Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol, er mwyn denu gwariant preifat ar ymchwil ac arloesi, sy'n cydymffurfio â nodweddion systemau ymchwil ac arloesi cenedlaethol neu ranbarthol sy'n perfformio'n dda.	1 - Ymchwil ac Arloesi	Do
T.01.2 - Seilwaith ymchwil ac arloesi Bodolaeth cynllun amlflwydd ar gyfer cyllidebu a blaenoriaethu buddsoddiadau.	1 - Ymchwil ac Arloesi	Do
T.02.1 - Twf digidol: Fframwaith polisi strategol ar gyfer twf digidol i ysgogi'r galw am wasanaethau preifat a chyhoeddus fforddiadwy, rhyngweithredol o ansawdd da a hwylusir gan TGCh a chynyddu eu defnydd gan ddinasyddion, gan gynnwys grwpiau agored i niwed, busnesau a gweinyddiaethau cyhoeddus gan gynnwys mentrau trawsffiniol.	2- Cystadleurwydd BBaChau	Do
T.02.2 - Seilwaith Rhwydwaith y Genhedlaeth Nesaf (NGN): Bodolaeth cynlluniau NGN cenedlaethol neu ranbarthol sy'n ystyried camau rhanbarthol er mwyn cyflawni targedau mynediad cyflym i'r rhyngrwyd yr UE, gan ganolbwyntio ar ardaloedd lle nad yw'r farchnad yn darparu seilwaith agored am gost fforddiadwy ac o ansawdd digonol yn unol â rheolau cystadleuaeth a chymorth gwladwriaethol yr UE, a darparu gwasanaethau hygyrch i grwpiau agored i niwed.	4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol	Do
T.03.1 - Cymerwyd camau penodol i ategu'r gwaith o hyrwyddo entrepreneuriaeth gan ystyried y Ddeddf Busnesau Bach.	2- Cystadleurwydd BBaChau	Do
T.04.1 - Cymerwyd camau i hyrwyddo gwelliannau costeffeithiol o ran effeithlonrwydd defnydd terfynol ynni a buddsoddiad costeffeithiol mewn effeithlonrwydd ynni wrth adeiladu neu adnewyddu adeiladau.	3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni	Do
T.04.3 - Cymerwyd camau i hyrwyddo'r gwaith o gynhyrchu a dosbarthu ffynonellau ynni adnewyddadwy.	3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni	Do
T.07.1 - Trafnidiaeth: Bodolaeth cynllun neu gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau cynhwysfawr ar gyfer buddsoddi mewn trafnidiaeth yn unol â threfniadau sefydliadol yr Aelod-wladwriaethau (gan gynnwys trafnidiaeth gyhoeddus ar lefel ranbarthol a lleol) sy'n cefnogi'r gwaith o ddatblygu seilwaith ac yn gwella cysylltedd â rhwydweithiau cynhwysfawr a chraidd TEN-T.	4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol	Do
T.07.2 - Rheilffordd: Bodolaeth cynllun neu gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau cynhwysfawr ar gyfer buddsoddi mewn trafnidiaeth yn unol â threfniadau sefydliadol yr Aelod-wladwriaethau (gan gynnwys trafnidiaeth gyhoeddus ar lefel ranbarthol a lleol) sy'n cefnogi'r gwaith o ddatblygu seilwaith ac yn gwella cysylltedd â rhwydweithiau cynhwysfawr a chraidd TEN-T. Mae'r buddsoddiadau yn cwmpasu asedau symudol, y gallu i ryngweithredu a meithrin gallu.	4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol	Do

Amodoldeb ex-ante	Echelau blaenoriaeth y mae'r amodoldeb yn gymwys iddynt	Amodoldeb ex-ante wedi'i fodloni (Do/Naddo/Yn rhannol)
G.1 - Bodolaeth adnoddau gweinyddol i weithredu a chymhwyso cyfraith a pholisi gwrthwahaniaethu'r Undeb ym maes Cronfeydd ESI.	1 - Ymchwil ac Arloesi 2- Cystadleurwydd BBaChau 3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni 4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol 5 - Cymorth Technegol	Do
G.2 - Bodolaeth adnoddau gweinyddol i weithredu a chymhwyso cyfraith a pholisi cydraddoldeb rhywiol yr Undeb ym maes Cronfeydd ESI.	1 - Ymchwil ac Arloesi 2- Cystadleurwydd BBaChau 3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni 4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol 5 - Cymorth Technegol	Do
G.3 - Bodolaeth adnoddau gweinyddol i weithredu a chymhwyso Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau ym maes Cronfeydd ESI yn unol â Phenderfyniad y Cyngor 2010/48/EC.	1 - Ymchwil ac Arloesi 2- Cystadleurwydd BBaChau 3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni 4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol 5 - Cymorth Technegol	Do
G.4 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso cyfraith caffael cyhoeddus yr Undeb yn effeithiol ym maes Cronfeydd ESI.	1 - Ymchwil ac Arloesi 2- Cystadleurwydd BBaChau 3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni 4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol 5 - Cymorth Technegol	Do
G.5 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso rheolau cymorth gwladwriaethol yr Undeb yn effeithiol ym maes Cronfeydd ESI.	1 - Ymchwil ac Arloesi 2- Cystadleurwydd BBaChau 3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni 4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol 5 - Cymorth	Do

Amodoldeb ex-ante	Echelau blaenoriaeth y mae'r amodoldeb yn gymwys iddynt	Amodoldeb ex-ante wedi'i fodloni (Do/Naddo/Yn rhannol)
	Technegol	
G.6 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso deddfwriaeth amgylcheddol yr Undeb sy'n ymwneud ag AEA ac AAS yn effeithiol.	1 - Ymchwil ac Arloesi 2- Cystadleurwydd BBaChau 3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni 4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol 5 - Cymorth Technegol	Do
G.7 - Bodolaeth sail ystadegol sy'n angenrheidiol i gynnal gwerthusiadau er mwyn asesu effeithiolrwydd ac effaith y rhaglenni. Bodolaeth system dangosyddion canlyniadau sy'n angenrheidiol i ddewis camau gweithredu, sy'n cyfrannu at y canlyniadau a ddymunir yn y ffordd fwyaf effeithiol, er mwyn monitro cynnydd tuag at ganlyniadau a chynnal gwerthusiad effaith.	1 - Ymchwil ac Arloesi 2- Cystadleurwydd BBaChau 3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni 4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol 5 - Cymorth Technegol	Do

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
T.01.1 - Ymchwil ac arloesi: Bodolaeth strategaeth arbenigo craff genedlaethol neu ranbarthol yn unol â'r Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol, er mwyn denu gwariant preifat ar ymchwil ac arloesi, sy'n cydymffurfio â nodweddion systemau ymchwil ac arloesi cenedlaethol neu ranbarthol sy'n perfformio'n dda.	1 - Mae strategaeth arbenigo craff genedlaethol neu ranbarthol ar waith sydd:	Do	Arloesi Cymru http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/innovation/innovation-strategy-wales/?lang=cy a Gwyddoniaeth i Gymru http://wales.gov.uk/docs/det/publications/120306scienceen.pdf	Mae system fonitro Gwyddoniaeth i Gymru yn sefydledig ac mae'n cynnwys Cyngor Cynghori arbenigol ac adroddiadau rheolaidd yn erbyn Cynllun Cyflawni. Mae hyn yn cwmpasu ymrwymiadau penodol, monitro yn erbyn metrigau allweddol a dangosyddion ystadegol, a gwerthusiadau ac asesiadau parhaus o arbenigeddau presennol a datblygol (darganfod entrepreneuraidd). Mae hyn yn cynnwys arloesi mewn busnesau. Mae gan y system fonitro ategol ar gyfer Arloesi Cymru Gyngor Cynghori arbenigol hefyd. Caiff y strategaeth ei monitro mewn cydweithrediad agos â Gwyddoniaeth i Gymru, o ystyried bod y strategaethau wedi'u cynllunio i weithio gyda'i gilydd. Mae'r Cyngor

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
				Cynghori Arloesol yn cynnwys aelodaeth gyffredin â'r Cyngor Gwyddoniaeth ac mae hefyd yn monitro ac yn cyflwyno adroddiadau yn erbyn ei Gynllun Cyflawni ei hun Mae mesurau ychwanegol i wella ategolrwydd y system fonitro hon ymhellach ar gyfer monitro'r broses o gyflwyno strategaeth arbenigo craff Cymru wrthi'n cael eu datblygu a byddant ar gael yn 2015.
T.01.1 - Ymchwil ac arloesi: Bodolaeth strategaeth arbenigo craff genedlaethol neu ranbarthol yn unol â'r Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol, er mwyn denu gwariant preifat ar ymchwil ac	2 - yn seiliedig ar ddadansoddiad SWOT neu ddadansoddiad tebyg fel bod adnoddau yn canolbwyntio ar set gyfyngedig o flaenoriaethau ymchwil ac arloesi;	Do	Arloesi Cymru http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/innovation/innovation-strategy-wales/?lang=cy a Gwyddoniaeth i Gymru http://wales.gov.uk/docs/det/publications/120306scienceen.pdf	tud. 9-11 adran 3.2, Arloesi Cymru; tud. 32-34 Atodiad un, Arloesi Cymru; tud. 41-20, Atodiad 3, Gwyddoniaeth i Gymru.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
arloesi, sy'n cydymffurfio â nodweddion systemau ymchwil ac arloesi cenedlaethol neu ranbarthol sy'n perfformio'n dda.				
T.01.1 - Ymchwil ac arloesi: Bodolaeth strategaeth arbenigo craff genedlaethol neu ranbarthol yn unol â'r Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol, er mwyn denu gwariant preifat ar ymchwil ac arloesi, sy'n cydymffurfio â nodweddion systemau ymchwil ac	3 - yn amlinellu mesurau i ysgogi buddsoddiad ymchwil, technoleg a datblygu preifat;	Do	Arloesi Cymru http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/innovation/innovation-strategy-wales/?lang=cy a Gwyddoniaeth i Gymru http://wales.gov.uk/docs/det/publications/120306scienceen.pdf	tud. 21-24, Adran 4.3, Arloesi Cymru; tud. 10-14, Adran 2.2-2.5, Gwyddoniaeth i Gymru.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
arloesi cenedlaethol neu ranbarthol sy'n perfformio'n dda.				
T.01.1 - Ymchwil ac arloesi: Bodolaeth strategaeth arbenigo craff genedlaethol neu ranbarthol yn unol â'r Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol, er mwyn denu gwariant preifat ar ymchwil ac arloesi, sy'n cydymffurfio â nodweddion systemau ymchwil ac arloesi cenedlaethol neu ranbarthol sy'n perfformio'n	4 - yn cynnwys system fonitro.	Do	Arloesi Cymru http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/innovation/innovation-strategy-wales/?lang=cy a Gwyddoniaeth i Gymru http://wales.gov.uk/docs/det/publications/120306scienceen.pdf	tud. 30, Adran 5, Arloesi Cymru; tud. 34, Adran 6.2 Gwyddoniaeth i Gymru. Gweler hefyd yr esboniad o dan Faen Prawf 1, Cafodd gwybodaeth ychwanegol ei darparu hefyd fel rhan o'r gyfres o "Ddogfennau'r Aelod-wladwriaeth" wrth gyflwyno'r Rhaglen Weithredol er mwyn rhoi rhagor o dystiolaeth ategol yn unol â chais gwasanaethau'r Comisiwn.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
dda.				
T.01.1 - Ymchwil ac arloesi: Bodolaeth strategaeth arbenigo craff genedlaethol neu ranbarthol yn unol â'r Rhaglen Ddiwygio Genedlaethol, er mwyn denu gwariant preifat ar ymchwil ac arloesi, sy'n cydymffurfio â nodweddion systemau ymchwil ac arloesi cenedlaethol neu ranbarthol sy'n perfformio'n dda.	5 - Mabwysiadwyd fframwaith sy'n amlinellu'r adnoddau cyllidebol sydd ar gael ym maes ymchwil ac arloesi.	Do	Arloesi Cymru http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/innovation/innovation-strategy-wales/?lang=cy a Gwyddoniaeth i Gymru http://wales.gov.uk/docs/det/publications/120306scienceen.pdf	tud. 30, Adran 5, Arloesi Cymru; tud. 34, Adran 6.2 Gwyddoniaeth i Gymru. Cafodd gwybodaeth ychwanegol ei darparu hefyd fel rhan o'r gyfres o "Ddogfennau'r Aelod-wladwriaeth" wrth gyflwyno'r Rhaglen Weithredol er mwyn rhoi rhagor o dystiolaeth ategol yn unol â chais gwasanaethau'r Comisiwn.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
T.01.2 - Seilwaith ymchwil ac arloesi Bodolaeth cynllun amlflwydd ar gyfer cyllidebu a blaenoriaethu buddsoddiadau.	1 - Cynllun amlflwydd dangosol ar gyfer cyllidebu a blaenoriaethu buddsoddiadau sy'n gysylltiedig â blaenoriaethau'r UE, a, lle bo'n briodol, mabwysiadwyd y Fforwm Strategaeth Ewropeaidd ar Seilweithiau Ymchwil.	Do	Cyngor Ymchwil y DU: Investing for growth: Capital Infrastructure for the 21st Century http://www.rcuk.ac.uk/research/infrastructure/lfr/ Cynllun Seilwaith Cenedlaethol y DU (https://www.gov.uk/government/publications/national-infrastructure-plan-2013	Mae Llywodraeth Cymru yn dyrannu cyllid ar sail flynyddol yn ogystal â dyrannu cyllidebau dangosol ar gyfer y flwyddyn ariannol ganlynol. Cafodd gwybodaeth ychwanegol ei darparu hefyd fel rhan o'r gyfres o "Ddogfennau'r Aelod-wladwriaeth" wrth gyflwyno'r Rhaglen Weithredol er mwyn rhoi rhagor o dystiolaeth ategol yn unol â chais gwasanaethau'r Comisiwn.
T.02.1 - Twf digidol: Fframwaith polisi strategol ar gyfer twf digidol i ysgogi'r galw am wasanaethau preifat a chyhoeddus fforddiadwy,	1 - Mae fframwaith polisi strategol ar gyfer twf digidol, er enghraifft, o fewn y strategaeth arbenigo craff genedlaethol neu ranbarthol ar waith sy'n	Do	Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/digitalwales/?lang=cy Cyflwyno Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/docs/det/publications/101208digitalwalesen.pdf Cymru Ddigidol: Cynllun Cyflawni http://wales.gov.uk/docs/det/publications/110427deliveryplan.pdf	Cafodd gwybodaeth ychwanegol ei darparu hefyd fel rhan o'r gyfres o "Ddogfennau'r Aelod-wladwriaeth" wrth gyflwyno'r Rhaglen Weithredol er mwyn rhoi rhagor o dystiolaeth ategol yn unol â chais gwasanaethau'r Comisiwn.

Amodoldeb ex-ante	**Meini prawf**	**Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)**	**Cyfeiriad**	**Esboniadau**
rhyngweithredol o ansawdd da a hwylusir gan TGCh a chynyddu eu defnydd gan ddinasyddion, gan gynnwys grwpiau agored i niwed, busnesau a gweinyddiaethau cyhoeddus gan gynnwys mentrau trawsffiniol.	cynnwys:			
T.02.1 - Twf digidol: Fframwaith polisi strategol ar gyfer twf digidol i ysgogi'r galw am wasanaethau preifat a chyhoeddus fforddiadwy, rhyngweithredol o ansawdd da a hwylusir gan	2 - cyllidebu a blaenoriaethu camau gweithredu drwy ddadansoddiad SWOT neu ddadansoddiad tebyg sy'n gyson â Bwrdd Sgorio'r Agenda Ddigidol ar gyfer Ewrop;	Do	Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/digitalwales/?lang=cy Cyflwyno Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/docs/det/publications/101208digitalwalesen.pdf Cymru Ddigidol: Cynllun Cyflawni http://wales.gov.uk/docs/det/publications/110427deliveryplan.pdf	Cafodd gwybodaeth ychwanegol ei darparu hefyd fel rhan o'r gyfres o "Ddogfennau'r Aelod-wladwriaeth" wrth gyflwyno'r Rhaglen Weithredol er mwyn rhoi rhagor o dystiolaeth ategol yn unol â chais gwasanaethau'r Comisiwn.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
TGCh a chynyddu eu defnydd gan ddinasyddion, gan gynnwys grwpiau agored i niwed, busnesau a gweinyddiaethau cyhoeddus gan gynnwys mentrau trawsffiniol.				
T.02.1 - Twf digidol: Fframwaith polisi strategol ar gyfer twf digidol i ysgogi'r galw am wasanaethau preifat a chyhoeddus fforddiadwy, rhyngweithredol o ansawdd da a hwylusir gan TGCh a chynyddu eu defnydd gan	3 - dylid bod wedi cynnal dadansoddiad o gymorth cydbwysol ar gyfer galw a chyflenwi TGCh;	Do	Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/digitalwales/?lang=cy Cyflwyno Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/docs/det/publications/101208digitalwalesen.pdf Cymru Ddigidol: Cynllun Cyflawni http://wales.gov.uk/docs/det/publications/110427deliveryplan.pdf	

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
ddinasyddion, gan gynnwys grwpiau agored i niwed, busnesau a gweinyddiaethau cyhoeddus gan gynnwys mentrau trawsffiniol.				
T.02.1 - Twf digidol: Fframwaith polisi strategol ar gyfer twf digidol i ysgogi'r galw am wasanaethau preifat a chyhoeddus fforddiadwy, rhyngweithredol o ansawdd da a hwylusir gan TGCh a chynyddu eu defnydd gan ddinasyddion, gan gynnwys grwpiau agored	4 - dangosyddion i fesur cynnydd ymyriadau mewn meysydd fel llythrennedd digidol, e-gynhwysiant, e-hygyrchedd, a hynt e-iechyd o fewn terfynau Erthygl 168 TFEU sy'n gyson â strategaethau perthnasol presennol sectoraidd yr Undeb neu strategaethau perthnasol	Do	Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/digitalwales/?lang=cy Cyflwyno Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/docs/det/publications/101208digitalwalesen.pdf Cymru Ddigidol: Cynllun Cyflawni http://wales.gov.uk/docs/det/publications/110427deliveryplan.pdf	

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
i niwed, busnesau a gweinyddiaethau cyhoeddus gan gynnwys mentrau trawsffiniol.	presennol cenedlaethol neu ranbarthol, lle bo'n briodol;			
T.02.1 - Twf digidol: Fframwaith polisi strategol ar gyfer twf digidol i ysgogi'r galw am wasanaethau preifat a chyhoeddus fforddiadwy, rhyngweithredol o ansawdd da a hwylusir gan TGCh a chynyddu eu defnydd gan ddinasyddion, gan gynnwys grwpiau agored i niwed, busnesau a gweinyddiaetha	5 - asesiad o anghenion er mwyn atgyfnerthu'r broses o feithrin gallu TGCh.	Do	Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/digitalwales/?lang=cy Cyflwyno Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/docs/det/publications/101208digitalwalesen.pdf Cymru Ddigidol: Cynllun Cyflawni http://wales.gov.uk/docs/det/publications/110427deliveryplan.pdf	

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
u cyhoeddus gan gynnwys mentrau trawsffiniol.				
T.02.2 - Seilwaith Rhwydwaith y Genhedlaeth Nesaf (NGN): Bodolaeth cynlluniau NGN cenedlaethol neu ranbarthol sy'n ystyried camau rhanbarthol er mwyn cyflawni targedau mynediad cyflym i'r rhyngrwyd yr UE, gan ganolbwyntio ar ardaloedd lle nad yw'r farchnad yn darparu seilwaith agored am gost fforddiadwy ac	1 - mae Cynllun NGN cenedlaethol neu ranbarthol ar waith sy'n cynnwys:	Oes	Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/digitalwales/?lang=cy Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru. http://wales.gov.uk/funding/wiipindex/?lang=cy	Mae'r defnydd o rwydweithiau sy'n cyflawni yn erbyn targedau Cymru Ddigidol (30Mb yr eiliad a 100Mb yr eiliad neu'n uwch) yn cael ei fonitro fel rhan o'r broses o roi strategaeth Cymru Ddigidol ar waith a pharheir i wneud hynny

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
o ansawdd digonol yn unol â rheolau cystadleuaeth a chymorth gwladwriaethol yr UE, a darparu gwasanaethau hygyrch i grwpiau agored i niwed.				
T.02.2 - Seilwaith Rhwydwaith y Genhedlaeth Nesaf (NGN): Bodolaeth cynlluniau NGN cenedlaethol neu ranbarthol sy'n ystyried camau rhanbarthol er mwyn cyflawni targedau mynediad cyflym i'r rhyngrwyd yr UE, gan	2 - cynllun buddsoddiadau seilwaith yn seiliedig ar ddadansoddiad economaidd sy'n ystyried seilweithiau preifat a chyhoeddus sy'n bodoli eisoes a buddsoddiadau arfaethedig;	Do	Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/digitalwales/?lang=cy Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru. http://wales.gov.uk/funding/wiipindex/?lang=cy	

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
ganolbwyntio ar ardaloedd lle nad yw'r farchnad yn darparu seilwaith agored am gost fforddiadwy ac o ansawdd digonol yn unol â rheolau cystadleuaeth a chymorth gwladwriaethol yr UE, a darparu gwasanaethau hygyrch i grwpiau agored i niwed.				
T.02.2 - Seilwaith Rhwydwaith y Genhedlaeth Nesaf (NGN): Bodolaeth cynlluniau NGN cenedlaethol neu ranbarthol sy'n ystyried	3 - modelau buddsoddi cynaliadwy sy'n gwella cystadleuaeth ac yn rhoi mynediad at seilwaith a gwasanaethau agored ac fforddiadwy o	Do	Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/digitalwales/?lang=cy Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru. http://wales.gov.uk/funding/wiipindex/?lang=cy	

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
camau rhanbarthol er mwyn cyflawni targedau mynediad cyflym i'r rhyngrwyd yr UE, gan ganolbwyntio ar ardaloedd lle nad yw'r farchnad yn darparu seilwaith agored am gost fforddiadwy ac o ansawdd digonol yn unol â rheolau cystadleuaeth a chymorth gwladwriaethol yr UE, a darparu gwasanaethau hygyrch i grwpiau agored i niwed.	ansawdd sy'n ddiogel ar gyfer y dyfodol;			

CY CY

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
T.02.2 - Seilwaith Rhwydwaith y Genhedlaeth Nesaf (NGN): Bodolaeth cynlluniau NGN cenedlaethol neu ranbarthol sy'n ystyried camau rhanbarthol er mwyn cyflawni targedau mynediad cyflym i'r rhyngrwyd yr UE, gan ganolbwyntio ar ardaloedd lle nad yw'r farchnad yn darparu seilwaith agored am gost fforddiadwy ac o ansawdd digonol yn unol â rheolau cystadleuaeth a	4 - mesurau i ysgogi buddsoddiad preifat.	Do	Cymru Ddigidol http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/digitalwales/?lang=cy Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru. http://wales.gov.uk/funding/wiipindex/?lang=cy	

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
chymorth gwladwriaethol yr UE, a darparu gwasanaethau hygyrch i grwpiau agored i niwed.				
T.03.1 - Cymerwyd camau penodol i ategu'r gwaith o hyrwyddo entrepreneuriaeth gan ystyried y Ddeddf Busnesau Bach.	1 - Y camau penodol yw: mae mesurau wedi cael eu rhoi ar waith gyda'r nod o leihau'r amser a'r gost sy'n gysylltiedig â sefydlu busnes, gan ystyried targedau'r SBA;	Do	The Plan for Growth Llywodraeth y DU (2011) https://www.gov.uk/government/uploads/.../2011budget_growth.pdf Reducing Regulation made simple Llywodraeth y DU (2010)	tud. 23-26, The Plan for Growth UK Government (2011) Mae'r ddau gyhoeddiad yn nodi sut mae Llywodraeth y DU yn gweithredu ymrwymiadau Cytundeb y Glymblaid o ran lleihau'r baich rheoleiddiol ar fusnesau bach.
T.03.1 - Cymerwyd camau penodol i ategu'r gwaith o hyrwyddo entrepreneuriaeth gan ystyried y Ddeddf Busnesau Bach.	2 - Y camau penodol yw: mae mesurau wedi cael eu rhoi ar waith gyda'r nod o leihau'r amser sydd ei angen i gael trwyddedau er	Do	The Plan for Growth Llywodraeth y DU (2011) https://www.gov.uk/government/uploads/.../2011budget_growth.pdf Reducing Regulation made simple Llywodraeth y DU (2010)	; tud. 23-26, The Plan for Growth UK Government (2011); Section 1, Reducing regulation made simple UK Gov. (2010) Mae'r ddau gyhoeddiad yn nodi sut mae Llywodraeth y DU yn gweithredu ymrwymiadau Cytundeb y

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
	mwyn ymgymryd â gweithgarwch penodol menter a'i gyflawni, gan ystyried targedau'r SBA;			Glymblaid o ran lleihau'r baich rheoleiddiol ar fusnesau bach.
T.03.1 - Cymerwyd camau penodol i ategu'r gwaith o hyrwyddo entrepreneuriaeth gan ystyried y Ddeddf Busnesau Bach.	3 - Y camau penodol yw: mae system ar waith i fonitro'r broses o weithredu mesurau'r SBA sydd wedi cael eu rhoi ar waith ac asesu'r effaith ar BBaChau.	Do	The Plan for Growth Llywodraeth y DU (2011) https://www.gov.uk/government/uploads/.../2011budget_growth.pdf Reducing Regulation made simple Llywodraeth y DU (2010)	Mae'r ddau gyhoeddiad yn nodi sut mae Llywodraeth y DU yn gweithredu ymrwymiadau Cytundeb y Glymblaid o ran lleihau'r baich rheoleiddiol ar fusnesau bach.
T.04.1 - Cymerwyd camau i hyrwyddo gwelliannau costeffeithiol o ran effeithlonrwydd defnydd terfynol ynni a buddsoddiad	1 - Y camau yw: mesurau i sicrhau bod gofynion sylfaenol ar waith mewn perthynas â pherfformiad ynni adeiladau sy'n gyson ag Erthygl 3,	Do	Tystysgrifau Perfformiad Ynni ar gyfer eiddo masnachol Strategaeth Cymru ar y Newid yn yr Hinsawdd y Cynllun Cenedlaethol ar gyfer Effeithlonrwydd ac Arbedion Ynni	Mae Tystysgrifau Perfformiad Ynni yn ofynnol yng Nghymru pan gaiff adeilad ei osod ar rent, ei werthu neu ei adnewyddu.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
costeffeithiol mewn effeithlonrwydd ynni wrth adeiladu neu adnewyddu adeiladau.	Erthygl 4 ac Erthygl 5 o Gyfarwyddeb 2010/31/UE Senedd Ewrop a'r Cyngor;			
T.04.1 - Cymerwyd camau i hyrwyddo gwelliannau costeffeithiol o ran effeithlonrwydd defnydd terfynol ynni a buddsoddiad costeffeithiol mewn effeithlonrwydd ynni wrth adeiladu neu adnewyddu adeiladau.	2 - Y camau yw: mesurau sydd eu hangen i sefydlu system ardystio perfformiad ynni adeiladau sy'n gyson ag Erthygl 11 o Gyfarwyddeb 2010/31/UE;	Do	Tystysgrifau Perfformiad Ynni ar gyfer eiddo masnachol Strategaeth Cymru ar y Newid yn yr Hinsawdd y Cynllun Cenedlaethol ar gyfer Effeithlonrwydd ac Arbedion Ynni	Mae Tystysgrifau Perfformiad Ynni yn ofynnol yng Nghymru pan gaiff adeilad ei osod ar rent, ei werthu neu ei adnewyddu.
T.04.1 - Cymerwyd camau i hyrwyddo gwelliannau costeffeithiol o	3 - Y camau yw: mesurau i sicrhau bod gwaith cynllunio strategol ar	Do	Tystysgrifau Perfformiad Ynni ar gyfer eiddo masnachol Strategaeth Cymru ar y Newid yn yr Hinsawdd y Cynllun Cenedlaethol ar gyfer Effeithlonrwydd ac Arbedion Ynni	Mae Tystysgrifau Perfformiad Ynni yn ofynnol yng Nghymru pan gaiff adeilad ei osod ar rent, ei werthu neu ei adnewyddu.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
ran effeithlonrwydd defnydd terfynol ynni a buddsoddiad costeffeithiol mewn effeithlonrwydd ynni wrth adeiladu neu adnewyddu adeiladau.	effeithlonrwydd ynni, sy'n gyson ag Erthygl 3 o Gyfarwyddeb 2012/27/UE Senedd Ewrop a'r Cyngor;			
T.04.1 - Cymerwyd camau i hyrwyddo gwelliannau costeffeithiol o ran effeithlonrwydd defnydd terfynol ynni a buddsoddiad costeffeithiol mewn effeithlonrwydd ynni wrth adeiladu neu adnewyddu adeiladau.	4 - Y camau yw: mesurau sy'n gyson ag Erthygl 13 o Gyfarwyddeb 2006/32/CE Senedd Ewrop a'r Cyngor ar effeithlonrwydd defnydd terfynol ynni a gwasanaethau ynni er mwyn sicrhau y caiff cwsmeriaid terfynol fesuryddion unigol i'r graddau y bo	Do	Tystysgrifau Perfformiad Ynni ar gyfer eiddo masnachol Strategaeth Cymru ar y Newid yn yr Hinsawdd y Cynllun Cenedlaethol ar gyfer Effeithlonrwydd ac Arbedion Ynni	Mae Tystysgrifau Perfformiad Ynni yn ofynnol yng Nghymru pan gaiff adeilad ei osod ar rent, ei werthu neu ei adnewyddu.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
	hynny'n dechnegol bosibl, yn rhesymol yn ariannol ac yn gymesur mewn perthynas ag arbedion ynni posibl.			
T.04.3 - Cymerwyd camau i hyrwyddo'r gwaith o gynhyrchu a dosbarthu ffynonellau ynni adnewyddadwy.	1 - Mae cynlluniau cymorth tryloyw, blaenoriaeth o ran mynediad at y grid neu fynediad sicr a blaenoriaeth o ran dosbarthu, yn ogystal â rheolau safonol sy'n ymwneud ag ysgwyddo a rhannu costau addasiadau technegol a wnaed yn gyhoeddus ar waith yn gyson ag Erthygl 14(1) Erthygl	Do	Ynni Cymru: chwyldro carbon isel (2012) Grŵp Cyflawni Strategol Ynni Cymru,. http://wales.gov.uk/topics/environmentcountryside/energy/difference/energy-wales-delivery-group/?lang=cy Cynllun Gweithredu Bioynni Cymru http://wales.gov.uk/topics/environmentcountryside/energy/renewable/bioenergy/bioenergyaction/?lang=cy	"Chwyldro carbon isel" – mae datganiad polisi ynni Llywodraeth Cymru yn nodi agenda Llywodraeth Cymru o ran effeithlonrwydd ynni, symud i gynhyrchu ynni adnewyddadwy a chreu swyddi carbon isel.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
	16(2) ac 16(3) o Gyfarwyddeb 2009/28/CE Senedd Ewrop a'r Cyngor.			
T.04.3 - Cymerwyd camau i hyrwyddo'r gwaith o gynhyrchu a dosbarthu ffynonellau ynni adnewyddadwy.	2 - Mae Aelod-wladwriaeth wedi mabwysiadu cynllun gweithredu ynni adnewyddadwy cenedlaethol sy'n gyson ag Erthygl 4 o Gyfarwyddeb 2009/28/CE.	Do	Ynni Cymru: chwyldro carbon isel (2012) Grŵp Cyflawni Strategol Ynni Cymru,. http://wales.gov.uk/topics/environmentcountryside/energy/difference/energy-wales-delivery-group/?lang=cy Cynllun Gweithredu Bioynni Cymru http://wales.gov.uk/topics/environmentcountryside/energy/renewable/bioenergy/bioenergyaction/?lang=cy	"Chwyldro carbon isel" – mae datganiad polisi ynni Llywodraeth Cymru yn nodi agenda Llywodraeth Cymru o ran effeithlonrwydd ynni, symud i gynhyrchu ynni adnewyddadwy a chreu swyddi carbon isel.
T.07.1 - Trafnidiaeth: Bodolaeth cynllun neu gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau cynhwysfawr ar gyfer buddsoddi mewn trafnidiaeth yn unol â	1 - Bodolaeth cynllun neu gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau trafnidiaeth cynhwysfawr ar gyfer buddsoddi mewn trafnidiaeth sy'n bodloni gofynion	Do	Strategaeth Drafnidiaeth Cymru a'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol	Mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn ddogfen gynhwysfawr a ategir gan y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol sy'n cyflwyno cynlluniau manwl hyd at 2015. Ategir hyn yn ei dro gan gynlluniau rhanbarthol.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
threfniadau sefydliadol yr Aelod-wladwriaethau (gan gynnwys trafnidiaeth gyhoeddus ar lefel ranbarthol a lleol) sy'n cefnogi'r gwaith o ddatblygu seilwaith ac yn gwella cysylltedd â rhwydweithiau cynhwysfawr a chraidd TEN-T.	cyfreithiol ar gyfer asesiad amgylcheddol strategol ac sy'n nodi'r canlynol:			
T.07.1 - Trafnidiaeth: Bodolaeth cynllun neu gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau cynhwysfawr ar gyfer buddsoddi mewn trafnidiaeth yn unol â	2 - y cyfraniad at yr Ardal Drafnidiaeth Ewropeaidd sengl yn gyson ag Erthygl 10 o Reoliad (UE) Rhif .../2013 Senedd Ewrop a'r Cyngor, gan gynnwys blaenoriaethau ar gyfer	Do	Strategaeth Drafnidiaeth Cymru a'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol	Mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn ddogfen gynhwysfawr a ategir gan y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol sy'n cyflwyno cynlluniau manwl hyd at 2015. Ategir hyn yn ei dro gan gynlluniau rhanbarthol.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
threfniadau sefydliadol yr Aelod-wladwriaethau (gan gynnwys trafnidiaeth gyhoeddus ar lefel ranbarthol a lleol) sy'n cefnogi'r gwaith o ddatblygu seilwaith ac yn gwella cysylltedd â rhwydweithiau cynhwysfawr a chraidd TEN-T.	buddsoddiadau mewn:			
T.07.1 - Trafnidiaeth: Bodolaeth cynllun neu gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau cynhwysfawr ar gyfer buddsoddi mewn trafnidiaeth yn unol â	3 - y rhwydwaith TEN-T craidd a'r rhwydwaith cynhwysfawr lle rhagwelir buddsoddiad gan yr ERDF a'r Gronfa Gydlyniant;	Do	Strategaeth Drafnidiaeth Cymru a'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol	Mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn ddogfen gynhwysfawr a ategir gan y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol sy'n cyflwyno cynlluniau manwl hyd at 2015. Ategir hyn yn ei dro gan gynlluniau rhanbarthol.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
threfniadau sefydliadol yr Aelod-wladwriaethau (gan gynnwys trafnidiaeth gyhoeddus ar lefel ranbarthol a lleol) sy'n cefnogi'r gwaith o ddatblygu seilwaith ac yn gwella cysylltedd â rhwydweithiau cynhwysfawr a chraidd TEN-T.				
T.07.1 - Trafnidiaeth: Bodolaeth cynllun neu gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau cynhwysfawr ar gyfer buddsoddi mewn trafnidiaeth yn unol â	4 - cysylltedd eilaidd;	Do	Strategaeth Drafnidiaeth Cymru a'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol	Mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn ddogfen gynhwysfawr a ategir gan y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol sy'n cyflwyno cynlluniau manwl hyd at 2015. Ategir hyn yn ei dro gan gynlluniau rhanbarthol.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
threfniadau sefydliadol yr Aelod-wladwriaethau (gan gynnwys trafnidiaeth gyhoeddus ar lefel ranbarthol a lleol) sy'n cefnogi'r gwaith o ddatblygu seilwaith ac yn gwella cysylltedd â rhwydweithiau cynhwysfawr a chraidd TEN-T.				
T.07.1 - Trafnidiaeth: Bodolaeth cynllun neu gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau cynhwysfawr ar gyfer buddsoddi mewn trafnidiaeth yn unol â	5 - llif o brosiectau arfaethedig realistig ac aeddfed y rhagwelir y cânt gymorth gan yr ERDF a'r Gronfa Gydlyniant;	Do	Cyfeirnod y Comisiwn: Ares(2015)2744929	Adroddiad ar gyflawni Amodoldebau Ex-Ante o dan Erthygl 19 o'r Rheolau Trefniadaeth Sifil a gwblhawyd ar 30 Mehefin 2015. Tystiolaeth a dogfennau perthnasol wedi'u lanlwytho i SFC2014

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
threfniadau sefydliadol yr Aelod-wladwriaethau (gan gynnwys trafnidiaeth gyhoeddus ar lefel ranbarthol a lleol) sy'n cefnogi'r gwaith o ddatblygu seilwaith ac yn gwella cysylltedd â rhwydweithiau cynhwysfawr a chraidd TEN-T.				
T.07.1 - Trafnidiaeth: Bodolaeth cynllun neu gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau cynhwysfawr ar gyfer buddsoddi mewn trafnidiaeth yn unol â	6 - Mesurau i sicrhau gallu cyrff cyfryngol a buddiolwyr i gyflawni'r prosiectau arfaethedig.	Do	Strategaeth Drafnidiaeth Cymru a'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol	Mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn ddogfen gynhwysfawr a ategir gan y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol sy'n cyflwyno cynlluniau manwl hyd at 2015. Ategir hyn yn ei dro gan gynlluniau rhanbarthol.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
threfniadau sefydliadol yr Aelod-wladwriaethau (gan gynnwys trafnidiaeth gyhoeddus ar lefel ranbarthol a lleol) sy'n cefnogi'r gwaith o ddatblygu seilwaith ac yn gwella cysylltedd â rhwydweithiau cynhwysfawr a chraidd TEN-T.				
T.07.2 - Rheilffordd: Bodolaeth cynllun neu gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau cynhwysfawr ar gyfer buddsoddi mewn trafnidiaeth yn unol â	1 - Bodolaeth adran ar ddatblygu'r rheilffordd o fewn y cynllun neu gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau trafnidiaeth fel y nodir uchod sy'n bodloni gofynion	Do	Cyfeirnod y Comisiwn: Ares(2015) 2744929 Strategaeth Drafnidiaeth Cymru a'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol	Adroddiad ar gyflawni Amodoldebau Ex-Ante o dan Erthygl 19 o'r Rheolau Trefniadaeth Sifil a gwblhawyd ar 30 Mehefin 2015. Tystiolaeth a dogfennau perthnasol wedi'u lanlwytho i SFC2014 Mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn ddogfen gynhwysfawr a

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
threfniadau sefydliadol yr Aelod-wladwriaethau (gan gynnwys trafnidiaeth gyhoeddus ar lefel ranbarthol a lleol) sy'n cefnogi'r gwaith o ddatblygu seilwaith ac yn gwella cysylltedd â rhwydweithiau cynhwysfawr a chraidd TEN-T. Mae'r buddsoddiadau yn cwmpasu asedau symudol, y gallu i ryngweithredu a meithrin gallu.	cyfreithiol ar gyfer asesiad amgylcheddol strategol ac yn nodi prosiectau arfaethedig realistig ac aeddfed (gan gynnwys amserlen, fframwaith cyllidebol);			ategir gan y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol sy'n cyflwyno cynlluniau manwl hyd at 2015. Ategir hyn yn ei dro gan gynlluniau rhanbarthol.
T.07.2 - Rheilffordd: Bodolaeth cynllun neu	2 - Mesurau i sicrhau gallu cyrff cyfryngol a buddiolwyr i	Do	Strategaeth Drafnidiaeth Cymru a'r Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol	Mae Strategaeth Drafnidiaeth Cymru yn ddogfen gynhwysfawr a ategir gan y Cynllun

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
gynlluniau neu fframwaith neu fframweithiau cynhwysfawr ar gyfer buddsoddi mewn trafnidiaeth yn unol â threfniadau sefydliadol yr Aelod-wladwriaethau (gan gynnwys trafnidiaeth gyhoeddus ar lefel ranbarthol a lleol) sy'n cefnogi'r gwaith o ddatblygu seilwaith ac yn gwella cysylltedd â rhwydweithiau cynhwysfawr a chraidd TEN-T. Mae'r buddsoddiadau yn cwmpasu asedau	gyflawni'r prosiectau arfaethedig.			Trafnidiaeth Cenedlaethol sy'n cyflwyno cynlluniau manwl hyd at 2015. Ategir hyn yn ei dro gan gynlluniau rhanbarthol.

Amodoldeb ex-ante	**Meini prawf**	**Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)**	**Cyfeiriad**	**Esboniadau**
symudol, y gallu i ryngweithredu a meithrin gallu.				
G.1 - Bodolaeth adnoddau gweinyddol i weithredu a chymhwyso cyfraith a pholisi gwrthwahaniaethu'r Undeb ym maes Cronfeydd ESI.	1 - Trefniadau yn unol â fframwaith sefydliadol a chyfreithiol Aelod-wladwriaethau ar gyfer cynnwys cyrff sy'n gyfrifol am hyrwyddo triniaeth gyfartal pawb drwy gydol y broses o baratoi a gweithredu rhaglenni, gan gynnwys darparu cyngor ar gydraddoldeb o fewn gweithgareddau sy'n ymwneud â chronfa ESI.	Do	Dyletswyddau Penodol Cymru (Dyletswyddau Statudol Cymru 2011) - http://wales.gov.uk/topics/equality/inclusivepolicy/impactassessments/eqact/?lang=cy Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 – http://www.legislation.gov.uk/wsi/2011/1064/made Deddf yr Iaith Gymraeg (1993) - http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1993/38/contents Datganiad Ysgrifenedig - http://wales.gov.uk/about/cabinet/cabinetstatements/2011/equalityact/?lang=cy	Cynhaliwyd Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb llawn ar gyfer yr holl weithgareddau'n ymwneud â chronfa ESI yn unol â Deddf Cydraddoldeb 2010 a Dyletswydd benodol Cymru. Ymhlith y gwaith o ddatblygu tystiolaeth ar gyfer yr AEG cafwyd gweithdai ymgynghori ffurfiol â rhanddeiliaid. Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn chwarae rhan lawn yn y broses a bydd yn rhoi 'barn ffurfiol' ar y camau y mae'r Awdurdod Rheoli wedi'u cymryd i weithredu triniaeth Gyfartal gan gynnwys prif ffrydio rhwng y rhywiau a gwrthwahaniaethu yn y rhaglenni.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
				Mae gan Lywodraeth Cymru Dîm Cydraddoldeb penodol sy'n gweithio ar integreiddio cydraddoldeb a phrif ffrydio rhywedd gan helpu rhanddeiliaid â diddordeb i wneud y canlynol: A) gweithio o fewn y fframwaith deddfwriaethol. B) symud y tu hwnt i gydymffurfiaeth a sefydlu arfer da. Mae gan Lywodraeth Cymru weithdrefnau monitro ar waith ar gyfer grwpiau â nodweddion gwarchodedig. Mae tîm Themâu Trawsbynciol WEFO yn rhoi canllawiau a hyfforddiant ar gyfle cyfartal
G.1 - Bodolaeth adnoddau gweinyddol i weithredu a chymhwyso	2 - Trefniadau ar gyfer hyfforddi staff awdurdodau sy'n gyfrifol	Do	Dyletswyddau Penodol Cymru (Dyletswyddau Statudol Cymru 2011): Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 - http://www.legislation.gov.uk/wsi/2011/1064/made Datganiad Ysgrifenedig: http://wales.gov.uk/about/cabinet/cabinetstatements/2011/equalityact/?lang=cy	Mae gan Lywodraeth Cymru Dîm Cydraddoldeb penodol sy'n gweithio ar integreiddio cydraddoldeb a phrif ffrydio rhywedd

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
cyfraith a pholisi gwrthwahaniaethu'r Undeb ym maes Cronfeydd ESI.	am reoli Cronfeydd ESI ym meysydd cyfraith a pholisi gwrthwahaniaethu'r Undeb.			gan helpu rhanddeiliaid â diddordeb i wneud y canlynol: A) gweithio o fewn y fframwaith deddfwriaethol. B) symud y tu hwnt i gydymffurfiaeth a sefydlu arfer da. Mae gan Lywodraeth Cymru weithdrefnau monitro ar waith ar gyfer grwpiau â nodweddion gwarchodedig. Mae tîm Themâu Trawsbynciol WEFO yn rhoi arweiniad a hyfforddiant ar gyfle cyfartal, datblygu cynaliadwy a threchu tlodi ac allgau cymdeithasol i staff mewnol a buddiolwyr. Mae holl staff Llywodraeth Cymru yn cael hyfforddiant Cydraddoldeb a Gwrthwahaniaethu gorfodol a rhoddwyd rhaglen hyfforddiant ac ymwybyddiaeth lawn i staff yr Awdurdod

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
				Rheoli/Ardystio a grwpiau rhanddeiliaid ehangach sy'n cyflenwi rhaglenni Cronfeydd Strwythurol. Cynllunnir rhaglen debyg ar gyfer rhaglen EAFRD yng nghanol 2014.
G.2 - Bodolaeth adnoddau gweinyddol i weithredu a chymhwyso cyfraith a pholisi cydraddoldeb rhywiol yr Undeb ym maes Cronfeydd ESI.	1 - Trefniadau yn unol â fframwaith sefydliadol a chyfreithiol Aelod-wladwriaethau ar gyfer cynnwys cyrff sy'n gyfrifol am gydraddoldeb rhywiol drwy gydol y broses o baratoi a gweithredu rhaglenni, gan gynnwys darparu cyngor ar gydraddoldeb rhywiol mewn gweithgareddau sy'n ymwneud	Do	Dyletswyddau Penodol Cymru (Dyletswyddau Statudol Cymru 2011): Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 - http://www.legislation.gov.uk/wsi/2011/1064/made Datganiad Ysgrifenedig: http://wales.gov.uk/about/cabinet/cabinetstatements/2011/equalityact/?lang=cy	Cynhaliwyd Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb llawn ar gyfer yr holl weithgareddau'n ymwneud â chronfa ESI yn unol â Deddf Cydraddoldeb 2010 a Dyletswydd benodol Cymru. Ymhlith y gwaith o ddatblygu tystiolaeth ar gyfer yr AEG cafwyd gweithdai ymgynghori ffurfiol â rhanddeiliaid. Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn chwarae rhan lawn yn y broses a bydd yn rhoi 'barn ffurfiol' ar y camau y mae'r Awdurdod Rheoli wedi'u cymryd i weithredu triniaeth Gyfartal gan gynnwys prif ffrydio rhwng y rhywiau a gwrthwahaniaethu yn y

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
	â chronfa ESI.			rhaglenni. Mae gan Lywodraeth Cymru Dîm Cydraddoldeb penodol sy'n gweithio ar integreiddio cydraddoldeb a phrif ffrydio rhywedd gan helpu rhanddeiliaid â diddordeb i wneud y canlynol: A) gweithio o fewn y fframwaith deddfwriaethol. B) symud y tu hwnt i gydymffurfiaeth a sefydlu arfer da.
G.2 - Bodolaeth adnoddau gweinyddol i weithredu a chymhwyso cyfraith a pholisi cydraddoldeb rhywiol yr Undeb ym maes Cronfeydd ESI.	2 - Trefniadau ar gyfer hyfforddi staff awdurdodau sy'n gyfrifol am reoli Cronfeydd ESI ym meysydd cyfraith a pholisi cydraddoldeb rhywiol yr Undeb yn ogystal â phrif	Do	Dyletswyddau Penodol Cymru (Dyletswyddau Statudol Cymru 2011): Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 - http://www.legislation.gov.uk/wsi/2011/1064/made Datganiad Ysgrifenedig: http://wales.gov.uk/about/cabinet/cabinetstatements/2011/equalityact/?lang=cy	Mae tîm Themâu Trawsbynciol WEFO yn rhoi arweiniad a hyfforddiant ar gyfle cyfartal, datblygu cynaliadwy a threchu tlodi ac allgau cymdeithasol i staff mewnol a buddiolwyr. Mae holl staff Llywodraeth Cymru yn cael hyfforddiant Cydraddoldeb a Gwrthwahaniaethu gorfodol a rhoddwyd

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
	ffrydio rhywedd.			rhaglen hyfforddiant ac ymwybyddiaeth lawn i staff yr Awdurdod Rheoli/Ardystio a grwpiau rhanddeiliaid ehangach sy'n cyflenwi rhaglenni Cronfeydd Strwythurol. Cynllunnir rhaglen debyg ar gyfer rhaglen EAFRD yng nghanol 2014.
G.3 - Bodolaeth adnoddau gweinyddol i weithredu a chymhwyso Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau ym maes Cronfeydd ESI yn unol â Phenderfyniad y Cyngor 2010/48/EC.	1 - Trefniadau yn unol â fframwaith sefydliadol a chyfreithiol Aelod-wladwriaethau ar gyfer ymgynghori â chyrff sy'n gyfrifol am ddiogelu hawliau pobl ag anableddau a'u cynnwys, neu sefydliadau cynrychioliadol pobl ag anableddau a rhanddeiliaid perthnasol eraill	Do	Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau: http://wales.gov.uk/topics/equality/unccs/?lang= Mae Llywodraeth Cymru yn cyflwyno cyfraniadau i'w cynnwys yn adroddiadau Llywodraeth y DU i holl Gonfensiynau a Chyfamodau'r Cenhedloedd Unedig Dyletswyddau Penodol Cymru (Dyletswyddau Penodol Cymru 2011): Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 - http://www.legislation.gov.uk/wsi/2011/1064/made Datganiad Ysgrifenedig: http://wales.gov.uk/about/cabinet/cabinetstatements/2011/equalityact/?lang=cy	Cynhaliwyd Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb llawn ar gyfer yr holl weithgareddau'n ymwneud â chronfa ESI yn unol â Deddf Cydraddoldeb 2010 a Dyletswydd benodol Cymru. Ymhlith y gwaith o ddatblygu tystiolaeth ar gyfer yr AEG cafwyd gweithdai ymgynghori ffurfiol â rhanddeiliaid a oedd yn gyfrifol am ddiogelu hawliau pobl anabl Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn chwarae rhan lawn yn y broses a bydd

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
	drwy baratoi a gweithredu rhaglenni.			yn rhoi 'barn ffurfiol' ar y camau y mae'r Awdurdod Rheoli wedi'u cymryd i weithredu triniaeth gyfartal, gan gynnwys cymhwyso Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl Anabl i'r rhaglenni.
G.3 - Bodolaeth adnoddau gweinyddol i weithredu a chymhwyso Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau ym maes Cronfeydd ESI yn unol â Phenderfyniad y Cyngor 2010/48/EC.	2 - Trefniadau ar gyfer hyfforddi staff yr awdurdodau sy'n gyfrifol am reoli Cronfeydd ESI ym meysydd cyfraith a pholisi anabledd cymwys yr UE a chyfraith a pholisi anabledd cenedlaethol, gan gynnwys hygyrchedd a chymhwyso Confensiwn y Cenhedloedd	Do	Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau: http://wales.gov.uk/topics/equality/unccs/?lang= Mae Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am goladu a darparu cyfraniadau i'w cynnwys yn adroddiadau Llywodraeth y DU i holl Gonfensiynau a Chyfamodau'r Cenhedloedd Unedig	Mae gan Lywodraeth Cymru Dîm Cydraddoldeb penodol sy'n gweithio ar integreiddio rhanddeiliaid â diddordeb sy'n cefnogi cydraddoldeb: A) gweithio o fewn y fframwaith deddfwriaethol. B) symud y tu hwnt i gydymffurfiaeth a sefydlu arfer da.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
	Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau yn ymarferol fel yr adlewyrchir mewn deddfwriaeth yr Undeb a deddfwriaeth genedlaethol, fel y bo'n briodol.			
G.3 - Bodolaeth adnoddau gweinyddol i weithredu a chymhwyso Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau ym maes Cronfeydd ESI yn unol â Phenderfyniad y Cyngor 2010/48/EC.	3 - Trefniadau i sicrhau bod y broses o weithredu Erthygl 9 o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau mewn perthynas â Chronfeydd ESI yn cael ei monitro drwy gydol y broses o baratoi a gweithredu'r	Do	Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau: http://wales.gov.uk/topics/equality/unccs/?lang= Mae Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am goladu a darparu cyfraniadau i'w cynnwys yn adroddiadau Llywodraeth y DU i holl Gonfensiynau a Chyfamodau'r Cenhedloedd Unedig	Mae gan Lywodraeth Cymru weithdrefnau monitro ar waith ar gyfer grwpiau â nodweddion gwarchodedig a'r broses o weithredu UNCRPD.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
	rhaglenni.			
G.4 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso cyfraith caffael cyhoeddus yr Undeb yn effeithiol ym maes Cronfeydd ESI.	1 - Trefniadau ar gyfer cymhwyso rheolau caffael cyhoeddus yr Undeb yn effeithiol drwy ddulliau priodol.	Do	Troswyd Cyfarwyddebau'r UE gan y Deyrnas Unedig yn 2006 (Rheoliadau Contractau Cyhoeddus 2006) ac mae Llywodraeth y DU wedi ymrwymo i drosi rheolau caffael cyhoeddus newydd y cytunwyd arnynt gan Senedd Ewrop ym mis Ionawr 2014 yn gynnar. Mae uned caffael cyhoeddus Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am roi canllawiau a chyngor ar y polisi caffael i sefydliadau sector cyhoeddus Cymru.	Mae cymorth ac arweiniad sy'n ymwneud â dehongli a chymhwyso deddfwriaeth a pholisi caffael ar gael i fuddiolwyr y sector cyhoeddus (awdurdodau contractio/ endidau contractio) drwy fynediad uniongyrchol i Gwerth Cymru. Gall yr Awdurdod Rheoli hefyd alw ar arbenigedd Gwerth Cymru er mwyn helpu i ddehongli deddfwriaeth a deall gofynion cyfarwyddebau CE. Mae'r cyngor hwn yn ymestyn i gyngor caffael cyhoeddus yn ogystal â chontractau cyhoeddus.
G.4 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso cyfraith caffael cyhoeddus yr Undeb yn	2 - Trefniadau sy'n sicrhau gweithdrefnau tryloyw ar gyfer dyfarnu contractau.	Do	Mae uned caffael cyhoeddus Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am roi canllawiau a chyngor ar y polisi caffael i sefydliadau sector cyhoeddus Cymru, yn ogystal â gwasanaethau caffael corfforaethol i adrannau mewnol Llywodraeth Cymru fel WEFO.	Yn unol â'r ymrwymiadau a geir yng nghyhoeddiad Llywodraeth Cymru 'Agor Drysau: Y Siarter ar gyfer Caffael sy'n Gyfeillgar i Fusnesau Bach a Chanolig, dylai'r holl

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
effeithiol ym maes Cronfeydd ESI.				ofynion dros £25,000 (ond islaw trothwy cymwys Cyfnodolyn Swyddogol yr Undeb Ewropeaidd), yn ogystal â'r gofynion hynny nad ydynt yn llwyr ddarostyngedig i ddarpariaethau Rheoliadau Contractau Cyhoeddus 2006, fod ar wefan (www.gwerthwchigymru. gov.uk) sy'n hygyrch ym mhob rhan o'r UE.
G.4 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso cyfraith caffael cyhoeddus yr Undeb yn effeithiol ym maes Cronfeydd ESI.	3 - Trefniadau ar gyfer hyfforddi staff sy'n gyfrifol am weithredu cronfeydd ESI a rhoi gwybodaeth iddynt.	Do	Mae uned caffael cyhoeddus Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am roi canllawiau a chyngor ar y polisi caffael i sefydliadau sector cyhoeddus Cymru, yn ogystal â gwasanaethau caffael corfforaethol i adrannau mewnol Llywodraeth Cymru fel WEFO.	Mae Llywodraeth Cymru wedi lansio pecyn cymorth caffael ar y we ar gyfer gwaith caffael sy'n cydymffurfio â chymorth (Canllaw Cynllunio Caffael http://prp.wales.gov.uk/).
G.4 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso cyfraith caffael cyhoeddus yr Undeb yn effeithiol ym	4 - Trefniadau i sicrhau adnoddau gweinyddol ar gyfer gweithredu a chymhwyso rheolau caffael	Do	Mae uned caffael cyhoeddus Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am roi canllawiau a chyngor ar y polisi caffael i sefydliadau sector cyhoeddus Cymru, yn ogystal â gwasanaethau caffael corfforaethol i adrannau mewnol Llywodraeth Cymru fel WEFO.	Mae Llywodraeth Cymru wedi lansio pecyn cymorth caffael ar y we ar gyfer gwaith caffael sy'n cydymffurfio â chymorth (Canllaw Cynllunio Caffael http://prp.wales.gov.uk/).

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
maes Cronfeydd ESI.	cyhoeddus yr Undeb.			
G.5 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso rheolau cymorth gwladwriaethol yr Undeb yn effeithiol ym maes Cronfeydd ESI.	1 - Trefniadau ar gyfer cymhwyso rheolau cymorth gwladwriaethol yr Undeb yn effeithiol.	Do	http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/stateaid/?skip=1&lang=cy	Ymdrinnir â Chymorth Gwladwriaethol ar lefel y DU yn bennaf (gweler CP y DU). Mae'r gwaith a wneir i sicrhau cydymffurfiaeth yng Nghymru fel a ganlyn: Mae pob gweithrediad yn ddarostyngedig i ddadansoddiad Cymorth Gwladwriaethol fel rhan o'r broses asesu a, lle bo angen, ceisir cyngor angenrheidiol a chraffu pellach gan Uned Cymorth Gwladwriaethol neu Wasanaethau Cyfreithiol Llywodraeth Cymru. Mae hyn yn sicrhau bod penderfyniadau dyrannu cyllid yn cydymffurfio â rheolau Cymorth Gwladwriaethol a bod yr hysbysiadau/cymeradwyaethau angenrheidiol gan y Comisiwn ar waith.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
				Cynhelir asesiadau a rhoddir arweiniad i fuddiolwyr ar y rheolau sydd ynghlwm wrth gyfuno. Caiff gweithrediadau sy'n rhedeg cynlluniau de minimis eu hysbysu, drwy'r cytundeb cyllid grant, o'u cyfrifoldebau a sicrheir bod eu systemau'n cydymffurfio. Hefyd, mae Uned CG yn cydgysylltu'r broses adrodd ariannol ar gyfer cynlluniau esemptiad bloc a hysbysedig. Ceir mesurau cydymffurfio ac adfer sy'n ymwneud ag unrhyw achos o dorri rheolau Cymorth Gwladwriaethol mewn cytundebau ariannu a chynhelir gwiriadau cydymffurfio gan dimau Rheoli a Dilysu.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
G.5 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso rheolau cymorth gwladwriaethol yr Undeb yn effeithiol ym maes Cronfeydd ESI.	2 - Trefniadau ar gyfer hyfforddi staff sy'n gyfrifol am weithredu cronfeydd ESI a rhoi gwybodaeth iddynt.	Do	http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/stateaid/?skip=1&lang=cy	Mae'r Uned Cymorth Gwladwriaethol yn gweithio'n agos gyda thîm hyfforddi WEFO er mwyn nodi gofynion hyfforddiant angenrheidiol pob aelod o staff. Yn ddiweddar, mae wedi cynnal sesiynau ymwybyddiaeth ynghylch y rhaglen Foderneiddio a chaiff hyfforddiant Cymorth Gwladwriaethol ei ymgorffori yn y broses sefydlu ar gyfer pob aelod newydd o staff. Diweddarwyd strategaeth hyfforddi fel bod holl staff yr Awdurdod Rheoli a'r Awdurdod Ardystio yn cael hyfforddiant sylfaen/ymwybyddiaeth erbyn diwedd mis Hydref 2014. Ategir hyn gan hyfforddiant "Rolau a Chyfrifoldebau" mwy manwl a roddir i bob aelod allweddol o staff erbyn diwedd 2014 ac i bob aelod o staff arall erbyn canol 2015.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
				Mae'r Uned CG yn mynychu cyfarfodydd rhwydwaith ledled y DU yn rheolaidd ac yn lledaenu gwybodaeth/arweiniad drwy wefan Llywodraeth Cymru ac i WEFO yn briodol. Mae WEFO yn lledaenu gwybodaeth yn eang i randdeiliaid allanol a buddiolwyr, gan gynnwys drwy wefan WEFO. Darperir rhagor o ganllawiau staff drwy fewnrwydydd Llywodraeth Cymru a WEFO.
G.5 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso rheolau cymorth gwladwriaethol yr Undeb yn effeithiol ym maes Cronfeydd ESI.	3 - Trefniadau i sicrhau adnoddau gweinyddol ar gyfer gweithredu a chymhwyso rheolau cymorth gwladwriaethol yr Undeb.	Do	http://wales.gov.uk/topics/businessandeconomy/stateaid/?skip=1&lang=cy	Mae gan staff yr Awdurdod Rheoli wybodaeth ymarferol dda am reolau Cymorth gwladwriaethol. Fe'u cefnogir gan Uned CG Llywodraeth Cymru a chyfreithwyr sy'n darparu hyfforddiant a chyngor ar achosion penodol fel sydd angen. Cred Llywodraeth

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
				Cymru fod ganddi ddigon o adnoddau gweinyddol i gyflawni ei chyfrifoldebau Cymorth Gwladwriaethol. Mae'r Uned CG yn cynnwys tri aelod o staff sydd â dros 15 mlynedd o brofiad a gefnogir gan dîm o dri chyfreithiwr. Mae sawl adnodd ymarferol ar gael i staff WEFO, yn cynnwys taflen asesu Cymorth gwladwriaethol bwrpasol, pecyn cymorth Cymorth gwladwriaethol a chanllawiau manwl ar y rheolau. Cynhyrchir y rhain gan yr Uned CG a Gwasanaethau Cyfreithiol ac maent ar gael drwy fewnrwyd Llywodraeth Cymru. Yn ogystal, rhoddir canllawiau i fuddiolwyr drwy wefan Llywodraeth Cymru.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
G.6 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso deddfwriaeth amgylcheddol yr Undeb sy'n ymwneud ag AEA ac AAS yn effeithiol.	1 - Trefniadau ar gyfer cymhwyso Cyfarwyddeb 2011/92/UE Senedd Ewrop a'r Cyngor (AEA) a Chyfarwyddeb 2001/42/CE Senedd Ewrop a'r Cyngor (AAS) yn effeithiol.	Do	Rheoliad Senedd Ewrop a'r Cyngor Pennod 1 Darpariaethau cyffredinol ar y Cronfeydd Adran 3 (i) Deddf Llywodraeth Cymru 2006 http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/32/contents Cynllun Datblygu Cynaliadwy Cymru http://wales.gov.uk/topics/sustainabledevelopment/publications/onewalesoneplanet/?lang=cy Bil Cenedlaethau'r Dyfodol 2014 http://wales.gov.uk/topics/sustainabledevelopment/future-generations-bill/?lang=cy Canllawiau http://wefo.wales.gov.uk/publications/guidance20142020/?lang=cy	Mae gan WEFO dîm Themâu Trawsbynciol penodol sy'n rhoi canllawiau a hyfforddiant ar Ddatblygu Cynaliadwy a gweithredu'r AAS. Mae'r canllawiau ar Themâu Trawsbynciol a gaiff eu llunio gan y tîm yn destun proses rheoli fersiynau a chânt eu diweddaru bob blwyddyn gan gynnwys asesiad ffurfiol o'r themâu ar gyfer gweithrediadau unigol ar gam cynllun busnes. Caiff argymhellion a wneir gan yr AAS eu cynnwys yn y canllawiau a'u rhannu â phob rhanddeiliad perthnasol. Mae'r canllawiau ar ffurf drafft ar hyn o bryd a byddant ar gael i'w gweld ar-lein ar dudalen gwe benodol canllawiau rhaglen 2014-2020 WEFO.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
G.6 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso deddfwriaeth amgylcheddol yr Undeb sy'n ymwneud ag AEA ac AAS yn effeithiol.	2 - Trefniadau ar gyfer hyfforddi staff sy'n gyfrifol am weithredu Cyfarwyddebau AEA ac AAS a rhoi gwybodaeth iddynt.	Do	Canllawiau http://wefo.wales.gov.uk/publications/guidance20142020/?lang=cy	Cynhaliwyd rhaglen hyfforddiant ac ymwybyddiaeth lawn ar gyfer staff yr Awdurdod Rheoli/Ardystio a grwpiau rhanddeiliaid ehangach sy'n cyflawni rhaglenni Cronfeydd Strwythurol. Cynllunnir rhaglen debyg ar gyfer rhaglen EAFRD yng nghanol 2014. Mae hyn yn ategu'r hyfforddiant Datblygu Cynaliadwy gorfodol a roddir i holl staff Llywodraeth Cymru.
G.6 - Bodolaeth trefniadau ar gyfer cymhwyso deddfwriaeth amgylcheddol yr Undeb sy'n ymwneud ag AEA ac AAS yn effeithiol.	3 - Trefniadau i sicrhau bod digon o adnoddau gweinyddol ar gael.	Do	Canllawiau http://wefo.wales.gov.uk/publications/guidance20142020/?lang=cy	Ceir tîm arbenigol penodol o fewn yr Awdurdod Rheoli, sy'n cyflawni ymrwymiadau Themâu Trawsbynciol ac sy'n gyfrifol am gydymffurfiaeth rhaglenni â Chyfarwyddebau AEA/AAS. Yn ogystal, bydd y tîm Themâu Trawsbynciol arbenigol yn cael cyngor gan amrywiaeth o arbenigwyr ym meysydd yr Amgylchedd a

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
				Chydraddoldeb er mwyn sicrhau y manteisir ar gynifer o gyfleoedd lledaenu a rhwydweithio â phosibl.
G.7 - Bodolaeth sail ystadegol sy'n angenrheidiol i gynnal gwerthusiadau er mwyn asesu effeithiolrwydd ac effaith y rhaglenni. Bodolaeth system dangosyddion canlyniadau sy'n angenrheidiol i ddewis camau gweithredu, sy'n cyfrannu at y canlyniadau a ddymunir yn y ffordd fwyaf effeithiol, er mwyn monitro cynnydd tuag at	1 - Mae trefniadau ar gyfer casglu a chyfuno data ystadegol yn amserol â'r elfennau canlynol ar waith: nodi ffynonellau a dulliau i sicrhau dilysu ystadegol.	Do	http://www.wefo.wales.co.uk)	Mae gan yr Awdurdodau Rheoli ESI yng Nghymru dîm ymchwil, monitro a gwerthuso integredig a phenodol. Mae'r tîm hwn yn gyfrifol am roi canllawiau i weithrediadau ar bob agwedd ar waith monitro a gwerthuso, a chaiff tasgau a swyddogaethau manwl eu hamlinellu yn y cynllun monitro a gwerthuso a gyhoeddir ar wefan WEFO. Bydd buddiolwyr cronfeydd strwythurol yn defnyddio cronfa ddata PPIM i drosglwyddo data monitro ar eu gweithrediad yn rheolaidd a bydd hyn ar y cyd â'r broses hawlio ariannol. Cynllunnir prosesau tebyg ar gyfer y Cynllun

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
ganlyniadau a chynnal gwerthusiad effaith.				Datblygu Gwledig.
G.7 - Bodolaeth sail ystadegol sy'n angenrheidiol i gynnal gwerthusiadau er mwyn asesu effeithiolrwydd ac effaith y rhaglenni. Bodolaeth system dangosyddion canlyniadau sy'n angenrheidiol i ddewis camau gweithredu, sy'n cyfrannu at y canlyniadau a ddymunir yn y ffordd fwyaf effeithiol, er mwyn monitro cynnydd tuag at ganlyniadau a	2 - Mae trefniadau ar gyfer casglu a chyfuno data ystadegol yn amserol â'r elfennau canlynol ar waith: trefniadau ar gyfer cyhoeddi data cyfunol a sicrhau eu bod ar gael i'r cyhoedd.	Do	http://www.wefo.wales.co.uk	Mae'r tîm Ymchwil, monitro a gwerthuso yn gyfrifol am gadarnhau dilysrwydd ystadegol y data ar ddangosyddion a gyflwynir gan fuddiolwyr. Cyhoeddir data cyfunol ar berfformiad prosiectau ar y wefan yn rheolaidd ac fe'u rhoddir i'r Pwyllgor er mwyn iddo gyflawni ei ddyletswyddau.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
chynnal gwerthusiad effaith.				
G.7 - Bodolaeth sail ystadegol sy'n angenrheidiol i gynnal gwerthusiadau er mwyn asesu effeithiolrwydd ac effaith y rhaglenni. Bodolaeth system dangosyddion canlyniadau sy'n angenrheidiol i ddewis camau gweithredu, sy'n cyfrannu at y canlyniadau a ddymunir yn y ffordd fwyaf effeithiol, er mwyn monitro cynnydd tuag at ganlyniadau a	3 - System effeithiol o ddangosyddion canlyniadau yn cynnwys: dethol dangosyddion canlyniadau ar gyfer pob rhaglen gan ddarparu gwybodaeth am yr hyn sy'n cymell dethol camau gweithredu polisi a ariennir gan y rhaglen.	Do	http://www.wefo.wales.co.uk)	Bydd buddiolwyr cronfeydd strwythurol yn defnyddio cronfa ddata PPIM i drosglwyddo data monitro ar eu gweithrediad yn rheolaidd a bydd hyn ar y cyd â'r broses hawlio ariannol. Cynllunnir prosesau tebyg ar gyfer y Cynllun Datblygu Gwledig. Ynghyd â'r dangosyddion, ceir diffiniadau a chanllawiau manwl ar ofynion tystiolaeth; cânt eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru (http://www.wefo.wales.co.uk)

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
chynnal gwerthusiad effaith.				
G.7 - Bodolaeth sail ystadegol sy'n angenrheidiol i gynnal gwerthusiadau er mwyn asesu effeithiolrwydd ac effaith y rhaglenni. Bodolaeth system dangosyddion canlyniadau sy'n angenrheidiol i ddewis camau gweithredu, sy'n cyfrannu at y canlyniadau a ddymunir yn y ffordd fwyaf effeithiol, er mwyn monitro cynnydd tuag at ganlyniadau a	4 - System effeithiol o ddangosyddion canlyniadau yn cynnwys: pennu targedau ar gyfer y dangosyddion hyn.	Do	http://www.wefo.wales.co.uk)	Bydd buddiolwyr cronfeydd strwythurol yn defnyddio cronfa ddata PPIM i drosglwyddo data monitro ar eu gweithrediad yn rheolaidd a bydd hyn ar y cyd â'r broses hawlio ariannol. Cynllunnir prosesau tebyg ar gyfer y Cynllun Datblygu Gwledig. Ynghyd â'r dangosyddion, ceir diffiniadau a chanllawiau manwl ar ofynion tystiolaeth; cânt eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru (http://www.wefo.wales.c o.uk)

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
chynnal gwerthusiad effaith.				
G.7 - Bodolaeth sail ystadegol sy'n angenrheidiol i gynnal gwerthusiadau er mwyn asesu effeithiolrwydd ac effaith y rhaglenni. Bodolaeth system dangosyddion canlyniadau sy'n angenrheidiol i ddewis camau gweithredu, sy'n cyfrannu at y canlyniadau a ddymunir yn y ffordd fwyaf effeithiol, er mwyn monitro cynnydd tuag at ganlyniadau a	5 - System effeithiol o ddangosyddion canlyniadau yn cynnwys: cysondeb pob dangosydd â'r rhagofynion canlynol: cadernid a dilysu ystadegol, eglurder dehongli normadol, ymatebolrwydd i bolisi, casglu data yn amserol.	Do	http://www.wefo.wales.co.uk)	Ynghyd â'r dangosyddion, ceir diffiniadau a chanllawiau manwl ar ofynion tystiolaeth; cânt eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru (http://www.wefo.wales.co.uk) Mae'r tîm Ymchwil, monitro a gwerthuso yn gyfrifol am gadarnhau dilysrwydd ystadegol y data ar ddangosyddion a gyflwynir gan fuddiolwyr.

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
chynnal gwerthusiad effaith.				
G.7 - Bodolaeth sail ystadegol sy'n angenrheidiol i gynnal gwerthusiadau er mwyn asesu effeithiolrwydd ac effaith y rhaglenni. Bodolaeth system dangosyddion canlyniadau sy'n angenrheidiol i ddewis camau gweithredu, sy'n cyfrannu at y canlyniadau a ddymunir yn y ffordd fwyaf effeithiol, er mwyn monitro cynnydd tuag at ganlyniadau a	6 - Gweithdrefnau ar waith i sicrhau bod yr holl weithrediadau a ariennir gan y rhaglen yn mabwysiadu system effeithiol o ddangosyddion.	Do	http://www.wefo.wales.co.uk)	Ynghyd â'r dangosyddion, ceir diffiniadau a chanllawiau manwl ar ofynion tystiolaeth; cânt eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru (http://www.wefo.wales.co.uk) Mae'r tîm Ymchwil, monitro a gwerthuso yn gyfrifol am gadarnhau dilysrwydd ystadegol y data ar ddangosyddion a gyflwynir gan fuddiolwyr. Cyhoeddir data cyfunol ar berfformiad prosiectau ar y wefan yn rheolaidd ac fe'u rhoddir i'r Pwyllgor er mwyn iddo gyflawni ei ddyletswyddau. Dewiswyd dangosyddion canlyniadau i gyd-weddu'n agos â cham gweithredu bwriadedig pob blaenoriaeth ac fe'u dangosir yn y model

CY

CY

Amodoldeb ex-ante	Meini prawf	Meini Prawf wedi'u bodloni (Do/Nad do)	Cyfeiriad	Esboniadau
chynnal gwerthusiad effaith.				rhesymeg ymyrryd a atodir i'r Rhaglenni Gweithredol.

9.2 Disgrifiad o'r camau i gyflawni amodoldebau ex-ante, cyrff cyfrifol ac amserlen

Tabl 25: Camau gweithredu i gyflawni amodoldebau ex-ante cyffredinol cymwys

Amodoldeb ex-ante cyffredinol	Meini prawf heb eu bodloni	Camau gweithredu i'w cymryd	Terfyn amser (dyddiad)	Cyrff sy'n gyfrifol

Tabl 26: Camau gweithredu i gyflawni amodoldebau ex-ante thematig cymwys

Amodoldeb Ex-ante thematig	Meini prawf heb eu bodloni	Camau gweithredu i'w cymryd	Terfyn amser (dyddiad)	Cyrff sy'n gyfrifol

10. LLEIHAU BAICH GWEINYDDOL BUDDIOLWYR

Crynodeb o'r asesiad o faich gweinyddol buddiolwyr a, lle bo angen, y camau a gynllunnir ynghyd ag amserlen ddangosol i leihau baich gweinyddol.

1. Gwnaed cryn dipyn o gynnydd i leihau baich gweinyddol ar fuddiolwyr o dan raglenni 2007-2013. Mae hyn wedi cynnwys cyflwyno gweithdrefnau gwaith newydd o ran cyflwyno system TG PPIMS a arweiniodd at unioni prosesau ar draws cronfeydd strwythurol ac sy'n galluogi buddiolwyr i fewnbynnu data prosiect yn uniongyrchol drwy borth ar y we. Mae hyn wedi arwain at brosesau cyffredin, gwella'r broses o gyfnewid dogfennaeth ynghyd ag arbedion effeithlonrwydd a phrosesau a thaliadau cyflymach i fuddiolwyr. O dan raglenni 2007-2013 sefydlwyd model Swyddog Datblygu Prosiect hefyd. Mae hyn wedi gweld un swyddog fel y prif gyswllt ar gyfer buddiolwyr drwy gydol y camau gwneud cais, datblygu ac ôl gymeradwyo.

2. Cynhaliwyd arolwg o farn cwsmeriaid gan WEFO yn 2009[1] a geisiodd farn noddwyr prosiect ar weithdrefnau a phrosesau gweinyddol a oedd ynghlwm wrth wneud cais am brosiectau'r UE a'u rheoli. Cafwyd cefnogaeth gyffredinol i arbedion effeithlonrwydd yn deillio o lawer o'r gwelliannau ar-lein a gyflwynwyd ar gyfer cylch ariannu 2007-13 ynghyd â chefnogaeth i'r cysyniad o Swyddog Datblygu Prosiect. Codwyd rhai pryderon ynghylch y fiwrocratiaeth a oedd ynghlwm wrth wneud cais am gyllid (gellid gwneud penderfyniadau ar gam cynharach heb fod angen llenwi cynifer o ffurflenni) a hygyrchedd ac iaith dechnegol peth o'r canllawiau.

3. Mae Llywodraeth Cymru yn adeiladu ar ddatblygiadau blaenorol ac yn ymdrin ag adborth noddwyr prosiectau ar gyfer rhaglenni 2014-2020 drwy achub ar gynifer o gyfleoedd integreiddio ac unioni â phosibl er mwyn helpu i gyflawni a lleihau ymhellach y baich i fuddiolwyr.

4. Bydd hyn yn cynnwys proses gwneud cais ac asesu symlach, yn cynnwys cyfres o byrth a phwyntiau penderfynu ynghylch cymhwysedd prosiectau ynghyd â gwelliannau pellach i PPIMS. Bydd hyn yn cynnwys porth ar-lein unigol ar gyfer prosiectau posibl i gael gafael ar holl gronfeydd ESI, a fydd yn cyfeirio prosiectau posibl i dîm penodol ac yn hwyluso'r broses o ddethol yr offeryn(nau) ariannu a'r dull cyflawni gorau, (tra'n parchu'r gwahaniaethau rhwng cronfeydd).

5. Bydd rheolau cymhwyso cenedlaethol ESI wedi'u hunioni a chanllawiau ategol cyffredin ar waith ar gyfer pob sefydliad yng Nghymru sy'n derbyn cronfeydd gan ERDF, ESF ac EAFRD, oni bai lle pennwyd rheolau cymhwyso gan ddeddfwriaeth CE sy'n benodol i gronfa. Bydd hyn yn symlach o lawer i fuddiolwyr yng Nghymru ac mae'n adeiladu ar ddarpariaethau cymhwyso cyffredin y Comisiwn yn y Rheoliad Darpariaethau Cyffredin ar gyfer materion fel cadernid, cynhyrchu refeniw, ac opsiynau cost symlach. Caiff y rheolau cymhwyso wedi'u hunioni eu cyhoeddi a byddant ar gael yn hawdd ar wefan WEFO.

6. Hefyd, mae Cymru yn bwriadu annog y defnydd o opsiynau ad-dalu cost syml (cyfandaliadau, cyfraddau safonol, costau uned) drwy sicrhau bod yr holl opsiynau deddfwriaethol ar gael i ddarpar ymgeiswyr, cyhoeddi canllawiau manwl, a rhedeg gweithdai hyfforddi gyda chynrychiolwyr o sectorau allweddol er mwyn deall y rhwystrau sy'n atal eu defnyddio ac ymdrin â hwy. Disgwylir i gostau cyfradd safonol mewn perthynas ag ad-dalu costau anuniongyrchol fod o fudd penodol i fuddiolwyr yng Nghymru. Bydd graddau'r newid tuag at system ad-dalu sy'n canolbwyntio'n fwy ar ganlyniadau (cyfandaliadau, costau uned) hefyd yn dibynnu ar ddarpariaethau pecyn deddfwriaethol y polisi cydlyniant, addasrwydd cyfraddau safonol y CE, a chanllawiau

gweithredu'r Comisiwn. Fodd bynnag, mae hyn yn annhebygol o gynnwys y defnydd o Gynlluniau Gweithredu ar y Cyd nas ystyrir yn addas yng Nghymru.

7. Bydd prosiectau yng Nghymru hefyd yn cael budd o lai o waith gweinyddol wrth i Lywodraeth Cymru weithredu mesurau symleiddio'r CE yn llawn, fel cyfnodau cadw dogfennau byrrach, cyfrifiadau cynhyrchu refeniw cyfradd safonol, a diogelu prosiectau rhag dyblygu gweithgarwch archwilio o'r Awdurdod Archwilio a'r Comisiwn Ewropeaidd yn yr un flwyddyn.

[1]http://wefo.wales.gov.uk/publications/publications/monitoringevaluation/programmeevaluations/customerinsightsurvey2009/?lang=cy

11. EGWYDDORION LLORWEDDOL

11.1 Datblygu cynaliadwy

Disgrifiad o gamau penodol i ystyried gofynion diogelu'r amgylchedd, effeithlonrwydd adnoddau, lliniaru newid yn yr hinsawdd ac addasu iddo, cydnerthedd yn sgil trychineb ac atal a rheoli risg, wrth ddethol gweithrediadau.

1. Rhydd y Bennod ar Gymru yng Nghytundeb Partneriaeth y DU drosolwg o'r dull o hyrwyddo'r egwyddorion llorweddol ar draws cronfeydd ESI yng Nghymru sy'n cynnwys Thema Drawsbynciol (ThD) Datblygu Cynaliadwy). Mae hefyd yn amlinellu prif egwyddorion trefniadol ac amcanion cynaliadwyedd Llywodraeth Cymru sy'n sail i weithredu'r ThD o fewn y Rhaglenni ESF yng Nghymru. Mae'r Cytundeb Partneriaeth hefyd yn disgrifio'r cynnydd tuag at dargedau cynaliadwyedd amgylcheddol cysylltiedig ac mae rhannau eraill o'r rhaglen hon yn disgrifio rhai o'r camau fertigol sy'n cyfrannu atynt (e.e. cymorth ar gyfer ynni adnewyddadwy ac effeithlonrwydd ynni).

2. O ran cynaliadwyedd amgylcheddol, *Cynnal Cymru Fyw* yw dull newydd Llywodraeth Cymru o ymdrin â'r broses o reoli adnoddau naturiol yng Nghymru ac mae'n seiliedig ar y dull ecosystem. Diffinnir ecosystem fel yr holl bethau byw, mewn amgylchedd, gan gynnwys rhyngweithio â'i gilydd ac â'i hamgylchedd.

3. Bydd y Rhaglen ERDF hon yn cyfrannu at gyflawni nodau cynaliadwyedd amgylcheddol fel a ganlyn:

- Hyrwyddo ymchwil ac arloesi ym maes carbon isel, ynni a'r amgylchedd yr Her Fawr, gan adeiladu ar y buddsoddiadau sylweddol a wnaed yn y maes hwn o dan raglenni 2007-2013
- Datblygu'r sector carbon isel, ynni a'r amgylchedd drwy gyngor a chymorth busnes a chyllid busnes o dan Flaenoriaeth Cystadleurwydd BBaChau
- Hyrwyddo effeithlonrwydd adnoddau, gan gynnwys effeithlonrwydd ynni, drwy ymyriadau o dan Flaenoriaeth Cystadleurwydd BBaChau
- Cynyddu'r potensial i gynhyrchu ynni adnewyddadwy drwy gefnogi ymchwil ac arloesi, a galluogi buddsoddiadau mewn seilwaith yn niwydiant ynni'r môr yng Nghymru
- Cynyddu nifer y cynlluniau ynni adnewyddadwy ar raddfa fach a chymunedol
- Gwella effeithlonrwydd ynni cartrefi Cymru, yn arbennig mewn ardaloedd lle ceir tlodi tanwydd ac amddifadedd penodol (fel y mesurir gan MALlC)
- Hyrwyddo cynlluniau ynni carbon isel ar gyfer ardaloedd trefol a gwledig
- Cefnogi atebion trafnidiaeth carbon isel a chynaliadwy, gan gynnwys drwy gysylltu unigolion di-waith ac economaidd anweithgar â gwaith a hyfforddiant

4. Hefyd, cymerir y camau canlynol wrth ddethol a datblygu gweithrediadau o dan y Rhaglen er mwyn sicrhau gofynion diogelu'r amgylchedd, effeithlonrwydd adnoddau, lliniaru newid yn yr hinsawdd ac addasu iddo, cydnerthedd yn sgil trychineb a rheoli trychineb:

- Pennir targedau ar lefel Echel Blaenoriaeth gan ddarparu ysgogwr pwysig i sicrhau bod prosiectau yn ymdrin ag amcanion thema drawsbynciol y rhaglenni
- Asesu thema drawsbynciol ar bob cam o waith datblygu prosiect, gan gynnwys asesiad yn erbyn y cyfraniad tuag at amcanion datblygu cynaliadwy o ran diogelu'r amgylchedd, effeithlonrwydd adnoddau, lliniaru newid yn yr hinsawdd ac addasu iddo, cydnerthedd yn sgil trychineb ac atal a rheoli risg

- Darperir cyngor arbenigol parhaus i brosiectau drwy WEFO a thrwy drefniadau a ddatblygir i weithredu prosiectau, gan gynnwys ystyried caffael gwyrdd a'r potensial i ymgorffori atebion seilwaith gwyrdd. Un o'r amcanion allweddol fydd darparu'r cyfraniad arbenigol ar gam cynnar yn y broses er mwyn manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd i hyrwyddo'r themâu trawsbynciol
- Cyflwynir rhaglen codi ymwybyddiaeth a hyfforddiant i staff WEFO a noddwyr prosiectau ar fuddiannau integreiddio themâu trawsbynciol ac arfer gorau mewn perthynas â hwy
- Caiff canllawiau ar gyfer gweithgareddau eu paratoi ynghyd ag enghreifftiau o astudiaethau achos arferion gorau a fydd yn darparu gwybodaeth benodol am y ffordd y gall noddwyr fynd i'r afael â'r themâu trawsbynciol o fewn eu cynlluniau prosiect
- Monitro cynnydd yn rheolaidd, drwy ddata 'rhagolwg' (y targedau a bennir gan brosiectau o'r dechrau'n deg) a chyflawniad 'gwirioneddol' (yr hyn y mae prosiectau yn ei gyflawni mewn gwirionedd a gaiff ei fonitro drwy'r system ffurflenni chwarterol), gan olygu y gellir ymyrryd yn gynnar lle bo angen
- Cyflwyno adroddiadau diweddaru i Bwyllgor Monitro'r Rhaglenni a rhanddeiliaid eraill
- Bydd WEFO yn annog sefydliadau cydraddoldeb, cynhwysiant cymdeithasol a datblygu cynaliadwy allweddol i gymryd rhan mewn ymgais i sefydlu rhwydwaith effeithiol o gymorth arbenigol

5. Drwy fesurau anuniongyrchol, ar lefel unigol neu sefydliadol, a thrwy sicrhau bod prosiectau'n mabwysiadu arferion ac egwyddorion Datblygu Cynaliadwy priodol wrth gyflawni gweithgarwch ERDF, bydd buddsoddiadau yn gallu cefnogi egwyddorion ac amcanion Datblygu Cynaliadwy cyffredinol Llywodraeth Cymru.

6. Ni ragwelir unrhyw gamau penodol mewn cysylltiad â Natura 2000 ar gyfer yr ERDF, ond bydd y dull gweithredu a nodir uchod yn sicrhau na chaiff cyfleoedd i gyfrannu at amcanion Fframwaith Gweithredu Blaenoriaethu Cymru eu colli, a hynny drwy ymgorffori egwyddorion cynaliadwyedd wrth ddylunio a chyflwyno gweithrediadau. Rhagwelir y bydd adnoddau cenedlaethol ac Ewropeaidd eraill (gan gynnwys yr EAFRD) ar gael i gyfrannu'n fwy uniongyrchol at y Fframwaith Gweithredu Blaenoriaethu er mwyn sicrhau statws cadwraeth ffafriol cynefinoedd a rhywogaethau sydd o ddiddordeb i'r gymuned.

11.2 Cyfle cyfartal a dim gwahaniaethu

Disgrifiad o'r camau penodol i hyrwyddo cyfle cyfartal ac atal gwahaniaethu ar sail rhyw, tarddiad hiliol neu ethnig, crefydd neu gred, anabledd, oedran neu gyfeiriadedd rhywiol wrth baratoi, dylunio a gweithredu'r rhaglen weithredol ac, yn arbennig, mewn perthynas â chael mynediad at gyllid gan ystyried anghenion y grwpiau targed amrywiol sy'n wynebu risg o wahaniaethu o'r fath ac, yn arbennig, ofynion sicrhau hygyrchedd i bobl ag anabledd.

1. Mae integreiddio cyfle cyfartal, prif ffrydio rhwng y rhywiau a'r Gymraeg yn bwysig nid yn unig am resymau cyfreithiol, ond hefyd am fod rhannau cymdeithasol a demograffig gwahanol o gymdeithas yn y farchnad lafur yn cyfrannu at effeithiolrwydd cyffredinol y gweithgarwch a gyflawnir gan y rhaglenni.

2. Mae Cynllun Cydraddoldeb Strategol (2012-16) ac amcanion cydraddoldeb Llywodraeth Cymru yn tynnu sylw at y ffordd y mae Llywodraeth Cymru yn cyflawni ei rhwymedigaethau cyfreithiol yn ogystal â'i hymrwymiad cryf i gydraddoldeb a

chynhwysiant. Datblygwyd y Cynllun yn unol â'r dyletswyddau cyffredinol o dan Ddyletswydd Cydraddoldeb Sector Cyhoeddus Deddf Cydraddoldeb 2010

3. Cynhaliwyd Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (AEA) er mwyn asesu effeithiau posibl rhaglenni ERDF ar bobl â nodweddion cymdeithasol-demograffig gwahanol. Mae'r AEG yn cefnogi cydymffurfiaeth Llywodraeth Cymru â'r PSED drwy ddarparu tystiolaeth ar effeithiau posibl y rhaglen ar bobl â'r naw nodwedd warchodedig: Oedran; Anabledd; Ailbennu Rhywedd; Priodas a Phartneriaethau Sifil; beichiogrwydd a mamolaeth; Hil ac Ethnigrwydd; Crefydd a Chred; Rhyw / Rhywedd; a Chyfeiriadedd Rhywiol.

4. Daw'r adroddiad i'r casgliad fod y broses o ddatblygu rhaglenni ERDF 2014-2020 ar gyfer Cymru wedi cynnwys rhoi ystyriaeth helaeth i gydraddoldeb ac, oherwydd hyn, mae'n annhebygol iawn y ceir unrhyw effeithiau negyddol anghymesur ar unrhyw nodwedd a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb a bydd yn cefnogi'r Gymraeg fel sy'n ofynnol gan Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.

5. Amcanion cydraddoldeb allweddol y rhaglen ERDF yng Nghymru yw:

- Annog entrepreneuriaeth a mentrau dechrau busnes er mwyn denu mwy o bobl ifanc, menywod, pobl o grwpiau pobl dduon a lleiafrifoedd ethnig, pobl anabl a phobl lesbiaid, hoyw, deurywiol a thrawsrywiol
- Cefnogi'r broses o greu amgylchedd sydd o blaid mannau gwaith cynhwysol ac sy'n hyrwyddo cyfle cyfartal ymhlith staff, gan gynnwys cydbwyso gwaith a bywyd preifat
- Sicrhau bod mynediad at dechnoleg ar gael ac yn hygyrch i bawb, yn enwedig pobl mewn ardaloedd gwledig, pobl hŷn ac eraill y mae'r 'rhaniad digidol' yn effeithio arnynt
- Cefnogi ymchwil, datblygu ac arloesedd sy'n ceisio ateb heriau cymdeithasol, fel cefnogi heneiddio gweithgar, cynnig cyfleoedd gwaith a hyfforddiant i unigolion a chefnogi byw'n annibynnol
- Cefnogi mynediad i bobl anabl a'r rhai o gefndiroedd pobl dduon a lleiafrifoedd ethnig i gyfleoedd hyfforddiant a chyflogaeth, gan gynnwys drwy atebion trafnidiaeth gynaliadwy
- Nodi a chefnogi cyfleoedd i hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg

6. Mae Cytundeb Partneriaeth y DU yn cynnwys manylion y dull o hyrwyddo egwyddorion llorweddol ar draws cronfeydd ESI yng Nghymru.

7. Yn benodol i'r Rhaglen hon, cymerir y camau canlynol wrth ddethol a datblygu gweithrediadau i hyrwyddo cyfle cyfartal ac atal unrhyw wahaniaethu yn seiliedig ar y naw nodwedd warchodedig a amlinellir uchod:

- Rhoddir cyngor arbenigol parhaus i brosiectau gan Lywodraeth Cymru a thrwy drefniadau a ddatblygir i weithredu prosiectau. Un o'r amcanion allweddol fydd darparu'r cyfraniad arbenigol ar gam cynnar yn y broses er mwyn manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd i hyrwyddo prif ffrydio rhwng y rhywiau a chyfle cyfartal
- Cyflwynir rhaglen codi ymwybyddiaeth a hyfforddiant i staff Llywodraeth Cymru a noddwyr prosiectau ar sut i integreiddio amcanion cyfle cyfartal
- Caiff canllawiau ar gyfer gweithgareddau eu paratoi ynghyd ag enghreifftiau astudiaethau achos arferion gorau a fydd yn darparu gwybodaeth benodol am sut y gall noddwyr fynd i'r afael â phrif ffrydio rhwng y rhywiau a chyfle cyfartal o fewn eu cynlluniau prosiect

- Monitro cynnydd yn rheolaidd, drwy ddata ‘rhagolwg’ (y targedau a bennir gan brosiectau o’r dechrau’n deg) a chyflawniad ‘gwirioneddol’ (yr hyn y mae prosiectau yn ei gyflawni mewn gwirionedd a gaiff ei fonitro drwy’r system ffurflenni chwarterol), gan olygu y gellir ymyrryd yn gynnar lle bo angen
- Cyflwyno adroddiadau diweddaru i Bwyllgor Monitro’r Rhaglenni a rhanddeiliaid eraill
- Bydd Llywodraeth Cymru yn annog sefydliadau prif ffrydio rhwng y rhywiau, cydraddoldeb a chynhwysiant cymdeithasol allweddol i gymryd rhan mewn ymgais i sefydlu rhwydwaith effeithiol o gymorth arbenigol
- Mae’r newid rhyngwladol tuag at ymdrin ag anabledd ar sail hawliau yn seiliedig ar y cysyniad o hawl yn hytrach nag elusen. Ni ddylai’r cyfyngiadau a wynebir gan bobl anabl fod ynghlwm wrth eu hanabledd mwyach, ond ag anallu cymdeithas i ddarparu cyfle cyfartal i bawb. Mae’r cysylltiad rhwng sgiliau, cymwysterau, cyfleoedd mewn bywyd ac anabledd wedi ei hen sefydlu, sy’n golygu bod pobl yn ennill llai o gymwysterau, yn aml drwy anfantais addysgol gynnar, gan arwain at ddibyniaeth ar fudd-daliadau anabledd yn ddiweddarach mewn bywyd.
- Bydd rhaglenni Cymru yn ceisio sicrhau yr ymyrrir yn gynnar er mwyn helpu pobl anabl i ddod yn gyflogadwy a pheidio â diffinio eu hunain fel pobl na allant weithio cyn iddynt gael cymorth o’r fath. Mae angen integreiddio camau mewn ystod eang o raglenni cyflogaeth er mwyn sicrhau y gall pobl anabl barhau i weithio. Ni ddylai atebion fod yn seiliedig ar dybiaethau na stereoteipiau traddodiadol, ond ar angen penodol yr unigolyn.
- Heb amgylchedd hygyrch nid yw’r cymorth na’r rhaglenni cyflogaeth sydd ar gael yn fawr o fudd. Bydd dylunio a darparu’r amgylchedd y gall pobl anabl ei gyrraedd, cael mynediad iddo a’i ddefnyddio’n annibynnol neu gyda chymorth lle bo’n briodol, yn ystyriaeth allweddol ar gyfer unrhyw weithgarwch a ariennir.

11.3 Cydraddoldeb rhwng dynion a menywod

Disgrifiad o gyfraniad y rhaglen weithredol at hyrwyddo cydraddoldeb rhwng dynion a menywod a, lle bo’n briodol, y trefniadau i sicrhau bod safbwynt y rhywiau yn cael ei integreiddio ar lefel rhaglen weithredol a gweithrediad.

1. Mae Cynllun Cydraddoldeb Rhywiol Llywodraeth Cymru yn nodi’r ffordd y mae’n bwriadu hyrwyddo cyfle cyfartal ar gyfer dynion a menywod yng Nghymru.

2. Er nad oes gan Lywodraeth Cymru ddyletswydd benodol i lunio Cynllun Cydraddoldeb Rhywiol mae am gael ei chydnabod am ddarparu gwasanaeth rhagorol i ddynion a menywod yng Nghymru drwy ddatblygu strategaethau a pholisïau sy’n effeithiol ac yn canolbwyntio ar ganlyniadau.

3. Ymdrinnir ag amcanion cydraddoldeb rhywiol allweddol drwy raglenni ESF yn bennaf. Bydd rhaglenni ERDF yn gallu ategu’r gweithgarwch hwn fel a ganlyn:

- Cefnogi cystadleurwydd y sector gofal plant lle mae’n cyflawni amcanion yr Echel Blaenoriaeth gysylltiedig
- Cefnogi creu amgylchedd sydd o blaid mannau gwaith cynhwysol ac sy’n hyrwyddo cyfle cyfartal ymhlith staff, gan gynnwys cydbwyso gwaith a bywyd preifat
- Annog entrepreneuriaeth a mentrau dechrau busnes er mwyn denu mwy o fenywod

4. Mae Cytundeb Partneriaeth y DU yn cynnwys manylion y dull o hyrwyddo egwyddorion llorweddol ar draws cronfeydd ESI yng Nghymru.

12. ELFENNAU AR WAHÂN

12.1 Prif brosiectau i'w gweithredu yn ystod cyfnod y rhaglen

Tabl 27: Rhestr o'r prif brosiectau

Prosiect	Dyddiad hysbysu / cyflwyno arfaethedig (blwyddyn, chwarter)	Dechrau arfaethedig y cyfnod gweithredu (Blwyddyn, chwarter)	Dyddiad cwblhau arfaethedig (blwyddyn, chwarter)	Echelau Blaenoriaeth / Blaenoriaethau Buddsoddi

12.2 Fframwaith perfformiad y rhaglen weithredol

Tabl 28: Fframwaith perfformiad yn ôl cronfa a chategori’r rhanbarth (tabl cryno)

Echel blaenoriaeth	Cronfa	Categori’r rhanbarth	Dangosydd neu gam gweithredu allweddol	Uned fesur, lle bo’n briodol	Carreg filltir ar gyfer 2018			Targed terfynol (2023)		
					D	M	C	D	M	C
1 - Ymchwil ac Arloesi	ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm y gwariant cymwys a gofnodwyd ar system gyfrifyddu’r awdurdod ardystio ac sydd wedi’i ardystio gan yr awdurdod	€			71623667.19			454,809,287.00
1 - Ymchwil ac Arloesi	ERDF	Llai datblygedig	Nifer y partneriaid sy’n cydweithredu mewn prosiectau ymchwil	Nifer			345			1,800.00
2- Cystadleurwydd BBaChau	ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm y gwariant cymwys a gofnodwyd ar system gyfrifyddu’r awdurdod ardystio ac sydd wedi’i ardystio gan yr awdurdod	€			52483478.35			333,269,355.00
2- Cystadleurwydd BBaChau	ERDF	Llai datblygedig	Buddsoddiad mewn busnesau	GBP			78,000,000			191,000,000.00
3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni	ERDF	Llai datblygedig	Effeithlonrwydd ynni: Nifer y cartrefi â gwell dosbarthiad defnydd ynni	Cartrefi			DD/G			3,060.00
3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni	ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm y gwariant cymwys a gofnodwyd ar system gyfrifyddu’r awdurdod ardystio ac sydd wedi’i ardystio gan yr awdurdod	€			38746069.26			246,036,999.00
3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni	ERDF	Llai datblygedig	Contractwyr wedi’u caffael i gyflawni targed terfynol cartrefi â gwell dosbarthiad defnydd ynni	Do / Naddo			Do			
3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni	ERDF	Llai datblygedig	Cynlluniau paratoi safle cymorth ynni	Nifer			1			2.00
3 - Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni	ERDF	Llai datblygedig	Nifer y prototeipiau ynni adnewyddadwy a brofwyd	Nifer			3			8.00
4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol	ERDF	Llai datblygedig	Rheilffordd: Cyfanswm hyd llinell reilffordd a ailadeiladwyd neu a uwchraddiwyd	km			0			24.00
4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol	ERDF	Llai datblygedig	Cyfanswm y gwariant cymwys a gofnodwyd ar system gyfrifyddu’r awdurdod ardystio ac sydd wedi’i ardystio gan yr awdurdod	€			120234486.16			763,487,309.00
4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol	ERDF	Llai datblygedig	x% o’r dyraniad ariannol â blaenoriaeth y rhoddwyd cyfrif amdano gan gytundebau er mwyn cyflawni gwaith seilwaith	Nifer			35%			0.00
4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol	ERDF	Llai datblygedig	X nifer y prosiectau a gyflwynwyd i’r Awdurdod Rheoli ar ôl dilyn proses flaenoriaethu gytûn	Nifer			3			0.00
4 - Cysylltedd a Datblygu Trefol	ERDF	Llai datblygedig	Tir a ddatblygwyd	Hectarau			DD/G			100.00

12.3 Partneriaid perthnasol sy’n rhan o’r gwaith o baratoi’r rhaglen weithredol

GRŴP CYNGHORI’R GWEINIDOG AR RAGLENNI EWROPEAIDD 2014-20

Partneriaid:

- British Telecom (sector preifat)
- Cogitamus (sector preifat)
- Y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol (cydraddoldebau)
- Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Abertawe (trydydd sector)
- Prifysgol Abertawe (addysg uwch)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen (llywodraeth leol)
- Yn ogystal â chynrychiolwyr o adrannau gwario allweddol Llywodraeth Cymru

FFORWM PARTNERIAETH RHAGLENNI EWROPEAIDD (2014-20)

Partneriaid:

- Bangor Mussel Producers Ltd (pysgodfeydd / sector preifat)
- Barsby Associates (Sefydliad y Cyfarwyddwyr)
- British Telecom (sector preifat)
- CBI Cymru (sefydliad cyflogwyr)
- Prifysgol Caerdydd (addysg uwch)
- Y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol (cydraddoldebau)
- Comisiynydd Coedwigaeth Cymru (amgylchedd / gwledig)
- Grahame Guilford & Co Ltd (sector preifat)
- Coleg Gŵyr (addysg bellach)
- Y Ganolfan Byd Gwaith (cyflogaeth)
- Y Sefydliad Cenedlaethol dros Addysg Barhaus i Oedolion (addysg)
- Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol (amgylcheddol/gwledig)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf (llywodraeth leol)
- Prifysgol Abertawe (addysg uwch)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen (llywodraeth leol)
- Comisiynydd Dyfodol Cynaliadwy Cymru (amgylchedd)
- Canolfan Cydweithredol Cymru (trydydd sector)
- Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (trydydd sector)
- TUC Cymru (sefydliad y gweithwyr)
- Ffermwyr Cymru (amaethyddol)
- Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (llywodraeth leol)
- Working Links (cyflogaeth)
- Yn ogystal â chynrychiolwyr o adrannau gwario allweddol Llywodraeth Cymru

FFRYDIAU GWAITH AR ÔL 2013

Ffrwd Waith Rhaglenni Gweithredol

Partneriaid:

- CBI Cymru Cyngor Sir Ynys Môn (sefydliad cyflogwyr)
- Cyngor Sir Caerdydd (addysg uwch)
- Chwarae Teg (trydydd sector)
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (amgylchedd/gwledig)
- Cynnal Cymru-Sustain Wales (amgylcheddol / cynaliadwyedd)
- EEF Cymru (sefydliad y gweithgynhyrchwyr))
- Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (addysg uwch)
- Y Ganolfan Byd Gwaith (cyflogaeth)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf (llywodraeth leol)
- Prifysgol Abertawe (addysg uwch)
- RSPB Cymru (amgylchedd a chefn gwlad)
- Canolfan Cydweithredol Cymru (trydydd sector)
- Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (trydydd sector)

Ffrwd Waith Cyflenwi a Chydymffurfio

Partneriaid:

- Cyngor Celfyddydau Cymru (y celfyddydau)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr (llywodraeth leol)
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (gwledig)
- Coleg Gŵyr (addysg bellach)
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf (llywodraeth leol)
- Prifysgol Abertawe (addysg uwch)
- Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (trydydd sector)

Ffrwd Waith Monitro a Gwerthuso

Partneriaid:

- Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr (llywodraeth leol)
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (amgylchedd/gwledig)
- London Economics (cwmni ymgynghori sector preifat)
- Cyngor Sir Fynwy (llywodraeth leol)
- Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol (amgylcheddol/gwledig)
- Prifysgol Abertawe (addysg uwch)

- Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (trydydd sector)
- Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (llywodraeth leol)

Dogfennau

Teitl y ddogfen	Math o ddogfen	Dyddiad y ddogfen	Cyfeiriad lleol	Cyfeirnod y Comisiwn	Ffeiliau	Dyddiad anfon	Anfonwyd Gan

Atodiadau a gyflwynwyd gan y Comisiwn sy'n gweithredu'r rheoliad sy'n gosod model y rhaglen

Teitl y ddogfen	Math o ddogfen	Fersiwn y rhaglen	Dyddiad y ddogfen	Cyfeiriad lleol	Cyfeirnod y Comisiwn	Ffeiliau	Dyddiad anfon	Anfonwyd Gan
ATODIAD D - Gwerthusiad Ex-Ante - ERDF Gorllewin Cymru a'r Cymoedd	Adroddiad ar y gwerthusiad ex-ante	1.3	07-Tach-2014		Ares(2014)3711706	ATODIAD D - Gwerthusiad Ex-Ante - ERDF Gorllewin Cymru a'r Cymoedd	07-Tach-2014	nsmithts
ATODIAD G - Grid Asesu Amodoldebau Ex-Ante - GCC	Dogfennaeth ar asesu cymhwysedd a bodloni amodoldebau ex-ante	1.3	07-Tach-2014		Ares(2014)3711706	ATODIAD G - Grid Asesu Amodoldebau Ex-Ante - GCC	07-Tach-2014	nsmithts
ATODIAD I - Crynodeb byr o'r Rhaglen Weithredol ar gyfer yr Uned Gyfathrebu - GCC	Crynodeb dinasyddion	1.3	07-Tach-2014		Ares(2014)3711706	ATODIAD I - Crynodeb byr o'r Rhaglen Weithredol ar gyfer yr Uned Gyfathrebu - GCC	07-Tach-2014	nsmithts
Cipolwg y rhaglen ar y data cyn anfon 2014UK16RFOP005 3.3	Cipolwg ar y data cyn anfon	3.3	07-Tach-2018		Ares(2018)5688573	Cipolwg y rhaglen ar y data cyn anfon 2014UK16RFOP005 3.3 ên	07-Tach-2018	nmerjona

I gael rhagor o wybodaeth:

www.llyw.cymru/ue-ariannu

@wefowales / @wefocymru

Llinell Gymorth 0845 010 3355

Cronfeydd yr UE: Buddsoddi yng Nghymru
EU Funds: Investing in Wales
UNDEB EWROPEAIDD
EUROPEAN UNION
Llywodraeth Cymru
Welsh Government